RUDYARD KIPLING

KIM

★★

RUDYARD KIPLING

K I M

ROMAN voil II

CAPITOLUL IX

S’doaks e mezinul lui Yelth înţelept,
În Raven stăpân pe haitic.
Ursul Itswoot, cel bătrân şi deştept Să facă felcer voia din puiul pitic.
La carte-a fost iute, şi cap luminat,
Pe drumul cel nou mergea îndrăzneţ,
Din ce-i spusese Itswoot, nimic n-a uitat Iar astăzi ajuns-a un felcer isteţ.

Legendă din Oregon

Kim se avântă cu dragă inimă spre drumul nou şi necunoscut încotro îl ducea destinul. Va deveni din nou sahib pentru câtva timp, şi preocupat de acest gând, de cum ajunse în drumul mare din faţa primăriei oraşului Simla, se gândi să găsească pe cineva faţă de care să se grozăvească. Un copilaş hindustan de vreo zece ani, stătea chircit sub un bec cu gaz.

— Unde este casa lui Mr. Lurgan? Întrebă Kim.

— Nu înţeleg englezeşte, răspunse băiatul şi Kim întoarse întrebarea numaidecât pe limba lui.

— Merg cu tine să-ţi arăt, răspunse piciul.

Plecară amândoi prin întunericul înserării, pline de vuietul zgomotelor multiple ale oraşului de la poalele colinei, răcorite de răsuflul parfumat al culmilor acoperite de deodarii muntelui Jakko, care se profila printre stele. Luminile caselor căţărate pe coastă, îţi făceau impresia că sunt şi de un alt rând de stele care clipeau prin întuneric. Unele stăteau nemişcate, altele fugeau în goană, căci erau aprinse la *rlkshaw-e*le englezilor mulţumiţi şi veseli care ieşiseră să-şi ia masa.

— Casa este aici, zise băiatul care conducea pe Kim şi se opri

în faţa terasei unei case din marginea drumului. Nu era nicio uşă care să fi oprit intrarea, doar o perdea înşirată din mărgele şi bucăţele de trestie, printre care lumina dinăuntru se strecura ca nişte tăişuri de cuţit.

— A sosit, suflă băiatul care îl adusese, şi dispăru în noapte.

Kim îşi dădu numaidecât seama că acest băiat fusese pus în drumul lui anume pentru ca să-l aducă până aici, dar se prefăcu că nu ştie nimic şi dădu perdeaua la o parte. Un om cu barbă mare şi neagră, peste ochi cu un umbrar verde, înşira nişte mărgele luminoase pe un fir de mătase, întinzând mâinile albe şi scoţându-le dintr-o cupă ce era aşezată pe masă în faţa lui, în timp ce murmura ceva neînţeles. Kim bănuia că dincolo de partea luminată de lampa de pe masă, casă întreagă era plină de lucruri care răspândeau în jurul lor acelaşi miros ca toate templele din Orient Nările îi tremurară bătute de o undă de mosc, de parfumul beţişoarelor de santal şi miresmele uleiurilor de iasomie care se ridicau din ulcioarele ascunse în umbră.

— Am sosit, zise Kim într-un târziu, vorbind în limba hindustană, căci miresmele camerei îl făcură să uite că trebuie să fie sahib.

— Şaptezeci şi nouă, optzeci, optzeci şi una, număra străinul fără să se uite la el, înşirând perlele cu o mişcare atât de rapidă a degetelor, încât Kim nu putea să-l urmărească decât cu greutate. Pe urmă omul îşi ridică de pe ochi cozorocul verde şi se uiţi aproape jumătate de minut la el, fără să spună nimic. Pupilele ochilor că gămălia unui ac, u jucau lărgindu-se şi contractându-se, parcă ar fi făcut anume această mişcare. La Poarta Taksali văzuse într-un rând un *faquir* care avea exact acelaşi dar şi făcea parale, citind horoscopul femeilor indigene, mal slabe de fire. Kim se uită cu atenţie la el. Prietenul lui din Poarta Taksali avea obiceiul că mişca şi din urechi, cum fac iezii, şi era foarte dezamăgit că el nu-l poate imita.

— Nu te teme, zise Mr. Lurgan, într-un târziu.

— Adică de ce să mă tem? Întrebă Kim.

— Noaptea aceasta vei dormi aici, şi vei sta la mine până în ziua când va trebui să te întorci din nou la Nucklao. Aceasta e poruncă.

— O fi porunca, răspunse Kim, dar de dormit eu unde dorm?

— În camera aceasta, răspunse Lurgan Sahib şi arată cu mâna spre partea întunecată a camerei.

— Bine, răspunse Kim, cu glasul liniştit. Acum ce trebuie să fac?

Omul dădu din cap şi ridică lampa de pe masă. La lumina care se răspândi în jurul lor, de pe peretele ascuns de întuneric apărură o mulţime de măşti thibetane din cele care se întrebuinţau la jocurile diabolice, agăţate deasupra draperiilor brodate cu tot felul de figuri care se obişnuiesc la astfel de serbări: erau aici măşti cu coame, măşti care rânjeau furioase, măşti strâmbate de groază fără seamăn, iar dintr-un colţ al camerei un războinic japonez îmbrăcat în zale, şi în cap cu un coif încărcat de pene, îl ameninţa cu o halebardă. Mai încolo o panoplie de *khandas* şi *kuttars* cu tăişuri agere clipeau cu duşmănie în mijlocul luminii. Pe Kim însă mai mult decât orice (căci în muzeul din Lahore văzuse o mulţime de măşti care se întrebuinţau la dansuri demonice) îl interesa băieţaşul cu ochii catifelaţi care 3 adusese până în faţa casei şi dispăruse, iar acum Q văzu aşezat cu picioarele încrucişate sub el, sub masă cu perlele, cu buzele roşii, tremurate de un zâmbet

(Mi se pare că Lurgan Sahib vrea să mă sperie şi diavolul acesta de sub masă e curios să mă vadă înspăimântat, îşi zise el).

— Casa aceasta parcă ar fi casa minunilor, zise el cu glasul ridicat, dar nu văd unde este patul meu?

Lurgan Sahib îi arătă o pătură într-un colţ al peretelui pe care erau măştile, şi luând lampa, plecă, lăsându-l pe întuneric.

— Acesta a fost Lurgan Sahib? Întrebă Kim aşezându-se pe duşumele.

Nu primi niciun răspuns, dar cu toate acestea, prin întuneric putea auzi respiraţia băiatului, şi lăsându-se în brânci, se îndreptă în partea de unde venea sunetul acesta abia, abia simţit, apoi repezi braţul înainte şi strigă:

— Răspunde diavole! Crezi că pe un sahib îl poţi minţi în felul acesta?

Din fundul întunericului i se păru că aude pe cineva chihotind. Glasul acesta nu putea fi însă al copilului, deoarece pe acesta îl auzea că plânge. Ridică glasul şi strigă din nou:

— Lurgan Sahib; o Lurgan Sahib, acesta este un ordin ca să nu-mi răspundă la ce-l întreb?

— Da, este un ordin.

Glasul pornise tocmai din dosul lui, şi-l făcu să tresară.

— Bine, dar să ţii minte că mâine dimineaţă te voi bate, căci mie nu-mi plac copii hindustani, zise Kim şi se înveli din nou în pătură.

Noaptea pe care o petrecu, fu destul de neplăcută, deoarece zgomotele şi muzica nu mai conteniră nici cât să clipeşti. De două ori fu trezit de un glas care părea că-l strigă pe nume. A doua oară când auzi că-l strigă, se ridică din aşternut şi se duse să vadă ce este, dar se lovi cu nasul de o cutie din care se auzeau sunete omeneşti, fără să fi fost om cu adevărat. I se păru că această cutie se termină într-o goarnă de metal, care era în legătură cu o altă cutioară mai mică, aşezată pe duşumele, cel puţin aşa credea el, după sârmele pe care le întoni cu mâna întinsă prin întuneric. Glasul strident ieşea zbârnâind din goarna aceasta. Kim se frecă la nas şi 3 apucă furia apoi se aşeză să se gândească, în hindustană, cum făcea întotdeauna.

„Astfel de tertipuri poate ar merge cu un cerşetor din bazar, dar nu cu mine care sunt sahib şi băiatul unui sahib, şi mai ales cu unul care este şi elev la şcoala din Nucklao, cum sunt eu. Da (şi începu să vorbească pe englezeşte) eu am venit din institutul St Xavier. Fir-ar al naibii Mr. Lurgan cu ochii lui cu tot! Aici trebuie să fie vreo maşină cum este cea de cusut Ce îndrăzneală din partea lui, dar noi cei de la Lucknow nu ne speriem atât de uşor... Nu ne speriem deloc. (Pe urmă începu să vorbească din nou în hindustană). Dar ce o fi făcând omul acesta? Văd că este un negustor şi eu sunt aici în prăvălia lui. Creighton Sahib însă este un colonel şi-mi închipui că el dă ordine pentru ca acestea să fie executate. Ce o să-l mai bat pe hindustanul acesta mâine dimineaţă. Dar asta ce o mai fi?

Cutia cu goarnă începu să verse o ploaie de înjurături atât de bine aduse, încât nici Kim nu mai auzise aşa ceva şi-şi simţi părul de pe ceafă sbârlindu-se de mânie. Când cutia se mai domoli Kim auzi un zuruit ca cel al maşinii de cusut.

— *Chăp!* (gura) strigă el şi din nou se auzi chihotitu) care porni de alături de el. *Chup,* că de nu, îţi sparg capul.

Cutia nu ţinu seamă de vorbele lui şi Kim se ridică în picioare, apoi scoţându-şi Şicul, întinse braţul şi smulse trompetă. Se auzi un zdrăngănit; pe semne smulsese un capac. Daci a intrat un diavol aici, atunci a sosit vremea... (maşina parcă miroase ca şi maşinile de cusut din bazar). Stai *shaitan,* că te curăţ eu, şi

ficind ilicul mototol, 0 băgă pe gura cutiei. Ceva lung şi rotund scăpă din cutie, pe urmi se auzi un sfârâit şi ^ sub apăsarea braţului său, un sul de ceari sări şi se sparse, apoi nişte arcuri şi rotiţe scârţăiră, ca atunci când forţezi mecanismul unui fonograf de preţ. Maşina ticu şi Kim îşi putu sfârşi somnul în tihnă.

Dimineaţa următoare tresări din somn şi când deschise ochii văzu pe Lurgan Sahib că stă în picioare alături de el, şi-l priveşte de sus în jos.

— Oof, oftă Kim hotirât şi joace şi de aici înainte rolul de sahib. A fost pe aici azi noapte o cude care vorbea tot felul de prostii. Am oprit-o; era cutia dumitale?

Străinul întinse braţul spre el.

— Dă mâna încoace O'Hara, zise el. Cutia a fost a mea. Ţin în prăvălie şi astfd de lucruri care plac prietenilor mei, rţjahlele. Asta este spartă, dar nu face nimic. Prietenii mei., regii de aici, ţin foarte mult la astfel de jucării… şi dteodată îmi plac şi mie.

Kim se uită la el cu coada ochiului. După felul în care era îmbrăcat, omul părea şi fie un sahib, dar accentul urdu, şi felul în care pronunţa cuvintele englezeşti când vorbea, te făceau să-l consideri orice, afară de sahib. Străinul păru că înţelege gândurile care se depănau în capul lui Kim, dar nu-şi dădu nicio osteneală, cum făcuse Pater Victor, să le explice. Ce-l interesa în primul rând, era faptul că acum, din punct de vedere asiatic, îi trata ca de la egal la egal.

— Îmi pare râu, dar în dimineaţa aceasta nu vei putea să-mi baţi copilul. Mi-a spus că te va iqjunghia sau te va otrăvi. E gelos din cauza ta, şi ca să-i treacă, i-am poruncit să stea în colţul casa. A încercat să mă ucidă şi pe mine, aşa că astăzi nu-i voi vorbi toată ziua. Va trebui să-mi ţjuţi să pregătesc masa, căd acum este atât de supărat, încât nu putem avea încredere în el.

Din întâmplarea asta un sahib venit din Anglia ar fi făcut mare vâlvă. Lurgan Sahib însă vorbea despre ea ca despre un lucru de nimic, întocmai cum vorbea şi Mahbub Aii despre păţaniile lui din partea de miazănoapte a ţării.

Partea de jos a terasei era clădită vertical pe costişa dealului, aşa că puteau privi de-a dreptul în gura coşurilor de la casele vecine, cum este obiceiul la Simla. Dar în afară de masa persană pe care Lurgan Sahib o prepară el însuşi, Kim părea fascinat chiar de înfăţişarea magazinului. Muzeul din Lahore era mult mai mare, dar aici erau mai multe minuni: pumnale pentru

alungat strigoii, verigi thibetane pentru rugăciuni, şiraguri de mărgele de jad, de turcoaze şi chihlimbar brut, brăţări de jad; bucăţi ciudate de tămâie împachetate în ulcioare încrustate cu grenate primitive; măştile pe care le văzuse noaptea trecută agăţate pe peretele acoperit cu stofe în culoarea penelor de păun, statuete poleite ale lui Budha, altare mici portative, făcute din lac, samovare ruseşti cu capacele bătute în turcoaze; ceşti de mărimea unei găoci de ou din porţelan de China, aşezate în cutii de formă curioasă octogonală, făcute din trestie, cruci din fildeş îngălbenit, aduse din Japonia şi toate părţile lumii (cel puţin aşa susţinea Lurgan Sahib); baloturi de covoare prăfuite, ascunse în dosul paravanelor vechi şi putrede, cu figuri geometrice; cupe pentru apă de spălat mâinile după masă, căţui pentru ars parfumuri, care nu erau nici chinezeşti, nici persane, pe margini cu demoni fantastici; cingători din argint brut care se pot înnoda ca nişte curele din piele netăbăcită; piepteni de jad, fildeş şi diverse imitaţii; arme de toate formele şi de toate neamurile; o mulţime nemăsurată de curiozităţi care stăteau îngrămădite sau risipite în largul camerei, lăsând loc liber numai în jurul mesei la care lucra Lurgan Sahib.

— Astea nu sunt nimic, zise stăpânul magazinului, urmărind privirea lui Kim. Le cumpăr numai pentru că sunt frumoase… dar uneori le şi vând, dacă se întâmplă să-mi placă ochii cumpărătorului. Meseria cu care mă ocup eu este pe masă… cel puţin o parte dintr-însa… J

Masă strălucea în lumina dimineţii, aruncând raze albăstrii-violete, roşii şi verzi, cu clipiri albăstrii, după diamantele care erau risipite printre perlei Kim căscă ochii mari:

— Ţii, ce frumoase sunt pietrele acestea.

— Nu cred să le poată face vreun râu lumina de soare. Afară de asta, sunt destul de ieftine. Cu pietrele defecte însă e altceva, zise negustorul şi umplu din nou castronul în faţa lui Kim. Nu mai este nimeni afară de mine care să se priceapă să vindece o piatră bolnavă şi să redea unui turcoaz albastrul pe care l-a avut la început Admit că opalele bolnave pot fi vindecate, căci şi un prost se pricepe la opale, dar ca să vindeci o perlă, nu se mai găseşte altul afară de mine. Închipuie-ţi că mor mâine… nu va rămâne nimeni pe urma mea care să poată face ceea ce fac eu… Ah nu, dragul meu… tu habar nu ai ce sunt aceste podoabe. Cred că-ţi va fi de ajuns dacă într-o bună

zi vei ajunge să înţelegi-şi tu ceva din turcoaze…

Negustorul se duse spre fundul terasei ca să umple de la filtru. Ulciorul de lut în care păstra apa.

— Vrei să bei? Întrebă negustorul.

Kim dădu din cap în semn de aprobare. În clipa următoare Lurgan Sahib întinse braţul spre ulcior, de la depărtare de doi stânjeni, şi cât ai clipi; ulciorul se aşeză la un deget depărtare de cotul lui Kim, lăsând o dâră albă pe masa pe unde trecuse, şi boţind puţin pânza.

— Ia te uită! Se minună băiatul. Asta trebuie să fie vrăjitorie.

Lurgan Sahib zâmbi în semn că vorbele băiatului au fost bine primite.

— Aruncă-mi-l înapoi!

— Se va sparge.

— Ascultă ce-ţi spun. Aruncă-mi-l încoace!

Kim apucă ulciorul şi-l aruncă cu sete, dar se opri la jumătate de drum şi căzu, fărâmiţându-se în mii de bucăţi, iar apa începu să se scurgă printre scândurile de la duşumea.

— Ţi-am spus că se va sparge.

— Nu face nimic: Uită-te la el. Priveşte bucata cea mai mare care a rămas.

Ciobul căzut pe duşumele mai păstra un strop de apă în cavitatea lui, ca o steluţă căzută pe suprafaţa pământului. Kim se uita cu atenţie; simţi mâna lui Lurgan Sahib aşezându-i-se uşor pe ceafă şi plimbându-se de câteva ori în sus şi în jos:

— Priveşte-l, căci va învia din nou, bucată cu bucată. Ciobul cel mare se va lipi cel dintâi de unul din dreapta şi stingă lui… de alte două cioburi din dreapta şi stânga lui… Uită-te bine!

Kim n-ar fi întors capul nici pentru o împărăţie. Mâna cu atingerea uşoară îl strângea ca într-o menghină, şi sângele începuse să-i vâjâie în urechi. Acolo unde câteva clipe înainte fuseseră trei cioburi din ulcior, acum nu mai decât unul singur, iar deasupra lui se ridica întocmai ca “n fum forma completeţi a ulciorului. Prin umbra aceasta însă, dincolo se vedea peretele terasei, şi pe măsuri ce îşi auzea bătăile pulsului, contururile deveneau tot mâi consistente şi mai compacte. Cu toate acestea, ulciorul se spărsese chiar în faţa lui (gândurile parcă începeau să se • nişte mai încet). În lungul cefei simţi ci-i trece un nou val de călduri, şi Lurgan Sahib îşi mişei mâna, apoi strigi:

— Începe şi prindi formă.

Până acum Kim se gândise în limba hindustani la ceea ce vedea, dar întocmai ca un înotător care se simte urmărit de rechini, şi caută să iasă la suprafaţă, aşa şi conştiinţa lui se repezi din fundul tenebrelor care încercau să o înghită şi se încleştă de tablă înmulţirii, pe care o repetă în limba engleză.

— Priveşte, începe să prindă din nou formă, şopti Lurgan-Sahib.

Ulciorul se spărsese, nu în înţelesul indigen, ci se spărsese cu adevărat, în cincizeci de bucăţi., şi de două °ri trei fac şase, iar de trei ori trei fac nouă, încă odată trei, fac doisprezece. Se ţinea cu deznădejde treaz şi repetă tabla înmulţirii. Liniile de umbră ale ulciorului începeau să se limpezească, întocmai cum se limpezeşte ceaţa unui somn, după ce te ştergi la ochi. Colo erau cioburile ulciorului spart, aici era apa vărsată care se uscă în lumina soarelui, şi se scurgea printre crăpăturile scindurik>r, iar dincolo de acestea se vede peretele alb al casei vecine; de trei ori doisprezece fac treizeci şi şase.

— Priveşte! Aşa e că începe să ia din nou formă? Întrebă Lurgan Sahib.

— Da, dar acum este numai cioburi, suflă Kim cu greutate. (Lurgan Sahib murmura ceva necontenit, fără să-l înţeleagă). Priveşte *Dekho,* este pe acelaşi loc, aşa cum era la început, zise Kim şi încercă să-şi întoarcă privirea.

— Este acolo aşa cum a fost mai înainte, răspunse Lurgan, privindu-l cu atenţie, în timp ce Kim îşi frecă ceafa. Dar să ştii că tu faci parte dintre puţinii oameni care l-au văzut aşa cum este acum.

— Asta a fost tot o vrăjitorie? Întrebă Kim bănuitor. Simţea că sângele nu-i mai vâjue în urechi şi mintea începe să i se limpezească.

— Nu, asta n-a fost nicio vrăjitorie ci numai o încercare, să văd nu cumva în această podoabă se găseşte vreo greşeală ascunsă, căd de multe ori se întâmplă ca cde mai frumoase bucăţi să se facă fărâme, dacă le iei în mină şi ştii cum să le tratezi. Tocmai din cauza aceasta trebuie să fii cu multă băgare de seamă, înainte de a le întrebuinţa. Spune-mi, ai văzut forma uldorului?

— Numai râteva clipe. Începuse să crească dintre duşumele, întocmai ca o floare din pământ.

— Ce-ai făcut pe urmă? Vreau să spun, la ce te-ai gândit?

— Eh, eu ştiam dinainte că se spărsese, aşa că mi se pare că nu m-am gândit decât la asta. — Şi era chiar spart

— Hâm, ia spune-mi, nu ţi-a mai arătat nimeni înainte, astfel de vrăjitorii?

— În cazul dnd mi-ar fi arătat, crezi că aş mai aştepta să-mi arate şi a doua oară, fără să o rup ia fugă?

— Dar acum nu te mai temi? Ce zid?

Lurgan se uită la el de aproape şi mai cu atenţie decât până acum: („Voi întreba pe Mahbub Aii, nu acum, d peste câteva zile, murmură el. Îmi plad… da şi nu… Eşti cel dinţii care îşi salvează pielea. Aş vrea să ştiu şi eu cine te-a… Dar ai dreptate; nu trebuie şi spui nimănui, nici chiar mie “.).

Se îndrepta spre colţul cel mai întunecat al camerei şi-şi frecă mâinue, aşezându-se în faţa mesei. Din dosul unui maldăr de covoare se auzi pl în sul sugrumat al cuiva. Era hindustanul cel mic, întors cu faţa la perete, aşa cum îi poruncise stăpânul său, şi umerii i se cutremurau de suspine.

— E o fire geloasă, foarte geloasă. Mă gândesc că tocmai din cauza aceasta, poate va mai încerca să-mi pună otravă în mâncare şi să mă determine astfel să-mi prepar masa de două ori.

— *Kubbee… kubbee nahin,* se auzi răspunsul înecat de plâns.

— Poate mai vrea şi acum să omoare pe celălalt copil?

— *Kubbee… kubeee nahin* (nu… niciodată, niciodată!).

— Tu ce crezi că va face de aici înainte? Întrebă el şi se întoarse spre Kim.

— Ei, de unde să ştiu eu ce va face. Lasă-l să plece, căci poate va fi mai bane aşa. Dar pentru ce voia să te otrăvească?

— Pentru că ţine la mine. Închipuie-ţi că este cineva la care tu ţii foarte mult, dar într-o bună zi vezi un străin că intră în casă şi bagi de seamă că cel la care tu ţineai atât de mult, 3 preferă pe el faţă de tine; atunci tu ce ai face?

Kim stătu un moment pe gânduri. Lurgan îi repetă întrebarea în limba indigenă.

— Eu nu aş otrăvi pe acest ora, răspunse el gânditor, dar pe noul venit l-aş bate dacă aş fi convins că ţine la omul meu. Înainte de toate insă, aş căuta să mă conving dacă bănuiala mea este întemeiată.

— Ei bine, el îşi închipuie că toată lumea trebuie să ţină U mine.

— Atunci poate că e nebun.

— Auzi ce spune băiatul acesta? Strigă Lurgan Sahib spre umerii care se agitau de plâns. Băiatul acesta de sahib îşi închipuie că trebuie să fii puţintel scrintit Vino încoace şi a doua oară când vei avea ceva pe suflet, nu nai întrebuinţa arsenicul, aşa pe faţă. Nu mai încape nicio îndoială că la masa noastră a stat astăzi şi diavolul Dasim. Nu te gândeşti că mă puteam îmbolnăvi şi atunci veneau străini şi puneau mâna pe odoare! Vino încoace!

Copilul ieşi din dosul balotului de covoare cu ochii umflaţi din cauza plânsului, şi se aruncă la picioarele lui Lurgan Sahib cu o exuberanţă de remuşcări care impresionă chiar pe Kim.

— Voi avea grijă de călimările de cerneală şi voi păzi cu toată grija podoabele, dar te rog părinte şi maică a nea, alungă străinul acesta de aici, scânci băiatul şi ridicând călcâiul piciorului gol, făcu un semn spre Kim.

— Încă nu se poate, căci n-a sosit vremea. Va pleca nu peste mult. Acum este la şcoală, la o nouă *madrissah,* unde tu 5 vei fi profesorul. Haide, joacă cu el jocul podoabelor. Eu voi controla jocul.

Copilul îşi şterse lacrimile şi trecu spre fundul prăvăliei de unde se întoarse cu o tavă de alamă.

— Dă-mi-le, zise el, adresându-se lui Lurgan Sahib. E mai bine să mi le dai cu mâna ta, căci altfel ar putea spune că le-am cunoscut de mai înainte.

— Domol, domol, zise bărbatul şi întinzând mâna sub masă, scoase dintr-un sertar un pumn de odoare şi le puse pe tavă.

— Acum uită-te la ele cât pofteşti, zise băiatul, fluturând un ziar vechi. Numără-le şi dacă va fi nevoie, poţi şi pui chiar mâna pe ele, ca să le pipăi. Mie mi-e deajuns să mă uit la ele o singuri dată, pe urmă se întoarse cu spatele spre ei.

— Bine, dar cum merge jocul?

— Dupi ce te vei uita la ele şi le vei pipii, în clipa când vet fi sigur ci îţi vei putea aduce aminte de toate, le voi acoperi cu ziarul acesta, şi va trebui şi spui lui Lurgan Sahib câte sunt şi ce fel. Eu le voi scrie pe o hârtie.

— Ei!

Simţi cum se trezeşte într-însul dorinţa de a se întrece cu copilul acesta striin, şi plecându-se asupra tivii se uită la pietre. Nu erau decât cincisprezece.

— Nu mi se pare greu deloc, zise el după câteva clipe. Copilul întinse foaia de ziar peste tava în care clipeau odoarele şi începu să scrie ceva într-un carnet de care întrebuinţează indigenii.

— Sub hârtie sunt cinci pietre albastre. Una mare, una mai mică şi trei şi mai mici, zise Kim dintr-o răsuflare. Sunt patru piese verzi, între care una este giuriti; o piatră galbenă prin care poţi vedea, şi una ca un cămiş de lulea. Mai sunt două pietre roşii… pe urmă… stai… am numărat cincisprezece, dar doui le-am uitat. Nu… mai stai câteva clipe. Una era din fildeş de culoare cafenie şi mici… una… mai di-mi o clipi de răgaz…

— Unu, doi… Lurgan Sahib numără până la zece, Kim dădu din cap, ci nu poate.

— Iată socoteala făcută de mine, interveni băiatul, rizând provocator: înainte de toate sunt două safire cu musculiţe, unul dupi cât îmi pot da seama, trebuie şi fie de două ruttii şi celălalt de patru. Safirul de patru ruttii este ciobit la un colţ. Este un turcoaz de Turkestan, neted şi cu vinişoare negre, şi două au pe ele gravată câte o inscripţie, dintre care una aurită cu numele unui zeu, iar cealaltă are o spărtură de la un capăt la altul, căci a fost scoasă dintr-un inel vechi. Pe asta nu o pot citi. Astea sunt toate cinci pietrele albastre. Mai avem patru smaralde, dintre care unul este ciobit în două locuri şi unul zgâriat puţin…

— Spune ce greutate au? Întrebă Lurgan Sahib cu indiferenţă.

— Trei… cinci… cinci… şi patru ruttii, după cât pot eu judeca. Mai este o bucată de chihlimbar verde auriu, bucată antică pentru lulea, şi un topaz şlefuit în Europa. Un rubin de Burmă, intact, de două ruttii, şi un rubin de Bally, neted. Mai este o bucată antică din fildeş chinezesc, sculptată şi reprezintă un şobolan sugând un ou… şi un globuleţ de cristal de mărimea unei albine, montat pe o frunză de aur, sfârşi băiatul şi începu să bată din palme.

— Băiatul acesta este mai tare decât tine, şi-ţi va fi învăţător, zise Lurgan Sahib şi începu să zâmbească

— Ei, da. El cunoştea însă numele pietrelor, răspunse Kim şi se roşi la faţă. Să mai încercăm odată, dar cu lucruri pe care le cunoaştem amândoi.

Umplură din nou tava cu tot felul de lucruri din magazin şi chiar din bucătărie, dar de fiecare dată câştiga băiatul, spre marea mirare a lui Kim

— Leagă-mă la ochi şi lasă-mă să pipăi o singură dată lucrurile din tavă şi tot eu voi fi mai tare, cu toate că tu eşti cu ochii deschişi, strigă trufaş băiatul.

Kim începu să bată din picioare umilit, văzând că băiatul câştigă şi de astădată.

— Dacă ar fi vorba despre cai sau despre oameni, mi-ar fi şi mie mult mai uşor. Jocul acesta cu cleşte, cuţite şi foarfeci nu e pentru mine.

— Trebuie să înveţi înainte de toate, şi pe urmă să înveţi şi pe alţii. Recunoşti că este mai tare decât tine? Întrebă Lurgan Sahib.

— Asta da. Spune-mi însă cum face?

— Foarte simplu; repetând de nenumărate ori, până când le ghiceşte la perfecţie, căci îndemânarea asta merită osteneala.

Copilul hindus tăn care se simţea foarte mândru, se apropie de Kim şi-l bătu pe spate.

— Nu fi supărat, căci te voi învăţa chiar eu acest meşteşug.

— Iar eu voi avea grijă ca învăţătura pe care o primeşti să fie cu folos, zise Lurgan Sahib vorbind tot în limba indigenă, căci afară de băiatul acesta – care a făcut de altfel o mare prostie cumpărând atâta arsenic, când i-aş fi putut da şi eu, dacă mi-ar fi cerut – cum zic, afară de băiatul acesta de aici, n-am îndinit până acum de multă vreme un copil care să fie vrednic de această osteneală. Mai avem încă zece zile până când va trebui să te întorci la Lucknao unde pentru bani mulţi nu te învaţă nimic. Cred că ne vom înţelege foarte bine.

Urmară zece zile cu fel de fel de năzbădi, dar Kim se distra atât de bine, încât nici nu se mai gândea la nimicurile deşuchiate pe care le făceau. Dimineţile jucau jocul cu odoarele, uneori cu odoare adevărate, altădată cu săbii şi pumnale, iar uneori cu fotografii de ale indigenilor. După amiezile făceau de pază în prăvălie, ascunşi amândoi în dosul baloturilor de covoare sau a unui paravan, urmărind cu ochii vizitatorii numeroşi şi foarte ciudaţi ai lui Lurgan Sahib. Între ei erau şi mici rajahle care veneau să cumpere curiozităţi, gramofoane, şi jucării mecanice, în timp ce escorta lor tuşea aşteptând pe terasa din faţa prăvăliei. Veneau şi femei ca să-şi cumpere salbe, şi (în mintea lui desfrânata de multe lucruri pe care le văzuse de copil, nici nu se putea să fie altfel) bărbaţi în căutarea acestor femei. Trimişi ai curţilor independente sau feudatare a!

Căror pretext era să repare câte un colier stricat – cascadă luminoasă de pietre care se răspândeau în ropot pe masă – dar care în realitate veneau să ridice fonduri pentru câte o Maharanee supărăcioasă sau un rajah adolescent. Venea şi câte unul legat cu turban la cap căruia Lurgan Sahib u vorbea întotdeauna răstit şi supărat, dar la sfârşit nu uita să-i dea o sumă de bani, în piese de argint şi bancnote. Din când în când venea şi câte un grup de actori indigeni, îmbrăcaţi în hainele lor lungi şi caracteristice, şi discutau cu Lurgan în limba bengaleză şi engleză diverse probleme de metafizică. Lurgan Sahib îi ascultă cu atenţie căci problemele religioase păreau să fie pasiunea lui. Pe înserate Kim şi băiatul hindustan al cărui nume varia după capriciile lui Lurgan Sahib, trebuiau să facă un raport amănunţit despre tot ce auziseră şi văzuseră şi să-şi spună părerea despre caracterul individului, după înfăţişare, felul de a vorbi, gesturile pe care le făcea şi scopul adevărat al misiunii care l-a determinat să intre în prăvălie. După masă, Lurgan Sahib se ocupa de preferinţă cu travestirile în care se dovedise adevărat expert. Se pricepea de minune să schimbe înfăţişarea unui om, cu un singur punct sau trăsătură de pensulă, de nici nu-l mai. Puteai recunoaşte. Prăvălia era plină de tot felul de costume şi turbane şi Kim se îmbrăcă odată în costumul unui tânăr mahomedan de familie nobilă, altădată în straie de uloier, iar într-o seară, când fu cel mai mare succes al zilei, se îmbrăcă în costumul de sărbătoare pe care Q purtase fiul unui proprietar Oudh. Lurgan Sahib avea ochi de guşter şi descoperea cât ai clipi, cel mai mic defect al unei travestiri, şi întins pe o canapea veche din lemn de teack le explica ceasuri întregi felul în care vorbeşte cutare sau cutare clasă de oameni, cum umblă, cum tuşeşte, cum scuipă, cum strănută... şi mai ales îi făcea să înţeleagă cât de puţin interesează în lumea de azi „cum “se face de vreme ce partea esenţială este „de ce “aşa şi nu altfel. Copilul hindustan era foarte stângaci la jocul acesta de travestiri, căci mintea lui ageră la tot felul de jocuri era prea înceată pentru a se putea trandorma şi integra în sufletul unui om complet străin de preocupările lui. În sufletul lui Kim însă părea că s-a aprins o pornire demonică, de cb ori schimba costumul, căci cu el îşi schimba nu numai vorba ci şi gesturile şi mişcările pe care le făcea.

Într-o seară se oferi plin de entuziasm să arate lui Lurgan

Sahib cum procedează ucenicii unei anumite caste de *faquiri* (vechi cunoştinţe de ale lui, din Lahore), când cerşesc mila trecătorilor pe marginea drumului, cum vorbesc când trece un englez, un ţăran din Punjab plecat la târg, sau o femeie care nu poartă văluri. Lurgan Sahib râse cu multă poftă în seara aceea şi rugă pe Kim să stea aşa, timp de o jumătate de oră, cu picioarele încrucişate sub el, cu ochii ieşiţi din orbite şi dat cu cenuşă pe obraz, în fundul prăvăliei. În timpul acesta apăru un om cu turban, greoi şi gras, cu picioarele ca nişte butuci, iar Kim îl primi cu o ploaie de batjocuri cum se obişnuieşte între vagabonzi. Lurgan Sahib, fapt care nemulţumi pe Kim, se uita nu la ceea ce făcea el, ci la impresia pe care o făcea asupra străinului această scenă.

— Eu cred, zise străinul aprinzându-şi o ţigară, opinia mea este că aceasta e una dintre cele mai reuşite şi mai extraordinare realizări. Dacă nu mi-ai fi spus de mai înainte, aş fi jurat că vrei să-ţi baţi joc de mine. Cât timp crezi că-i va trebui pentru ca să devină un bun topograf. Te întreb pentru că în cazul *acesta* mă voi gândi la el.

— Asta este învăţătură pe care o va primi la Lucknow.

— Atunci ar fi bine să-i spui să se grăbească. Noapte bună, Lurgan! Zise străinul şi ieşi cu pasul său greoi, ca de vacă împiedicată.

Când începură să vorbească despre vizitatorii care intraseră în ziua aceea în magazin, Lurgan Sahib întrebă pe Kim, cine crede că ar putea să fie omul acesta.

— Dumnezeu şde, răspunse Kim răzind.

Tonul cu care îi răspunse, poate ar fi reuşit să înşele pe Mahbub Aii, dar nu putea înşela pe vindecătorul de perle bolnave.

— Asta e adevărat Dumnezeu, singur ştie; pe mine însă mă interesează ceea ce crezi tu.

Kim îl privi dintr-o parte, căci ochii lui Lurgan parcă te sfredeleau pentru a-ţi descoperi gândurile.

— Eu... cred că va avea nevoie de mine după ce voi ieşi de la şcoală, dar... (şi continuă pe un ton mai scăzut, iar Lurgan Sahib dădu (fin cap în semn de aprobare) nuvăd cum de poate purta diverse costume, *tocmai el,* şi vorbi atâtea limbi.

— Va veni vremea când vei înţelege mai multe decât poţi înţelege astăzi. Este autorul unor poveşti scrise pe seama unui

colonel. Se bucură de mare cinste, dar numai aici în Simla, şi trebuie să ştii că nu are niciun nume, doar un număr şi un catastif, aşa cum se obişnuieşte între noi.

— Este preţ pus pe capul tui ca şi pe al lui Mah... al celorlalţi?

— Deocamdată nu, dar dacă s-ar întâmpla ca un anume băiat să se ridice în picioare şi să iasă pe uşă... vezi că stă deschisă... ca să se ducă nu mai departe decât până la casa cu terasa vopsită în roşu, cea care este în dosul vechiului teatru din bazarul de jos, şi să şoptească în faţa obloanelor doar atât: „Ştirile rele de luna trecută au fost aduse de Huree Chunder Mookerjee “, băiatul ar pleca cu o pungă plină de rupii.

— Clte rupii ar putea să fie? Întrebă Kim.

— Cinci sute... poate o mie... sau câte s-ar întâmpla să ceară.

— Bun; dar ia spune, cât timp ar mai putea să trăiască băiatul acesta, după ce va spune ce are de spus? Întrebă el şi rânji spre Lurgan Sahib.

— Hâm, întrebarea este bine pusă. S-ar putea ca să trăiască toată ziua, dacă se întâmplă să fie băiat deştept., dar noaptea următoare va muri... Nici vorbă, ar fi peste putinţă ca ziua următoare să-l găsească în viaţă.

— Spune-mi atunci cât câştigă cel cu turbanul, dacă au pus un preţ atât de mare pe capul lui?

— Optzeci... poate o sută... sau chiar o sută cincizeci de rupii; dar în meşteşugul acesta, banii nici nu contează. Din timp în timp, Dumnezeu rânduieşte să se nască oameni, cum eşti şi tu unul, cărora le place să umble din loc în loc, primejduindu-şi viaţa, ca să adune ştiri... Azi lucruri care se întâmplă în mari depărtări, mâine în cine ştie ce munţi ascunşi, iar ziua următoare printre oameni care trăiesc foarte aproape şi din prostie au făcut cine ştie ce greşeală faţă de Stat Astfel de oameni îndrăzneţi sunt foarte puţini, iar între aceşti puţini cel mult zece, pot fi cei mai buni Prin urmare îţi închipui cât de arzătoare trebuie să fie patima acestei profesiuni ca să poată ademeni un bengalez.

— Ceea ce spui este adevărat, dar pentru mine timpul mi se pare că trece prea încet Nu sunt decât un băiat şi abia acum două luni am învăţat să scriu în angrezi. De citit nici acum nu pot citi prea bine. Aşa că vor trece ani şi ani ani lungi până când voi putea deveni şi eu un topograf.

— Ai răbdare, prieten al tuturora (kim tresări auzindu-şi

această poreclă). Aă fi fericit dacă mi-ar fi dat mie anii care ţie ţi se par atât de lungi. Te-am încercat până acum în câteva lucruri mărunte; şi ceea ce ai făcut tu, nu va fi trecut cu vederea în raportul pe care va trebui să-l fac lui Colonel Sahib. Apoi schimbând vorba pe englezeşte, începu să râdă zgomotos: Pe cinstea mea O'Hara, sunt convins că ai stofă, dar cu toate acestea nu trebuie să te mândreşti şi nici să fii cu gura prea slobodă. Va trebui să te întorci la Lucknow, să te porţi bine, cum se cade unui copil, şi să toceşti cartea, cum spun englezii, iar în vacanţa următoare, dacă vrei, te poţi întoarce la mine. (Kim făcu o strâmbătură). Am zis, dacă vrei, căci ştiu încotro te trage inima să te duci.

Patru zile mai târziu, în partea dinapoi a unei *tonga* care pleca spre Kalka, fu reţinut un loc pentru Kim şi mica lui valiză. Tovarăş de drum avea pe străinul cu turban care îşi încrucişase picioarele sub el şi dârdâia de frig sub un şal cu ciucuri în răcoarea dimineţii.

(„Cum se poate ca omul acesta să facă parte dintre noi? "se întrebă Kim privind spatele enorm care tremura ca o gelatină, la fiecare zguduitură a căruţei care cobora în josul drumului). Gândurile acestea 3 făcură să se legene în păienjenişul unor visuri treze, cât se poate de plăcute. Lurgan Sahib îi dăduse cinci rupii – o sumă frumoasă – şi-l asigurase de tot sprijinul lui, dacă va fi silitor. Contrar obiceiului lui Mahbub, Lurgan îi vorbise foarte limpede despre răsplata care 3 aşteaptă, dacă va fi ascultător, şi din cauza aceasta era foarte mulţumit. Numai de ar avea şi el norocul ca cel cu turbanul din faţa lui, să i se dea un număr şi o condică... şi să se pună preţ pe capul lui. Într-o bună zi va fi şi el că acesta, poate chiar mai mult. Într-o bună zi nu este exclus să ajungă tot atât de mare ca şi Mahbub Aii. Terasele şi acoperişurile peste care se vor întinde de aici înainte cercetările lui, vor fi cât jumătate din India. Va urmări regi şi miniştri, cum urmărise odinioară *valdli* şi avocaţi, în lungul acoperişurilor de la casele din Lahore, în interesul lui Mahbub. Afară de asta îl mai aştepta şi perspectiva institutului St. Xavier, care nu era deloc neplăcută. Vor sosi la şcoală băieţi noi cărora le va arăta şi el bunăvoinţă ca unul care este mai vechiT şi va asculta poveştile celor care se întorc din vacanţă. Tinărul Martin, fiul plantatorului de ceai din Manipur se lăudase că va merge la război cu carabina, contra triburilor care tăiau capetele

oamenilor. Asta se putea foarte bine, dar era sigur că tinărul Martin nu fusese aruncat de focul artificiilor dincolo de curţile palatului Patiala, şi nici nu… Kim începu să-şi repete propriile lui păţanii din ultimele trei luni. Cu acestea ar fi zăpăcit tot institutul St. Xavier, chiar pe băieţii cei mai mari care râdeau, dacă n-ar fi fost oprit să povestească aceste îndmplări. Despre aşa ceva însă nici vorbă nu putea fi. La timpul său se va pune preţ şi pe capul lui, căci aşa-i spusese Lurgan Sahib; dar dacă se va întâmpla să flecărească de pe acum, nu numai că acest preţ nu va fi pus pe capul lui niciodată, dar colonelul Creighton Q va abandona şi-l va alunga, aşa că puţinul ce-l va mai avea de trăit, va trebui să stea la discreţia lui Lurgan Sahib şi a lui Mahbub Aii.

„În felul acesta aş da oraşul Delhi pentru o zvârlugă “, zise d întrebuinţând un proverb destul de cunoscut.

Se hotărî să uite vacanţele pe care le-a petrecut, (îi mai rănunea în orice caz plăcerea de a inventa aventuri închipuite) şi cum 5 spusese Lurgan Sahib, să se pună pe lucru.

Dintre toţi copiii care se îndreptau spre St Xavier, de la Sukkur până în nisipurile palmierilor de la Galle, niciunul nu se simţea atât de mmdru ca Kimball O’Hara care se îndrepta spre Umballa împreună cu Hurree Chunder

Mookerjee care era trecut în registrele Serviciului de informaţii Etnologice sub numărul R. 17.

La nevoie vorbele tovarăşului cu turbanul 3 mai putea aprinde şi ele, căci după ce se ospătară din larg la Kalka, acesta începu să vorbească firă întrerupere tot drumul. Vasăzică te duci la şcoală? Şi ca un M. A. De la Universitatea din Calcutta, începu să-i explice avantajele educaţiei. Îi atrase atenţia că dacă va merge bine la limba latină şi greacă, va putea să câştige anumite premii; să nu uite nici de bucata *Excursion* a lui Wordsworth (toate acestea erau lucruri necunoscute pentru Kim). Tot aşa şi limba franceză este o chestiune vitală pentru un om cu carte, şi mai bine decât oriunde se poate învăţa la Chandernagore, câteva mile departe de Calcutta. Un băiat poate qjunge de asemenea destul de departe, cum a fost cazul chiar cu el, acordând deosebită atenţie pieselor de teatru numite *Lear* şi *Iulius Caesar,* amândouă cerute de profesorii cu care dai examenele. *Lear* nu era o piesă atât de încărcată cu date istorice, că *Iulius Caesar.* Cartea costă patru annale, dar o poţi cumpăra veche numai cu două, de la un anticar din bazar. Dar

mai presus de Wordsworth şi chiar eminenţii autori Burke şi Hâre, rămânea totuşi ştiinţa şi arta topografiei. Un băiat care a făcut examenele din acest obiect, examene pentru care în treacăt fie zis, nu se găsesc cărţi de ocazie, poate parcurge un ţinut, numai cu un compas şi un nivelator în mină, dar deschizând bine ochii, la întoarcere poate ridica o hartă topografică pe care o poate vinde pe o sumă destul de importantă din argint bătut Dar cum se întâmplă câteodată ca să nu poţi lua cu tine aparate de măsurat, e mai bine ca un băiat să cunoască dinainte lungimea pasului său, aşa că neavmd la îndemâna instrumentele „accesorii* cum le numea Hurree Chunder, să poată totuşi să-şi dea seama de distanţe. Pentru ca să poţi ţine minte o mie de paşi Hurree Chunder, după cele învăţate de el în anii de experienţă, îi propuse ca cel mai bun mijloc un şirag de mătănii din optzeci şi una de boabe, sau din o sută opt, căci acest număr este divizibil şi subdivizibO în o mulţime de multipli şi submultipli. În timpul acestei conversaţii- în limba engleză, Kim reuşi să prindă firul Principal al ideilor tovarăşului său de drum şi-l urmări cu **mult** interes. Aici era vorba de o ştiinţă nouă pe care un om cu mintea sănătoasă trebuia să o poarte în cap ca să nu o vadă nimeni şi privind lumea largă care se întindea în >aţa lui, trebui să recunoască adevărul, că din ce un bărbat cunoaşte mai multe lucruri, acestea îi pot fi cu atât mai folositoare.

După ce vorbise mai bine de un ceas şi jumătate, omul cu turbanul se întoarse spre el şi-i spuse:

— Sper că într-o bună zi voi avea marea plăcere să fac cunoştinţa ta pe cale oficială. *Ad interim,* dacă îmi dai voie să întrebuinţez această expresie, îţi voi dărui această cutioară de betel care este un articol de preţ şi m-a costat nu mai departe decât acum patru ani, două rupii.

Era o cutioară ieftină din cele care se găsesc în bazaruri, cu trei compartimente, dar în loc de indispensabilă nucă de betet şi frunza de *pan,* cutioara în formă de inimă era acum plină de fiole cu medicamente.

— Aceasta este răsplata pentru rolul pe care l-ai jucat alături de lama. Vezi dragul meu, tu eşti un băiat tânăr şi-ţi închipui că vei rărmne întotdeauna astfel, aşa că nici nu te gândeşti la sănătatea trupului tău. Să ştii însă că e o mare nenorocire să te îmbolnăveşti în timpul lucrului. Eu sunt obişnuit cu

medicamentele, şi mă slujesc de ele şi pentru a vindeca pe alţii care sunt mai săraci. Sunt medicamente bune pe care le-am primit de la depozitul departamentului: chinină şi toate celelalte. Îţi dau cutia ca amintire de la mine. Şi acum, rămâi sănătos. Am ceva de lucru foarte urgent, aici în apropiere.

Străinul îşi dădu drumul din căruţă, uşor şi nesimţit ca o pisică, şi rămase în mijlocul drumului spre Umballa. Pe urmă făcu semn unui *ekka* şi dispăru la o cotitură acoperit de vuietul roţilor ferecate, în timp ce Kim, fără să poată scoate o vorbă, se uita prostit la cutioara de alamă pe care o avea în nună.

Peripeţiile prin care trece un copil în timpul educaţiei lui şcolare, nu pot interesa decât pe părinţii lui, ori se ştie că eroul nostru Kim era orfan. În registrele institutului St. Xavier în Partibus este o însemnare în care se spune că la fiecare sfârşit de semestru s-a trimis un raport despre progresele pe care le făcea, atât colonelului Creighton cât şi lui Pater Victor care avea grijă să trimită în mod regulat banii trebuincioşi pentru educaţia băiatului. Se mai spune în aceleaşi registre că băiatul a dovedit aptitudini strălucite la matematici şi desenul topografic, şi că pentru aceste aptitudini a fost premiat (Cartea *The Life of Lord Lawrence,* două volume legate în piele de viţel marmorată); tot în acest semestru este menţionat ca făcând parte din echipa de cricket a institutului St. Xavier contra şcolii mohamedane din Allygur. Pe vremea aceea avea paisprezece ani şi zece luni. Cam tot atunci a fost şi revaccinat, iar de aici se poate deduce că la Lucknow a bântuit a doua epidemie de vărsat, pe timpul când el era la şcoală. Într-un catalog al listelor de prezenţă este o însemnare cu creionul, în care se spune că a fost pedepsit de mai multe ori „din cauză că a stat de vorbă cu oameni mai prejos de el “, iar într-un rând a suferit o pedeapsă mult mai gravă pentru că „a lipsit o zi întreagă şi a hoinărit pe drumuri în tovărăşia unui cerşetor1*. Aceasta s*a întâmplat când a sărit peste poarta institutului şi o zi întreagă pe ţărmul râului Goomtee a insistat pe lângă lama să-l ia cu el vreme de o luni de zile, la prima vacanţă Lama inşi a rămas neînduplecat şi i-a răspuns că n-a sosit meă vremea pentru aşa ceva. Datoria lui, spunea lama în timp ce mâncau amândoi plăcinte la umbră, este să înveţe toată înţelepciunea sahiboor, pe urmi va vedea ce va fi. Se că mâna prietenească a intervenit şi de astădată Pentru a abate biciul din calea lui, căci peste şase săptămâni Kim trece

un examen de topografie auxiliară, *cu mare laudă,* la vârsta de dnsprezece ani şi opt luni. De la această dată cataloagele nu mai au nicio menţiune despre el. Nici în anuarul şcolii nu este trecut numele lui Printre absolvenţii care au intrat în Serviciul Topografic al Indiei, ci în loc de nume sunt notate următoarele cuvinte: «Deplasat pentru serviciu comandat”.

În aceşti trei ani, cei din Templul Tithankers de la Benares văzură de câteva ori pe lama că apare, tot atât de uscat şi ceva mai galben la faţă, dacă s-ar putea aşa ceva, dar mereu blând şi inocent, cum fusese întotdeauna, ^neori venea din partea de miazăzi, de dincolo de Tuticorin – locul de unde minunatele corăbii cu foc se duc spre Ceylan, ţara unde sunt preoţii care vorbesc idiomul Pali; altădată venea din apusul înecat în verdele lanurilor şi sutele de fabrici de bumbăcărie din jurul °raşului Bombay; odată coborâse din partea de miazănoapte, făcând opt sute de mile, pentru ca să poată sta o zi de vorbă cu custodele icoanelor din Casa Minunilor. Intră repede în chilia lui răcoroasă, cu pereţii din marmură şlefuită, şi după ce se spăla şi-şi scutura hainele de praful adus de pe drum, pleca din nou spre Lucknow, căci acum se obişnuise cu drumul în vagoanele

— De clasa a treia ale căilor ferate. La întoarcerea lui, fapt pe care îl remarcă şi custodele într-o scrisoare pe care o trimisese egumenului de la templu, nu mai vorbea despre râul în căutarea căruia plecase la drum şi nici nu nai desena imagini fantastice din Roată Vieţii, ci vorbea cu multă admiraţie despre frumuseţea învăţăturii unui anumit *cheia* pe care până acum nimeni dintre cei care erau în templu nu-l văzuse încă. Făcuse acelaşi dnim călcând pe urmele sfinte în tot largul Indiei (custodele nai păstrează şi astăzi o descriere amănunţită a itinerarului şi meditaţiilor lui lama). Nu-i mai rămăsese în viaţă decât 4 găsească râul săgeţii. Cu toate acestea i se arătase în vis că aceste cercetări nu vor putea fi duse la bun sfârşit decât în tovărăşia unui *cheia* care era predestinat pentru nare înţelepciune asemănătoare cu a bătrânului care păzeşte icoanele din Casa Minunilor. Ca să le dea un exemplu (aici bătrânul îşi scotea tabachera şi luă o priză de tutun, iar preoţii din jurul lui tăceau cu toţii...).

— De mult, foarte de mult, pe vremea când în Benares stăpânea regele Devadatta, toată lumea să asculte Jâtaka, vânătorii regelui au prins un ekfant şi i-au ferecat pe picior un

inel greu de fier, înainte ca elefantul să fi putut se&pa din nou din închisoarea lui. Înfuriat şi revoltat de această lipsă de omenie, a încercat să scoată inelul, apoi a luat-o la fugă prin păduri, rugind pe ceoalţi elefanţi, fraţii lui, să i-l rupă ei. Elefanţii veniră unul câte unul şi încercară să-l rupă cu trompele lor uriaşe, dar nu reuşiră. La urmă de tot, elefanţii îşi dădură cu părerea că acest inel nu poate fi rupt de puterea nici unei fiare. Într-un Hea «din apropie -tocmai atunci stătea lungit un tânăr elefant pe care maică-sa îl fătase abia de o zi şi ’murise răpusă de chinuri. Elefantul scăpat, uhând de amărăciunea lui, îşi zise: „Dacă nu voi avea grijă de puiul acesta, va pieri sub picioarele noastre”. Aşa că îşi trecu picioarele peste el,

°crotindu-l sub pântece, ca să nu fie lovit de cireada elefanţilor care trecea în goană pe lângă ei. Ceru şi lapte de femeiuşcă miloasă a unui elefant şi aşa deveni el călăuza şi apărătorul puiului în mijlocul junglei. Acum se Ştie – toată lumea să asculte *Jâtaka* – că zilele elefantului Până când ajunge în depline puteri, sunt treizeci şi cinci de ani, aşa că vreme de treizeci şi cinci de ani elefantul Scăpat fu puiului prieten şi călăuză şi în tot timpul acesta inelul de pe piciorul lui, intra mai adine în carne. Într-o zi, insă, puiul de elefant văzu fierul inelului pe jumătate intrat m piciorul bătrânului şi-l întrebă: „Ce este aceasta?, iar bătrânul răspunse: „Aceasta este canonul zilelor mele “. Atunci elefantul cel tinăr întinse trompa şi cât ai clipi îi smulse inelul ca pe o nimica, şi spuse: „A sosit ziua sorocită1*. Aşa s-a întâmplat că elefantul cel milos care aştepta şi şi-a purtat durerea cu răbdare, a fost izbăvit la ziua sorocită chiar de către puiul de elefant pe care O ocrotise – toată lumea să asculte *Jâtaka* – căci elefantul An an da, iar puiul care a smuls inelul era însuşi Domnul a Tot Puternic.

Apoi bătrânul începea să dea din cap resemnat şi din clinchetul sec al mătăniilor lăsa să se înţeleagă cât era de neîntinat acest pui de elefant de orice păcat al trufiei. Era tot atât de umil ca şi *cheia* care văzând pe învăţătorul său aşezat în colbul drumului din faţa Porţilor înţelepciunii, trecuse prin porţi, cu toate că erau zăvorite şi strânsese pe învăţătorul său la piept, chiar în inima oraşului aceluia plin de îmbuibare. Bogată va fi răsplata învăţătorului şi a acestui *cheia* la ziua sorocită ca să plece amândoi în căutarea izbăvirii.

Aşa vorbea lama când venea sau pleca la drum în largul

Indiei, tot atât de nesimţit ca şi zborul liliecilor. O femeie cu limba ascuţită care sta într-o casă din mijlocul livezilor de dincolo de Saharunpore, Q cinstea ca pe un profet, cu toate că nu era găzduit alături de camera ei. Într-o casă de la intrarea curţii pe zidurile căreia gângureau porumbeii, femeia venea la el şi dându-şi la o parte vălul de care nu mai avea niciun folos, îi vorbea despre duhuri şi duşmani din Kulu, despre nepoţii care nu se născuseră încă, şi despre băiatul cel slobod la gură cu care vorbise în timpul unui popas. Într-un rând se abătuse singur din drumul mare prin dreptul oraşului Umballa, îndreptându-se spre satul al cărui preot încercase să-l jefuiască; dar mila cerească îi îndreptase paşii pe înserat, chiar în poarta veteranului, după ce trecuse printre semănături. Aici se întâmplă 0 înţelegere între d şi ressaldar, deoarece veteranul întrebă cum de băiatul care se numeşte prieten al steldor, a trecut singur prin partea locului cu şase zile mai înainte.

— Asta nu se poate, răspunse lama, căci băiatul s-a întors la ai lui.

— Acum cinci nopţi era în colţul acela de colo şi ne povestea o mulţime de şotii, întări veteranul. E adevărat că în zorii zilei următoare a dispărut ca un fum, după ce a schimbat câteva cuvinte fără niciun rost, cu nora mea. Băiatul creşte repede, dar a rămas acelaşi prieten al steldor care mi-a adus ştiri adevărate despre apropierea unui război. V-aţi despărţit unul de altul?

— Da… şi nu, răspunse lama. La drept vorbind, noi nu ne-am despărţit, dar n-a sosit încă vremea să umblăm împreună. El este plecat în altă parte în căutarea înţelepdunii. Va trebui să mai aşteptăm.

— E tot una, dar mă gândesc că dacă nu ar fi fost acelaşi băiat, cum se face că vorbea mereu despre tine?

— Şi ce spunea?

— Multe… foarte multe vorbe frumoase. Spunea că Pentru el tu eşti părintele şi mama lui, şi totul în lume. Pac*t că băiatul acesta nu intră în slujim Reginei, căd este foarte îndrăzneţ.

. Ştirile acestea lăsară pe lama foarte mirat, căci el nu P** încă de înţelegerea dintre Kim şi Mahbub Aii, lntelegere pe care de voie, de nevoie o aprobase şi c°k>nehil Creighton.

— Mânzul nu4 poţi opri să nu zburde, spunea c°lonelului geambaşul, când aduse vorba despre Vagabondările lui în largul Indiei, vagabondări pe care ^Ionelul le găsea absurde. Dacă se

va întâmpla să fie °Priţ să meargă unde-L trage inima, s-ar putea să treacă P^ste această oprelişte, şi odată plecat, cine va putea să *tage după el ca să-l găsească. Colonele, într-o mie de ani se întâmplă să se nască decât un singur mânz care să fie noatenul nostru. Afară de asta, avem nevoie şi de o&tqeni.

CAPITOLUL X

Pasărea'n cuşcă, stipâne, tâqjeşte din greu.

De ce vrei s-o fad oritinie de gratii striviţi,

Când sortită e şi brăzdeze văzduhul mereu Şi cu a aripei ziri **şi** înghhi.

Şoimul sub cer e din fire iscusit coribier,

Soartă haini! Al meu, firi lanţ, dac-ar fi N-ar mai sta rob, şi tinjeasci trist ţi stingher Ci printre vinturi cu pieptul drum şi-ar croi.

O veche baladă

Lurgan Sahib fu mai puţin categoric în aprecierile lui asupra lui Kim, dar cu toate acestea părerea lui fu în concordanţă cu cele spuse de Mahbub Aii, iar consecinţa fu favorabilă băiatului. De astă dală era mult mai deştept decât să plece din Lucknow deghizat în haine de indigen, iar dacă se întâmpla ca Mahbub Aii să fie prin apropiere, aşa că o scrisoare până la el să poată ţjunge, se ducea de-a dreptul în tabăra geambaşului şi se schimba sub supravegherea minunţioasă a Pathanului. Dacă cutia lui în care îşi avea culorile pentru hărţi topografice ar fi putut povesti toate isprăvile din timpul vacanţei, fără îndoială că ar fi fost alungat. Într-un rând coborî cu Mahbub până la Bombay unde duceau trei vagoane de căi pentru Societatea Tramvaielor, şi geambaşul era să plângă de emoţie când Kim u propuse să treacă oceanul Indian, cu o corabie, ca să cumpere cai arăbeşti de pe litoralul golfului, câci aflase de la un prieten al geambaşului Abdul Rahman că aceşti cai sunt mai de preţ decât cei din Kabul.

La un ospăţ de hagialâc unde fii poftit şi Mahbub Aii împreună cu câţiva coreligionari, îşi băgă mâna în strachina din care mânca acest negustor cu trecere. La întoarcere veniră cu un vapor pe la Karachi, şi de astă dată Kim făcu şi el cunoştinţă cu răul de mare, şi rămase convins că a fost otrăvit. Cutia cu medicamente a omului cu turbanul se dovedi fără niciun folos, cu toate că la Bombay o împrospătase. Mahbub avea ceva treburi la Quetta, unde după cum spune chiar geambaşul,

băiatul **ÎS}** câştigă banii de întreţinere, petrecând patru zile ca ajutor la un sergent de la Comisariat. Din biroul acestuia, la un moment când nimeni nu-l putea vedea, luă un mic registru pe care îl copie în întregime, (cu toate că părea să nu conţină decât conturile de vânzare şi cumpărare ale vitelor şi cămilelor) ascuns în dosul unui pavilion depărtat, timp de noapte cu lună. După ce puse registrul de unde-l luase, plecă din slujbă fără să-şi mai aştepte simbria şi la şase mile depărtare în josul drumului, ajunse pe Mahbub din urmă, ducându-i în sân copia fidelă a registrului.

— Soldatul acesta e doar o svârlugă, zise Mahbub Aii, dar va veni vremea când vom putea prinde şi crapul. El nu face altceva decât cumpără şi vinde boi pe două preţuri, unul pentru el, şi unul pentru guvern, aşa că eu nu găsesc păcatul de neiertat.

— De ce nu m-ai lăsat să iau registrul cu mine şi să fi terminat cu el odată pentru totdeauna.

— Pentru că s-ar fi speriat şi s-ar fi dus să spună stăpânului său. Asta pentru noi ar fi însemnat să pierdem un număr destul de mare de puşti noi care îşi fac drum pe ascuns din Quetta spre miazănoapte. Urzeala aceasta este atât de vastă, încât dintr-odată nu poţi vedea din ea decât un colţ foarte mic.

1— Aha, am înţeles, răspunse Kim şi nu mai zise nimic.

Întâmplarea asta avu loc în timpul vacanţelor musonului, după ce-şi trecu examenul de matematici. Vacanţa de Crăciun, în afară de zece zile, pe care le petrecu numai pentru plăcerea lui personală, o făcu împreună cu Lurgan Sahib, şi stătu tot timpul în faţa vetrei de cărbuni, căci în anul acela, drumul spre Jakko era acoperit de patru coţi de zăpadă, iar tinărul hindustan plecase să se însoare, aşa că stătu să dea o mână de ajutor lui Lurgan la vindecarea perlelor. Lurgan făcu pe Kim să înveţe capitole întregi din Coran pe dinafară şi să le repete, până când reuşi să le spună cu acelaşi murmur şi cadenţă ca orice mullah. Serile scria descântece pe pergament, pentagrame minuţioase, cu câte un nume de demon… Mura şi Awan tovarăşul regilor… cu caligrafie în cerdacuri fantastice. Afară de asta, Lurgan îl învăţă cum trebuie să-şi îngrijească de sănătate şi-i spuse toate leacurile de friguri, când este plecat la drum. O săptămână înainte să coboare spre miazăzi, colonelul Creighton Sahib trimise lui Kim un chestionar pentru examinare (ceea ce nu era tocmai frumos din partea lui), în care nu era vorba decât de

suprafeţe, dimensiuni, unghiuri şi cercuri.

Vacanţele următoare plecă în tovărăşia lui Mahbub, şi era gata să moară de sete, cutreierând deserturile nisipurilor spre misteriosul oraş Bikaneer, călare pe o cămilă. În partea aceasta puţurile sunt la o adâncime de trei sute de metri şi împrejurul lor, pământul e alb de scheletele cămilelor moarte. Aceasta nu fu o călătorie pe gustul lui, căci contrar înţelegerii dintre ei, colonelul îi porunci să ridice harta acestei regiuni sălbatice şi a laşului. Dar, de vreme ce prin partea locului, lumea nu? Ră obişnuită să vadă rândaşi mahomedani sau copii, care ţngrijesc pipele oamenilor, umblând cu aparate de măsurat J Unui oraş indigen, Kim trebui să-şi măsoare toate distanţele cu piciorul, folosind un şirag de mărgele. Busolă P^ttru direcţie o întrebuinţa de rate ori avea ocazie, mai ales după ce se lăsa seara şi cămilele îşi primeau raţia de hrană. Cu ajutorul cutioarei lui de culori, pentru topografie, în care avea trei pensule şi şase globule de culoare, reuşi să facă ceva, care semăna destul de bine cu 0raşul Jeysalmir. Mahbub începu să râdă din toată inima Şi-l sfătui să facă, pentru completare, şi un raport scris, Aşa că, Kim trebui să se aşeze din nou pe lucru, neavând altă hârtie decât interiorul învelitoarei de la cartea de conturi, pe care Mahbub Aii o păstra ascunsă sub şaua calului, pe care îl călărea numai el.

. 71° raport trebuie şi treci tot ce ai văzut, ce ai pipăit şi ai înţeles. Scrie exact cum ar scrie Jung-i-Lat Sahib, dacă s-ar fi întâraplat să treacă munţii pe furiş, cu o armată şi ar Ve°i să facă război.

— Cât de mare ar trebui şi fie armata?

— O jumătate lakh de soldaţi.

. ~ Ce copilării! Nu-ţi dai seama cât de puţine şi de rare sunt fântânile prin partea locului? Din apa acestora, nicio mie de oameni nu ar putea şi-şi astâmpere setea, ca şi P°aţi ajunge pini aici.

— Atunci scrie-i şi despre asta, şi nu uita şi scrii despre crăpăturile zidurilor, care înconjoară oraşul, despre locurile de unde aduc lemnele de foc, despre firea şi Pornirile Regelui de aici. Eu voi sta în oraş, până când inii yind caii. Voi închiria o cameră aproape de poarta cetăţii, jar tu vei ţine cărţile de socoteli. Uşa de la casă va avea un lacăt zdravăn ca să nu-l poată rupe nimeni.

Acest raport, cu scrisul caracteristic celor care au trecut pe la Institutul St Xavier, mai putea fi văzut chiar acum câţiva ani, împreună cu harta colorată în cafeniu, galben şi lac (un funcţionar neglijent o umpluse cu notele făcute de G. 23, din serviciul auxiliar Seistan, în al doilea turneu prin partea aceea), dar astăzi cred că notele făcute cu creionul, trebuie să fie aproape şterse şi nu mai pot fi descifrate. Kim traduse lui Mahbub acest raport, chiar de a doua zi în drumul de întoarcere, la lumina unui opaiţ. Pathanul sări în picioare, şi se plecă peste bagajele legate în curele.

— Şdam eu dinainte că raportul acesta face un costum de sărbătoare şi tocmai din cauza aceasta, ţi-am pregătit dinainte unul. Dacă aş fi Emirul din Afghanistan, (s-ar putea ca într-o bună zi să-l vezi şi pe acesta), ţi-aş umple gura cu aur.

Geambaşul făcu o reverenţă şi-i puse costumul la picioare. Între hainele pe care i le dădu, era un fund de turban în formă conică şi eşarfa pentru legat la cap, după obiceiul din Peshawar, lungă şi la un capăt cu ciucuri de mătase; un ilic de Delhi, care se îmbrăca peste cămaşa albă ca laptele, încheiată pe partea dreaptă; un halat de mătase verde cu brâu din ibrişim împletit şi cu ciucuri; iar ca să nu lipsească nimic, mai erau o pereche de conduri din piele rusească bine mirositoare şi cu vârfurile ascuţite, întoarse cu multă îndrăzneală

— Miercurile şi dimineţile e foarte bine să îmbraci haine noi, zise Mahbub solemn. Cu toate acestea nu trebuie să uiţi niciodată că în lume sunt şi oameni răi. Aşa.

Pe deasupra acestor minuni, la care Kim se uita, fără să mai îndrăznească să răsufle, geambaşul mai puse şi un revolver de 450 cu mânerul de sidef şi încărcător automat.

Mă. Gândeam să-ţi iau unul mai mic, dar mi-am dat/^a că în acesta merg şi cartuşele Guvernului. Pe cestea le poţi găsi în toate părţile, dar mai ales dincolo de r°ntieri. Ridică-te în picioare să te văd, zise el şi-l bătu pe "l’Jăr. Fie-ţi scris ţie Pathane să nu osteneşd niciodată, 9*1 câte inimi vei frânge, cu ochii tăi catifelaţi, care privesc n dosul pleoapelor cu gene lungi, şi fug rătăciţi!

Kim se învârti de câteva ori pe vârful picioarelor, se ptir*se> şi instinctiv îşi duse mâna la mustaţa abia răsărită. E Urmă. Se opri în faţa lui Mahbub şi făcând o reverenţă, P°cni din degete, în semn de recunoştinţă, căci sufletul îi a greu de emoţie şi era

incapabil să articuleze o singură 0fbă. Mahbub întinse braţele spre el şi îl strânse la piept.

Fiule, zise geambaşul, între noi nu mai este nevoie de °rbe. Spune drept, nu ţi se pare că revolverul acesta este ® minune? Cele şase gloanţe pot fi scoase dintr-o singură 5*ta. Trebuie să-i porţi în sân, chiar pe piele, căci aceasta îi jjue ioc de ulei. Să nu-l ţii în altă parte niciodată, şi să dea jomnW ca într-o bună zi să ucizi cu el pe • cel ce vă sta în ^umol tău.,

7* *Hai măi!* Răspunse Kim cu glasul plângător. Dacă se l^Umplă ca un sahib să omoare un om, el va fi spânzurat 1,1 curtea închisorii.

— Asta e adevărat, dar e de ajuns să faci un singur pas încolo de frontieră, şi vei vedea că oamenii sunt mult mai ^Uniinţi. Scunde revolverul, şi nu uita să-l încarci. Un revolver neîncărcat nu este de niciun folos.

„~~ Când voi ajunge la *madrissah,* va trebui să ţi-l dau lnapoi, căci acolo nu te suferă să intri cu arme. Vrei să ^-l păstrezi până când mă voi întoarce?

Fiule, m-am săturat de *madrissah*-alele, care îţi iau mai frumoşi ani din viaţă, pentru ca să te înveţe ceea trebuie să înveţi singur, în lungul drumurilor. Prostia sahibilor e fără, margini. Dar nu face nimic. S-ar putea că raportul scris de tine să te scape de anii robiei, care ţi-au mai rămas, căci numai Dumnezeu ştie ce lipsă avem de oameni în jocul nostru cu primejdia.

Făcură drumul, prin mijlocul deşertului, cu fălcile legate, ca să se poată apăra de valurile nisipurilor sărate, ridicate de vuituri, şi se îndreptară spre Jodhpore, unde Mahbub şi tinărul său nepot Habib Ullah, nu-şi pierdură vremea de pomană. Pe urmă trist şi îmbrăcat în hainele lui europene, care acum fi veneau prea strâmte, Kim trebui să se întoarcă la institutul St. Xavier, ca să intre împreună cu ceilalţi băieţi în promoţia a doua.

Trei săptămâni mai târziu, în timp ce colonelul Creighton se târguia în dugheană lui Lurgan Sahib, ca să cumpere nişte pumnale thibetane, pentru speriat umbrele, se înthni, faţă în faţă, cu Mahbub Aii, care părea foarte supărat Lurgan interveni în calitate de rezervă, la schimbul de cuvinte dintre ei.

— Mânzul e gata strunit, cu frâul şi şaua pe el, gata de plecare, sahib. Începând de astăzi, el nu va putea face altceva decât să uite bună învăţătură, pe care a primit-o, dacă îl mai

ţineţi să-şi piardă vremea cu nimicuri. Daţi-i frâu liber, să poată zburda, căci avem nevoie de el, zise geambaşul.

— Este prea tânăr, Mahbub; nu are mai mult de şaisprezece ani?

— La vârsta de cinsprezece ani, Sahib, eu îmi împuşcasem de mult omul meu, şi intrasem în pielea lui.

— Tu vei rămâne întotdeauna un păgân incorigibil, răspunse Creighton şi se întoarse spre Lurgan. Barbă neagră a acestuia făcu o mişcare, cu care aprobă cele spuse de barba vopsită în roşu, a afganului.

— Dacă ar fi fost după mine, eu îl puneam de mult la lucru, interveni Lurgan. Cu cât e mai tânăr, cu atât mai bine va fi. Tocmai din cauza aceasta eu mi-am păzit cele mai de preţ odoare, întotdeauna cu un băiat. Mi l-ai trimis aici, ca să-l pun la încercare. L-am încercat în toate chipurile, şi mi-am dat seama că acesta a fost singurul băiat, care nu are halucinaţii.

— În cristal., în călimara cu cerneală? Întrebă Mahbub.

— Nu, ci în timp ce eu îl ţineam de ceafă, aşa cum v-am spus. Aşa ceva nu mi s-a întâmplat niciodată înainte. Asta dovedeşte că este destul de tare, dar dumneata, colonele Creighton, consideri că este o prostie, ca cineva să facă ceea ce-l trage inima. Asta, însă, s-a întâmplat acum trei ani. De atunci, colonele Creighton, eu l-am învăţat multe lucruri. Cred că ar fi o mare greşali, dacă nu l-am pune la lucru, fără întârziere.

— Hm, s-ar putea să aveţi dreptate. Dar după cum ştiţi Ş> ve», deocamdată nu se găseşte nicio lucrare topografică pentru el.

— Dă-i drumul, nu-l mai ţine, interveni Mahbub. Cine a mai auzit că un noaien să fie încărcat cu poveri, când pleacă pentru întâia oară la drum. Lasă-l să plece cu caravanele, să-şi încerce norocul, cum pleacă noatenii albi ai cămilelor. L-aş lua chiar eu cu mine, dar…

— Spre miazăzi, tocmai acum este ceva de făcut, şi cred că în partea aceea ar putea şi ne fie de mare folos, interveni Lurgan, clipind din pleoapele date cu albastru gros.

— Afacerea asta se găseşte în mâna lui E. 23, rispunse Creighton, speriat, şi băiatul nu trebuie şi coboare în Partea aceea. Afari de asta, băiatul nici nu vorbeşte limba turcă.

— Nu trebuie decât şi-i spui ce formi şi ce miros au scrisorile pe care le căutăm, şi sunt convins că ni le va aduce, insistă

Lurgan.

— Nu, asta este treabă pentru un bărbat, răspunse Creighton.

Era vorba de un schimb de scrisori de uneltire şi incendiare, schimbate de o persoană, care afirma că este suprema autoritate în domeniul religiei musulmane, peste adepţii din întreaga lume, şi între un membru mai tânăr al unei case regale, care fusese prins în flagrant delict de răpire a unei femei în teritoriu britanic. Demnitarul musulman se dovedise trufaş şi chiar arogant, iar tinărul prinţ era pur şi simplu jignit de încălcarea privilegiilor lui; totuşi nu era deloc folositor, ca această corespondenţă dintre ei să continuie, căci ar fi sfârşit prin a-l compromite. Scrisoarea cu pricina fusese prinsă înainte de a ajunge la destinaţie, dar cel care o adusese, fu găsit peste câteva zile mort în marginea drumului, îmbrăcat în costumul unui negustor arab, după cum raportase E. 23, care se ocupa de această chestiune.

— Dă-i drumul să plece, împreună cu lama lui cel roşu, zise geambaşul în silă Am văzut că ţine foarte mult'la bătrânul acela. Pe urmă, va putea să se obişnuiască să măsoare distanţele cu ajutorul mătăniilor.

— Am schimbat câteva scrisori cu bătrânul lama, răspunse colonelul Creighton şi zâmbi tainic. Încotro se duce bătrânul?

— În lungul şi latul ţării, cum a făcut şi în cei trei ani din urmă Caută un râu cu ape vindecătoare. Fire-ar toate râurile… (Mahbub se stăpâni la timp). Când se întoarce de la drum, se opreşte la templul Tirthankerilor din Benares sau la Buddh Gaya. Pe urmă, se duce la *madrissah* să vadă copilul, după cum ştii şi dumneata, căci din cauza asta a fost pedepsit de două sau de trei ori. Bătrânul este, fără îndoială, nebun, dar cu toate acestea e liniştit. L-am cunoscut şi eu. Babu (omul cu turbanul) a avut şi el de a face cu bătrânul. L-am supravegheat trei ani încheiaţi. Un lama roşu în largul Indiei, nu este ceva prea obişnuit, ca să i se poată pierde urma.

— – Aceşti Babu sunt oameni foarte ciudaţi, interveni Lurgan gânditor. Nici prin minte nu ţi-ar trece ce are de ®'nd Hurree Babu? Vrea să fie numit membru al Societăţii Regale, pentru a i se da însărcinarea să adune material etnologic. Trebuie să-ţi spun, că despre lama i-am povestit tot ce am aflat de la Mahbub şi de la băiat. Mi se pare că Hurree Babu vrea să coboare spre Benares… pe socoteala lui.

— Eu nu cred deloc, că aşa ceva ar fi posibil, răspunse colonelul Creighton, care plătise el însuşi cheltuielile de drum ale lui Hurree, numai din curiozitate să afle ce este cu acest lama.

— Vrea să întrebe pe bătrânul despre lamaism, şi să-i ceară informaţii despre dansurile demonice, despre descântece şi vrăji. În ultimii ani a fost la el de mai multe ori în scopul acesta. Mie mi se pare că Hurree Babu a început să fie prea bătrân, pentru însărcinarea pe care o are. Acum preferă să adune informaţii despre datini şi obiceiuri; serios, vrea să devină F. R. S. (Fellow of Royal Society), Membru al Societăţii Regale.

— Hurree are o părere bună despre băiat, nu e aşa?

— O, cât se poate de bună… şi am petrecut câteva seri foarte plăcute, împreună în casa aceasta… dar cred că ar fi o greşeală din partea noastră, să-l lăsăm în seama lui Hurree ca să plece după informaţii etnologice.

— Cred că n-ar strica să facem o încercare. Ce zici Mahbub, n-ar fi bine să lăsăm băiatul să vagabondeze împreună cu lama vreo şase luni de zile? Pe urmă vom vedea ce vom face. În timpul acesta va învăţa multe.

— Ştie destule, Sahib… ca şi peştele despre apă în care înoată; în orice caz însă, eu cred că nu are decât de câştigat, dacă va pleca de la şcoală.

— Atunci foarte bine, zise coionelul Creighton mai mult pentru sine. Va pleca deci împreună cu lama, şi dacă Hurree Babu ţine numaidetit să-i supravegheze, va fi cu atât mai bine. Fără îndoială d se va feri să bage băiatul în vreo primejdie, cum ar face Mahbub. Mi se pare foarte ciudat că vrea să devină’ F. R. S. În orice caz, este o dorinţă explicabilă, din punct de vedere omenesc. Cred că în domeniul etnologic, Hurree se va comporta în mod strălucit

Nici banii pe care i-ar fi putut râştiga, şi nici perspectiva transferării într-o garnizoană mai importantă, nu ar fi putut determina pe colonelul Crdghton să renunţe la lucrările lui, în biroul Serviciului Etnografic, cu toate acestea singura ambiţie a vieţii sale era să poată adăuga la iscălitura pe actele oficiale, cele trei litere F. S. N. După rit ştia d, anumite onoruri puteau fi obţinute graţie relaţiilor prieteneşti, pe care le aveai şi abilităţii de care dădeai dovadă, dar era convins că nimic în lume, afară de muncă neîntreruptă – dosare, care reprezentau străduinţa

unei vieţi întregi – nu ar putea deschide drumul de intrare în această Societate, pe care ani de-a rândul, o bombardase cu tot felul de monografii, asupra ceremoniilor stranii din fundul întunericului asiatic şi a obiceiurilor necunoscute încă. Era profund confins că din zece bărbaţi, nouă ar fi gata în orice clipă să evadeze din mijlocul plictiselii chinuitoare a unei serate organizate de R. S.; Creighton, însă, era exact al zecelea dintre aceştia şi sufletul lui tânjea după afluenţa sălilor pline din oraşul acela fericit căruia i se zice Londra, unde bărbaţii cu părul alb şi alţii cu chelie, care habar nu aveau ce va să zjcă o armată, mişună în jurul experimentelor lor spectroscopice, a florei stepelor acoperite de zăpezi, a aparatelor electrice de măsurat în timpul zborului, şi a maşinilor de disecat în a mia parte un ochi de muscă purtătoare de friguri. La drept vorbind, pe el, singura Societatea Geografică, l-ar fi putut pasiona, dar bărbaţii sunt ca şi copiii când îşi aleg jucăriile. Tocmai din cauza aceasta zâmbi, auzind că Hurree Babu este preocupat de un astfel de gând.

Lasă să-i scape din mină pumnalul de alungat umbrele şi se uită la Mahbub.

— Când crezi că vom putea scoate mânzul din grigd? Întrebă geambaşul, privindu-l în luminile ochilor, ca pentru a-ititi gândurile.

— Hm, dacă va pleca acum din nou în urma unui ordin, ce crezi că va face? Până acum nu m-am ocupat niciodată de educaţia unui astfel de copiL

— Băiatul va veni la mine, răspunse Mahbub, fără să clipească, iar Lurgan Sahib şi cu mine îl vom prepara pentru drum.

— Bine, să fie aşa cum spuneţi. Şase luni de zile e slobod să umble pe unde-i place; dar cine răspunde de el?

— Colonele Creighton, băiatul acesta nu va sufla niciun cuvânt; dacă asta este teama dumitale, răspunse Lurgan şi înclină puţin capul.

— La urma urmelor, nu uitaţi ci el nu e decât un copil. *r— Da… dar înainte de toate, biiatul nu are nimic de spus… pe urmi ştie dinainte ce urmează, daci vorbeşte. Afari de asta, ţine foarte mult la Mahbub, şi cred ci şi la mine, dar mai puţin.

— I se va pliti şi simbrie? Întrebi geambaşul prevăzitor.

— Douzeci de rupii pe lună, pentru hrană şi apă, deocamdată.

Unul dintre marile avataje ale Serviciului Secret este că oamenii lui nu sunt plictisiţi cu niciun fel de conturi ale sumelor cheltuite. Bineînţeles, serviciul este redus la cea mai chinuitoare uniformitate, dar fondurile sunt administrate de câţiva oameni, care nu sunt obligaţi să prezinte ordonanţe de plată, pentru a fi vizate de cineva şi nici decontări ale sumelor întrebuinţate. Din cauza asta, lui Mahbub îi străluciră ochii, ca oricărui Sikh despre care se ştie că are cultul banului. Până şi înfăţişarea lui Lurgan se schimbă. Se gândi la anii ce vor veni când Kim va face parte şi el din marele lanţ al primejdiei, care vântura toată India, de la miazănoapte pini la miazăzi, fără să se oprească nici pentru o singură clipă, fie ziua fie noaptea. Prevedea, ci <k pe urma acestui ucenic al siu, se va alege şi el cu mare cinste în faţa unor anumite persoane cu trecere. Tot Lurgan Sahib făcuse din E. 23, un simplu băiat de ţară, obraznic, silbatic şi mincinos, venit din partea de apus a acestei provincii din nordul ţării, ceea ce E. 23 era acum.

Mulţumirea învăţătorilor sii însă, nu fu nimic alituri de mulţumirea lui Kim însuşi, în clipa când superiorul Institutului St Xavier 3 chemi la o parte, ca să-i comunice ordinul primit de la colonelul Creighton.

— Mi se pare O'Hara, că ţi-au găsit o slujbă de topograf ajutor la Serviciul Irigaţiilor: asta se datoreşte faptului că ai fost bun elev la matematici. Acesta este un mare noroc pentru tine, căci nu ai decât şaptesprezece ani; bineînţeles nu vei putea să devii *pukka* (permanent angajat) înainte de a-ţi trece examenul din toamnă. Prin urmare, nu trebuie să-ţi închipui că acum pleci în lume, ca să petreci după pofta inimii, şi nici că s-a terminat cu orice grţjă de aid înainte. Munca grea te aşteaptă de abia după ce vd pleca de aid. Numai după ce vei reuşi să fii numit *pukka,* vd putea ajunge pini la patru sute cincizeci de rupii pe lună.

După aceea superiorul îi dădu câteva sfaturi, privitoare la felul cum trebuie să se poarte, şi vorbească, şi să se îngrijească de moralitatea lui; în timp ce colegii lui mai în vârstă, pe care nu se grăbea nimeni să-i bage în slujbe, începură să clevetească, cum numai tinerii anglo-indieni, ştiu cleveti, despre favoritism şi corupţie. Tânărul Cazalet care era fiul unui pensionar din Chunar, spuse foarte limpede că interesul pe care colonelul Creighton îl arată lui Kim, era nici mai mult nid mai puţin, decât interesul pe care n poartă un părinte fiului său; Kim, însă, în loc

să se repeadi la el, nu găsi de cuviinţă şi-i spună nici cel puţin o vorbă. Se gândea la nemărginita plăcere pe care i-o rezervau zilele viitoaee şi la scrisoarea primiţi de la Mahbub în ajun, în care acesta îi da întâlnire pentru aceeaşi dupi amiază, într-o caşi al card nume, daci Superiorul l-ar fi aflat, ar fi făcut şi i se ridice părul măciuci…

În aceeaşi seară, Kim spunea lulmahbub, în timp ce stăteau în faţa basculei din gara Lucknow:

— În ultimul moment, începuse să-mi fie frici şi nu se dărâme aco; «risul şcolii peste mine, şi totul şi se spulbere ca un vis. Spune-mi drept, tată, s-au terminat toate cu bine?

Mahbub pocni din degete, ca şi-i arate ci totul s-a terminat, şi ochii îi străluciră ca nişte cărbuni aprinşi.

— Dar revolverul pe care trebuia să-l iau cu mine, unde este?

— Ia-o binişor. Gândeşte-te, că poţi umbla în voie, vreme de jumătate de an, fără să ai grijă nimănui. M-am căznit mult cu colonelul Creighton Sahib, până să-l pot îndupleca. Îţi dă douăzeci de rupii pe săptămână. Bătrânul cel cu pălărie roşie, ştie că vei veni.

— Îţi voi plăti şi ţie un *dustoorie* (comision) asupra simbriei mele pe timp de trei luni de zile, zise Kim grav. Două rupii pe lună. Dar înainte de toate, va trebui să scap de astea, şi întinzând mâna, îi arătă pantalonii de pânză, cu care ora îmbrăcat şi tunica puţin cam strimtă la gâL Mi-am adus tot ce-mi trebuie pentru drum. Valiza am trimis-o dinainte, lui Lurgan Sahib.

— Cine ţi-a trimis darurile acestea? …

— Lurgan Sahib e om foarte deştept Dar tu încotro te duci acum?

— Mă duc din nou spre miazănoapte, la jocul cu primejdia. Unde să mă duc în altă parte? Tu nu ţi-ai schimbat gândul? Vrei să te dud cu cel cu pălărie roşie?

— Nu uita că, fără să-şi dea seama, el m-a făcut ceea ce sunt În fiecare an a trimis în mod regulat, banii trebuincioşi pentru învăţătura mea.

— Dacă mi-ar fi trecut prin minte, puteam face şi eu acelaşi lucru, murmură Mahbub. Hai să plecăm. S-au aprins luminile, şi nu te va putea vedea nimeni prin bazar. Ne vom duce la casa lui Huneefa.

În drum până acolo, Mahbub îi dădu aproape aceleaşi sfaturi,

pe care Lemuel le primise de la maică-sa, şi lucru ciudat, din cuvintele lui Mahbub, băiatul îşi dădu seama de felul în care Huneefa şi cei de o seamă cu ea, săpau temelia tronului regilor.

— Îmi aduc aminte, zise el, zâmbind ironic, de unul care spunea: Încrede-te mai curând într-un şarpe decât într-o desfrânată, şi mai curând într-o desfrânată, decât într-un Pathan, Mahbub A1L Afară de cuvintele privitoare la Pathani, căci sunt şi eu unul dintre aceştia, tot ce spunea este adevărul adevărat. În jocul cu primejdia aceste cuvinte sunt cu atât mai adevărate, citi numai datoriţi femeilor, toate planurile noastre sunt dejucate, şi a doua zi în zori, suntem găsiţi cu beregata retezată. Aşa s-a întâmplat cu unul… şi geambaşul u descrise întâmplarea.

— Atunci de ce. —? *T*

Kim se opri în faţa unei sciri solide, care ducea în interiorul unei case în care duhnea aerul înfierbântat, învelit de întunericul curţii din dosul magazinului de tutun al lui Azim Ullah. Cei care cunosc această casă îi zic „colivia*4, din cauză ci în largul ei, zi şi noapte, se aude un ciripit şi un croncănit neîntrerupt de şoapte, care nu mai ostenesc.

Camera cu pernele murdare, aşternute în lungul pereţilor, şi grămada de hookas, pe jumătate fumate, duhneşte îngrozitor a tutun stituL Într-un colţ era o femeie voinici şi informi, acoperiţi de văluri verzi, cu fruntea, nasul, urechile, gâtul, sânii, braţele, coapsele şi gleznele pline de podoabele grele ale indigenilor. Când făcea o mişcare, lucrurile încărcate pe ea, făceau un zgomot ca de tingiri. O pisici slabi ca o scoabă, mieuna de foame, în cerdacul spre care se deschidea fereastra. Kim se opri consternat în faţa perdelei de la intrare.

— Acesta este omul cel nou, Mahbub? Întrebă Huneefa, firă să-şi scoată luleaua din gură. 0, Buktanoos! (după obiceiul celor mai multe dintre aceste femei, invoca şi ea Djinii). 0, Buktanoos! Băiatul araţi foarte bine.

— Aceasta face parte din meşteşugul de a vinde caii, răspunse Mahbub, adresându-se hâi Kim, care râdea.

— Am mai auzit aşa ceva de când eram de şase zile, răspunse Kim, aşezându-se în lumini. Dar nu văd la ce-mi poate folosi?

— Pentru a fi la adăpost În noaptea aceasta va trebui să-ţi schimbi culoarea, căci somnul îndelung sub acoperiş te-a făcut alb la faţă ca un sâmbure de migdală. Huneefa cunoaşte

secretul unor culori, care nu se şterg; nu culori de cele care nu ţin mai mult de o zi sau două. Cu alte cuvinte te pregătim contra celor ce ţi s-ar putea întâmpla pe drum. Aceasta este un dar pe care ţi-l fac eu, fiule. Scoate tot ce ai asupra ta, făcut din metal, şi pune aici. Fii gata Huneefa!

Kim scoase din sân busola, cutia cu culorile şi cea cu medicamentele, pe care o umpluse de curând. Lucrurile acestea îl însoţeau în toate drumurile, pe care le făcea şi ţinea foatfe mult la ele.

Femeia se ridică domol şi începu şi umble, cu mnnile puţin întinse în faţa ei. Kim îşi dădu seama numaidecât că e oarbă.

— Da, da, Pathanul are dreptate, murmură ea, culoarea pe care o întrebuinţez eu, nu se ia nici într-o săptămână, nici într-o lună şi cei pe care u ocrotesc eu, sunt bine păziţi.

— Când te găseşti departe de ai t&i şi singur pe drumuri, nu e bine deloc să vezi cum se duce pielea de pe tine şi încep să te umpli de lepră, interveni Mahbub. Când eşti cu mine, te pot supraveghea. Afară de asta, un Pathăn este întotdeauna cu trupul curat Dezbracă-te până la brâu, şi vezi cât eşti de alb. (Huneefa veni, pipăindu-şi drumul, dintr-o cameră interioară). Nu face nimic, ea nu te poate vedea.

Întinse braţul şi-i luă un castron de alamă din mâna încărcată de inele. Cirul cu care trebuia să-şi schimbe înfăţişarea, părea albăstrui şi cleios. Kim muie o ctrpă în castron şi se unse pe partea dinafară a palmei, dar Huneefa 3 auzi.

— Nu, nu se face aşa, strigă femeia. Nu trebuie să faci aşa, d să începi cu toate formele de cuviinţă. Culoarea este partea cea mai puţin însemnată. Eu îţi voi da acum toată ocrotirea, în dramul la care pleci.

— Jadoo? (vrăji) întrebă Kim şi tresări, privind la ochii nări şi cu luminile stinse, ai femeii

Mahbub îi puse mâna în ceafă, şi-l îndoi de mijloc, de ajunse cu nasul la un laţ de mină de duşumele.

— Stai liniştit, fiule, căci nu ţi se va întâmpla nimic râu. Asupra ta eu veghez acum.

Nu putea vedea ce face femeia, dar & auzea clinchetul podoabelor, care părea că se prelungeşte la infinit Întunericul camerei fu spintecat de lumina unui chibrit şi auzi sfârâitul cunoscut al boabele»: de tămâie aprinsă, pe urmă simţi că toată casa e plină de un fum greu, aromatic şi înecăcios. Prin

picoteala de somn, care începea să pună stăpânire pe el, Kim auzea pomenindu-se nume de demoni... Zulbazan, fiu al tui Eblis, care trăieşte în bazaruri şi *paraos,* care patronează festinele lubrice, care au loc uneori în timp de noapte, la popasurile din Marginea drumurilor; Dulhan, cel care se învârteşte în jurul moscheelor, căutând să se ascundă printre papucii drept credincioşilor, ca să-i facă să tresară în timpul rugăciunii; Musboot, stăpânul minciunii, al uneltirilor şi spaimei. Murmurul lui Huneefa se auzea când alături de el, and părea că vine din mări depărtări, apoi simţi atingerea degetelor ei scabros de moi pe trupul lui; mâna lui Mahbub însă, nu se desprinse de pe ceafa lui, până în clipa când băiatul oftă, şi întinzându-se cu membrele ţepene, rămase leşinat

— AII ah, ce putere de împotrivire. N-am fi putut face nimic, dacă nu îl adormeam. Asta este din cauza sângelui alb, pe care fi are în vine, zise geambaşul plictisit. Mergi înainte cu *dawut* (descântecul) şi dă-i toată ocrotirea de care va avea nevoie.

„Tu cel care înţelegi şi care auzi cu urechile, stai lângă noi, auzi-ne şi ne înţelege! 14 murmură Huneefa şi ochii ei stinşi se întoarseră spre apus. Toată camera se umplu de murmure şi de scâncete.

Într-un cerdac din cealaltă parte a casei, se arătă un om înalt cu capul ca o ghiulea şi începu să tuşească nervos.

— Prietene, nu întrerupe această necromancie ventrilogă, strigă el pe englezeşte. Cred că vei rămâne cu gura căscată, dar să ştii că un observate» atent, nu va găsi nimic extraordinar în ceea ce vede.

„Voi urzi uneltire contra lor pentru a-i face să piară! Profete. Fii îndurător cu cei necredincioşi, şi lasă-i să mai trăiască o vreme liniştiţi! Cu obrazul contractat, Huneefa se întoarse spre miazănoapte, şi părea că din tavan îi răspund glasuri nevăzute şi neînţelese, la cuvintele pe care le pronunţa.

Hurree Babu îşi plecă din nou capul asupra carnetului său cu însemnări, legănându-se pe pervazul ferestrei, dar mâinile începură să-i tremure. Huneefa într-un extaz pricinuit de băutura magică, se aşezase nu departe de capul nemişcat al lui Kim, şi cu picioarele încrucişate sub ea, se legăna spasmodic, invocând demon după demon, şi conjurindu-i după străvechiul ritual, să se ferească din calea copilului.

„La el sunt cheile tainelor, şi nimeni altul, q/ară de el nu le

cunoaşte. El ştie tot ce este pe uscat şi ceea ce este pe ape!” Din nou se auziră răspunsurile şuierătoare, care păreau că vin din altă lume.

— Cred… că acest descântec 3 face cu gânduri curate? Întrebă Babu, privind cum tremură muşchii pe gâtul lui Huneefa, în timp ce vorbea în toate limbile. Nu cred să fi ucis copilul; dar daci l-a ucis, şi ştii ci eu nu vreau să fiu martor la judecaţi… Care a fost demonul cel din urmă, pe care l-a pomenit?

— Babuji, răspunse Mahbub în limba indigenă, nu ţin seamă de demonii din Hind; cu fiii tui Eblis însă, este cu totul altceva, şi fie că sunt *jumalee* (Mânzi), fie *jullalee* (fioroşi), niciunul dintre ei nu poate suferi Kaferii.

— Prin urmare, eşti de părere să plec, întrebă Hurree, ridicându-se pe jumătate. Bineînţeles, acestea sunt fenomene imateriale. Spencer spune…

Extazul lui Huneefa se sfârşi, ca orice extaz de felul acesta, într-un paroxism de urlete şi o undă de spumă, care îi ieşi pe gură. Rimase nemişcaţi şi zdrobiţi alături de Kim şi în aceeaşi clipă glasurile stranii amuţiră.

— Ale! S-a terminat Numai de ar fi spre binele băiatului: Huneefa se pricepe la *dawut.* Haide Babu, ajută-mi să o sprijin de perete. Nu-ţi fie teamă!

— Cum o să-mi fie teamă de ceva care nu există, răspunse Hurree Babu, vorbind englezeşte, pentru ca să se mai liniştească. În orice caz, însă, găsesc că este îngrozitor să începi să tremuri în faţa vrăjitor, când faci cercetări… pentru a aduna folklor pe seama Societăţii Regale, mai ales, atunci când crezi cu toată convingerea în puterile întunericului

Mahbub începu să ridă, căci nu pleca pentru prima dată la drum, însoţit de Hurree Chunder.

— Hai să terminăm cu vopsirea băiatului, zise el. Băiatul este la adăpost, dacă stăpânii aerului au urechi să audă. Eu sunt *stţfl* (liber cugetător), dar sunt de părere, că atunci and poţi şi atragi cu viclenie, de partea ta o femeie, un armisar, sau un demon, nu vid de ce te-ai mai pune împotrivi. Pune-l Babu pe drumul cel bun, şi veghează ca pălăria roşie să nu-l duci pmi dincolo de hotarele unde mâna noastră l-ar putea ajunge.

— Foarte bine, răspunse Hurree Babu. Deocamdată însă, arată foarte caraghios..

La al treilea cântec al cocoşilor, Kim se trezi că revenit din

fundul întunericului veşnic. Huneefa sforăia în colţul ei, dar Mahbub plecase.

— Cred că nu te-ai speriat, se auzi un glas mieros, alături de el. Am asistat la întreaga scenă aceasta, care a fost extrem de interesantă, din punct de vedere etnologic. A fost un *dawat* cum numai rar se întâlnesc.

— Uh, exclamă Kim, recunoscând pe Hurree Babu, care zâmbea inocent.

— Am avut de asemenea onoare să-ţi aduc acest costum de la Lurgan Sahib. Nu e obiceiul meu să mă însărcinez cu astfel de comisioane, continuă el rizând, dar tu eşti trecut în ştate ca un caz excepţional. Cred că Mr. Lurgan va ţine seamă de fapta mea.

Kim căscă şi se întinse. Se simţea foarte bine, îmbrăcat din nou în hainele largi, care nu-l împiedicau la mişcări.

— Dar asta ce este? Întrebă el privind şuba grea cu mirosuri aduse din depărtările de la miazănoapte.

— Ei, acesta este costumul simplu al unui *cheia* în slujba unui lama venit de la o lamaserie thibetani, răspunse Hurree Babu. Costumul este complet până în cele mai mici amănunte, dar cred că nu este exact cel al secta căreia îi aparţine lama, ci după părerea mea, trebuie să fie o variantă a acestuia, apoi trecu în balcon şi-şi dăţi gura la un robinet Asupra acestei chestiuni, am trimis câteva note lui *Asiatic Quaterfy Review,* dar mi le-a refuzat Mi se pare foarte ciudat ci omul acesta bitrân este cu totul lipsit de aice credinţi. Nici nu se sinchiseşte de ceva...

— D cunoşti?

Hurree Babu ridici braţul în semn că este ocupat cu îndeplinirea ritualului obişnuit în timpul abloţiunilor gurii şi celelalte amănunte caracteristice unui bengalez, care a primit o educaţie aleasă. Pe urmi reciti în limba engleză o rugăciune Arya Şomaj, de origini theisti, şi lui în guri un *pan* de beteL

— Auh, da. L-am îndinit de câteva ori la Benares şi la Buddh Gaya, unde am discutat cu el chestiuni ’ din domeniul credinţei şi despre cultul demonilor. Bitrinul este un agnostic tot atât de pur ca şi mine...

Huneefa tresări prin somn; Hurree Babu se repezi nervos la căţuia în care ardea tămâia şi care în lumina dimineţii părea complet neagră, apoi frecându-şi degetul pe fundul plin de

funingine, şi-l trecu diagonal peste obraz.

— Cine a murit în casa aceasta? Întrebă Kim în limba indigenă.

— Nimeni, dar s-ar putea ca vrăjitoarea asta să aibă ochi răi, răspunse Babu.

— Ce vei face acum?

— Te voi însoţi în drumul spre Benares, dacă te îndrepţi în partea aceea şi-ţi voi povesti ce ne interesează pe noi, din ce vei vedea.

— Bine, voi merge. La ce oră pleacă *te-rainul?*

Se ridică în picioare şi-şi purtă privirea în largul camerei pustii, apoi ochii lui se opriri asupra feţei galbene ca de ceară a lui Huneefa, în timp ce soarele care nu se ridicase înci, se furişa tiptil în lungul duşumelelor.

— Vrăjitoarei acesteia trebuie să îi plătim ceva?

— Nu trebuie să-i plăteşti nimic. Te-a descântat contra demonilor şi tuturor relelor, în numele demonilor ei, căci aşa a fost dorinţa lui Mahbub, apoi continuă în englezeşte: Eu cred că trebuie să fie foarte înapoiat, dacă mai crede în astfel de superstiţii, care sunt ventrilogie curată. Vorbe trecute prin pântece… nu e aşa?

Kim pocni instinctiv din degete, pentru a abate din calea lui orice rele… (despre Mahbub ştia ci nu poate să pună niciun rău la cale) care ar fi putut să se strecoare în descântecele lui Huneefa, iar Hurree găsi de cuviinţă să chihotească din nou. Când traversă însă camera, avu cea mai mare grijă să nu calce în umbra lisaţi de Huneefa pe scânduri, căci cei care calci umbra unei vrăjitoare, când sunt în spasme, îşi simt sufletul strâns ca într-o ghiară, ori încotro s-ar duce, fiind în stăpânirea ei.

— Acum trebuie să asculţi ce-ţi spun, zise Babu, după ce ieşiră din casă. În ritualul la care am asistat este cuprins şi conţinutul unui amulet, care e cunoscut de cei din serviciul Departamentului nostru. Dacă îţi duci mina la piept, vei constata că ţi-au atâmat de gât un amulet de argint, fără nicio valoare. Acesta este semnul *nostru.* Ai înţeles acum?

— Uah, da, *hawa-dilli* (întăritor de suflete), răspunse Kim, ducându-şi mâna la piept şi pipăind amuletul.

— Huneefa le vinde cu două rupii şi douăsprezece annale, după ce le descântă în toate chipurile. N-au nimic deosebit, doar că pe o parte sunt din email negru şi că în interior au o hârtie,

pe care sunt însemnate numele sfinţilor locali şi alte lucruri asemănătoare. Acestea sunt măsurile de prevedere ale Huneefei, înţelegi? Ea le face numai pentru noi, iar daci se întâmpli ca această hârtie să nu fie în interior, când le primim, noi bigam înăuntru o pietricică de turcoaz, înainte de a le distribui. În cazul acesta le împarte Mr. Lurgan. Alt mijloc pentru ca să ni le procurăm, nu exişti; toate acestea, inşi, au fost niscocite de mine. Bineînţeles, acest amănunt nu are niciun caracter oficial, dar sunt foarte utile pentru subalterni.

Colonelul Creighton nu ştie de de, căd el este european. Turcoazul este învdit într-o bucăţică de hârtie... Uite, acesta este drumul care duce la gară... Acum să zicem că pled într-o bună zi cu lama sau cu Mahbub, sau chiar cu ruine. Închipuie-ţi că intră bună zi eşti la mare strâmtoare. Eu sunt un om fricos... foarte fricos, dar cu toate acestea Eim fost la strâmtoare mai de multe ori, decât am păr în cap; şi începi să-ţi spui: Eu sunt fiu al vrţjqor. Foarte bine.

— Nu prea înţeleg, dar ascultă, pe aid nu e bine să vorbeşti cu glas tare în limba engleză.

— Nu face nimic; eu nu sunt dedt un Babu, care încearcă să-ţi arate că ştie şi el englezeşte. Toţi Babuji fac Paradă de cunoştinţele lor în Km ba engleză, răspunse Hurree, ferindu-şi mantaua, care îi flutura pe umeri. Cum ţi-ara spus: Fiu al vrejilor... ceea ce înseamnă că eşti membru al asodaţid *Sat Bhai,* adică cei Şapte Fraţi, care este nu numai în Hindustan d şi în Tantric. Toată lumea crede că această asociaţie s-a dizolvat, dar eu am dovedit în notele mele că ea mai există şi acum. Înţelegi, toate acestea au fost descoperite de mine. Foarte bine... *Sat Bhai* este o asodaţie care numără foarte mulţi membri, şi s-ar putea ca înainte de ce ţi-ar tăia cu blândeţe beregata, aceasta să-ţi dea o slăbi speranţă să mai trăieşti. În orice caz, amănuntul acesta îţi poate fi de folos. Afară de asta, tâmpiţii de indigeni, de cumva nu se întâmplă să fie prea înfuriaţi, ezită întotdeauna câteva clipe înainte de a udde un om, dnd acesta afirmă că face parte dintr-o organizaţie specială. Inţdegi? Prin urmare, când vei fi la mare strâmtoare, vd spune: *Eu sunt Jiu al vrăjilor,* şi s-ar putea şi mai ai o fărâmă de noroc. Dar asta numai în cazuri extreme, şi în scop de a te pune în legătură cu un străin. Îţi dai seama ce vreau să-ţi spun? Foarte bine! Acum închipuie-ţi că eu sau oricare altul din

Departamentul nostru, s-ar apropia de tine, deghizat cu totul altfel decât eşti obişnuit şi-l vezi. Nu mă vei putea recunoaşte înainte de ce mă voi descoperi singur. Sunt gata s& fac rămăşag. Într-o bună zi, îţi voi dovedi. Voi veni la tine travestit în haine de negustor ladaki şi-ţi voi oferi să cumperi pietre preţioase. Tu îmi vei răspunde: Aşa arată un om care cumpără pietre preţioase, ca mine? Iar eu îţi voi riposta: Un turcoaz sau un *tarkeean* poate cumpăra chiar un om cât de sărac.

— Acesta este *kichree...* un fd de curry din vegetale, zise Kim.

— Bineînţeles; iar tu vei răspunde: Să văd *tarkeeanul.* Eu îţi voi spune: A fost preparat de o femeie şi poate nu este vrednic de castă din care tu faci parte. La rândul tău vei răspunde şi de astădată: Când cineva vrea să vadă un *tarkeean,* nu mai ţine seamă de castă. Între cele trei cuvinte *vrea să vadă* faci câte o mică pauză. Acesta este tot secretul: pauză scurtă, care premerge cuvintelor.

Kim repetă fraza principală.

— Foarte bine. Pe urmă îţi voi arăta turcoazul meu, dacă mai rămâne timp şi pentru asta, şi-ţi vei putea da seama cine sunt eu, aşa că ne putem spune ce avem de spus şi putem schimba scrisorile şi documentele pe care le

■ avem asupra noastră. Acelaşi lucru pentru fiecare dintre membrii grupării noastre. Uneori vorbim despre turcoaze, altădată despre *tarkeean,* dar întotdeauna cu mici pauze, care premerg cuvintelor. E foarte uşor. Înainte de toate: Fiu al vrejilor, în cazul când vezi că eşti la strâmtoare. S-ar putea ca asta să-ţi fie de folos, dar s-ar putea chiar să nu-ţi fie. Pe urmă vine ceea ce ţi-am spus despre *tarkeean,* în cazul când vei avea de tratat chestiuni oficiale cu un străin. Ce e drept, deocamdată nu ai nicio însărcinare oficială. Tu eşd numai un supliment., pus la încercare. Ce e drept, un specimen unic. Dacă ai fi de naştere asiatic, ai putea fi angajat numaidecât; această jumătate de an, însă, este destinată să te dezbare de obiceiurile englezeşti, înţelegi? Lama te aşteaptă, din cauză că l-am informat în mod neoficial că ţi-ai trecut toate examenele şi în curând vei intra în slujba guvernului. Oho, cred că ştii că lucrezi contra unei alocaţii: dacă va fi cazul să dai o mină de ajutor unui fiu al vrăjilor, nu ezită, ci încearcă. Acum dragă tovarăşe, eu îţi voi spune rămas bun şi sper că vd fi la înălţimea misiunii ce ţi s-a încredinţat

Hurree Babu nu făcu mai mult de un pas în mijlocul mulţimii îngrămădite în faţa gării din Lucknow şi… dispăru fără urmă. Kim respiră adânc şi începu să se pipăie peste tot trupul. În sân, sub haina lui de culoare cernită simţi revolverul cu mâner nichelat, amuletul Q avea la gât, căţuea de cerşetor, şiragul de mătănii, pumnalul pentru alungat umbrele (Mr. Lurgan nu uitase nimic), erau toate la îndemână, împreună cu cutia de medicamente, cutia de culori şi busola, iar în chimirul vechi, cu desene ca ţepile de arici, o pungă în care era simbria lui pe timp de o lună. Nici regii nu puteau fi mai bogaţi decât el. Îşi cumpără crteva dulciuri puse pe o frunză, de la un negustor hindustan, şi începu să înghită cu poftă, până când veni un agent de poliţie şi-i porunci să plece de pe scările peronului gării.

CAPITOLUL XI

Omului cu minte întreagă,
Nu-i închide drumuL Să-i dai spadă, de-i e dragi,
De duşmani, puhoi când trece,
Sfi-i lovească, să-i înece,
Să rătnină-n urmi fumuL Dă-i putere ca să lege,
Boalele şi le dezlege,
Şi putere, să descânte Şerpi în pulbere de drum.
De-i tembel, lovit să piară Chiar de sabia lui acum,
(Ca să fie de ocară)
Şi să cadă din senin De al şerpilor venin;
Din ce-a fost, s-aleagă scrum.
Iar bărbatul carele, etc. Op. 15.

Urmă o reacţie tot atât de rapidă, pe cât de firească.

— Iată-mă acum singur… complet singur, gândi el. În toată India nu se găseşte nimeni, care să fie atât de singur ca mine. Dacă s-ar întâmpla şi mor astăzi… cine ar putea da de ştire şi cui? Daci se va întâmpla, însă, ca eu să trăiesc… căci Dumnezeu e mare şi bun… atunci pe capul meu se va pune un preţ, căci eu sunt fiu al vrejilor… eu, Kim.

Sunt foarte puţini oameni albi, dar cu atât mai mult asiatici, care şi aibi facultatea de a se transpune într-o stare de extaz, repetând în şoapti de infinite ori numele pe care îl poarti, pentru a se libera în felul acesta de lanţurile aşa zisei robii a identităţii personale. Aceasti facultate începe şi dispari pe măsuri ce înaintezi în vârşti, dar atât timp cât dunbazi, te poţi transpune în aceasti situaţie, oricând pofteşti.

— Cine este Kim... Kim... Kim?
Se chircise într-un colţ al silii de aşteptare, cu mâinile în poală şi privind printre pleoapele întredeschise. Peste un minut... mei o jumătate de secundi... presimţea ci va reuşi să rezolve problema, care Q preocupa; dar în clipa următoare, cum se întâmpli de multe ori în astfel de cazuri, gândurile lui se pribuşiri ca o pasăre rânițI de la înălţimea la care se ridicaseri, şi tredndu-şi nuna peste ochi, scuturi din cap ca şi când s-ar fi trezit dintr-un vis.
În faţa lui se oprise un *bairagi* (om sfânt), hindustan, cu plete lungi, care tocmai îşi scosese biletul de tren, şi se uita stăruitor la el.
— Am pierdut-o şi eu, murmuri d cu tristeţe. Aceasta este una dintre porţile drumului care ani de zile a rămas pentru mine închis.
— Ce vrei şi spui? Întrebi Kim, mirat
— Am constatat ci în lumea ta interioari te întrebai ce fel de suflet porţi în tine. Trezirea a venit dintr-odati; eu cunosc aceasta. Altul afari de mine nici nu şi-ar putea da seama. Încotro te dud?
— Spre Kashi (Benares).
— În partea aceea nu exişti Dumnezeu, cici m-am convins singur. Eu merg spre Prayag (Allahabad), pentru a cincea oară, în ciutarea drumului spre lumini. De ce lege eşti tu?
— Sunt şi eu un cercetător, răspunse Kim, întrebuinţând un termen preferat al lui lama, totuşi (şi-şi uită complet de costumul din partea de miazănoapte, pe care 3 purta), numai AII ah singur ar putea spune în căutarea cărui adevăr am plecat la drum.
Bătrânul cu cârja de *bairagi* la subţioară se aşeză pe o bucată de piele netăbăcită, de leopard, pe care o întinse pe scânduri, iar Kim se ridică în picioare, auzind că se anunţa plecarea trenului de Benares.
— Ridică-te cu toată nădejdea, frăţioare, căci drumul e lung până vei ajunge la picioarele celui care este Unul şi singur, dar acesta este drumul pe care Q vom face cu toţii.
După această întâlnire, Kim nu se mai simţi atât de singur şi nu făcu nici douăzeci de mile în compartimentul supraîncărcat, şi începu să povestească o mulţime de isprăvi de ale lui şi ale maestrului său, în domeniul vrăjitoriilor.

Oraşul Benares îi făcu impresia unui cuib de desfrâu, cu toate că se simţea foarte măgulit de respectul pe care trecătorii 3 acordau hainei cu care era îmbrăcat Cel puţin o treime din populaţia oraşului se închină la milioane şi milioane de zeităţi, aşa că adoră tot felul de sfinţi. Kim fu condus la templul Târthankerilor, care este la o milă depărtare de oraş, în apropiere de Sarnath, de către un ţăran punjab din localitatea Kamboh, care este în drum spre Judundur. Omul acesta adusese jertfe tuturor zeităţilor din regiunea lui, pentru a-l vindeca pe fiul cel mai mic, dar văzând că toate rămân fiară folos, plecase şi încerce şi la Benares.

— Tu trebuie să fii din partea de miazănoapte? Întrebă ţăranul, făcându-şi loc cu umărul prin mijlocul mulţimii, care inundase hudiţele strimte ale oraşului, şi tăindu-şi drum, întocmai cum făcea şi taurul pe care îl avea acasă.

— Da, cunosc şi eu Punjabul. Mama mea a fost Pahareenă, dar tatăl meu era de fel din Amritzar, din vecinătatea Jandialei, răspunse Kim cu glasul mieros, aducându-şi aminte de întâmplările care pot pot ieşi în calea unui om plecat la drum.

— Jandiala… Jullundur? Oho! Atunci suntem mai mult sau mai puţin, vecini, răspunse omul şi privi înduioşat spre copilul pe care îl ducea în braţe. Tu pe cine slujeşti?

— Pe un om sfânt, care este în templul Tirthankers.

— Toţi sunt sfinţi, cum nu se mai poate… dar tot atât de lacomi, răspunse jatul cu amărăciune. Am înconjurat colonadele şi am bătătorit lespezile templelor de mi s-au tocit picioarele, dar copilul meu nu s-a făcut cu nimic mai bine. Fiind şi maică-sa bolnavă… Stai binişor mititelule… Când l-au apucat frigurile, i-am schimbat numele şi l-am îmbrăcat în haine de fată. Am încercat de toate, afară decari spuneam maică-şi, când mi-am făcut legătura ca să plec spre Benares, (ar fi trebuit să vină şi ea cu mine), că ar fi poate mai bine să încerc şi cu Sakhi Sarwar Sultan, care ne-ar fi de mai mult folos. Noi cunoaştem mila lui, dar zeii lui din ţara de jos, ne sunt străini.

Copilul se întoarse în aşternutul tare, pe care i-l făceau braţele noduroase ale părintelui său, şi se uită la Kim, pe sub pleoapele grele.

— Toate acestea nu ţi-au folosit la nimic? Întrebă Kim cu glasul liniştit.

— La nimic… chiar la nimic, răspunse copilul cu buzele

crispate de friguri.

— Zeii i-au dat cel puţin o minte luminată, zise tatăl copilului, cu mândrie. Când te gândeşti, cu câtă înţelepciune ascultă la tot ce spui! Uite, templul tău e acolo! Ascultă, eu sunt om sărac şi am avut de-a face cu fd de fel de pieoţi, dar la urma urmei, copilul meu, tot copilul meu rămâne, şi daci eşti de părere ci un dar pe care l-aş face stăpânului tiu, ar putea şi-l vindece, nu ştiu ce n-aş fi în stare şi fac…

Kim se gândi câteva clipe, plin de mândrie. Acum trei ani ar fi profitat de ocazie, fără şi mai stea nicio clipi la îndoi aii şi şi-ar fi vizut de drum, firă şi se mai gândeasci la aceasti întâmplare; acum însă, dupi respectul pe care i-l arăta jatul, se vedea ci acesta Q consideri drept un bărbat Afară de asta, avusese şi el friguri, în doui rânduri, şi nu-i era greu şi-şi dea seama di fiul ţăranului era gata să moară tocmai de aceasti boali.

— Cheamă pe stipinul tiu încoace, şi-i voi da zapis la mini, asupra celui mai bun jug, pe care 0 am în gospodina mea, daci va reuşi şi vindece copilul.

Kim se opri în faţa porţii încărcate de sculpturi a templului. Un băiat Oswal, îmbrăcat în alb, cămătar din Ajmir care tocmai atunci ieşea, iertat de toate picatele pe care le săvârşise cu cămătăria, 3 întrebi ce cauţi.

— Eu sunt *cheta* al lui Teshoo lama din Bhotiyal, care se găseşte în templul acesta. A trimis vorbi dupi mine şi vin. *Spune-i ci-l aştept

— Nu uita copilul, strigi jatul stăruitor, apoi începu şi vorbeasci în purgabi. O.sfmtule… ucenic al omului sfânt, tu care stăpâneşti lumea Doamne, uită-te cu nuli la cel care s-a oprit în poarta aceasta.

Astfel de implorări sunt inşi adt de obişnuite în Benares, Încât trecătorii nici nu mai întorc capul spre cel care oftează.

Oswalul împicat cu sine, duse vorba în interiorul templului, şi minutele grele începuri şi se scurgi cu indiferenţa caracteristic orientali, căci lama dormea în celula lui şi nid unul dintre preoţi nu s-ar fi dus să-l trezească. Când sunetul sec al mătăniilor lui trezi din nou pacea din curtea interioară a templului plin de imagini ale Arathsilor, un novice se apropie de el şi-i şopti.

— A sosit *cheia* al tău, aşa că bătrânul îşi văzu numaidecât de drum, firi să-şi termine rugăciunea.

Statura lui înaltă nici nu apăru bine în cadrul porţii, când jatul

se repezi spre el şi ridicmd copilul deasupra capului, strigă cu glas tare:

— Coboară-ţi ochii sfântule, asupra acestui copil, şi dacă zeii vor vrea, d va trăi… va trăi! Apoi scotocindu-se în chimir, scoase un bănuţ de argint

— Ce s-a întâmplat aid? Întrebă lama întorcându-se spre Kim. (Se vedea cât de colo că acum vorbea mult mai bine dialectul urdu, dar tatăl băiatului nu mai întârzie cu explicaţii).

— N-are nimic dedt friguri, şi e prost hr&nit, răspunse Kim.

— I-e silă de orice şi nu poate mânca; maică-sa nu a venit.

— Sfântule, daci îmi dai dezlegare, eu l-aş putea vindeca.

— Cum adică, au reuşit să facă din tine un vindecător? Stai aici, zise lama şi se aşeză pe ultima treaptă a scării templului, alături de jat În timpul acesta Kim se uita la ei cu coada ochiului şi deschise cutioara de betel. La şcoală se gândise de multe ori că va reveni la lama în calitate de sahib, şi că-l va face să rămână mirat înainte de ce i-ar spune cine este, întrebuinţând astfd toate apucăturile închipuite de o minte de copil. Era ceva tragic în atitudinea lui, scotocind printre Holde şi bulinele din cutie, în timp ce murmura în şoaptă cuvinte jieânţelese. Chinina o avea în tablete şi printre de erau unele de culoare cafenie care probabil conţineau extract de carne, dar această parte a chestiunii, *nu-l interesa pe el.* Copilul nu vru să mănânce tablete de extract, dar bigând una în gură şi sugând-o, spuse că-i place gustul ei sărat.

— Atunci ia-le pe toate şase, zise Kim întinzându-le omului. Trei dintre ele le vd fierbe în lapte, iar celelalte trei în apă. După ce va bea laptele, di-i pe asta (şi Kim îi întinse o jumătate de bulină de chinină), pe urmă îi vd da să bea apă, şi când se va trezi, u dai şi cealaltă jumătate din acest bulin alb. Totodată îţi mai dau acest medicament cafeniu pe care să-l sugă în drum spre casă.

— Doamne, ce înţelepdune, se minună omul şi întinse lacom mâinile după medicamente.

Erau exact aceleaşi medicamente pe care le întrebuinţase şi el cu ocazia und crize de malarie pe care o avusese la sfârşitul toamnei, şi pentru a impresiona pe lama adăugase de la sine murmurul cuvintdor pe care le şoptise în timp ce scotocea în cutie.

— Du-te acum, şi mâine dimineaţă vino din nou.

— Dar preţul… care este preţul? Insistă jatul. Căd daci fiul meu se va face din nou bine, nu mă pot întoarce la mama lui să-i spun că a fost vindecat pe drum de cineva căruia nu i-am dat în schimb niri cel puţin o strachină de ştir.

— Jaţii aceştia sunt toţi la fel, răspunse Kim cu blândeţe. Odată un jat sta pe grămada de gunoi, în timp ce treceau defanţii regelui, şi văzându-i, s-a ridicat în picioare şi a întrebat: Hăitaşule, cu cât vinzi măgăruşii aceştia?

Jatul începu să râdă cu hohote, şi se scuză în faţa lui lama.

— Aceasta este o zicătoare adevărată, din partea de unde sunt eu. Aşa suntem noi jaţii. Voi veni şi mâine cu copilul; până atunci zeii căminului care sunt cd mai binevoitori, să vă binecuvânteze pe amândoi. Acum fiule, ne vom înzdrăveni din nou. Nu scuipa medicamentul din gură, prinţişorule. Nu-l scuipă, criişorul sufletului meu, căci pini mnne dimineaţă ne vom face din nou voinici şi tari, să frângem arcul în palme.

Ţăranul se depărtă, murmurând cuvinte de încurajare pentru fiul. Său. Lama se întoarse spre Kim şi toată dragostea acestui suflet stingher se oglindea în clipirea ochilor lui slăbiţi de bitrineţe.

— Vindecând pe cei bolnavi înseamnă ci faci o faptă bună; dar înainte de toate trebuie să ai ştiinţa. Ceea ce ai făcut a fost o faptă de înţelept, tu prieten al tuturora.

— Tu m-ai făcut sfântule şi fiu înţelept, răspunse Kim uidndu-şi de ce se întâmplase abia adineaori, de St Xavier, de sângele lui alb şi pini şi de jocul cu primejdia, m timp ce se pleci în ţirini, ’ dupi obiceiul mahomedan, ca şi atingi picioarele învăţătorului siu oprit la intrarea templului, învăţătura mea ţi-o datorez ţie, continui el. Trei ani la rând am mâncat pâinea ta. Acum am terminat. De la şcoali mi-au dat drumul şi mi întorc la tine.

— Aceasta este risplata mea. Intri, intri aici. Totul este în buni rmduiali? (Intrări în curtea interioară a templului asupra căruia razele aurite ale soarelui dupi amiezii cideau ca o beteală). Opreşte-te aici, ca şi te pot vedea. Aşa (şi se uiţi la d cu priviri de cunoscător), nu mai eşti copilul de altădată, d bărbat plin de învăţătură, cu înfăţişare de doctor. Am făcut foarte bine, când în noaptea aceea te-am dat în manile omului înarmat Îţi mai adud aminte de prima noastră întâlnire la umbra lui Zam- Zammah?

— Da, răspunse Kim. Dar tu îţi mai aduci aminte cum am sărit din *gări,* când mă duceam pentru prima dată spre…

— Spre Porţile Inţelepdunii? Sigur că da. Şi de ziua când am mâncat plădnte împreună pe malul râului din

Nucklao. Da, fiule. Tu ai cerşit de multe ori pentru mine, dar atunci am cerşit şi eu odată cu tine.

— Nu se putea altfel Pe vremea aceea eu eram elev în casa înţelepciunii şi îmbrăcat ca un fiu de sahib. Nu uita Sfântule, continuă el glumind, că eu şi astăzi sunt un sahib, dar numai datorită ţie.

— Adevărat, şi încă un sahib care se bucură de mare cinste. Vino în chilia mea.

— De unde ai aflat?

— Înainte de toate din scrisorile preotului aceluia bun pe care l-am cunoscut în tabăra oamenilor înarmaţi. Acesta însă s-a întors acum în ţara lui, şi banii i-am trimis fratelui său. (Colonelul Creighton care după plecarea lui Pater Victor în Anglia împreună cu regimentul Maverick, se însărcinase cu moştenirea misiunii lui, nu putea să-i fie decât frate). Eu insă nu prea pot înţelege scrisorile sahibilor, de aceea trebuie să mi le explice cineva. Am ales un mjjloc foarte sigur. De multe ori când mă întorceam din cercetările mele spre acest templu care pentru mine a fost ca un adevărat cuib, venea câte unul ca să caute lumina… un om din Leh care spunea că la început a fost hindustan, dar i s-a urât cu atâţia sfinţi (şi lama întinse braţul şi-i arătă imaginile Arhats.)

— Un om gras? Întrebă Kim cu o clipire şireată în luminile ochilor.

— Foarte gras; dar mi-am dat seama numaidecft, că gândul lui era preocupat numai de nimicuri fără de niciun folos, cum sunt demonii şi desdntecde; de asemenea felul şi forma în care se serveşte ceaiul la noi în mânăstiri, şi ritualul după care sunt iniţiaţi novicii. Era un om pe care îl preocupau o mulţime de întrebări, dar care era prieten cu *tixvt^chela.* Tot el mi-a spus că în calitate de scrib în piaţă eşti un băiat nepreţuit Văd însă că tu ai devenit doctor.

— Da, eu sunt un scrib, dar numai când sunt sahib; când mă întorc însă la tine, nu sunt decât învăţăcelul tău. Am terminat anii care sunt prevăzuţi pentru ca să devii un satnb.

— Cam tot atât cât un novice? Întrebă lama ridicând privirea. Ţi-au dat drumul de la şcoală, căci n-aş vrea să te am alături de mine înainte de vreme.

— Sunt complet liber. Când va veni vremea, voi ocupa o

slujbă la Guvern în calitate de scrib…

— Nu ca războinic? Prefer aşa.

— Înainte de toate însă am venit, ca să pot pleca la drum cu tine. De aceea sunt acum aid. Cine cerşeşte acum pentru tine, continuă d grăbit, căd băgă de seamă că lama se împotriveşte.

— De foarte multe ori cerşesc singur; dar după cum bine ştii, eu nu vin pe aid dedt foarte rar, cel mult când vreau să-mi văd ucenicul. Am cutrderat India în lung şi în lat, pe jos şi cu trenul. O ţară mare şi minunată, dar dnd mă întorc aici, mă simt tot ca şi la Bhotiyal.

Îşi aruncă ochii mulţumiţi în largul chiliei curate şi mid. Se aşezase pe o mică pernă, cu pidoarele încrucişate sub d, în atitudinea unui Bodhisat cufundat în meditaţie; în faţa lui era o măsuţă de lemn de teak sculptat, plină cu cupe de alamă pentru ceai. Într-un colţ era un altar în miniatură, tot din lemn de teak sculptat, pe care se vedea o icoană, reprezentând un Budha din alamă aurită, fă faţa lui cu o candelă aprinsă şi un vas de alamă pentru ars tămâie, alături de două vase de flori.

— Păzitorul icoanelor din Casa Minunilor ă făcut o faptă bună dându-mi aceste lucruri acum un an, zise bătrânul urmărind privirea lui Kim. Când eşti departe de ţara ta, astfel de lucruri îţi aduc aminte de ea şi te fac să nu o uiţi; trebuie să dăm laudă Domnului pentru că^d ne-a arătat calea cea adevărată. Priveşte, zise d arătându-i o grămăjoară de orez colorat, cu un ornament ciudat pe deasupra. Pe vremea când eram stareţ în lamaseria mea, înainte de a fi câştigat lumina, făceam această ofrandă în fiecare zi. Aceasta este jertfa lumii în faţa Domnului. Noi cei din Bhotiyal sacrificăm în felul acesta în fiecare zi pentru dnstirea Legii celd Drepte. Fac şi astăzi tot aşa, cu toate că-mi dau seama, că Cel Preaînalt este mai presus de toate schimbările noastre, zise lama şi luă o priză de tutun.

— Ceea ce faci este foarte bine, sfântule, murmură Kim, întinzându-se pe perne, mulţumit şi puţin cam ostenit.

— Afară de asta, continuă bătrânul zâmbind, am început să fac imagini din Roată Vieţii. Ca să fac o icoană îmi trebuiesc trei zile. Tocmai lucram, dar se poate că şi aţipisem, când au venit să-mi spună că ai sosit. E foarte bine că eşti aid lângă mine: Îţi voi arăta lucrările mele, nu din mândrie, ci pentru că va trebui să înveţi şi tu. Sahibii nu stăpânesc nid ei toată înţelepdunea lumii.

Întinse braţul şi scoafie de sub măsuţă un caiet de hârtie gălbuie de China1 ’Oare ’mirtesea foarte ciudat, câteva pensule şi o bucatâde tos solidificat. În linii schiţate sever, făcuse, imaginea reptoowitând Roata Vieţii cu cele şase fepiţe, **şi** la’ mijloc mistreţul/şarpele **şi** porumbeM (ignoranţa, supărarea şi plăcerea), **îbtre** acekea erau toate fericirile şi toate nehorixâril& Cafesei pot Mtunpta/nv viaţă.

— Se ispuaecş această i®ată’fafostfăcutăpentru aţtâiaodali de însuşi Bhodisat, din boabe deiorefe, în polhed dninarin, pentru aimiţape discipolii săi. Veacnirfle ţie mai tfrtiu au fanpraifraceabtin imagine; îrtoiute < de figurt iaânintţşifci Seeantiiiiie îşi^âne gomoificaţiard. Nnnbdifoafteipuţibi-fftot lătra ini parabohuaeesteiniidaginiiişi’rolratăumcâ raiiac ^iseseininrdouăbeccidosiftirt^daiWT*evfwiâiiubtere an1>

Deseneze cu precizie, firă şi aibă un model la îndemână; iar din cei care pot şi o şi deseneze şi să o explice, nu sunt decât trei inşi.

— Am învăţat şi eu şi desenez, dar desenul acesta este o minune a minunilor, zise Kim.

— Eu am făcut acest desen ani de-a rândul. A fost un timp când îl terminăm de la aprinsul tuminii în opaiţ, până,

Când venea rândul să schimbi feştilele. Te voi pregăti şi pe tine pentru ca să poţi face acest desen şi te voi învăţa că să-l tălmăceşti.

— Prin urmare plecăm la drum?

— Drumul este scopul cercetărilor noastre. Te-am aşteptat să vii. Mi s-a arătat destul de limpede în visurile mele, mai ales în noaptea când porţile înţelepciunii s-au închis pentru prima dată pe urma ta, că fără tine nu voi reuşi să-mi găsesc niciodată râul pe care-l caut În nenumărate rin duri, după cum ştii şi tu, am încercat să îndepărtez de la mine această viziune, căci mă temeam că este deşertăciune. Tocmai de aceea n-am vrut să te iau cu mine în ziua aceea când am mâncat plăcintă amândoi pe marginea râului din Lucknow. Nu voiam şi te iau cu mine, căci nu sosise vremea şi nici nu ne putea fi alegerea prielnică. Am cutreierat pământul din munţi şi până la mare şi de la mare până în munţi, firă folos. Pe urmă mi-ara adus aminte de *Jâtaka.*

Povesti lui Kim parabola cu elefantul cel care avea ferecat pe picioare un inel de fier, aşa cum o povestise de atâtea ori preoţilor Jaini.

— Nu mai am nevoie de niciun fel de confirmare, zise el drept încheiere. Tu mi-ai fost trimis pentru ca să-mi stai într-ajutor. În ziua and am rămas singur, din cauză că tu mi-ai fost luat, cercetările mele nu mai aveau niciun rost Prin urmare ne vom ridica de aici din nou împreună, şi de astă dată sunt încredinţat ci cercetarea mea vă ivea bun sfârşit

— Încotro ne ducem?

— Prietene al tuturora, asta nu are nid un fi de importanţi. Cercetările mele sunt sigure, aşa cum j-am spus. La nevoie, râul ar putea şi izbucnească din păaint, chiar la picioarele noastre. Am făcut o faptă tună, trimiţându-te să tred porţile înţelepriunii, şi să ai cesmai preţioasă dintre podoabde care pot fi date acolo omilui. Tu te-ai întors acum, după cât văd, ca urmaş t lui Sakyamuni, doctorul, care în Bhotiyal are numenase altare unde este slăvit Atât îmi ajunge. Suntem împrană, şi toate sunt din nou aşa cum erau înainte de aţă… prietene a toată lumea… prietene al stelelor… *cheu* al meu!

Pe urmă începură să vorbească lucruri obişnuite, dar lama nu întrebă nidodată nimic despre felul de viaă în institutul St. Xavier, şi nid nu se interesă de purtărie şi obicdurile sahibqor. Gândurile lui se duceau mapoi tot mai departe în trecut, şi retrăi clipi cu clipă întâiul d*um minunat pe care îl făcuseră împreună, şi se simţea att de mulţumit încât începu să râdă încetişor, apoi se atună ghem şi simţindu*şi pleoapde grele, aţipi legănat de somnul uşor al bătrâneţilor.

Kim urmărea razele tulburi de soare care se stingem în largul curţii şi începu să se joace cu pumnalul săi de alungat umbrde şi cu mătăniile. Larma depărtată din Benares care este cel mai vechi oraş din toate onşde pământului, şi e zi şi noapte mereu treaz în faţa zeilorsăi, se auzea fărâmându-se sub zidurile templului, cun se fărâma valurile unei mări furioase la pidoarde diguilor. Din dnd în când dte un preot Jain trecea prin curta, în mână cu câte o ofrandă pe care o punea în faţa icoantlor, apoi mătura cărarea în jurul lui, de teamă să nu calce vreo gâză care i-ar putea ieşi în cale. În fundul umbrei clipea feştila unui opaiţ, şi numaidecât se auzea şi psalmodia rugăciunilor. Urmărea stelele cum apăreau una după alta din fundul întunericului tulbure şi profund, până când se simţi moleşit şi se întinse în faţa altarului să doarmă. În aceeaşi noapte visă numai în hindustană, fără niciun amestec de cuvinte englezeşti.

— Sfântule, zise Kim când văzu că pe la ceasurile trei dinspre ziuă se trezise şi lama din visurile lui şi se pregătea de plecare, ce facem cu copilul căruia i-am dat ieri medicamente? Jatul va sosi aici, de cum va începe să se lumineze de ziuă.

— Bună vorbă. În graba de a pleca la drum, era să fac o greşeală, răspunse bătrânul, şi aşezându-se pe peme, începu să-şi plimbe mătăniile printre degete. Nu mai încape nicio îndoială, omul b&trin ajunge în mintea

Copiilor, zise el cu convingere. Când vor ceva, trebuie să le dai numaidecât, căci altfel se supără şi încep să pitngă. De multe ori când eram plecat la drum, mă supăram şi începeam să bat din picioare, din cauză că în faţa mea era un car cu boi, sau când se întâmpla ca un nor de praf să-mi întimece vederea. Când eram inlă bărbat îri toate puterile, aka foarte demult, luciiirfle acesteâ nti se întâhplau *şa. În orice câz e foarte râti. ~ *'*' -f:*

– Bine sfântule, dar tu «şti destul de bătrân.

— Ce s-a jotfiqplat, *-» întâmplat O^vorbi a plecat în vânL, şi; fie bătrân, fie tkăr, sănătos sau suferind, înţelept sau ne? Tiutor, piae mai poate reduce înapoi vorba plecată şi opri lucfbrilft dhi mersul lor? Crtziaă roata se opreşte din mersul ei dacă se întâmplă să fie învârtită de un copil sau de un beţiv, dragă *cheia?* Lumea aceasta este mare şi îngrozitoare.

— Eu cred că lumea este foarte bună, zise Kim şi (asca. Ce se găseşte de mâncat pe aici, căci n-am mâncat tocmai de ieri?

— Am uitat cu totul de nevoile tale. Colo găseşt ceai bun de Bhotiyal şi o strachină de orez rece.

— Cu astfel de mâncare nu ajungem prea departe.

Lui Kim, ca oricărui european, îi lăsa gura apă după o bucată de friptură, dar astfel de mâncăruri nu se găsesc într-un templu. Cu toate acestea în loc să fi plecat îndată, cu căţuea lui de cerşetor la subţioară, preferă să-şi ghiftuiască stomacul până se lumină de ziuă, cu felii din orezul rece. Puţin după aceea, sosi ţăranul care nt mai ştia cum să le mulţumească.

— Astă noapte nu l-au mai scuturat frigurile şi a început să asude, spunea el. Pune-ţi mâna şi vedeţi că pielea pe el e netedă şi curată. I-au plăcut foarte mult tabletele de extract şi laptele l-a băut cu multă poftă.

Apoi ridică vălul de pe obrazul băiatului, şi a: esta zâmbi somnoros, uitându-se la Kim. Câţiva preoţi Jani se adunaseră în

faţa uşii, fără să scoată o vorbă şi fără să piardă nimic din cele ce se petreceau în faţa lor. P-eoţii ştiau, şi Kim şda de asemenea că aceşti preoţi afliseră despre revenirea discipolului lui lama. Cu toate actstea fiind oameni de înţeles, nu veniseră în timpul nopţi să-i supere nici cu prezenţa lor, nici cu vorba şi nici cu utigest cel puţin. Tocmai din cauza aceasta Kim îi răsplai de cum se făcu ziuă.

— Frăţioare, mulţumeşte zeilor Jainilor, zise el ne ştiind cum se numesc aceşti zei. Frigurile au încetat cu btul.

— Uitaţi-vă, priviţi-l, zise lama care nu mai putea de mulţumire în mijlocul grupului de preoţi care 3 găzduiseră timp de trei ani. Aţi mai văzut vreodată un astfel de *cheia?* El slujeşte pre Domnul nostru cel care alină suferinţele.

Cultul Jainilor recunoaşte în mod oficial toate zeităţile hindustane, precum şi pe Lingam şi şarpele. Ei sunt adepţi ai tradiţiei brahmane şi recunosc toate drepturile câştigate ale castei hindustane. Tocmai din cauza aceasta, pentru că ei toţi cunoşteau pe lama care era om bătrân şi pe care-l iubeau, care era oaspetele lor, şi plecase în căutarea adevărului, şi pentru că nopţi de-a rândul stătea de vorbă cu stareţul lor, un metaphizician de meticuloasă conversaţie care ar fi fost capabil să spintece un fir de păr în patru, murmurară ceva în semn de aprobare.

— Nu uita, zise Kim plecându-se asupra copilului, că acest rău ar putea să se întoarcă.

— Dacă tu vei fi aproape ca să spui descântecul anume pentru boala lui, râul nu se va mai întoarce, răspunse tatăl băiatului. <*

— Peste puţin timp noi vom pleca.

— Asta este adevărat, zise lama adresându-se preoţilor. Plecăm împreună, pentru a continua cercetările despre care v-am vorbit de atâtea ori. Am aşteptat până în ziua când *cheia* al meu va fi destul de mare. Priviţi-l! Acum ne vom îndrepta spre miazănoapte. O, voi oameni cumsecade, ochii mei nu vor mai vedea niciodată acest loc care a fost sălaş de odihnă pentru mine.

— Bine, dar eu nu sunt cerşetor, zise ţăranul şi rididndu-se în picioare, se întinse după copil.

— Stai liniştit, nu tulbura pe omul acesta sfânt, strigă unul dintre preoţi.

— Du-te acum, u zise Kim în şoaptă. Ne vom întâlni sub podul drumului de fier, şi te implor în* numele tuturor zeilor noştri din Puiţjab, şi ne aduci de mâncare, curry, legume, pliante, priite în unturi şi dulciuri. Mai ales dulciuri. Întoarce-te repedel

Paloarea înfiţişării lui Kim care era chinuit de foame, u sta foarte bine acum dupi ce se ridicase în picioare, imbricat în hainele lungi şi mohorâte, cu o mini pe şiragul de mitinii, iar cu cealalti ridicaţi în semn de binecuvântare, aşa cum vizuse că face lama. Daci la aceasti sceni ar fi fost de faţa şi un călător englez, ar fi zis ci seamănă aidoma cu un sfânt dintr-un vitraliu, când în realitate el nu era dedt un flăcăuaş în primii ani de bărbăţie şi cu pântecele chiorlăind de foame.

Ceremonialul despărţirii fu lung, căci se repetă de trei ori la rând. Cer cetitorul veşnicului adevăr, cel care invitase pe lama şi coboare din întunericul depărtatului Thibet şi şi poposească în acest templu, un bătrân cu faţa albi, lucitoare ca argintul şi cu chelie, nu lui parte la aceasti ceremonie a despărţirii, d se mulţumi să stea cufundat în meditaţii, printre icoanele aşezate în curte. Ceilalţi inşi se înghesuiau în jurul lui lama, încercând să-l convingi şi primească câteva daruri neînsemnate, o cutioară de betel, o călimară nouă de fier, o traisti pentru alimente, şi alte lucruri asemănătoare… căutând să-i atragă atenţia asupra primejdiilor care 0 aşteptau în lumea dinafară, şi profeţind reuşita cercetărilor lai. În timpul acesta jkim sta ghemuit pe treptele de piatră ale templului şi se simţea mai singur ca nidodată, şi-şi făcea socoteala în limba pe care o învăţase la St. Xavier.

— La urma urmelor eu sunt de vină, îşi zise d. Când eram cu Mahbub, mine am punea lui Mahbub sau pe a lui Lurgan Sahib. La St Xavier miheam de trd ori pe zi. Aid insă va trebui să fiu de acum înainte cu ochii în patru. Afară de asta, nu prea unt nid în formă… Ce poftă aş mai avea de o străchini de carne! … N-ai terminat încă sfântule?

Lama cu mâinile ridicate deasupra capului, începu să intoneze o binecuvântare în limba chineză „cu foarte multe înflorituri.

— Va trebui şi mi sprijin pe umărul tiu, fiule, zise bătrânul dupi ce porţile templului se închiseră în urma lui. Mi se pare ci mi s-au înţepenit picioarele.

Greutatea unui om de statura bătrânului, nu era tocmai lucra de nimic, să o cari pe umăr în lungul nenumăratelor străzi

întortochiaâe şi pline de lume, aşa ci bietul Kim care purta pe umeri o mulţime de pachete şi legături de care aveau nevoie la drum, se simţi foarte mulţumit când putu şi se opreasci sub umbra podului de la calea ferată.

— Aici ne oprim să mâncăm, zise Kim categoric, văzând că apare Kamboh, într-o mină cu un coş de provizii, şi în braţe cu copilul. Hainele albastre fluturau pe el şi începu să zâmbească, de cum se arătă în zare.

— Treceţi la mâncare, sfinţilor, le strigă el de departe. (Se opriră pe prundul malurilor sub prima arcadă a podului, destul de departe de ceilalţi preoţi înfometaţi. V-am adus orez şi un curry foarte gustos, plăcinte calde şi parfumate cu *hing* (asafoetida), un ulcior de lapte acru şi zahăr. Crăişor al lanurilor mele, zise ţăranul întorcându-se spre fiul său, trebuie să arătăm acestor sfinţi că noi jaţii (fin Jullundur ştim preţui o faptă bună care ni s-a făcut… Am aflat că Jainii nu mănâncă niciun fel de mâncare pe care nu şi-au pregătit-o ei înşişi, dar adevir grăiesc (şi privirile lui se pierduri în lungul râului pustiu, apoi se întoarseră spre ţărmul din faţă) acolo unde nu e niciun ochi străin să te vadă, nu poate fi vorba nici de castă.

— Noi însă, răspunse Kim, întorcându-se cu spatele şi umplând o frunză care slujea de tingire pentru lama, nu facem parte din niciun fel de castă.

Începură apoi să îmbuce cu lăcomie şi fără vorbă din proviziile gustoase. Kim nici nu băgă de seamă că şi Kamboh era îmbrăcat ca pentru drum, decât în clipa când adună şi ultimile fărâmituri de mâncare cu vârful degetelor pe care şi le linse.

— Dacă drumurile noastre se îndreaptă spre aceeaşi parte de lume, eu voi merge cu tine, zise omul, căci nu sie găsesc în toate părţile oameni care să facă minuni, şi copilul meu este încă destul de slab. Cu toate acestea, trebuie să ştiţi că eu nu sunt deloc o fire arţăgoasă, continuă el şi plecându-se, îşi ridică măciuca ferecată de bambus şi o învârti în aer. Despre noi jaţii, se spune că am fi cârcotaşi, dar asta nu e adevărat; cel mult când ne stă cineva împotrivă; atunci începem să vedem roşu ca şi taurii din păşunile noastre.

— Fie cum zici, răspunse Kim. O măciucă bună poate fi de folos la vremea ei.

Lama se uita indiferent, în susul râului, pe ţărmul căruia se ridicau coloane dese de fum de pe rugurile care ardeau fără

încetare. Din când în când, cu toate ordinele de oprire date de autorităţile comunei, valurile râului scoteau la suprafaţă che un cadavru pe jumătate ars, dus de şuvoiul apei la vale.

— Dacă n-ai fi fost tu, continuă Kamboh, poate aş fi venit şi eu astăzi cu acesta până aici, zise el strângându-şi copilul la sân. Preoţii ne spun că Benares este un oraş sfânt şi e bine să mori dus de apele lui. De asta nimeni nu se îndoieşte. Eu insă, nu le cunosc zeii şi ei îmi cer bani mereu. Când faci o ofrandă în faţa unui cap ras, acesta îţi spune dinainte că nu-ţi va fi de niciun folos, dacă nu faci şi pe a douţ. Spală-te aici, spală-te dincolo. Stropeşte-te cu apă, bea şi spală-te, aruncă flori în undă, dar nu uita să dai mereu bani preoţilor. Nu sfinţilor, pentru mine nu există nimic în lume mai presus decât Putyabul, şi *doab-vl* (fin Jullundur care este cel mai bun ogor.

— Am spus de repetate ori… mi se pare chiar la templu… ci la nevoie râul se va deschide chiar la picioarele noastre. Prin urmare ne vom îndrepta spre miazănoapte, zise lama ridicându-se în picioare. Îmi aduc aminte de un loc plăcut, plin de pomi încărcaţi de roade, la umbra cărora te poţi aşeza şi stai în meditaţie, şi aerul este mai răcoros decât aici, cici vânturile bat dinspre munţi şi aduc miresmele zăpezilor.

— Cum u zice acestui loc? Întrebi Kim.

— De unde aş putea să ştiu? Tu nu ştii cum îi zice? … Dar n-ai de unde, căci asta s-a întâmplat după plecarea armatei din bivuac, după ce te-au luat cu ei. Aveam acolo o cameră alături de culcuşul porumbeilor, şi puteam sta tihnit în mijlocul meditaţiilor mele… afară de timpul când venea la mine femeia aceea guralivă.

— Aha, femeia din Kulu. Atunci este aproape de Saharunpore, zise Kim şi începu să ridă.

— Cum se manifestă duhurile în gândurile învăţătorului tău! Va umbla tot drumul acesta pe jos, pentru ispăşirea păcatelor din trecutul lui depărtat? Întrebă Jatul curios. Până la Delhi e drum foarte lung.

— Nu; voi cerşi un *tikkut,* ca să ne putem duce cu *te-ralnul,* răspunse Kim.

În India nu e obiceiul ca oamenii să spună şi altora că au bani pentru nevoile lor.

— Pentru numele Domnului, hai atunci să luăm repede carul de foc. Fiul meu se va simţi foarte bine în braţele mă-si.

Guvernul a pus asupra noastră o mulţime de biruri, dar ne-a dat şi ceva bun: *te-ralnul* care te duce repede între prieteni şi face că cei mâhniţi şi se întâlnească unul cu altul. Mare lucru e şi *te-rainul* acesta.

Peste doui ceasuri se îngrimidiri cu toţii de-a valma într-un vagon şi ceasurile călduroase ale zilei le petrecură dormind. Kamboh adresă lui Kim nenumirate întrebări privitoare la drumurile pe care le făcea lama şi la preocupările lui, iar băiatul îi dădu câteva răspunsuri destul de caraghioase. Kim se simţea foarte mulţumit că se găsea acolo unde era şi putea şi admire peisajele regiunii din partea de apus a drumului care ducea spre miazănoapte, dar în acelaşi timp să stea de vorbă cu mulţimea de călitori care se schimbă mereu în vagon. Chiar în zilele noastre, biletele de tren şi perforarea acestora sunt ceva de neînţeles pentru populaţia din India.

Le este peste putinţă şi priceapi cum se poate ca dupi ce ei au plitit o sumi de bani pentru o bucăţică de hârtie vrăjită, să vini un om cu totul străin şi şi ia câte o bucăţi din ea. Tocmai din cauza aceasta se întâmplă foarte dese discuţii între indigeni şi controlorii eurasieni care se găsesc în serviciul căilor ferate. Kim interveni în câteva cazuri cu sfatul lui, menit să puni capăt discuţiilor acestora, şi pentru a arăta lui lama şi jatuhii care-i însoţea, cât este el de înţelept. În drumul spre Somna însă, destinul u d&du puţin de gândit. Aid, tocmai când trenul se punea în mişcare, se repezi în vagon, un om mic de staturi şi slab, un Mahratta, dupi dt putea judeca Kim, privindu-i turbanul ţuguiat şi şalul înfăşurat în jurul lui. Omul avea o tăieturi pe obraz, şi halatri de pe d făcut ferfeniţă, iar un picior îl avea legat. Străinul spunea ci s-a răsturnat cu căruţa şi era gata şi fie strivit: plecase la drum spre Delhi, unde trăia fiul său. Kim îl urmări cu multă atenţie. D «că *v* fi fost târât de căruţă, cum spunea d, atunci pe trupul lui s-ar fi văzut zgârieturi pricinuite de pietrişul drumului. Toate urmele de răni de pe el însă, erau tăieturi, şi dacă s-ar fi răsturnat cu căruţa, ar fi fost peste putinţă să pară atât de înspăimântat. Când încercă să-şi înoade în jurul gâtului cămaşa sfâşiată, se văzu că poartă un amulet din cele numite „întăritoare de suflet”. În general, amuletele sunt cam toate la fel, dar nu toate sunt făcute în formă pătrată, din sârmă de alamă, de asemenea sunt foarte puţine dintre acelea de argint pe o parte cu email negru. Afară de lama şi de

Kamboh, nu mai era nimeni în vagonul, care din fericire era cu pereţii fără uşi, după vechile modele, şi foarte solid. Kim se prefăcu că vrea să se scarpine şi băgându-şi mâna în sân, scoase amuletul. Mahrattanul se schimbă numaidecât la faţă, şi-şi scoase şi el amuletul la iveală

— Eram foarte grăbit, continuă străinul adresându-se lui Kamboh, şi carul condus de un băiat, a intrat cu roata într-un şanţ, aşa că nu numai eu am păţit ceea ce vedeţi, dar mi-am risipit şi un castron întreg de *tarkeean.* Pe ziua de astăzi nu am fost fiu al vrăjilor (om cu noroc).

— Asta înseamnă o mare pierdere, zise Kamboh cu indiferenţă, căci cele întâmplate la Benares îl făceau să fie bănuitor.

— Cine l-a preparat? Întrebă Kim.

— O femeie, răspunse Mahratta ridicând privirea.

— Toate femeile se pricep să prepare un *tarkeean,* interveni Kamboh. După cât ştiu eu, este un curry foarte gustos.

— Da, este un curry foarte bun, răspunse Mahratta.

— Şi foarte ieftin. Dar din ce castă faci parte? Întrebă Kim.

— Acolo unde merge omul ca să găsească *tarkeean,* nu există niciun fel de castă, răspunse Mahratta, întrebuinţând cadenţa prescrisă. Tu pe cine slujeşti?

— Sunt în slujba acestui om sfânt, răspunse Kim şi întinzând braţul îi arătă pe lama care adormise fericit. Bătrânul se trezi numaiderit, auzind cuvintele lui.

— O, copilul acesta mi-a fost trimis de sus, pentru ca să-mi stea într-ajutor. Îl cheamă Prietenul a toată lumea, dar i se mai zice şi Prietenul stelelor. Acum este vindecător al suferinzilor, căci a ajuns la vârsta bărbăţiei. Mare este înţelepciunea lui…

— Este şi fiu al vrăjilor, adăugă Kim cu glas încet, în timp ce Kamboh se grăbi să prepare o pipă, înainte ca Mahratta să înceapă să i-o ceară.

— Dar *cel* de colo cine este? Întrebă străinul speriat

— Un om căruia i-am… noi i-am vindecat copilul şi care ne este foarte obligat răspunse Kim. Stai lângă fereastră, om din Juuundur, căci avem aici un bolnav.

— Hm, nu prea am obiceiul să stau de vorbă cu vagabonzi care îmi ies în cale la întâmplare. *Eu* nu am urechile ascuţite şi nici nu sunt muiere să ascult la ce vorbesc alţii, răspunse jatul şi se aşeză într-un colţ depărtat al vagonului.

— Te pricepi la vindecat? Căci am intrat până în gât în nenorocirea asta, întrebă Mahratta, ca să nu mai lungească vorba.

— Omul acesta are tăieturi şi vânătăi pe tot trupul, zise Kim. Voi încerca să-l vindec, dar să ştii că între fiul tău şi mine nu poate interveni nimic.

— Ai dreptate să spui aceste cuvinte. Eu ştiu că îţi sunt dator pentru viaţa fiului meu, căci tu eşti un făcător de minuni... ştiu foarte bine.

— Arată-mi rănile, zise Kim şi se plecă să examineze gâtul lui Mahratta, în timp ce inima îi bătea în piept, gnţp să-l sufoce, căci acesta era marele joc cu primejdia. În timp ce eu voi recita un descântec, tu dragă frate, spune-mi repede ceea ce ai de spus.

— Vin din partea de miazăzi unde am avut o însărcinare. Unul dintre ai noştri a fost găsit la marginea drumului cu beregata tăiată. Ai auzit de asta? (Kim dădu din cap, căci el nu aflase nimic despre predecesorul lui E. 23 care fusese găsit imbricat în hainele unui negustor arab, cu gâtul tiiat în marginea unui drum care urca din partea de miazizi). Dupi ce am gisit o anumiţi scrisoare pentru care fusesem trimis, am plecat încoace. Am fugit din oraş şi m-am îndreptat spre Mhow. Eram atât de sigur ci mi-au pierdut urma, îodt nici nu mi-am schimbat înfăţişarea. La Mhow s-a gisit o femeie care să mi învinoviţeasci de furtul unor odoare, sivârşit tocmai în oraşul din care plecasem. Am băgat atunci de seamă că toati lumea din Mhow era contra mea. Am reuşit şi fug din Mhow în timp de noapte, plătind poliţia care la nodul ei fusese plătită să mă predea fără niciun fel de cercetare, duşmanilor mei din partea de miazăzi. Am stat apoi timp de o săptămână ca pelerin în templul din vechilii oraş Chitor, dar n-am reuşit să mă debarasez de scrisoarea pe caretrebuia să o ridic de unde fusese. Am îngropat-o sub Piatra Reginei, din oraşul Chitor, la locul ştiut de noi toţi.

Kim nu cunoştea locul, dar pentru nimic în lume nu ar fi întrerupt firul povestirii străinului.

— La Chitor, bagă bine de seamă, eram pe pământul regilor, cici Kotah care se giseşte în partea de răsărit, cade dincolo de hotarele stipânite de Regină noastră, şi tot în partea de risirit este şi Jeypur şi Gwaeor. Nkâ uneia nici alteia dintre aceste provincii nu le plac spionii, prin urmare nu te poţi aştepta la

niciun fel de judecaţi. Am fost urmirit ca un şacal opărit, dar am reuşit şi fug spre Bandakui, unde am aflat ci sunt acuzat de omor, anume de asasinarea unui copil în oraşul din care plecasem, şi cei din Bandakui mă aşteptau cu cadavrul şi martorii, hotiriţi să pună mâna pe mine.

— Bine, dar Guvernul nu poate interveni?

— Noi cei care facem parte din această organizaţie nu putem aştepta niciun fel de protecţie. Dacă ne este scris să murim, murim şi s-a terminat, căci numele nostru este şters pentru totdeauna din registre. La Bandakui unde stă unul de ai noştri, mi-am zis că ar fi bine să-mi pierd urma, şi m-am schimbat la faţă, aşa că m-am deghizat în Mahratta. Am venit apoi până la Agra şi aveam de gând să mă cobor spre Chitor, ca să iau scrisoarea. Eram atât de sigur că mi-au pierdut urma, încât n-am trimis niciun ***tar*** ca să-i anunţ unde se găseşte scrisoarea, căci voiam ca tot meritul să fie al meu.

Kim dădu din cap în semn de aprobare, căci cunoştea şi d acest orgoliu.

— Umblând însă pe străzile din Agra, m-am pomenit faţă în faţă cu un om care mă învinuia în gura mare, că-i datorez o sumă de bani, şi încoiyurat de o mulţime de martori, voia să mă târască pe loc în faţa judecătorilor. Ascultă dragul meu, cei din sud sunt oameni deştepţi. Spunea că m-a recunoscut că eu sunt agentul lui pentru plasarea recoltei de bumbac, arde-l-ar focul cel veşnic.

— Erai agentul lui cu adevărat?

— Nu fi prost! Eu eram omul căutat din cauza scrisorii. Am rupt-o la fugă spre cartierul casapilor şi am scăpat în casa unui evreu, dar acesta temându-se de o revoltă, m-a alungat. De aid am venit pe jos până în drumul care duce spre Somna… aveam asupra mea exact banii necesari pentru un tikkut până la Ddhi… şi în timp ce mă zbăteam pe fundul unei gropi scuturat de friguri, mă pomenesc cu unul care iese din hăţiş, şi după ce m-a bătut crâncen şi m-a tăiat, m-a scotocit până la piele, din cap până în picioare. Eram aproape de *te-rain* şi se putea auzi destul de bine apropiindu-se.

— Cum de n-a profitat de ocazie ca să-ţi taie gâtul?

— Atât de proşti nu sunt nici ei. Dacă voi fi prins la Delhi, la cererea judecătorilor, care vor avea la îndemâna probele de asasinat, voi fi extrădat Statului care mă reclamă. Mă voi

întoarce sub escortă şi voi muri încet, ca să servesc de exemplu pentru ceilalţi din organizaţia noastră. Ţara de jos nu este ţara mea. Alerg roată, ca o capră cu un singur ochi. N-am mâncat de două zile. Sunt însemnat, şi-şi duse mâna la legătura murdară pe care o avea în jurul piciorului, aşa că la Delhi voi fi recunoscut.

— La urma urmelor în *te-rain* te găseşti în deplină siguranţă.

— Dacă ai trăi un an încheiat în slujba organizaţiei noastre, nu cred că mi-ai mai spune odată aceleaşi cuvinte. Telegraful trfebuie să'bată aetun-fcu înfrigurare, şi la Delhi vor afla toate semnalmentele mele, căci îmi vor descrie ţoale' Egrrieturile şi toate zdrenţele care se găsesc pe trupul'meu. Douăzeci1 de inşi, la nevoie chiar o sutâvse vor găsi să jure căam omorât copilul, iar tu nu mă vei putea 3juta cu nimic.

Kim cunoştea destul de bini procedurile indigenilor, pentru ca să-şi dea seama că înscenarea aceasta a fost studiată dinainte, până în cele mai mici amănunte, şi că se va găsi până şi cadavrul. Din când în când, Mahiratta îşi crispa degetele de deznădejde. Jatul privea îmbufnat din colţul său, iar lama era ocupat cu -mătănihe; în timpul acesta Kim examina gâtul străinului, prefăcându-se Că murmură un descântee, şi-şi făcu un plan cât ai clipi.

— Aii-vreun mijloc ca să-mi poţi sdhimba îhfiţişarea? Altfel sunt mort În cincu. Cel mult zece minute, dacă nu m ar fi încolţit atât de cumplit, aş fi putut să…

— L-ai vindecat, făcătorule de minuni? Întrebă jatul morocănos, căci văd că-l descânţi cam demult

— Nu, căci văd că rănile tui nu pot fi vindecate cu desdntece; poate cel mult dacă timp de trei zile ar zăcea îmbrăcat în haine de *bairagi.*

Acest procedeu este o penitenţă cunoscută pe care de multe ori duhovnicii o impun câte unui negustor bogat şi hrăpăreţ.

— Un preot caută întotdeauna să facă şi din alţii preoţi, răspunse Kamboh care ca orice om superstiţios, nu se putea stăpâni să nu ia în bătaie de joc, chiar propria lui credinţă.

— Prin urmare şi fiul tău va deveni preot Cred că a sosit timpul să-i mai dau un medicament

— Noi jaţii suntem cu toţii nişte bivoli, răspunse ţăranul îmbunat

Kim frecă de buzele subţiri ale băiatului o fărâmă din

medicamentul amar.

— Nu ţi-am cerut nimic, zise d răstit, întorcându-se spre tatăl băiatului, decât ceva de mâncare. Poate eşti supărat din cauza asta? Acum voi vindeca un alt om, crăişorule, dacă îmi dai voie. ***■>?*** B<i

Omul întinse braţele ca nişte căngi spre d şi, încep© să sfetaage:» iny--n ^îtrfexnq. Sv: ; *’■-■■. Ti.* — ^Teuog; fii buainu^ţiibatftjoc >de mane în fetot1 atestă. **lii’4-** Asvreasăvtâdecp* botnavurdecok), Şiar **fto taţfcâ** butlă dacă mfrat dfe*vmării <kea$Utor; 4Ee ftjideioeiivş&tal înlulea? Albă… asta *va* ft ftftrtsebunfc’ Între mettoctete pe oare le-ai adu» nţ» ^cumvaJ se fgfciat& şi şefifaft b’

65âtq miji ioib, wl sisfruvu: * Bl Efi’? U: **f i’i’ilvtirtitiimgB|i| imiriir ijhz, nwJ23lc! A»** ***iz*** **ir. V. (zonse** leg^uriiţăranumaerăuflowulţiried» nkpH: bucăţi de pânză, unsori primite de la felceri, daruri ieftine cumpărate din bqduri, un şervet plin de *atta,* un fel de păsat indigen de culoare cenuşie, legături de tutun din miazăzi, râteva camişe colorate pentru pipe ţi un pachet cu ingrediente pentru preparat curry, toate învelite într-o cârpi. Kim le răsturnă pe toate, luând înfăţişarea unui vrăjitor priceput care ştie ce face, şi începu şi îngâne un descântec mahomedan.

— Înţelepciunea aceasta am învăţat-o de la sahibi, şopti d întorcându-se spre lama, (aid dacii te gândeşti la ceea ce învăţase de la Lurgan, avea deplini dreptate). În zodia omului acestuia este scrisă o mare nenorocire, cel puţin aşa scrie în stele, şi aceasta 3 urmăreşte pretutindeni. Ce zici, şi alung râul?

— Prietene al stelele», tot ce ai ficut tu, a fost bine ficut Şi fie pe voia ta. Mai este cineva care aşteaptă vindecare?

— Repede, haide repede, cid trenul se poate opri, gemu Mahratta.

— O vindecare chiar în pragul morţii, răspunse Kim amestecând făina jatuhii cu praful de cirbune şi cenuşa tutunului din luleaua de lut roşu. Firi o vorbi E. 23 îşi desficu turbanul şi scuturând din cap, pletele negre îi coborâri pe ceafi.

— Aceasta este hrana mea… preotule, murmuri jatuL

— A intrat un bivol în mijlocul templului. Îndrăzneşti să ridici ochii atât de sus? Întrebă Kim. Trebuie, să dezvălui mistere în faţa unui imbecil. Păzeşte-ţi ochii căci mi se pare ci ai o urmi de albeaţi pe eL Ţi-am scipat copilul de la moarte şi drept

recunostinţiă tu… neruşinatule! (Omul se ruşini la cuvintele lui, căci Kim părea ci ia lucrurile în serios). Vrei şi te blestem, sau vrei… (şi plecându-se, ridici de jos cârpa în care fuseseră legate lucrurile, şi o puse omului în cap) ~. Dacă vd îndrăzni să te gândeşti numai, ci ar fi bine să te uiţi la ce voi face eu, atunti să ştii că nu te voi mai putea scăpa. Stai aici, fi să nu mai scoţi niciun cuvânt

— Sunt orb şi surd. Numai nu mă blestema. Hai copilaşul meu… să ne jucăm de-a v-aţi ascunsdea. Dar fie-ţi milă de mine şi nu ridica de pe capul meu cârpa cu care sunt acoperit.

— Am o rază de speranţă, zise E. 23. Care este planul tău?

— Vom vedea mai drziu, răspunse Kim şi-i făcu semn să-şi scoată cămaşa.

Ca orice om de la miazănoapte E. 23 ezită să se despoaie în faţa lui.

— Din ce castă face parte un gât care nu mai ţine de trup? Întrebă Kim dezbricindu-l până la cingătoare. Va trebui să fac din tine un Saddhu, cu trupul complet galben. Da-ţi jos hainele şi trece-ţi părul peste ochi, până scutur cenuşa pe tine. Pe urmă să-ţi fac şi un semn de castă pe frunte, zise el şi scoţându-şi din sân cutioara cu vopsele de topograf, luă pe cea de carmin.

— Mi se pare că tu eşti abia la începutul meserid? Întrebă E. 23, care căuta să-şi salveze viaţa, în timp ce lepădă de pe el hainele cu care era îmbrăcat şi Kim îi zugrăvi semnul und caste nobile între sprâncenele încărcate de cenuşă.

— Dragă frate, eu fac parte din grupare numai de două zile, răspunse Kim. Pune mai multă cenuşă pe piept.

— Ai cunoscut pe unul care vindecă perle bolnave? Întrebă străinul şi dintr-un singur gest îşi desfăcu pânza cu care îi era înfăşurat turbanul, de plezni în aer ca un bici, apoi se îndnse cu ea peste mijloc, căutând să se înfăşoare cu tot meşteşugul cu care un Saddhu îşi încinge brâul.

— Ah, vasăzică tu cunoşti procedeele lui? Mi-a fost şi mie câtva timp învăţător. Trebuie să-ţi desfac picidrui; cenuşa vindecă şi rănile. Freacă-te bine pe tot locul.

— Odinioară eram mândria lui, dar văd că tu eşti mult mai bun decât mine. Zeii au fost buni cu noi. Dă-mi mie *asta.*

Între lucrurile jatului găsise şi o cutie de tinichea albă, plină cu buline de opiu. E. 23 îşi umplu mâna şi le dădu pe gât.

— Sunt bune contra foamei, a spaimei şi a frigului, zise el.

Afară de asta fac să ţi se roşească ochii. Cred că acum voi fi din nou în stare să mă joc cu primejdia. Nu ne mai lipseşte decât un cleşte Saddhu. Ce facem cu hainele cele vechi?

Kim le făcu sul şi le băgă sub tunică lui largă. Cu o bucată de vopsea de ocru începu să-i tragă linii largi pe picioare şi pe piept, peste vopseaua de şofran şi stratul de cenuşă şi făină.

— Sângele închegat pe haine ar fi deajuns pentru ca să fiu spânzurat.

— Se poate, dar nu e nevoie să le arunci pe fereastră… Am terminat. Întoarce-te şi priveşte jatule, iar glasul lui tremură pătruns de aceeaşi satisfacţie că al unui copil când reuşeşte să facă o glumă cu hai.

Ze» ne-au luat sttfet scutul lor*> răspuns» Kamboh, apărând de sub învelitoarea lui, ca un^ivol care apare din ntijlofehl £ăpuh*iduk ©» ^nde estemahrattâ ÎQe: fei făcut sq ajium i£/n, rni>i saruq?. £ “-niî

— Klrft fusa&q Swâţat de iaiisgan Stihjbxunmrebuie să afa*i4eu&tft’ chiar Ei forţa hei-unit» Q9£ bunnamqir^biiilitoctilb’nâgkţtthilui slăbănog ’^^ %enţaraecknviarga, 3ii L<rolţut’3vpgon*ikji< era acum ihi Saddfcaaptjâpiaigohijtjiitrupubucs ou (ţepuşă; şivăcgatde culori gălbui, cu părul plin de praf şi ochii umflaţi (pe stomacul gol opiul îşi face efectul foarte repede) şi plini de îndrăzneală şi brutalitate. Era aşezat cu picioarele încrucişate sub el, la gât cu mătăniile cafenii ale lui Kim şi pe umeri cu o bucată de stofă persană, înflorită. Copilul îşi îngropă capul la pieptul tatălui său care se uita consternat.

— Ridică fruntea, crăişorule; am plecat la drum împreună cu vrăjitorii, dar să nu-ţi fie teamă, căci nu mănâncă oameni. Ei haide. Nu plânge… căci n-are niciun rost ca azi să vindeci un copil bolnav de moarte, pentru că mâine să-l omori singur cu spaimele.

— Copilul va fi mulţumit toată viaţa, căci a fost de faţă la o vindecare nemaiauzită. Pe vremea când eram şi eu de seamă lui, făceam cai şi oameni din argilă.

— Am făcut şi eu, iar noaptea vine Sir Banas şi le dă viaţă, în dosul grămezii de gunoi din faţa bucătăriei noastre, gânguri copilul.

— Vasăzică nu te sperii de nimic, nu e aşa crăişorule2 M-am speriat pentru că am, văzut şi pe tatăl meu că s-a speriat. L-wn

simţit cum îlictmurau braţele.

—: Ia te uită, găinaruli: exclamă1 Kinu (Jatul” ruşinat începu să râdă i şi; el). Ai vindecat’- pe> acest nenorocii negustor de-o boală grea. Va trebui aeumsâ-şinlase aici toate lucrurile Şucondiceleide canturi, şi/va trebui să stea trei nopţi la rând pe margmea drumului; pentru a-şi răpune duşmanii, căci semnele stelelor sintacum contra’: lui.’ •

— Eu zic că din ce sunt mai puţini cămătari, vafi cuatit’ mai bi ne; Dar la I urmă urmelor, ~Saddhu, >ne Saddhuv Va trebui şi-mi plătedsci-bucata de pânzâpe tiarei arfe pe umeriv căci; face parte dintre hicrurilc mtle. *W-x-, --*

’ – Nu maispuaeâdar copilulpeaare îl arjri ferăţe, mi se parecă nu mai depârte decât; acum două zilei;: ar &

Trebuit să-l pui pe rugul din marginea râului. Mai am ceva de spus. Transformarea aceasta am făcut-o în faţa ta, pentru că altfel nu se putea. I-am schimbat şi trupul şi sufletul. Prin urmare ascultă om din Jullundur; dacă seva întinpla ca să-ţi aduci aminte de ceea ce ai văzut şi ai auzit aici, şi să pomeneşti bătrânilor adunaţi sub copacul de sfat, sau în casa ta, sau preotului care va veni să bincuvânteze cireada ta, boala de grumăzare va da peste viteje tale, foc va lua coliba ta, iar şobolanii vor da iama în hanbarele tale, şi zeii noştri vor lovi cu blestem ogoarele tale din care rodul va pieri şi iarba se va usca, secătuind pănântul în calea ta şi în urma plugului tău. (Acesta era un tlestem pe care Kim 3 auzise de la un *faquir* care stă în toarta Taksali pe vremea când el era copil. Cu toate că trecuse multă vreme de atunci, blestemul îşi făcu efectul chiir acum).

— Încetează sfântule, fie-ţi milă de mine şi încetează, se tânţii jatul. Nu blestema casa mea, căci nu am văzut nittc. N-am auzit nimic. Eu sunt robul tău! Şi plecându-se în jânunchi sărută picioarele goale ale lui Kim şi se bătu cu runtea de duşumelele vagonului.

— Dar cum ţie ţi-a fost rânduit să mă qjuţi cu o mână de fâiri, cu puţin opiu şi alte lucruri de nimic pe care le-am datcuvenită cinstire întrebuinţându-le în meşteşugul meu, zeiite vor binecuvânta pentru ceea ce mi-ai făcut, zise el şi sprt uşurarea omului, murmură o lungă binecuvântare, dinte acelea pe care le învăţase de la învăţătorul său Luţan Sahib.

Lama se uita la el din dosul ochelarilor cu mai multă ateţie decât 3 urmărise în timpul cât durase deghizarea.

— Prietene al Stelelor, zise el într-un târziu, tu ai câştigat mulă înţelepciune. Fereşte-te ca aceasta să nu facă în sufttul tău loc pentru trufie. Nu se găseşte om care urmează Legea cea dreaptă, şi cu toate acestea să vorbească despre ceea ce a văzut şi a auzit, în faţa altora, fără să se teamă de ce va urma.

— Nu, nu, aşa ceva nu se întâmplă, se grăbi jatul să răspundă, de teamă ca bătrânul să nu înceapă aceeaşi serie de blesteme pe care le auzise de la ucenicul său.

În timpul acesta E. *3 respiră uşurat şi se lăsă în voia opiului care pentru un asiat este în acelaşi timp hrană, tutun şi vindecare.*

Şi aşa, în mijlocul unei tăceri pe deasupra căreia plutea groaza şi fiica de necunoscut, trenul intră în gara Del hi pe la aprinsul luminilor.

CAPITOLUL XII

Cine-i îndrăgitul de zări ce marea dori cu săratele ape?

Muget din funduri de-adânc ridicat, ăulitnl tăriei pustii când prinde să sape?

Fiorul ce-aleargă în tremur domol pe pânza verde şi sură ca ciute în culcuşuri speriate?

Când cerul coboară mai jos, să sugrume furtuna ce freamătă urlă, fuge şi vine?

Acela înţelege munteanul ce din şuier de viscol mireasma zăpezii o simte ca mine, J Şi pod pe prăpăstii întinde troieni, şi cedrii doboară.

— Mi-a venit inima la loc, zise E. 23 strecurându-se în nijlocul mulţimii care mişuna pe platforma gării. Foamea îi groaza fac pe oameni să-şi piardă capul, altfel ar fi rebuit să mă gândesc num ai decât la acest mijloc de câpare. Arh avut dreptate. Au venit să mă caute. Tu ni-ai scăpat viaţa.

Un grup de poliţişti punjabi, îmbrăcaţi în pantaloni lalbeni şi conduşi de un tânăr englez, care transpira din reu, despărţea lumea în două, căutând să-şi facă loc spre agoanele trenului. În urma lor, nesimţit ca o pisică, venea n om pântecos şi gras, care după îilfăţişare trebuie să fi ost un funcţionar al curţii de justiţie.

— Uită-te la tinărul Sahib; citeşte o hârtie, pe care o are îi mână; acestea trebuie să fie semnalmentele mele, zise E. 3. Umblă din vagon în vagon, ca pescarii când îşi întind ăvoadele pe malul unui lac.

Când grupul poliţiştilor ajunse la compartimentul lor, E. 23 îşi

plimba mătăniile printre degete, cu mişcări grăbite şi sigure, Kim făcea glume pe socoteala lui, din cauză că fusese atât de distrat, încât îşi pierduse cleştele cu inele, care sunt semnul caracteristic al unui Saddhu. Lama cufundat în meditaţie, privea drept în faţa lui, iar ţăranul îşi. Adună lucrurile, aruncând priviri piezişe celor care intraseră.

— Aici nu e nimeni, decât o ceată de boaite, strigă englezul în gura mare, şi ţăranul simţi că este apucat de un fel de teamă; poliţia indigenă înseamnă jaf pentru indigenii din toată India.

— Marea greutate este acum, să pot trimite o telegramă cu care să-i anunţ unde se găseşte ascunsă scrisoarea după care m-au trimis. În hainele acestea nu mă pot duce la oficiul de *tar* (telegrafic).

— Nu eşti mulţumit că ţi-am scăpat capul?

— Nu, dacă lucrul nu e decât pe jumătate terminat Vindecătorul perlelor bolnave nu ţi-a spus niciodată aşa ceva? Uite vine un alt sahib! … Ah…<;

Era un chestor de la poliţia districtuală, înalt şi ţeapăn în uniformă, cu centiron, cască şi pinteni poleiţi… aşa că era foarte mândru şi se apropia răsucindu^şi mustaţa neagră.

— Cât sunt de proşti sahibii aceştia de la poliţie, murmură Kim mulţumit

E. 23 se uită la el cu coada ochiului.

— Cred că nu greşeşti deloc, răspunse el cu glasul schimbat. Mă duc să beau puţină apă. Ai grijă să nu-mi ia cineva locul.

O luă la fugă şi era gata să cadă în braţele englezului, care îl primi cu o ploaie de înjurături debitate în dialect urdu, dar destul de prost.

— Tam mut? Ce, eşti beat? Ce te repezi aşa, de parcă toată gara din Delhi ar fi numai a ta.

E. 23, spre marea satisfacţie a lui Kim, £ răspunse la rândul lui, fără să-i tresară niciun muşchi al feţei, cu un torent de înjurături. Scena aceasta îi aduse aminte de micii toboşari şi măturătorii cazărmii din Umballa, de pe vremea primelor lui zile de. Îngrozitoare captivitate.

— Mă tâmpitule, strigă englezul cu glas tărăgănat Nickk jao! Întoarce-te în vagonul tău!

Retrăgându-se, pas cu pas, plin de respect pentru ordinul primit dar domolind glasul, care vărsa înjurăturile la adresa acestui D. S. P. (District Superintendant of Police), Saddhul cel

galben se urcă din nou în vagon, afurisindu-l până la al şaptelea neam, în numele Pietrii Reginei şi a celor care se găsesc scrise sub piatră (Kim era gata să facă o sărituri în aer), şi a unei întregi serii de zeităţi, de ale căror nume el nici nu auzise până acum.

— Nu te înţeleg ce spui, se răsti englezul, roşu de mânie, dar bănuiesc că trebuie şi fie o obrăznicie fără pereche tot ce spui. Hai', pleaci de aici!

E. 23 preficându-se ci nu înţelege ceea ce spune englezul, îşi scoase biletul de tren pe care poliţistul i-l smulse din mini.

— Oh, zoolum! Ce tiranie, gemu jatul din colţul vagonului, şi totul pentru o simpli glumi. (El râse cu poftă auzind ploaia de înjurături a lui Saddhu). Descântecele tale sftntule nu-şi fac astăzi efectul.

Saddhu se lui dupi poliţist, scâncind şi implorându-l. Valul de cilitori ocupaţi de pachete şi de copiii pe care îi aveau, nici nu bigi de seamă scena care se petrecuse alături de ei. Kim se furişi pe urma lor, căci prin minte îi fulgeri o amintire, despre un caz când mai auzise pe acest sahib furios şi prost, vorbind cu o femeie bitrini, mai acum trei ani, pe aproape de Umballa.

— Toate bune, şopti Saddhu întorcându-se spre el, din mijlocul mulţimii care se frământa şi strigă pe toate glasurile; lângă el era un ogar persan şi pe umăr avea o colivie plină de ereţi dresaţi, pe care îi ducea urmărit de un Rajput, care îi avea sub pază.

— A plecat să trimită vorbă despre scrisoarea pe care a ascuns-o. Mi s-a spus că se găseşte în Peshawar, dar trebuia să fi prevăzut că omul acesta este ca şi crocodilul: întotdeauna pe celălalt mal al dulbineL M-a scăpat din încurcătura care începuse să-mi dea de gândit tocmai acum, dar viaţa ţi-o datorez numai ţie.

— Face şi el parte dintre ai noştri? Întrebă Kim, strecurându-se pe sub braţul unui hăitaş de cămile din Mewar, în mijlocul unui grup de matroane Sikh care stăteau de vorbă.

— Este unul dintre cei mai mari, nici mai mult nici mai puţin. Am avut amândoi noroc! Îi voi face un raport despre ceea ce ai făcut tu pentru mine. Sub ocrotirea lui voi fi de aici înainte în siguranţă.

Îşi făcu loc prin mulţimea de oameni îngrămădiţi din faţa vagoanelor şi se aşeză pe banca din faţa oficiului telegrafic.

— Întoarce-te, căci altfel îţi vor ocupa locul din vagon. Să nu mai ai nicio gryă nici de cele ce ţi-am spus şi nici de viaţa mea. Tu m-ai ajutat să ies în larg, iar Strickland Sahib m-a ridicat din nou în picioare. Poate vom mai avea prilejul să ne îndinim cândva din nou în drumurile noastre spre jocul cu primejdia. Rămâi sănătos.

Kim se întoarse în fugă spre vagonul său; se simţea foarte mândru, dar cu toate acestea nu-i venea să creadă ceea ce vedea cu ochii, şi se simţea puţin cam intrigat, din cauză că nu-şi putea explica tâlcul secretelor de care se simţea înconjurat

— „Fără îndoială în jocul acesta eu nu sunt decât un începător. Eu n-aş fi fost în stare să mă simt atât de repede pe pământ sigur, ca acest Saddhu. El ştia dinainte că locul cel mai puţin luminat este tocmai sub felinar. Eu nu m-aş fi priceput să comunic ştirile pe care le am, înşirând un pomelnic de înjurături... dar şi sahibul era deştept. Nu face nimic... eu totuşi am scăpat viaţa unui om “...). Unde s-a dus Kamboh, sfântule? Întrebă el în şoaptă, aşezându-se lângă lama, în vagonul care acum era plin de lume.

— L-a apucat frica, răspunse lama cu glasul blând şi puţin cam ironic. Te-a văzut, că pentru a-l feri de primejdie, ai schimbat pe Mahratta cât ai clipi din ochi în Saddhu. Aceasta l-a mirat foarte mult Pe urmă a văzut pe acest Saddhu căzând plocon în mâinile poliţiei, cu tot meşteşugul tău de a-l schimba. De frică şi-a luat copilul şi a plecat, căci spunea că dintr-un negustor paşnic, tu ăi făcut un derbedeu neruşinat care îndrăzneşte să se ia la harţă cu oamenii poliţiei, şi se temea să nu iasă şi pentru el vreun bucluc. Unde este Saddhu?

— Cu poliţia, răspunse Kim... Cu toate acestea eu am scăpat de primejdie copilul acestui Kamboh.

Lama îi răspunse cu naivitate:

— Oh, *cheia,* nu te lăsa dus de supărare. Copilul lui Kamboh l-ai vindecat numai ca să faci o faptă bună. Pe Mahratta însă, ai încercat să-l desdnţi cu vorbe pline de deşertădune, căd eu te-am urmărit, şi aruncai priviri furioase cu coada ochiului, pentru ca să înspăimânţi un om bătrân şi un ţăran slab de minte: de aici poate ieşi nenorocire şi bănuială.

Cu toată vârsta lui, Kim căută să se stăpânească. Ca orice tânăr, nici lui nu-i plăcea să i se facă imputări şi să fie judecat greşit, dar se găsea în mare strâmtoare şi n-avea ce face. Trenul

ieşi din gara Delhi şi se pierdu în noapte.

— Ai dreptate. Dacă te-am jignit, atunci recunosc că sunt vinovat.

— Este ceva mai mult decât atât, *cheia.* Tu ai dat drumul în lume unei fapte şi aceasta, ca şi piatra pe care o arunci în dulbină şi începe să facă undă, va avea urmările pe care nu le putem cunoaşte dinainte, până unde vor ajunge.

Neînţelegerea aceasta era prielnică, atât pentru vanitatea lui Kim, cât şi pentru liniştea lui lama, mai ales când te gândeşti că tocmai în clipa aceea din Simla plecase o telegramă cifrată care anunţa sosirea lui E. 23 la Delhi, şi ceva mai mult, dădea amănunte despre locul unde fusese ascunsă o scrisoare, pentru care se dăduse ordin să fie prinsă, înainte de a ajunge la destinaţie. Din întâmplare, iot atunci, un poliţist prea zelos, arestase sub bănuiala de omor săvârşit într-un stat de miazăzi, pe un agent de bumbac din Ajmir, care părea extrem de indignat, în timp ce se legitima în faţa lui Strickland Sahib, pe peronul gării din Delhi. În timpul acesta, E. 23 reuşi să se strecoare pe căi întortochiate spre inima oraşului Delhi, unde era în cea mai deplină siguranţă. Peste două ceasuri, sosiră mai multe telegrame, pe adresa unui ministru a unui stat din miazăzi; telegramele spuneau că s-a pierdut orice urmă a unui Mahratta, care fusese puţin cam stropşit pe drum; şi în timp ce trenul intră liniştit în gara Saharunpore, undele pietrei, la care contribuise şi Kim să fie aruncată în apă, atinseră scările unui templu mâhomedan din Roum, ca să deranjeze un cucernic credincios în timpul rugăciunii.

Tot atunci, lama îşi făcea tihnit rugăciunile lui, sub ramurile unui oleandru înflorit, nu departe de platforma gării, mulţumit de prezenţa alături de el a discipolului său şi de lumina strălucitoare a soarelui.

— Vom lăsa toate aceste lucruri în urma noastră, zise el făcând un semn spre cazanul de alamă al locomotivei oprite pe şine. Vuietul acestui *te-rain,* cu toate că este o născocire minunată, m-a muiat ca pe o otreapă. Începând de astăzi, vom fi împreună şi mereu la aer liber şi la soare.

— Hai să mergem până ia casa femeii din Kulu.

Kim o luă repede la picior, cu toată povara boccelelor pe care le ducea cu el. De dimineaţă, drumul spre Saharunpore e liber şi parfumat de aerul proaspăt. Îşi aduse aminte de dimineţile pe

care le petrecuse la St. Xavier, şi fericirea lui nu mai cunoştea margini.

— Ce înseamnă graba asta? Oamenii sfinţi nu aleargă de ici colo, cum aleargă găinile, care se perpelesc la soare. Am făcut până acum mai multe sute de *kos,* şi n-am putut rămâne singur cu tine nici pentru câteva clipe. Cum să mai poţi primi învăţătură în mylocul acestei mulţimi, care te înghiesuie din toate părţile? Eu însumi cum mă voi mai putea gândi la ceea ce caut, în mijlocul larmei, pe care o face lumea din jurul meu.

— Crezi că anii care au trecut, nu i-au mai scurtat din limbă? Întrebă discipolul zâmbind.

— Nici pofta de vrăjitorii. Îmi aduc aminte că într-un rând, vorbindu-i despre roata vieţii, (lama începu să se scotocească în sân, ca să caute ultimul desen pe care Q făcuse), ea nu se gândea decât la demonii care neliniştesc visurile copiilor. Va avea prilejul să facă o faptă bună, dându-ne găzduire… nu peste mult, dar cu altă ocazie… căci vom merge foarte domol şi nu ne vom grăbi deloc să ajungem la ea. Acum vom pleca la drum pe jos şi vom lăsa lucrurile să-şi urmeze cursul lor. Cercetările noastre vor fi sigure de aici înainte.

Astfel, plecară tihniţi la drum, printre câmpuri şi de-a lungul livezilor înflorite din marginea drumurilor, care duceau spre Aminabad, Sahaigunge, Akrola, de pe marginea Iezărului şi mică localitate Phulesa, pe sub poala colinelor care urcau mereu spre miazănoapte, iar dincolo de ele se vedeau iarăşi zăpezile. După somnul tihnit sub cerul înstelat, urma trecerea pe mijlocul câte unui sat, care începea să se trezească, şi plăcerea de a întinde căţuea de cerşetor, celor care le ieşeau în cale, fără să spună insă nicio vorbă şi cu ochii fugind de la un colţ la altul de cer, ceea ce era cu totul contrar prevederilor legii celei drepte. Pe urmă, Kim se întorcea lipăind uşor din picioarele desculţe, prin colbul mângâietor al drumului, ca să-şi găsească învăţătorul la umbra unui manguier, sau în umbră şi mai rară a unui *siris* alb de Doon, ca apoi să mănânce şi să bea în tihnă, amândoi. La amiază, după ce făceau o bucată de drum şi stăteau de vorbă împreună, se întindeau să se culce, ca apoi să plece mai veseli iarăşi, după ce aerul se mai răcorea. Pe înserate ajungeau întotdeauna într-o regiune cu totul nouă, la marginea câte unui sat, pe care de trei ceasuri îl vedeau de departe, aşternut în mijlocul lanurilor, şi despre care vorbiseră necontenit tot drumul

până să ajungă în marginea lui.

Aici îşi debitau din nou povestea, în fiecare seară alta, cel puţin întrucât privea pe Kim, şi de fiecare dată, preotul sau fruntaşul satului, le ură bună venire, cum era obiceiul în răsăritul ţării.

La ceasul când umbrele începeau să se scurteze, şi braţul lui lama apăsa mai greu pe umărul lui Kim, scotea din sân desenul cu Roata Vieţii, pe care îl netezea cu mâna şi-l întindea pe câte o lespede, după ce suflă deasupra ei, şi în mână cu un pai lung, începea să-i explice fiecare părticică. Pe înălţimea aceasta stăteau zeii... şi această parte este ceea ce numai în vis un om îşi poate închipui.

Dincoace este cerul nostru cu semizeii... cavalerii luptându-se printre coline. Dincolo erau tot felul de animale, care se opinteau sub poverile lor, în drumul de urcare sau coborâre a scării; acestea erau sufletele între care nu trebuie să te amesteci. Mai încolo era infernul cu tenebrele lui fierbinţi sau îngheţate, şi pline de umbre chinuite. *Cheia* trebuia să înveţe care sunt relele pricinuite de lăcomia nesăţioasă, dilatarea stomacului şi arsurile intestinelor, din cauza mâncării exagerate. Ascultător şi cu capul plecat asupra desenului, urmărind cu degetul tot ce-i spunea lama, discipolul învăţa; când ajunseră însă la lumea celor care erau muritori de rând şi se frământau fără niciun folos, lume care era tocmai deasupra infernului, gândurile lui începură să alerge zburdalnice, căci chiar pe drumul pe unde treceau ei acum, trecea şi roata vieţii, cu o lume care mânca, bea, vorbea, se căsătorea şi se certa, plină de neastâmpăr. Uneori, se întâmplă ca lama să întrebuinţeze la explicaţiile lui chiar peisajele şi lucrările pe lângă care treceau, atrăgând atenţia lui Kim, care era întotdeauna gata să-l asculte, asupra miilor de forme plăcute şi neplăcute, în care se întrupează fiinţa, după cum o văd oamenii, dar care totuşi nu are nicio importanţă; îi arăta cum duhul inferior al omului – îl face să fie robul porcului, al porumbelului sau al şarpelui, şi-l face să dorească nucile de betel, o nouă pereche de boi la jug, şi mila regilor – înlănţuit de trupul pe care-l urmează în cer şi în tenebrele iadului, ca pe urmă să înceapă din nou acelaşi drum al prefacerii, de la început. Se întâmplă câteodată ca în timpul explicaţiilor să se oprească alături de ei o femeie sau un om sărac, ca să asculte acest ritual, căci explicaţiile lui nu erau cu

nimic mai puţin decât un ritual, şi arunca o mână de flori sau de cowry pe marginea hărţii întinse. Aceşti oameni simpli erau foarte mulţumiţi, că în drumul lor putuseră întâlni un om sfânt, care îşi va aduce aminte de ei în rugăciunile lui.

— Vindecă-i pe ei când sunt bolnavi şi suferinzi, zicea lama când vedea că Kim începe să se intereseze de ce-i spunea. Vindecă-i atunci când sunt suferinzi şi bolesc de friguri, dar fereşte-te să faci farmece. Adu-ţi aminte ce s-a întâmplat cu Mahratta.

— Prin urmare, orice ai face, nu poate fi decât o faptă rea? Întrebă Kim întinzându-se sub umbra unui copac de la răscrucea drumului, care duce spre Doon, şi urmărind cu ochii un roi de furnici, cum i se urcă pe mână.

— G bine să te opreşti întotdeauna de la faptă, afară de cazul când e vorba despre o faptă bună.

— În casa cu porţile înţelepciunii ni se spunea că a te opri de la faptă, este un lucru nevrednic de un sahib. Ori eu sunt sahib.

— Prietene al tuturora, răspundea lama şi se uita drept în ochii lui, eu sunt om înaintat în vârstă, care se bucură ca şi copiii de toate înfăţişările făpturilor din jurul lui. Pentru cei care urmează calea cea dreaptă, nimic nu este negru sau alb, Hindustan sau Bhotyal. Noi, cu toţii nu suntem altceva, decât nişte suflete, care îşi caută mântuirea. Nu interesează ce înţelepciune este împărtăşirea sahibilor; în ziua când vom ajunge pe malul râului pe care îl caut, alături de mine vei fi şi tu mântuit de orice amăgire. Ciolanele mele bătrâne se zbuciumă după acest râu, cum se zbuciumau când eram în *te-rmn,* dar spiritul, care este mai presus de aceste ciolane, aşteaptă cu îndelungă răbdare. Cercetările noastre duc la bun sfârşit.

— Am ceva de spus. Pot să-ţi pun şi eu o întrebare?

Lama dădu din cap cu demnitate.

— Trei ani la rând am mâncat pâinea ta, după cum bine ştii. Spune-mi de unde veneau aceşti…

— În Bhotiyal sunt mai multe comori decât ar putea oamenii să-şi închipuie, răspunse bătrânul foarte liniştit. Acolo de unde am plecat eu, mi-a fost dată amăgirea de a mă crede respectat de cei din jurul meu. Când am nevoie de ceva, le cer. De socoteli eu nu ţin seamă, căci de ele se ocupă mânăstirea. Eh, stranele negre din lamaserie şi toţi cei din noviciat începu să-i povestească, în timp ce trăgea linii cu degetul în ţarină, tot

ritualul complicat şi pompos, care se desfăşoară în taina catedralelor ferite de avalanşe, despre procesiuni şi dansuri demonice despre schimbarea călugărilor şi a călugăriţelor în pord, despre oraşele sfinte care erau ridicate la înălţimi de dncisprezece mii de pidoare, despre intrigile şi rivalităţile dintre lamaserii, despre glasurile misterioase, care se aud în munţi şi jocul de lumini pe deasupra zăpezii îngheţate. Îi povesti şi despre Lhassa şi Dalai Lama pe care îl văzuse şi i se închinase.

Zilele se scurgeau una după alta, ridicându-se în urma lui Kim ca o barieră care îl despărţea de neamul din care făcea parte şi-l făcea să uite limba mamei lui. Pe nesimţite lunecă din nou în felul de gândire şi obiceiuri indigene şi îşi însuşea ceremonialul întrebuinţat de lama în timp ce mânca, sau bea, sau făcea o mulţime de lucruri obişnuite. Gândurile moşneagului erau tot mai mult preocupate de lamaseria lui, pe măsură ce se apropiau de zăpezile eterne. Gândul râului pe care îl căuta, începuse să nu-l mai neliniştească. Ce e drept din când în când, privirile lui se opreau asupra unor tufe sau a unui hăţiş, aşteptând – spunea el – că pământul să se deschidă dintr-o clipă într-al- ta şi sp-şi reverse binecuvântarea; se simţea însă, foarte mulţumit că era în tovărăşia discipolului său, în bătaia adierilor aromate, care coborau de pe înălţimile Doonului.

Pe aici nu era nici Ceylan, nici Buddh Gaya, nici Bombay şi nici nunele năpădite de bălării, pe care le mai văzuse înainte, cu ocazia rătăcirilor lui de acum doi ani. Despre toate aceste locuri vorbea cum ar vorbi un înţelept, care s-a lepădat de mult de orice trufie, ca un cercetător urmându-şi drumul în umilinţă, ca un bătrân domolit şi înţelept, ale cărui vorbe sunt pătrunse de flacăra luminii interioare. Încetul cu încetul, lucrurile întfinite în cale îi înviau în minte toate amănuntele rătăcirilor lui în lungul şi largul Hindustanului, până în clipa când Kim îşi dădu seama că acum are nenumărate motive să-l iubească, cu toate că înainte nu avusese niciunul. Gustau împreună aceeaşi mare fericire comună, respectând prevederile legii celei drepte, ferindu-se de vorbe urâte, de pofte desfrânate, în timp ce nu mâncau fără măsură, nici nu dormeau în paturi înalte şi nici nu se îmbrăcau în haine împodobite. Timpul îl măsurau după deşertul pântecelui, şi lumea din satele pe unde treceau, le dădea de mâncare, aşa cum era obiceiul. Ei erau stăpânii în Aminabad, Sahaingunge, Akrola de pe marginea Iezărului şi mica Phulesa,

unde Kim binecuvântă o femeie, care nu se lăsă înduplecată să le dea de pomană.

În lungul Indiei ştirile, însă, aleargă mai repede decât oamenii, aşa că nu trecu mult şi pe mijlocul lanurilor se văzu venind domol, un om Care aducea un coş cu fructe de Kabul şi o cutie de struguri şi portocale aurii, un slujitor cu favorite albe – un Oorya slab şi uscăţiv – care îi pofti să cinstească cu vizita lor pe stăpâna lui, mâhnită de gândul că lama nu a mai trecut pe la casa ei, de atâta vreme.

— Da, îmi aduc aminte de ea, răspunse lama, ca şi când ar fi fost vorba de un fapt nou. Este o femeie virtuoasă, care vorbeşte fără niciun cumpăt.

Kim se aşezase pe un colţ de iesle şi începuse să povestească ceva copiilor fierarului din sat

— Vrea să ne roage ca fiica ei să mai nască un băiat. Nu am uitat-o, răspunse el. I-a fost dat să facă o faptă bună. Trimite-i vorbă că ne vom duce.

În două zile făcură drum de unsprezece mile pe mijlocul livezilor, ca la sfârşitul drumului să fie primiţi cu toate atenţiile cuvenite, căci în casa bătrânei femei se mai păstra încă vechea tradiţie a ospitalităţii, aşa că făcu şi pe ginerele ei să se conformeze obiceiurilor, pe care le avea soacră-sa; iar aceasta, pentru ca să aibă pace de gura femeilor, trebui să se ducă să ia bani cu împrumut de la cămătarul satului, pentru ca să poată face faţă dorinţelor ei. Vârsta nu domolise nici limbă nici memoria bogată în înflorituri a acestei femei bătrâne, şi din dosul unei ferestre cu gratii dese, în auzul unei duzini de servitori, primi pe Kim cu o ploaie de complimente, care ar fi consternat cu impudidtatea lor pe un auditor european.

— Tu ai rămas acelaşi cerşetor neruşinat pe care l-am întâlnit în *parao,* strigă ea în gura mare. Încă nu te-am uitat. Spală-te şi du-te să mănânci. Tatăl fiului fiicei mele a plecat de acasă, pentru o vreme. Aşa că noi bietele femei am rămas singure şi netrebnice în toată casa.

Pentru a întări cuvintele pe care le spuse, începu să strige, de băgă slujitorii în sperieţi şi le porunci să aducă de mâncat şi de băut; odată cu seara, seri dintre acelea încărcate de fumuri arămii, bronzate şi albastre ca turcoazul, care se târăsc în largul câmpurilor, porunci să-i aducă litiera şi să o scoată în curtea nu prea curată din faţă, la lumina faclelor; aici începu să

clevetească din dosul perdelelor, care nu erau prea riguros trase.

— Dacă Sfântul ar fi venit singur, l-aş fi primit cu totul altfel, dar cu pungaşul acesta, care-l însoţeşte, omul nu poate fi niciodată destul de prevăzător.

— Maharanee, exclamă Kim căutând să aleagă cuvintele cele mai pompoase, nu e vina mea că un sahib… po/fr-sahib a numit pe Maharanee a cărei faţă…

— Chitt; asta a fost în timpul pelerinajului. Când suntem la drum… cunoşti şi tu zicătoarea.

— A numit pe Maharanee, zdrobitoare a inimilor şi risipitoare de plăceri.

— Îţi mai aduci aminte de vorbele lui. E adevărat, aşa a spus. Dar aceasta a fost pe vremea când tinereţea mea era în floare (şi bătrâna începu să râdă ca un papagal mulţumit de bucăţica lui de zahăr). Începe acum şi spune-mi întâmplările din drumul pe care l-aţi făcut până aici, în marginile buneicuviinţe. Povesteşte-mi câte fete şi femei măritate au fost străpunse de genele ochilor tăi? Veniţi de la Benares? Anul acesta aş fi vrut să mă duc şi eu, dar fiică-mea nu are încă decât doi băieţi. Phaii! Aceasta trebuie să fie consecinţa acestor câmpii. La noi în Kulu, bărbaţii sunt ca elefanţii… Voi ruga însă, pe Sfântul, (dă-te la o parte secătură), să-mi dea ceva farmece contra colicilor vântoase care apucă pe nepotul meu cel mai mare, în timpul recoltei manguierilor. Acum doi ani mi-a dat ceva, care ne-a fost de folos.

— O, Sfântule, exclamă Kim, abia stăpânindu-şi mulţumirea, şi se întoarse spre lama care asculta nepăsător.

— Este adevărat; i-am dat ceva contra vânturilor.

— Pentru dinţi… dinţi… dinţi, strigă bătrâna cu glas răstit.

— Vindecă-i dacă sunt suferinzi, zise Kim, repetând propriile lui cuvinte, dar fereşte-te să faci farmece. Adu-ţi aminte ce a păţit Mahratta.

— Asta s-a întâmplat cu două rânduri de ploi în urmă.

Îmi împuiase capul cu scâncelile ei (răspunse lama Scâncind ca şi judecătorul nedrept, care sdncise înainte de d). Ţine seamă de ceea ce-ţi spun *cheia:* aşa se întâmplă că, chiar cei care urmează calea cea dreaptă, sunt abătuţi din drumul lor, de femeile fără minte. Trei zile la rând, cât a fost copilul bolnav, mi-a bătut capul, fără încetare.

— Ira, dar cui era să-i bat capul, dacă nu ţie? Mama copilului nu ştia nimic iar tatăl său, cu toate că era pe vremea nopţilor reci, se întorcea pe cealaltă dungă şi începea să sforăie, după ce spunea: închină-te zeilor! M… da, ce era să fac?

— A trebuit să-i dau farmecul; ce putea face un om bătrân în starea în care mă găsesc eu?

— G bine să te opreşti la faptă, afară de cazul când e vorba să faci o faptă bună.

— Ah *cheia,* dacă se va întâmpla ca tu să pleci de la mine, voi rămâne complet singur în această lume.

— În orice caz, dinţii de lapte i-au răsărit foarte uşor, interveni femeia. Dar cu toate acestea, toţi preoţii sunt la fel.

Kim tuşi încetişor, căci fiind tânăr, nu era de acord cu ceea ce spunea bătrân a, de aceea îi răspunse:

„Nu supăra pe cel înţelept, înainte de vreme, cu vorbele tale, căci înseamnă că săvârşeşti un păcat “.

— În dosul grajdurilor este un *mynah* (şi prin întuneric îşi repezi arătătorul încărcat de inele), care s-a obişnuit Să vorbească întocmai ca preotul casei. S-ar putea să-mi uit de cinstea pe care trebuie să o dau oaspeţilor mei, dar dacă l-aţi vedea apăsându-şi palmele pe pântecele umflat ca un cimpoi şi strigând: „Aici mă doare “, poate m-aţi ierta. Hram gata să iau un medicament de la *hakim.* Le vinde foarte ieftin, dar e sigur că pe urma acestor medicamente se îngraşă ca şi taurul lui Shiva. Copilul nu refuză să ia medicamentele, dar nu avem încredere în ele, din cauza culorii sticlelor în care se găsesc.

Profidnd de acest lung monolog, lama se strecură în întuneric, spre camera care-l aştepta pregătită dinainte.

— Probabil, l-ai supărat, zise Kim.

— Pe el, nu se poate. Este ostenit, şi eu care sunt bunică, am uitat cu totul de asta. (Nimeni nu poate îngriji de copii, decât bunica, deoarece mamele sunt făcute numai pentru ca să-i poarte la sân). Mâine, când va vedea cât a crescut fiul fiica mele îi Va scrie farmecul. De asemenea vă putea să judece şi valoarea leacurilor, pe care le dă noul *hakim.*

— Maharanee, cine este acest *hakim?*

— Un vagabond ca şi tine, dar un bengalez foarte serios din Dacca, meşter măre în leacuri vindecătoare de boli. M-a vindecat şi pe mine de răul unui ospăţ, dându-mi o pilulă, care simţeam că mă sfredeleşte ca un diavol căruia i-ai dat drumul

Cred că este pe undeva prin apropiere şi vinde leacuri făcute de el, dar care sunt foarte folositoare. Are la el şi hârtii tipărite în angrezi, în care scrie tot ce a făcut pentru bărbaţii slabi de şale şi femei suferinde

A stat aici patru zqe, dar auzind că vă apropiaţi, feăci preoţii şi *hakimii* trăiesc cum trăieşte tigrul cu şarpele), cred că a plecat, ca să se pună la adăpost.

În timp ce bătrâna respira după acest îndelung colocviu, bătrânul servitor al casei, aşezat dincolo de orbita luminii aruncate de facle, murmură: „Casa aceasta, să mi se ierte vorba, e un adevărat ţarc de vrăjitori şi preoţi. De ce nu opresc copilul să mai mănânce fructe de manguier… dar cine să poată sta de vorbă cu o bunică?" apoi adăugă cu glas tare:

— Sahiba, *hakimul* îşi face somnul obişnuit de după masă. Este în clădirea din apropierea coteţului de porumbei.

Kim tresări ca un ogar, care a prins mirosul vânatului, căci pentru el era adevărată plăcere, pe care numai rareori o putea întâlni, să înfrunte şi să umilească un bengalez crescut la Calcutta, guraliv negustor de leacuri din Dacca. Era peste putinţă ca lama, sau chiar el, să fie de astă dată desconsiderat, din pricina unui astfel de om. Cunoştea de mult anunţurile, scrise într-o engleză imposibilă, ale acestor negustori pe care le publicau ziarele indigene. De multe ori, băieţii din institutul St Xavier, le aduceau pe ascuns în dormitor, ca să facă haz pe socoteala lor, căci felul în care suferinzii îşi povestesc simptomele bolii, în limbajul lor simplu, e dt se poate de naiv şi de revelator. Bătrânul Oorya, care nu aştepta decât să asmuţă un parazit contra celuilalt, dispăru grăbit în mijlocul întunericului.

— Ai dreptate, răspunse Kim, stăpânindu-şi mânia. Marfă pe care o vând nu este altceva decât puţină apă colorată, băgată în sticle şi o mare doză de neruşinare. Victimele şi le aleg dintre regii decăzuţi şi bengalezii suprahrăniţi, iar marele câştig şi-l trag de pe urma copiilor, care nu sunt încă născuţi.

Bătrâna începu să ridă cu hohote.

— Nu fi invidios. Vrd să spui că farmecele sunt mai bune: nici eu n-am afirmat contrariul. Vezi ca sfântul să-mi scrie dimineaţă un amulet care să-mi poată fi de folos.

— Numgi proştii tăgăduiesc, se auzi un glas gros şi greoi răsunând prin întuneric, în timp ce o formă neagră se aşeză jos

cu picioarele încrucişate, numai proştii se îndoiesc de puterea leacurilor.

— Odată s-a întâmplat că un şobolan a găsit un fir de şofran, şi şi-a zis: „Acum voi deschide şi eu o dugheană”, ripostă Kim.

Gâlceava începuse de-a binelea şi bătrâna se îndreptă în aşternut, ca să poată auzi mai bine.

— Fiul preotului îşi mai aduce aminte de numele dădacei lui şi cunoaşte numele a trei zeităţi. Ascultaţi ce vă spun, strigă cel din umbră, căci altfel vă blestem în numele a trei milioane de A tot puternici.

Se vedea cât de colo că omul acesta acoperit de umbră avea câteva săgeţi înveninate în tolbă şi se pregătea să le arunce contra lui Kim de aceea continuă:

— Eu nu sunt decât un învăţător al alfabetului, şi mi-am însuşit toată înţelepciunea sahibilor.

— Sahibii nu îmbătrânesc niciodată. Când sunt bunici, încep să danseze şi să joace ca nişte copiii. Sunt oameni tari de căpăţână, se auzi glasul strident al bătrânei din dosul perdelelor litierei.

— Am şi leacuri care alungă căldurile şi supărările oamenilor bătrâni. O *şină* bine dntărită pe nopţi, când luna se găseşte în mijlocul constelaţiei prielnice, am praf de argilă galbenă… *arplan* de China, care face să revină unui bătrân tinereţea, spre marea mirare a celor din jurul lui; şofran de Kashmir şi cel mai bun salep de Kabul. Au murit mulţi oameni înainte de ce…

— De asta sunt pe deplin convins, răspunse Kim.

— … înainte de ce ar fi cunoscut efectul leacurilor mele. Eu nu dau unui suferind, care vine la mine. Numai cerneală cu care se scrie un descântec, d-i dau leacuri arzătoare, care coboară în vene şi se luptă cu răul.

— Se luptă din toate puterile, oftă bătrâna.

Glasul din întuneric începu să înşire o lungă poveste de nenorociri şi dezastre, presărată cu plângeri adresate guvernului.

— Dar soarta care este mai presus de orice, a vrut ca tocmai acum eu să fiu în slujba guvernului. Sunt diplomat al unei şcoli superioare din Calcutta, pe care s-ar putea să o cerceteze chiar un fiu din această casă.

— Sigur că o va cerceta. Dacă peste câţiva ani băiatul vecinului nostru poate deveni F. A. (First Arts, cuvânt englezesc

– identic cu *certificat de studii* – pe care auzindu-l de nenumărate ori, 3 întrebuinţă şi ea) aed că la Calcutta vor putea lua cu atât mai multe premii, copiii deştepţi pe care îi ştiu eu.

— N-am văzut până acum niciodată un astfel de cop3, continuă glasul din întuneric. Este născut într-un ceas prielnic, este – cu toate colicile de care suferă şi care devenind colici negre, l-ar fi putut stinge ca pe un porumbel – de invidiat, căci în soartă lui e scris să trăiască ani îndelungaţi.

— *Hai măi!* Îl întrerupse bătrâna. Ştiu că nu e bine să lauzi copiii, altfel te-aş asculta cu plăcere. Spatele casei însă, nu e păzit, şi chiar pe vremea această liniştită, bărbaţii îşi aduc aminte că sunt bărbaţi, iar noi femeile ştim… Tatăl copilului este plecat şi eu la vârsta mea trebuie să fiu *clowkedar* (paznic). Sus, sus; ridicaţi litiera. Tânărul preot Şi *hakimul* să hotărască singuri ce este mai bun. Leacurile sau descântecele. Hai oameni de nimic, aduceţi tutun pentru oaspeţi şi să facem înconjurul casei, să vedem ce este!

Litiera se depărtă, legănându-se, urmată de faclele care luminau rare prin întuneric şi de o haită de câini. Shiba era cunoscută de populaţia a douăzeci de sate împrejur, cu toate slăbiciunile, veninul vorbelor ei şi marea generozitate. Douăzeci de sate ar fi fost gata să o înşele, după obiceiul străvechi, cu toate acestea niciunul nu ar fi îndrăznit, pentru toate bunătăţile pământului, să intre în timp de noapte sau să o calce cu mâna înarmată, ca să o jefuiască. Aceasta însă, nu o împiedica deloc să facă mare caz de rondul ei în jurul casei, în timp ce larma acestei inspecţii se auzea până departe, pe drumul spre Mussorie.

Kim se linişti cum este obiceiul când un vraci se întâlneşte cu celălalt în drum şi nu-i vede nimeni. *Hakimul* care era tot cu picioarele încrucişate sub el, umplu hookah şi i-o întinse prieteneşte, iar Kim începu să tragă fumuri din tutunul aromat. Cei adunaţi în jurul lor se aşteptau la o lungă dezbatere profesională, şi poate chiar la o consultaţie gratuită.

— Ca să discuţi despre leacuri în faţa oameniâor nepricepuţi, ar însemna să înveţi păunul să cânte, zise *hakimul.*

— Ascultarea cuviincioasă, răspunse Kim, de multe ori nu este altceva, decât totală lipsă de atenţie a celor din apropierea ta.

Bineînţeles, toate acestea nu erau altceva, decât vorbe curtenitoare, menite să faci impresie asupra celor care le

auzeau.

— Hei, am un buboi pe pulpa piciorului. Uitaţi-vă la el, strigă un argat.

— Plecaţi de aici! Mişcă-te, răspunse *hakimul.* Se vede că aici este obiceiul să supăraţi oaspeţii aleşi, de vă îngrămădiţi în jurul nostru ca o cireadă de bivoli.

— Dacă ar şti sahiba… zise Kim.

— Ai, ai… Hai să plecăm, căci aceştia sunt veniţi numai pentru stăpâna noastră. Poate dupi ce tânărului shaitan îi vor trece colicile, ne va veni şi nouă..

— Stăpâna ţi-a hrănit femeia pe timpul cât tu ai fost la închisoare, din cauză cq ai spart capul cămătarului din sat. Cine este cel care îndrăzneşte să cârtească împotriva ei, strigă bătrânul slujitor, răsudndu-şi mustaţa în lumina de luni. De dnstea acesta case eu răspund. Hai plecaţi, strigă d îmbrâncind argaţii

Hakimul abia mişcându-şi buzele, suflă spre Kim:

— Ce mai faci mister O'Hara? Sunt foarte fericit că te-am întâlnit.

Mâna lui Kim se încleştă pe camişul lulelei. Nu s-ar fi mirat deloc dacă ar fi întâlnit pe Hurree Babu oriunde în largul unui drum. Dar tocmai aici, în acest colţişor de viaţă linişdtă, nu se aştepta deloc să se întâlnească cu el. În acelaşi timp se simţea şi nemulţumit, din cauză că nu-l recunoscuse mai devreme.

— Ah, ah, nu-ţi mai aduci aminte că-ţi spuneam la Lucknow: într-o bună zi voi ieşi în drumul tău şi nu mă vei recunoaşte. *Resurgam…* cât ai pariat… hai?

Începu să mestece indiferent câteva seminţe de car- damom, dar respiraţia lui şuiera ca un foi.

— Bine, dar de ce ai venit aici, Babudji?

— Ah, *thatt* îs the question, cum zice Shakespeare. Am venit să te felicit pentru strălucita ispravă de la Delhi. Eh, ce să-ţi spun, suntem cu toţii foarte mândri de tine. Ai fost tot atât de îndemânatic pe dt ai fost şi de rapid. Prietenul nostru comun, este un vechi prieten de al meu. A trecut prin multe întâmplări foarte primejdioase. Va mai trece şi prin altele. Mi-a povestit totul; eu am povestit lui Mr. Lurgan care este încântat de progresul pe care l-ai făcut. Tot departamentul nostru este îndntat de isprava ta.

Pentru india oară în viaţă Kim se simţi pun de mândrie

(mândrie poate fi nid mai mult, nici mai puţin decât primejdie de moarte) auzind vorbele de laudă care-i veneau din partea Departamentului. Aceste laude erau cu atât mai preţioase cu cât veneau din partea unui coleg care se bucura de mare trecere printre ceilalţi. Nimic pe pământ nu se putea asemăna cu această mândrie. Dar într-însul se deşteptă numaidecât banuialft caracteristică orientalului: un Babu nu face atâta drum, numai de dragul unor laude pe care ar vrea să ţi le aducă.

— Spune-mi povestea ta Babu, răspunse el cu glas categoric şi autoritar.

— Ah, o nimica toată… Eu tocmai mă găseam la Simla când a venit telegrama despre afacerea pe care prietenul nostru spunea că a ascuns-o, şi bătrânul Creighton… se uită la Kim să vadă cum va primi această îndrăzneală.

— Colonel Sahib, îl corectă băiatul de la St. Xavier.

— Bineînţeles. Mă găsise tocmai trândăvind, şi a trebuit să cobor spre Chitor, pentru ca să pun mâna pe scrisoarea aceea blestemată. Nu-mi place să mă duc spre miazăzi, din cauză că trebuie să umbli prea mult cu trenul, dar mi-au dat o alocaţie foarte frumoasă pentru drum. Ihaa! La Delhi am găsit prietenul nostru comun care tocmai se întorcea. Acum stă chitic şi spune că îi vine foarte bine costumul de Saddhu. Aşa s-a întâmplat că acolo am auzit ispravă pe care ai făcut-o, fără să mai stai pe gânduri şi mânat de inspiraţia clipei. I-am spus prietenului nostru că altul afară de tine nu se poate să fie. A fost nemaiauzit, şi-am venit să-ţi povestesc.

— Hâm!

Broaştele începuseră să orăcăie pe marginea băltoacelor şi luna coborâse de cealaltă parte a cerului. Un slujitor care trebuie să fi fost foarte mulţumit de ziua care trecuse, ieşise afară şi bătea o tobă. Întrebarea care urmă, Kim i-o puse în limba indigenă:

— Cum se face de ai venit după noi?

— Ah, asta nu e lucru mare. Aflasem de la prietenul nostru comun că veniţi spre Saharunpore. Aşa că am venit şi eu după voi. Un lama roşu nu este o persoană care să nu atragă atenţia. Mi-am cumpărat cutia cu doctorii şi să ştii că sunt cu adevărat un foarte bun vindecător al suferinzilor. Am trecut pe la Akrola de pe marginea Iezărului şi am auzit vorbindu-se despre yoi. Am spus şi eu o vorbă aici, una colo. Toată lumea ştia ce treburi

învârtiţi. Când bătrâna aceasta primitoare v-a trimis pe *dooli,* am aflat şi eu. Trecerea lui lama pe aid a lăsat amintiri neuitate. Eu cunosc multe femei bătrâne care nu se pot răbda să nu întrebuinţeze medicamente. Prin urmare iată-mă şi doctor… şi cred că auzind ce-am spus, vei recunoaşte că nu sunt unul tocmai prost Pe cinstea mea, Mister O'Hara, pe o rază de cincizeci de mile, toţi ţăranii dimprejur vă cunosc. Aşa s-a întâmplat că am qjuns până aici. Cred că nu eşti supărat din cauza asta?

— Babudji, zise Kim rididnd privirea spre faţa largă pe care juca un zâmbet, eu sunt sahib…

— Dragă Mister O'Hara…

— Şi am de gând să iau şi eu parte la jocul cu primejdia.

— Din punct de vedere administrativ, în faţa mea eşti un funcţionar în subordine.

— Atunci ce te face să-mi vorbeşti cum vorbeşte maimuţa când zburdă printre ramurile copacilor? Nu cred că un bărbat să coboare deghizat, tocmai de la Simla pentru a veni pe urma cuiva (rină aici, ca să-i spună câteva dulcegării. Eu nu mai sunt copil. Vorbeşte-mi în hin- dustani, şi să mergem de-a dreptul spre gălbenuşul oului. Eşti aid în faţa mea şi din vorbele pe care mi le înşiri, tot a zecea este adevărată. Ce te-a Scut să vii până aid? Spune-mi fără nid un înconjur!

— Mister O'Hara, sunt foarte mirat de astfel de vorbe din partea unui european. Cred că la vârsta dumitale ar trebui să ştii să te serveşti mai bine de cunoştinţele pe care le ai.

— Cu toate acestea, vreau să ştiu despre ce este vorba. Dacă e vorba despre joc, atund sunt şi eu aid ca să dau o mână de ajutor. În ce măsură aş putea să-ţi dau ajutor, când în loc să-mi spui ce te întreb, te mulţumeşti cu *bukh* (să dai târcoale).

Hurre Babu întinse mâna după lulea şi pufăi, până când începu din nou să gilgâie.

— Acum îţi voi vorbi în limba indigenă. Deschide amândouă urechile, Mister O'Hara… Este vorba despre certificatul unui armăsar alb.

— Din nou? Afacerea s-a terminat de mult

— Când vor fi morţi cu toţii, atunci se va termina şi jocul nostru. Până atunci nu. Ascultă până la capăt Acum trei ani, când Mahbub ţi-a dat certificatul armăsarului alb, erau cinci regi din miazăzi care se pregăteau de război. Armata noastră a căzut

asupra acestora, înainte ca ei să-şi fi terminat pregătirile.

— Da… opt mii de oameni, şi tunurile. Îmi aduc aminte de noaptea aceea.

— Cu toate acestea războiul nu s-a dezlănţuit căci aşa e obiceiul guvernului. Trupele au fost rechemate, deoarece guvernul era convins că a înspăimântat pe cei cinci regi. Afară de asta, nu este tocmai uşor să aprovizionezi trupele dincolo de trecători. Hilâs şi Bunâr, rajahle care aveau şi artilerie, se angajaseră să păzească trecătorile contra oricărui atac venit de la miazănoapte. Amândoi juraseră supunere şi prietenie. (Hurree continuă cu glasul răguşit dar în englezeşte). Bineînţeles toate acestea ţi le spun în mod neoficial, numai pentru a te face să înţelegi situaţia politică, Mister O’Hara, căci din punct de vedere oficial, eu nu am căderea să discut acţiunea unui superior. Dar să continiâL. Această întorsătură a fost pe placul guvernului care dorea să evite cheltuielile, şi s-a încheiat o înţelegere, ca pentru o anumită sumă de rupii plătite lunar, Hilâs şi Bunâr să ia asupra lor paza trecătorilor, imediat ce Statul îşi va retrage trupele. La această epocă, tocmai după ce ne-am cunoscut, s-a întâmplat ca eu care fusesem negustor de ceai la Leh, să fiu numit slujbaş în administraţia armatei. După retragerea trupelor eu am rămas în urmă ca să plătesc culacii care tăiaseră drumurile pe coasta muntelui. Construirea acestor drumuri făcea parte din înţelegerea dintre Bunâr, Hilâs şi guvern.

— Da, şi pe urmă?

— Ce să-ţi spun; după trecerea verii, în munţi era un frig cumplit, răspunse Hurree Babu, plecându-se spre el. Mă temeam în fiecare noapte ca oamenii lui Bunâr să nu vină să-mi taie beregata, ca să-mi poată fura casa cu bani. Garda mea de sepoy indigeni râdea de mine. Pe cinstea mea! Eu sunt om fricos. Dar asta nu face nimic. Voi continua în englezeşte… Am trimis vorbă în mai multe rânduri că aceşti doi regi sunt vânduţi celor de la miazănoapte; iar Mahbub Aii care trecuse acum înainte şi se găsea mult mai departe decât mine, confirmase întru toate bănuielile mele. Nu s-a făcut nimic^Joar că mie mi-au îngheţat picioarele şi un deget mi-a căzut. Le-am trimis vorbă că drumurile pentru care eu plăteam bani săpătorilor, erau făcute numai pentru picioarele străinilor şi ale duşmanilor.

— Pentru cine adică?

— Pentru ruşi. Toţi culacii vorbeau numai de asta şi făceau

glume pe socoteala mea. Pe urmă m-au poftit să mă cobor şi să le povestesc cu viu grai tot ce ştiam. Mahbub a coborât şi el spre miazăzi. Acum să vezi ce s-a întâmplat. În primăvara următoare, după ce s-au topit zăpezile (şi se înfioară în umbră), dincolo de trecători se arătară doi străini, care spuneau că au venit să vâneze capre sălbatice. Aveau puşti de vânătoare. Dar aveau şi lanţuri de măsurat, busole şi nivelatoare.

— Îhî, lucrurile încep să se lumineze.

— Amândoi au fost bine* primiţi de Hilâs şi Bunâr. Străinii veniseră cu făgăduieli mari, şi vorbeau în numele unui Kaisar care îi încărcase de daruri. Începură să cutreiere din coame până în fundul văilor, şi spuneau: „Aici este locul potrivit să ridicaţi un parapet; colo puteţi ridica o fortificaţie. Aici este locul unde v-aţi putea împotrivi unei armateu… şi toate acestea erau drumuri pentru care eu plătisem în fiecare lună rupii. Guvernul ştia, dar n-a făcut nimic. Ceilalţi trei regi care nu fuseseră plătiţi ca să păzească trecătorile, au trimis în grabă mare un crainic ca să-i dea în ştire reaua credinţă a lui Bunâr şi Hilâs. Când tot ce era de făcut fusese terminat şi cei doi străini cu compase şi nivelatoare împuiaseră capul celor cinci regi că în curând o uriaşă armată va mătura trecătorile (căci oamenii din munţi sunt nişte proşti care cred orice le-ai spune), vine şi ordinul: Hurree Babu, pleacă spre miazănoapte şi vezi ce fac pe acolo cei doi străini. I-am răspuns lui Creighton Sahib: „Acesta nu este un proces ca oricare altul, pentru ca să te duci şi să aduni dovezi, zic eu. (începu să vorbească din nou răstit, în englezeşte). Pe cinstea mea, zic eu, de ce nu dai poruncă pe cale neoficială, să plece un om curajos şi să-i otrăvească pe amândoi ca să dea un exemplu? Cred, da- că-mi daţi voie să vă spun adevărul, că această atitudine din partea dumneavoastră este o condamnabilă lipsă de energie14. Colonelul Creighton s-a întors spre mine râzând. Acesta este orgoliul vostru prostesc pe care-l aduceţi din Anglia. Vă închipuiţi că nimeni nu îndrăzneşte să uneltească contra voastră. Toate acestea nu sunt decât prostii cazone.

Kim asculta fumând în tăcere, în timp ce în mintea lui cele povestite de Babu erau cântărite pe toate feţele.

— Prin urmare le duci să urmăreşti pe cei doi străini?

— Nu, mă duc să-i întqnesc. Au coborât la Simla cu coarnele şi capetele caprelor, pentru ca să le dea la preparat la Calcutta. În

aparenţă sunt exclusiv spoitsmeni şi din partea guvernului li s-au acordat anumite înlesniri. Bineînţeles, noi procedăm întotdeauna în felul acesta, căci asta face parte din programul de urmări al Departamentului şi este mândria noastră.

— Prin urmare ce motiv am avea să ne temem de ei?

— Pe cinstea mea; nu trebuie să uiţi că aceştia doi nu sunt negri, căci cu negri mă port cum te-ai purta cu nişte jucării. Sunt ruşi şi mai ales oameni lipsiţi de orice scrupul. N-aş vrea deloc să am de a face cu ei, fără să mai fie cineva de faţă

— Nu cumva au de gând să te omoare?

— Asta n-ar fi nimic. Eu sunt un adept convins al lui Herbert Spencer, pentru ca să pot da ochi cu acel nimic căruia i se zice moarte şi care face parte din destinul meu, după cum bine ştii. Oamenii aceştia însă m ar putea bate.

— De ce?

Hurree Babu pocni enervat din degete.

— Bineînţeles, va trebui să intru în cantonamentul lor, ca unul care vine peste numărul de slujitori prevăzut, fie ca interpret, fie că aş intra ca un năuc şi prost, venit să ceară ceva de pomană, sau ceva asemănător. Odată intrat acolo, va trebui să pun mâna pe tot ce-mi va ieşi în cale, aşa cred. Asta ar fi pentru mine tot atât de uşor ca şi a trece drept doctor în faţa bătrânei. Doar că., vezi dumneata Mister O’Hara… eu sunt asiat, şi vezi dumneata… în cazul acesta originea mea pentru scopul pe care îl urmăresc, ar putea fi o piedică foarte serioasă. Pe urmă riiai sunt şi bengalez… ceea ce înseamnă om fricos.

— Iepurele şi bengalezul au fost făcuţi de Dumnezeu.

N-ai ce-i face, răspunse Kim, citind o veche zicătoare.

— Cred că această împrejurare e consecinţa unui proces al evoluţiei, izvorâtă din nevoile începutului, şi a rămas, cu toate ale ei *cui bono.* Eu sunt grozav de fricos, îmi aduc aminte că într-un timp pe drum spre Lhassa erau gata să-mi taie beregata. Fie vorba între noi, n-am ajuns niciodată până la Lhassa. M-am tăvălit pe jos şi am început să mă vait, zbuciumându-mă dinainte în durerile torturilor obişnuite în China. Mister O’Hara, eu nu cred că aceştia doi ar fi capabili să mă tortureze, dar în orice caz, pentru a preveni orice eventualitate, ar fi mai bine să fiu asigurat dinainte de ajutorul unui european. (Hurree Babu tuşi şi scuipă într-o parte cardamomul pe care îl mestecase). Acesta nu este decât un caz cu totul neoficial şi ai putea să-mi

răspunzi: Nu se poate Babu. În cazul când bătrânul nu are nimic de făcut, aşa mai în grabă, poate îl vei îndupleca să facă un înconjur; sau eventual aş putea să vorbesc eu cu eL Mi-ar plăcea să rămânem amândoi în legătură cât mai strânsă de interese, până în clipa când voi da de urma acestor doi vânători deochiaţi. După cele ce am auzit, la Delhi au o părere foarte bună despre dumneata. Vreau de asemenea să te trec în raportul meu oficial, după ce toată treaba aceasta va fi terminată. Va fi un merit neaşteptat în statele dumitale. Aceasta este adevirata pricină pentru care am venit până aici, după dumneata.

— Hm, mi se pare că sfârşitul poveştii pe care mi-ai spus-o este adevărat, dar aş vrea să ştiu ce este cu începutul?

— Privitor la cei cinci regi? E mult adevăr şi în partea asta, poate chiar mai mult decât ţi-ar veni să crezi, răspunse Hurree foarte serios. Vei veni, nu-i aşa? Eu plec de aici de-a dreptul spre Doon. Voi trece numai printre lanuri verzi şi înflorite. Mă voi duce la Munsoorie… vechiul Munsoorie Pahar, cum îi spun domnii şi doamnele. Pe urmă voi trece prin Rampour, ca să ajung la Chini. Acesta este singurul drum pe unde cei doi ar putea să vină. Cu toate că nu-mi place să aştept în frig, va trebui totuşi să îi aşteptăm până ce sosesc. Mă voi duce împreună cu ei la Simla. Vezi dumneata, când ai de a face cu ruşi, poţi vorbi cu ei în franţuzeşte, ori limba asta o vorbesc şi eu destul de bine. La Chandemagire am şi câţiva prieteni.

— Fără îndoială *ţi* va face plăcere să revadă munţii, zise Kim ca pentru sine. În ultimele zece zile, aproape n-a vorbit despre altceva decât despre munţi. Dacă am pleca împreună…

— Oh, în cazul când lama preferă ca să ne considerăm complet străini în timpul cât va dură drumul, eu nu am nimic contra. Voi merge înaintea voastră la depărtare de patru, cinci mile. Hurree nu e deloc grăbit. Avem de a face cu europeni, şi veţi veni pe urma mea. Timp avem de ajuns; oamenii mei vor unelti, vor iscodi în toate părţile şi poate vor ridica şi schiţe topografice. Eu voi pleca mâine, iar voi dacă vreţi, veniţi pe urma mea ziua următoare. Ei? Până mâine dimineaţă vei avea timp destul, ca să te gândeşti. Ia te uită… e aproape ziuă.

Hurree căscă zgomotos, apoi fără să spună nicio vorbă de politeţe, se întoarse şi se depărtă cu paşi greoi spre locul unde trebuia să doarmă. Kim dormi foarte puţin şi gândurile lui se

depănau în hindustani:

— Aici e jocul cel mare cu primejdia. La Quetta am fost timp de patru zile ajutorul la bucătărie al femeii celui de la care am luat condica. Şi aceasta făcea parte din jocul cel mare. Din partea de miazăzi, numai Dumnezeu ştie cât de departe, venea Mahratta care lua parte la jocul cel mare, cu primejdia vieţii sale. De astă dată voi pleca şi eu departe, foarte departe spre miazănoapte, pentru ca să-mi joc partea mea în jocul cel mare care se plimbă în tot largul Indiei. Ce e mai frumos însă, este faptul că toată această plăcere o datorez lui lama care este cu mine. Tot aşa lui Mahbub şi lui Creighton Sahib, dar în primul rând Simţului. Are toată dreptatea când spune: lumea este mare şi minunată, iar eu… Kim… Kim… Kim… sunt numai singur în mijlocul ei. Va trebui totuşi să mă duc să văd şi eu pe aceşti străini cu nivelatoarele şi compasele lor…

— Care a fost rezultatul ciorovăielii de aseară? Întrebă lama după ce-şi termină rugăciunile.

— A venit un negustor ambulant dintre cei care vând leacuri; un parazit al sahibei. L-am înlăturat datorită argumentelor şi rugăciunilor, dovedindu-i că descântecele noastre preţuiesc mai mult decât apele colorate pe care le vinde el.

— Ehe, farmecele mele. Nu cumva femeia aceasta virtuoasă vrea să mai facem unul?

— Ţine chiar foarte mult.

— Atunci va trebui să-l scriem numaidecât, căci altfel îmi împuie din nou urechile, zise lama scotocindu-se în brâu ca să scoată călimara.

— Aici la şes, ne iese mereu în cale prea multă lume. La munte am auzit că omul poate fi mult mai liniştit.

— Oh, munţii… şi zăpada de pe coamele lor. Oftă lama şi rupse o bucăţică de hârtie, de mărime corespunzătoare pentru ca să poată intra într-un amulet. Dar ce ştii tu despre munţi?

— Sunt foarte aproape de noi, răspunse Kim şi deschise larg uşa camerei în faţa căreia se profilau crestele nesfârşite ale Himalayei, însângerate de poleiala soarelui abia răsărit. N-am trecut niciodată pe acolo, decât îmbrăcat în haine de sahib.

Lama adulmecă aerul proaspăt al munţilor şi rămase gânditor.

— Dacă ne-am îndrepta spre miazănoapte (Kim aruncase vorba în timp ce răsăreau zorile) ne-am putea feri de căldura amiezii, în timpul drumului, trecând printre colinele mai joase…

Ai terminat descântecul, Sfântule?

— Am scris numele a şapte demoni proşti, dintre care niciunul nu face nici cel puţin cât un grăunte de neghină. Femeile acestea nebune sunt în stare să ne abată din drumul nostru cel adevărat.

Hurree Babu apăru din dosul coteţului de porumbei şi ostentativ începu să-şi clătească gura după ritualul obişnuit. Om foarte gras şi lat în şolduri, cu grumazul ca de taur şi un glas ca boncăluitul unui clopot, nu părea deloc să fie „om fricos”. Cu un gest aproape ini perceptibil, Kim ţi făcu semn că afacerea este pe drumul cel bun, aşa că după ce-şi termină abloţiunile, Hurree Babu se apropie de ei, şi cu vorbe înflorite, salută Pe lamă. Mâncară cum era şi firesc, departe unul de altul, iar după ce terminară bătrâna apăru în dosul gratiilor de ta o fereastră, mai mult sau mai puţin acoperită de văluri, Şi începu să le vorbească din nou despre colicele, Pricinuite de fructele verzi ale manguierului, de care suferea nepotul ei. Cunoştinţele medicinale ale lui lama erau bineînţeles, foarte reduse. Era convins că bălegarul unui cal negru, amestecat cu pucioasă băgat într-o piele de şarpe, este un leac sigur contra holerei; în orice caz Irisă, simbolul îl interesa mult mai mult decât ştiinţa. Hurree Babu ascultă cu tot respectul cuvenit, afirmaţiile bătrânului, astfel că lama sftrşi prin a spune despre el că era un vraci foarte curtenitor. Bengalezul modest îi răspunse că el nu era decât un cârpaci în domeniul misterelor; dar în orice caz, slavă Domnului, era totuşi în măsură să-şi dea seama de adevăr, atunci când se afla în faţa unui maestru. El îşi primise învăţătura de la sahibii care niciodată nu ţin socoteala cheltuielilor pe care le fac în reşedinţele lor domneşti din Calcutta; cu toate acestea, recunoştea el singur că mai presus de înţelepciunea pământească, există o altă înţelepciune, ştiinţa înaltă şi unică, izvorâtă din meditaţie. Kim ridică privirea cii invidie: În faţa lor nu mai era acelaşi Hurree Babu pe care îl cunoştea de mai înainte, cel cu vorba dulceagă, fire exuberantă şi neliniştită; nu mai era nici neruşinatul vânzător de leacuri, din noaptea trecută. În locul acestuia vedea acum un om cu experienţă, cuviincios şi prevenitor, un om grav şi învăţat care asculta cu toată atenţia înţelepciunea vorbelor lui lama. Femeia cea bătrână mărturisi lui Kim fără niciun înconjur, că vorbele pe care le schimbau cei doi, erau mai presus de priceperea eL

prefera farmecele scrise cu cerneală din gros, care să poată fi spălată în apă şi băută, fără să mai vorbească apoi despre ele. Altfel, la ce mai sunt bune zeităţile? Spunea că îi plac semenii ei, bărbaţi şi femei, şi începu să-i povestească despre mărunţii regi pe care îi cunoscuse înainte, despre tinereţea şi frumuseţea ei, despre prădăciunile pricinuite de leoparzi şi capriciile dragostei; n Asia; despre biruri şi chiriile în creştere, despre ceremoniile funebre şi nepoţi (ceea ce era o aluzie uşor de înţeles), despre felul în care trebuiau îngrijiţi copiii şi lipsa de bunăcuviinţă a noii generaţii. Kim se interesa de lucrurile lumeşti ca şi femeia aceasta care era gata s& je părăsească pe toate, şi asculta fiecare cuvânt, cu picioarele încrucişate sub el şi acoperite de poala hainei lui largi, timp ce lama înlătura unul după altul toate argumentele privitoare la vindecarea trupului cu ajutorul leacuri]0r înşirate de Hurree Babu.

Spre amiază, Hurree Babu îşi lui cutia legată în cercuri de alamă în care îşi avea medicamentele, şi într-o mână cu papucii pe care îi întrebuinţa numai în cazuri de ceremonie, în cealaltă umbrela albastră, vărgată cu alb, se îndreptă spre miazănoapte, în direcţia Doonului, unde spunea că este aşteptat de regii mai mici ai acelor pământuri.

— *Cheia,* noi vom pleca pe înserat, după ce vremea se mai răcoreşte, zise lama. Vraciul acesta priceput în vorbe alese, pe cât este de priceput şi în meşteşugul vindecării, spunea că oamenii care locuiesc printre aceste coline mărunte, sunt evlavioşi şi darnici, dar afară de asta au mare nevoie de un învăţător. Peste puţină vreme, spunea *hakimul,* vom ajunge la răcoare şi la miros de cetină.

— Vă duceţi în munţi. Pe drumul care merge spre Kulu? O, voi de trei ori fericiţi, exclamă femeia cea bătrână. Dacă n-ar trebui să păzesc casa, aş da poruncă să-mi scoată lidera... dar cred că ar fi lucru de ruşine să plec cu voi, şi cinstea mea ar avea de suferit. Ha, hă, ha... Eu cunosc drumul spre Kulu... îi cunosc fiecare cotitură. Veţi întâlni numai oameni primitori şi darnici care nu refuză nimic celor ce se arată a fi drumeţi cumsecade. Voi da poruncă să vi se împartă merinde pentru drum. Vreţi să vă dau un slujitor care să vă însoţească? Nu... Bine, atunci mă duc să vă prepar cel puţin o mâncare bună.

— Ce femeie este sahiba aceasta! Se minună slujitorul Oorya, cel cu barbă albă. Niciodată nu i s-a întâmplat să uite un prieten

şi niciodată în viaţa ei nu a uitat un duşman. Dar bucatele gătite de ea! … oftă el şi-şi frecă pântecele.

Le dădu plăcinte, dulciuri, un pui fript rece, gătit cu orez şi prune… tocmai deţjuns ca bietul Kim să fie încărcat de provizii ca un catâr.

— Sunt bătrâna şi netrebnică, zise femeia. Nu mă mai iubeşte nimeni, dar cu toate acestea sunt foarte puţine femei care s-ar putea măsura cu mine, când vreau să dau laudă Domnului, şi mă aşez la foc în faţa oalelor de gătit. Mai veniţi pe la noi, oameni cumsecade. Sfântule, şi tu învăţăcelule, mai treceţi pe la casa noastră. Casa va fi întotdeauna gata să vă primească şi veţi fi mereu bine veniţi… Bagă de seamă că femeile să nu se prea ţină după *cheia* al tău… Eu cunosc femeile din Kulu. Fii cu băgare de seamă *cheia,* nu cumva să o rupi la fugă, când vei simţi din nou miresmele munţilor în nări… Hai, bagă de seamă să nu răstomi săculeţul cu orez… Binecuvântează-ne casa, Sfântule, şi iartă prostiile spuse de roaba ta.

Îşi şterse ochii bătrâni şi înroşiţi cu un colţ al vălului apoi oftă mâhnită.

— Vorbe de femeie, zise lama, dar aşa sunt femeile! I-am dat un descântec. Face şi ea parte din Roată şi e robită de înşelăciunile vieţii, dar cu toate acestea *cheia,* femeia aceasta este virtuoasă, darnică şi primitoare, şi cu inima curată. Cine ar îndrăzni să spună că nu a făcut o faptă bună.

— Gu în niciun caz, Sfântule, răspunse Kim, potrivindu-şi pe umeri legătura cu proviziile. În gândul meu am încercat, indiferent de părerile mele, să-mi imaginez o astfel de femeie complet liberă de legăturile roţii – care să nu spună nimic şi să nu mai dorească nimic – cu alte cuvinte o călugăriţă.

— Nu mai spune, mă caraghiosule, exclamă lama şi începu să râdă în gura mare.

— Mi-e peste putinţă să mi-o imaginez astfel.

— Tot aşa şi mie. Dar mai are de trăit milioane şi milioane de vieţi, şi se poate ca în fiecare dintre acestea să prindă câte o fărâmă de înţelepciune.

— În drumul acesta pe care îl va face, te pomeneşti că va uita cum trebuie preparat pilaful cu şofran?

— Gândurile tale se îndreaptă spre lucruri netrebnice. Femeia aceasta însă are însuşiri bune. Mă simt recreat. Pupă ce vom ţjunge la poalele colinelor, mă voi simţi mai în putere. *Hakimul*

avea dreptate azi dimineaţă când îmi spunea, că o singură gură de vânt aromat de mireasma zăpezilor, şterge douăzeci de ani din viaţa unui om. Ne vom ridica în munţi… în munţii cei înalţi… ca să auzim murmurul izvoarelor şi fâşâitul ramurilor bătute de vânturi… vom ajunge în curând. *Hakimul* spunea că ne vom putea întoarce în şesuri, când ne va trage inima, căci drumul nostru nu înconjoară decât la o mică depărtare aceste locuri fermecate. *Hakimul* este om plin de învăţătură şi nu e deloc vanitos. În timp ce tu ai stat de vorbă cu sahiba, i-am vorbit despre o durere care în timpul nopţii mă cam supără la ceafă, şi mi-a spus că asta trebuie să fie din cauza căldurilor prea mari, dar că aerul răcoros de la munte mă va vindeca foarte curând. Gândindu-mă mai stăruitor la ceea ce spunea, m-am mirat singur, cum de nu mi-a trecut şi mie aşa ceva prin minte, fiind vorba despre un lucru atât de simplu.

— Nu cumva i-ai vorbit şi despre cercetările tale? Întrebă Kim cu o nuanţă de gelozie în glas, căci prefera să aibă pe bătrânul lama în puterea sa, graţie vorbelor lui Proprii, nu graţie vicleniei lui Hurree Babu.

— Fireşte că i-am vorbit. I-am vorbit şi despre visul pe care l-am avut şi despre fapta bună pe care am făcut-o, trimiţându-te ca să câştigi înţelepciune.

— Nu cumva i-ai spus că sunt sahib?

— La ce să-i mai spun. Ţie ţi-am spus de nenumărate ori că noi nu suntem decât două suflete care îşi caută izbăvirea. El spunea, şi aid are toată dreptatea, că la nevoie râul vindecător va izbucni chiar la picioarele noastre, aşa cum am visat şi eu. După ce am găsit drumul, înţelegi, care mă va izbăvi de roată, nu văd la ce aş mai alerga să găsesc un drum în largul câmpurilor, căci aceasta este deşertăciune. N-ar avea nici un’rost. Visurile mele s-au repetat noapte de noapte; am şi *Jătaka* şi te am şi pe tine alături, prietene a toată lumea. În horoscopul tău stătea scris, că un taur roşu în mijlocul unui câmp verde îţi va aduce mare cinste; eu încă n-am uitat aceasta. Cine altul afară de mine a văzut îndeplinirea acestei profeţii? Ce e drept, eu am fost mijlocul de realizare al ei. Tu la rândul tău îmi vei găsi râul pe care îl caut, şi vei deveni astfel mijlocul de îndeplinire al cercetării mele, care este sigură.

Întoarse faţa ca fildeşul îngălbenit, cu trăsături senine şi calme, spre munţii care îl priveau din înălţimile lor, iar umbra lui

proiectată departe în faţa lor îşi făcea loc cu stăruitoare voinţă, înainte prin colbul drumului mereu mai departe.

CAPITOLUL XIII

Cel îndrăgit de pierdutele zări cu a mărilor ape sirepe,
De zbucium ascuns şi adine ce din funduri porneşte şi creşte,
Sub clocotul verzilor unde se-nşirâ din spumă mărgele,
Şi freamătul ascuns, şi pândeşte, smaralde rotind în inele,
E ca şi munteanul ce-adulmecă ai zărilor ulmi,
Când viscol porneşte s-aştearnă troieni şi şi măture culmi.

„Cel care se îndreaptă spre munţi, se duce spre maicâ- sa “.

Trecuseră de Sewauks şi de Doonul aproape tropical-Mussoorie îl lăsaseră în urma lor şi apucară la deal pe potecile înguste dintre coline. Cu fiecare zi ce trecea intrau tot mai adânc în jghiaburile munţilor, şi în fiecare z| Kim constata că puterile lui lama încep să-i revină. Cât timp se găseau pe terasele din Doon, bătrânul se sprijinea mereu de umărul lui şi era gata în orice clipă să se oprească în popasurile care se vedeau pe marginea drumurilor. Când ţjunseră în faţa colnicului care este la intrarea în Mussoorie, bătrânul se scutură ca un ogar bătrân în faţa unui obstacol cunoscut, şi în loc să se lase ostenit în marginea drumului, se mulţumi să-şi strângă larga dulamă în jurul trupului, respiră adânc de câteva ori aerul Hmpede ca cristalul şi începu să urce, cum numai un om de la munte ştie urca. Kim care crescuse la şes şi nu văzuse munţii decât de departe, începu fă asude şi s| respire din greu, aşa că rămase foarte mirat

— Aceasta este ţara *mea.* Pe aproape de Suchzen insă, costişa mi se pare mai netedă decât un partal de pământ semănat cu orez, zise lama, opintindu-se din şale cu mişcări sigure şi înaintând cu paşi largi şi maiestoşi spre calme. De cealaltă parte a muntelui, la coborâre în vale, când făcură trei mii de picioare în timp de trei ceasuri, lama apucă înaintea lui Kim care se ţinea mereu în urmă, din cauză că simţea un junghi în spate şi degetul cel mare de la picior îi era tăiat aproape până la os de sfoară din iarbă împletită cu care îşi legase sandalele. Trecură prin luminişurile deodarilor şi stejarii înecaţi de ferigă, printre mesteceni, ulmi, rhododendroni şi pini, ca pe urmă să ajungă pe culmi pleşuve şi arse, iar de aici din nou printre stejarii cu umbra răcoritoare, ca apoi să iasă între trestiile de bambus şi palmieri, dar bătrânul lama părea că nu-şi mai

domoleşte avântul.
Privind în urma lor prin tulbureala serii spre crestele uriaşe şi panglica sură a drumului pe unde trecuseră, depănată pe coastele lor, cu aceeaşi limpezime de vederi care caracterizează oamenii de la munte, făcea planul drumului pe care vor trebui să îl parcurgă ziua următoare. Uneori opriţi în popas la câte o trecătoare care domina regiunea Spfti sau Kulu, întindea braţele entuziasmat spre zăpezile care se vedeau în zare. În zorii zilei, aceste zăpezi flăcărau de un roşu aprins, ca şi înălţimile Kedamath şi Badrinath care stăpâneau aceste regiuni sălbatice. Cât era ziua de lungă, păreau o apă de argint topit, dar când soarele cobora spre orizont, străluceau din nou ca nişte nestemate. La început, munţii u primiră cu respiraţia rece şi suavă a zefirilor care erau plăcuţi în timpul urcuşurilor spre coamele uriaşe, dar peste câteva zile, după ce ajunseră la înălţimi de nouă şi zece mii de picioare, vânturile începură să fie pişcăcioase, aşa că Kim găsi binevenită fapta unor munteni care îi dădură o şubă groasă de lină. Lama rămase puţin cam mirat, văzând că se poate că cineva s& fie nemulţumit de ascuţişul tăios al vânturuor care lui îi redaseră puterile bărbăţiei, luându-i de pe umeri povara anilor.
— Acestea de aici, *dragă cheia,* nu sunt decât dealuri. Nu va fi frig până când vom ajunge în mylocul munţilor adevăraţi.
— Aerul şi apă sunt bune, poporul este evlavios, dar hrana este foarte proastă, răspunse Kim; pe urmi am început să umblăm de parcă am fi cel puţin nebuni sau englezi. În noaptea aceasta iară va fi îngheţ.
— Se poate să îngheţe puţin, dar numai atât ca să facă ciofanele bătrâne să se bucure de lumina soarelui. Nu e bine să ne lăfăim mereu în paturi moi şi să ne ghiftuim cu hrană îmbelşugată.
— Cel puţin dacă am avea un drum cumsecade pe unde să umblăm.
Kim era obişnuit, ca orice om crescut la şes, cu drumul larg şi bine bătut, nu cu poteci înguste de câţiva coţi care să şerpuiască pe coasta munţilor; lama însă ca orice thibetan, nu se putea stăpâni să nu apuce pe scurtături şi să coboare sau să urce pe potecile acoperite de pietrişul nebătătorit. Începu să explice lui Kim care venea şchiopătând pe urma lui, că un om crescut la munte ştie dinainte unde poate ajunge la capătul unei

poteci, şi drumul printre norii coborâţi pe coame, care pentru un străin pot părea o piedică de neînlăturat, pentru un muntean sunt ca şi un lucru de nimic, la care nici nu trebuie să te gândeşti. Astfel, după multe ceasuri de urcuş care în alte ţări civilizate ar fi fost considerat drept o remarcabilă ascensiune, ajunseră pe o coamă de munte, şi ocolind câteva prăpăstii, intrară din nou în pădure, coborî nd pe o pantă de patruzeci şi tind de grade, ca apoi să ajungă iarăşi la drum bătut. Pe unde treceau, întâlneau casele oamenilor de la munte, bordeie din argilă bătută şi nuiele, cu prispe grosolan lucrate din bardă, şi care ie căţărau pe coastele stâncoase întocmai ca nişte cuiburi de rândunele, îngrămădindu-se una lângă alta pe terasele înguste de piatră care erau săpate la mylocul unui drum de trei mii de picioare până să ajungi în vale, sau erau pitite între stâncile care prindeau orice bătaie de vânt, ca o trimită şuierând mai departe; altădată, din cauza lipsei de păşuni, se înălţau tocmai în mijlocul coamelor care în timp de iarnă erau acoperite cu un strat de zăpadă până la zece coţi. Oamenii din casele acestea, munteni cu feţe galbene şi uleioase, îmbrăcaţi în haine capitonate şi groase, cu picioarele scurte şi goale, care semănau foarte mult a eschimoşi, ieşeau în calea lor şi li se închinau. Oamenii blânzi şi buni de la şes se uitau la lama ca la un sfânt între sfânţl Cei de la munte însă, i se închinau că unuia care cunoaşte toate secretele demonilor. Religia lor purta încă urmele şterse ale Budhismului peste care se aşternuse cultul unei credinţe tot atât de fantastice ca şi regiunea unde trăiau, ’tot atât de meticuloase ca munca semănăturilor lor de pe terasele înguste care îi hrăneau; dar cu toate acestea, comanacul roşu al lui lama, şiragul lui de mătănii şi textele vechi chinezeşti pe care le întrebuinţa, aveau mare autoritate în faţa lor, căci sub gardinile largi ale comanacului său, ei nu vedeau decât omul care trebuie cinstit

— Te-am văzut coborând crestele negre ale muntelui Eua, spunea un Bathan care le ieşi într-o seară în cale, şi le dădu o bucată de brânză, un vas cu lapte acru şi un codru de pâine tare ca piatra.

— Noi nu întrebuinţăm această hrană, decât vara, când vacile înţarcă şi le apucă strechea. Printre stâncile acestea suflă vânturi care te dau peste cap, chiar pe vreme deplin liniştită. Nu cumva sunteţi oameni care puteţi frâna pornirile demonilor din

Eua?

În astfel de cazuri, Kim care tremura din tot trupul, şi era ameţit din cauza drumului repezit în prăpăstii, chinuit de picioarele umflate în timp ce se căţăra {«între crăpăturile prea strâmte şi incomode ale stâncilor, se bucura din tot sufletul de popasul care urma după o zi de drum, cum se bucurase odinioară de laudele colegilor săi la St. Xavier când câştigase concursul de alergări pe distanţa de două sute de metri. Munţii 3 făceau să asude şi să elimine *ghi-ul* şi dulciurile hranei abundente cu care se obişnuise la şes, iar aerul aspru care părea că-l îneacă în timpul urcuşurilor grele spre culmi, n întărea şi-i dezvolta pieptul, oţelindu-i muşchii picioarelor şi coapsele.

Din când în când meditau asupra roţii vieţii, şi cum spunea lama, mereu mai des, din ziua când scăpaseră de toate ispitele ei. În afară de vulturii cenuşii care se legănau în înălţimi, sau câte un urs care se vedea în depărtări, mormăind şi dezgropând rădăcini pe coasta muntelui, ori apariţia fugară în zori a câte unui leopard vărgat care-şi sfâşia grăbit şi lacom capra vânată în liniştea unei văi, sau altădată ciripitul speriat al câte unei păsări cu pene multicolore, ei doi erau întotdeauna singuri sub vânturile care băteau în jurul lor, legănaţi de susurul ierburilor care se plecau lovite de boarea rece a înălţimilor. Femeile din colibele afumate care se vedeau la picioarele lor în timp ce coborau coasta munţilor, nu erau deloc plăcute la vedere, şi cu toate că erau murdare, şi mai toate guşate, fiecare dintre ele avea mai mulţi bărbaţi. Oamenii erau tăietori de lemne dacă nu se întâmplă să fie agricultori, dotaţi cu o veselie şi o blândeţe neobişnuită şi de o simplitate cum numai rare ori se întâlneşte. Spre mulţumirea lor, soarta le scoase în cale un vraci din Dacca, care-şi plătea hrana cti alifii bune pentru întrebuinţat contra guşei, şi cu sfaturi menite să restabilească pacea între bărbaţi şi femei. Omul acesta părea că ştie munţii tot atât de bine precum ştia şi dialectele oamenilor, şi descrise tui lama regiunea Ladakhi şi Thibet. Spunea că în şesuri se vor putea întoarce când îi va trage inima; dar cu toate acestea pentru un om căruia u plac munţii, drumul acesta spre văi era foarte plăcut Toate acestea nu şi le spuseră dintr-o răsuflare, ci în timp ce stăteau seara de vorbă în marginea ariei de piatră unde treierau grâul, şi după ce toţi bolnavii îşi primeau medicamentele, vraciul îşi

aprindea luleaua, iar lama lua câte o priză de tutun, în timp ce Kim urmărea cu ochii văcuţele care păşteau pe costişa din dosul colibelor sau se uita în depărtările de azur care pluteau între lanţurile nesfârşite de munţi Pe urmă veneau convorbirile tainice între copacii năpădiţi de umbră, când doctorul căuta buruieni de leac şi Kim care era vraci începător, trebuia să se ţină după d pentru a lua învăţătură:

— Vezi dumneata Mister O'Hara, încă nu m-am hotărât ce am de ficut în ziua când voi da de cei doi vânători pe care îi caut; dar dacă te vei ţine după umbrela mea care poate sluji foarte bine ca punct de reper pentru lucrări cadastrale, să ştii că mă voi simţi mult mai la îndemână.

Kim îşi roti privirea în largul acestui imens spaţiu acoperit de stânci.

— Ascultă *hakim,* aceasta nu este ţara în care m-am născut eu, şi cred că e mai uşor să găseşti un purice ascuns în giubeaua unui urs, decât oamenii pe care-i cauţi.

— Eh, în astfel de amănunte eu sunt tare. Hurree nu are niciun motiv să se grăbească. N\i demult au fost la Leh. Spuneau că vor coborî pe la Kara Korum, cu coarnele, capetele şi tot bagajul pe care U au. Singurul lucru de care mă tem, să nu fi trimis de la Leh în Rusia toate scrisorile şi hârtiile compromiţătoare pe care le aveau asupra lor.

Fără îndoială vor căuta să se îndrepte cât mai mult spre răsărit, pentru a lăsa să se creadă că nu au trecut niciodată prin teritoriile de la apus. Dumneata nu cunoşti munţii (şi cu o aşchie începu să facă nişte semne pe pământ). Priveşte! Trebuie să fi venit prin Srinagar sau Abottabad. Acesta este drumul cel mai scurt, coborând valea prin Bunji şi Astor. Oamenii aceştia însă au comis o pungăşie în partea de apus, (şi trase o linie de la stingă spre dreapta), prin urmare caută să se îndrepte cât mai departe spre răsărit pentru a ajunge la Leh (hu, de-ai ştii' ce frig e în părţile acelea), pe urmă vor continua să coboare pe valea Indusului spre Han-le (eu cunosc drumul acesta), iar de aici tot mai jos, înţelegi, prin valea Bushahr şi Chini. Aceste amănunte au putut fi stabilite prin eliminare şi pe baza întrebărilor puse oamenilor pe care îi vindec cu atâta îngrijire. Prietenii noştri au pierdut câtva timp, umbitnd de ici colo şi distrându-se pentru a atrage atenţia locuitorilor asupra lor. Prin urmare, le-a mers vestea până departe înainte şi în urma lor. Ai să vezi că voi

cădea peste ei, undeva în valea Chini. Te rog să urmăreşti

— De aproape umbrela mea, în ce parte se găseşte.

Aceasta începu să se mişte ca o campanulă bătută. De vânt, coborând spre văi sau încoiyurând pe departe costişele prăpăstioase, iar lama şi Kim care se orientau cu busola, se întâmplă de multe ori să o ajungă din urmă, pe înserat, în timp ce vraciul vindea prafuri şi alifii celor care aveau nevoie de de.

— Noi am venit pe poteca aceea de colo, spunea lama, arătându-i cu degetul piscurile rămase în urma lor, iar omul cu umbrela se pleca în faţa lui, făcând reverenţe.

Trecură apoi printr-o strâmtoare unde lama, în timp ce se certa cu Kim, fără nid o supărare, intra în zăpadă până la genunchi, întocmai ca şi cămilele din Baktrian, animalele acelea crescute în mijlocul zăpezilor, care aveau părul lung şi stufos şi le văzuse de multe ori în ţarcul din Kashmir Serai. Se înfundară între jghiaburile stâncilor îngheţate sub bătaia lunii şi pline de zăpadă nebătătorită, ca apoi să se adăpostească în cantonamentul unor thibetani, care coborau la vale în mare grabă, ducând o turmă de mioare, şi fiecare mioară avea în spate câte o traistă plină de borax. Treceau peste plaiurile acoperite încă de omăt şi coborau mereu la vale spre păşuni cu iarba nouă. Mergeau fără întrerupere, dar Kedamath şi Badrinath nici nu se sinchiseau de apropierea lor. Abia după ce mai făcură drum de zece zile încheiate, Kim, urcat în vârful unui muşuroi care nu avea mai puţin de zece mii de picioare, băgă de seamă că silueta acestor trufaşi stăpî- nitori ai zării, începuse să se schimbe puţin.

Pe urmă, intrară într-o lume din mijlocul unei lumi noi, o vale care nu se mai sfârşea şi care era plină de colţurile stândlor şi de bolovanii care se prăvăliseră din înălţimi. Aici li se părea că drumul făcut într-o zi nu-i ducea mai departe decât ar duce pe un halucinat obsesia unui vis. Treceau cu multă greutate flancurile unui deal, ca după ce ajungeau în cealaltă parte, să-şi dea seama că nu erau dedt la poalele unu munte, care se înălţa ca un zid în faţa lor, şi până să ajungă aid, făcuseră drum greu de mai multe ceasuri. Ceea ce la început li se păruse că este un câmp în mijlocul und văi, se dovedea că este un imens platou care se întindea până departe în zare. Trei zile mai târziu din platoul acesta nu se mai vedea, dedt o pată întunecată, care rămăsese în urma lor, spre miazăzi.

— Nici vorbă că aid trebuie să fie sălaşul zeilor, zise Kim înspăimântat de tăcere şi goana neîntreruptă a norilor grei de ploaie. Locul acesta nu e făcut să fie pentru aşezări omeneşti.

— Demult... foarte demult, murmura lama ca pentru sine, Domnul a fost întrebat dacă lumea aceasta va dura veşnic. La această întrebare A tot Ştiutorul nu a dat niciun răspuns... Când am trecut prin Ceylon, un cercetător înţelept mi-a confirmat acest amănunt, din evanghelia scrisă în idiomul Pali. Nu mai încape nicio îndoială, de vreme ce noi cunoaştem drumul izbăvirii, această întrebare nu este dedt deşertăciune, dar cu toate acestea *cheia,* deschide ochii bine şi vezi iluzia. Aceştia sunt munţii cei adevăraţi. Munţi care seamănă cu munţii mei din Such-zen. Nidodată nu au fost în altă parte munţi care s-ar putea asemăna cu aceştia.

Deasupra lor, la mari înălţimi, pământul se ridica în cupole spre linia eternelor zăpezi, spre răsărit şi spre apus până la depărtări de sute de mile, unde ca la un semn, mestecenii se opreau în mţjlocul iureşului spre zările ameţitoare. Dincolo de aceste margini, pe care le putea străbate ochiul, parcă mai vedeai stândle opintindu-se să ajungă tot mai sus, şi le vedeai capetele ieşind dintre caierele de nori, iar deasupra lor, nemişcate şi eterne, schimbându-şi faţa numai în bătaia razelor de soare, se vedeau zăpezile, pe care încă nu le putuse atinge nidodată picior omenesc. Din când în când, viitoarea unui uragan, care se putea ridica chiar atât de sus, sfâşia vălul de ceaţă şi le descoperea în faţa ochilor lor minunaţi. Dedesubtul lor se întindea până departe aşternutul verde al pădurii; dincolo de pădure se vedeau casele răsfirate ale unui sat cu terasele de semănături şi păşunile lui, iar dincolo de acest sat, ştiau că este o prăpastie, deasupra căreia se încrucişau fulgerele unei furtuni gata să rupă stăvilarele tăriei, şi în adâncul de o mie două sute sau o mie cinci sute de picioare al acesteia, erau izvoarele din care se năştea fluviul Sutluj.

Ca de obicei, lama condusese şi de astă dată pe Kim, pe poteci tăiate de turmele care umblau pe coasta muntelui său pe scurtături, foarte departe de drumul bătut pe unde Hurree Babu, acest „om fricos1*, înotase trei zile la rând până la brâu prin apă şi bătut de o furtună pe care nouă englezi din zece, ar fi aşteptat-o să treacă, înainte de ce şi-ar fi continuat drumul Hurree nu avea nimic din calităţile unui bun vânător, căci la

zgomotul pe care 3 făcea trăgaciul unei arme, se schimba numaidecât la faţă, dar după cum singur spune, era „un foarte bun hăitaş “, căci fără îndoială avea motivele hâi să cerceteze toată valea, cu ajutorul unui binoclu pe care 3 cumpărase de ocazie. Afară de asta, în mijlocul verdelui pădurii, pânza bătută de intemperii a unui cort îţi poate fi de mare folos. Hurree Babu văzu tot ce avea de văzut în ziua când se aşezase în marginea arid din Ziglaur, la o depărtare de douăzed de mile în zbor de vultur, şi la patruzeci de m3e de drum făcut pe jos… anume două pete mici, care păreau că s-au oprit exact la linia zăpezilor eterne, iar ziua următoare coborâseră ca la şase palme mai jos, pe coasta muntelui. Odată acest amănunt limpezit şi drumul deschid spre scopul pe care 3 urmărea, picioarele goale cu pulpele gigantice ale lui Hurree puteau răzbate distanţe surprinzător de lungi. Tocmai din cauza aceasta, în timp ce lama şi Kim adăpostiţi într-o colibă, prin care apa duruia din toate părţile, aşteptau să treacă furtuna, un om cerenionios, cu înfăţişare de bengalez, ud până la piele, dar cu toate acestea, zâmbitar, vorbind limba engleză cât se poate de bine, cu tot amestecul de fraze dudate pe care le întrebuinţa, era pe cale să câştige încrederea a doi străini, uzi şi d până la piele şi chinuiţi de reumatisme. Se apropiase, făcând fel de fel de planuri, care de care mai deşuchiate, imediat după o furtună cu fulgere, care despicase un pin din apropierea cantonamentului lor, din vârf şi până în rădăcină, şi: speriaţi de spectacolul acesta de infern, toţi culacii de la bagţje, convinşi că ziua este neprielnică pentru continuarea drumului, îşi aruncaseră poverile la pământ, parei ar fi fost dinainte înţeleşi, şi plecaseră. Oamenii aceştia erau supuşii unei rţjahle din munţi, care fi tocmise cu munca pentru câştigul lui personal, cum este obiceiul prin partea locului; iar ca supliment la spaimă de care furi apucaţi, cei doi străini £ ameninţaseră de mai înainte cu carabinele. Cei mai mulţi dintre ei cunoşteau de mult carabinele şi sahibii; erau neam de hiitaşi şi de *shikarris* din viile de la miazănoapte, obişnuiţi şi urmirească ursul şi capra sălbatică, dar nu fuseseri trataţi în felul acesta de nimeni, până acum. Tocmai din cauza aceasta, imediat ce aruncară poverile, fură înghiţiţi de hăţişul pădurii care cu toate chiotele şi înjurăturile celor doi străini, nu vru şi-i mai dea înapoi. Nu mai era nevoie să se prefaci năuc, şi Babu născocise deja un alt mijloc pentru a fi bine primit îşi stoarse

hainele de apă şi încălţându-şi papucii de ceremonie, deschise umbrela albastră, cu vergi albe, şi cu sufletul la guri de emoţie, se apropie de cei doi striini „în calitate de trimis al Alteţei sale Regale Rţjahua din Ram- pur, domnilor. Vi rog, ce aş putea şi fac pentru dumneavoastră14.

Cei doi striini rimaseri îneântaţi. Unul dintre ei se vedea cât de colo ci este francez, cdilah era rus, dar vorbea tot atât de bine englezeşte ca şi Babu. D rugară şi le stea într-ajutor. Servitorii indigeni se îmbolniviseri la Leh. Ei au trebuit şi coboare încoace cu mare grăbi, împreuna cu trofeele vânitorii, pentru a ajunge la Simla, înainte ca pieile şi fie roase de molii. Aveau o scrisoare de recomandare, pentru toate guvernele pe care le-ar fi întâmpinat (Babu făcu o adâncă reverenţă, când văzu scrisoarea), sau pentru reprezentanţii acestora, dacă le-ar fi ieşit în cale. Nu au întâlnit pini acum alţi vânitori, în drumul pe partea aceasta a muntelui, căci ei umblau numai singuri. Aveau provizii suficiente, şi nu doreau dedt să poată pleca la drum cât mai curând. Puţin după aceea sub crengile unui copac din apropiere găsi un muntean, şi după un schimb de cuvinte şi o sumă de bani (când e6te vorba să faci statului un serviciu, nu se poate să fii zgârch, cu toate ci lui Hurree îi sângera inima din cauza aceasta) cei unsprezece culaci şi trei ajutoare apărură numaidedt din hăţiş. La urma urmelor în cazul când vor fi din nou brutalizaţi, Babu le va putea servi de martor.

— Alteţa sa regali, stăpânul meu, va fi foarte plictisit de cele întâmplate, deşi oamenii aceştia sunt oameni foarte de jos şi cât se poate de ignoraţi. Daci domniile voastre aţi binevoi să consideraţi ca neîntâmplate cele s-au întâmplat aici, îmi va face multă plăcere. Peste puţin ploaia se va opri şi atunci ne putem urni fiară nicio întârziere la drum. Aţi venit la vânătoare? Rezultatul cu care vă întoarceţi este respectabil.

Babu începu să alerge greoi de la o *kilta* la alta, sub pretext că potriveşte capacele conice ale fiecărui coş. De obicei, englezul nu este prea familiar cu asiaticii, dar cui i-ar trece prin minte să se răstească la un Babu binevoitor, care din nebăgare de seamă răstoarnă o *kilta* cu capacul învelit în muşama roşie. Tot aşa nu l-ar invita să ia un gât de băutură nici să stea cu el la masă, oricare ar fi raporturile dintre ei. Cei doi străini insă, făcură şi una şi alta. Şi-i puseră o mulţime de întrebări, mai ales în legătură Cu femei, la care Babu le răspunse pe cât de vesel,

pe atât de firesc. Îi oferiri un pahar de băutură alburie, pe urmă încă unul, şi nu trecu muh pini ce limbă începu şi i se dezlege.

— 5 fii f

Le povesti, în termeni care nu mai păstrau nicio măsură a bunei cuviinţe, despre un guvern care îi dase o educaţie, cum se cade să se dea unui alb, dar uitase să-l plătească tot aşa. Le povesti cazuri de împilare şi nedreptăţi, până când lacrimile de emoţie începură să-i curgă în lungul obrazului de mila ţării lui. Pe urmă se ridică legănându-se pe picioare, cântând cântece de slavă din Bengalia de miazăzi,

Ş> căzu grămadă peste un buştean, ud de ploaie. Niciodată p victimă a dominaţiei engleze în India, nu putuse să cadă m braţele unor străini, la timp atât de prielnic ca în cazul acesta.

— Toţi sunt la fel, zise unul dintre vânători, adresându-se celuilalt în franţuzeşte. Când vom ajunge cu adevărat în India, te vei putea convinge. Mi-ar face plăcere să pot vizita Rajahua. Cred că acolo ar fi locul să ne spunem ce avem de spus. Nu este exclus să fi auzit de noi şi să dorească să ne arate bunăvoinţă.

— Nu avem timp de aşa ceva, căci trebuie să ajungem cât mai curând la Simla, răspunse tovarăşul său. Întrucât mă priveşte pe mine, aş fi foarte mulţumit să ne putem trimite raportul de-a dreptul din Hilăs sau din Leh.

Poşta engleză este mult mai bună şi mai sigură. Nu rita că ne-au oferit toate înlesnirile, şi slavă Domnului, văd că ni se oferă şi singure. Asta este o tâmpenie nemaipomenită.

— Aceasta este trufie, şi trufia îşi va primi pedeapsa, pe care o merită.

— Sigur că da! Să te lupţi în jocul pe care-l facem noi, cu un camarad de pe continent, înseamnă ceva, câtă vreme cei de aici sunt floare la ureche.

— Trufie, totul nu este decât trufie, dragă prietene.

— La ce naiba este Chandernagore atât de aproape de Calcutta, se gândi Hurree, sforăind cu gura căscată pe muşchiul muiat de ploaie al butucului, dacă nu sunt în stare să înţeleg ce spun în franţuzeşte. Mi se pare că vorbesc prea repede. Ar fi mult mai bine dacă aş rupe beregata acestor porumbei, la amândoi dintr-odată.

Când se apropie din nou de cei doi străini, era chinuit de dureri de cap şi umilit, căci spunea că fiind ameţit de băutură, poate nu şi-a dat seama ce vorbeşte şi a îndrugat câteva

cuvinte lipsite de discreţie. El era un credincios al Guvernului britanic, căruia i se datora prosperitatea şi cinstea ţării, şi stăpânul său din Rampour profesează aceeaşi convingere. La auzul acestor cuvinte cei doi începură să facă glume pe socoteala lui şi să-i repete ceea ce le spusese, până când bietul om, silit de zâmbetele lor dulcege şi şirete clipiri din ochi, trebui să le spună adevărul. Când Lurgan Sahib află mai târziu despre această scenă, îşi exprimă în gura mare regretul că nu a putut fi şi el de faţă în locul tâmpiţilor de indigeni, care stăteau fără să asculte la o mică distanţă şi cu rogojinile în cap, în timp ce picioarele, le pătrundeau tot mai adânc în pământul muiat, şi urmăreau mersul vremii, fără să le pese de ce vorbesc cei de alături de ei. Toţi sahibii, pe care îi cunoşteau ei, oameni întotdeauna bine îmbrăcaţi, se întorceau veseli în fiecare an, spre munţii şi trecătorile obişnuite, şi aveau slugi, bucătari şi argaţi, în cea mai mare parte, munteni. Sahibii aceştia doi insă, călătoreau singuri şi fără nicio suită, prin urmare, trebuie că erau sahibi săraci şi proşti, căci altfel un sahib cu mintea întreagă nu se poate lua după vorbele unui bengalez. Cu toate acestea, acest bengalez le dăduse bani, şi vorbise cu ei pe limba lor. Dar cum nu erau obişnuiţi să fie trataţi omeneşte de cei de o culoare cu ei, bănuiau că prin apropiere trebuie să fie vreo cursă, şi stăteau la pândă să o şteargă numaidecât, la primul semnal.

Puţin dupi aceea, prin aerul limpede şi parfumat de miresmele pimintului revenit de ploaie, Babu începu să coboare coasta muntelui, pisând mândru în Faţa culacilor, care duceau bagajele, şi foarte umil pe urma celor doi străini. Prin mintea lui se încrucişau tot felul de gânduri ciudate, care ar fi interesat în mare măsură pe noii lui tovarăşi de drum, în cazul când le-ar fi putut cunoaşte. El era o călăuzi atenţi şi foarte pricepută, care le atrăgea mereu atenţia asupra frumuseţii peisajelor din domeniul stăpânului său. În munţii aceştia închipuirea lui aducea tot felul de sălbăticiuni pe care prietenii lui ar fi dorit să le vâneze, cerbi, ciute, bizoni şi urşi, aşa că însuşi profetul Elisei ar fi rămas, ascultându-l, cu gura căscată. Le vorbi despre botanici şi etnologie, cu impecabile inexactităţi, şi stocul lui de legende locale (nu uitaţi că a fost timp de cincisprezece ani agent acreditat al statului"), părea inepuizabil.

*

— Cred că nu încape nid o îndoială, ci omul acesta, este un tip foarte original, zise cel mai înalt dintre cei doi vânători. E o copie haotici a curierului vienez…

— *În petto* el reprezinţi India în stare de tranziţie… monstruosul aspect hibrid al amestecului dintre apus şi răsărit, răspunse rusul. Numai noi ştim cum trebuie şi te porţi cu un oriental.

— Omul acesta şi-a pierdut patria şi tncinu a reuşit să-şi câştige altă nouă. În orice caz, însă, omul profesează o ură nedomolită contra cuceritorilor. Asculţi ce-ţi spun, noaptea trecută mi-a mirturisit…

Sub umbrelă lui vărgată, Hurree Babu, trăgea cu urechea la ce vorbeau cei doi în franţuzeşte, firă să-şi poată lua ochii de la o *kilta* phni de hărţi şi de documente, şi alta ceva mai mare cu un dublu inveiiş de muşama roşie. Nu avea de gând să fure nimic. Singura lui dorinţă era să afle ce ar merita să fie furat şi pe urmă cum ar putea să dispară cu ceea ce a reuşit să fure. Dădu slavă tuturor zeilor Hindusţanului şi lui Herbert Spencer, că tot se mai găseşte câte ceva, care merită să fie furat.

În a doua *n* de marş, drumul lor urcă drept spre vârful unui deal, care se vedea în mylocul pădurii; şi tot aici a doua zi, pe înserat, dădură peste un lama foarte bătrân, (despre care cei doi spuneau ci trebuie să fie un bonz), stând cu picioarele încrucişate sub el în faţa unei hărţi misterioase, întinse cu ajutorul unor pietricele aşezate pe marginea ei, şi explicând ceva unuia mai tânăr, care trebuie să fi fost un neofit de o neobişnuiţii frumuseţe, cu toate că era nespălat. Umbrela vărgata a lui Babu fusese văzută de la jumătatea drumului, până la popasul de unde veniseră şi Kim spusese lui lama să se oprească aici, jună va ajunge aproape de ei.

— Ia te uită, exclamă Hurree Babu ingenios ca şi pisica cu pinteni Acesta este un rfânt eminamente autohton. Probabil un supus al Alteţei Sale Regale, stăpânul meu.

— Ce face aid? Mi *st* pare foarte interesant.

— IA început să explice înţelesul unei icoane sfinte, făcută pe de-a întregul de mini.

Cei doi străini se opriseră cu capetele descoperite, în bitaia ultimelor raze de soare ale după amiezii, ascunşi de ierburile aurii ale culmilor. Culacii supăraţi dar totuşi mulţumiţi de acest popas neaşteptat, se opriră şi lăsară bagajele să le scape de pe

umeri.

— Priveşte, zise francezul. Parcă ar fi un tablou care reprezintă primele începuturi ale religiei., primul învăţător şi primul disdpol. E budhist?

— Dintr-o castă degenerată, răspunse celălalt, căci între munţi nu se găsesc budhişti adevăraţi. Priveşte însă, faldurile hainri lui. Uită-te la ochii lui cât sunt de insolenţi.

De ce or fi vrând oamenii aceştia să te facă să-ţi dai seama cât eşti de tinăr în comparaţie cu ei? (Cu o lovitură furioasă cel care vorbea, reteză lujerul unei ierbi înalte). Până acum nu ne-am pus semnul nostru nicăieri. Înţelegi, nicăieri, şi tocmai faptul acesta începe să mă supere, zise el şi încruntă sprâncenele în faţă privirii placide şi atitudinii monumentale din faţa lui.

— Nu face nimic, vom face semnul împreună… noi şi cu tine. Tinere. Până atunci încearcă şi fă-i portretul.

Babu se apropie, luând o atitudine foarte demnă, fără ca aceasta să dovedească acelaşi respect, pe care D dovedeau cuvintele lui, şi făcu cu ochiul spre Kim:

— Sfântule, aceştia de aici sunt sahibi. Pe unul dintre ei l-am vindecat de dizenterie cu leacurile pe care i le-am dat, şi-l însoţesc până la Simla, ca să veghiez asupra vindecării lui complete. Ar vrea să vadă icoana ta…

— Vindecarea bolnavilor este o faptă foarte bună. Aceasta este roata vieţii, aceeaşi pe care ai văzut-o în coliba de la Ziglaur, în timpul furtunii.

— Ar vrea să te audă cum o explici.

Lui lama u străluciră ochii, auzind că va avea noi ascultători.

— Să explici oamenilor calea cea dreaptă este o faptă bună. Cunosc ei limbă hindustană, aşa cum o cunoaşte cel de la Casa Minunilor?

— Se poate să o cunoască, dar foarte puţin.

Imediat după aceea, ca şi un copil, care explică un joc nou, lama se îndreptă din mijloc şi dându-şi capul pe spate, începu să intoneze cu glasul ridicat, invocaţia marelui preot, înainte de a intra în fondul doctrinei. Străinii ascultau sprijiniţi în alpenştocuri. Kim în atitudine umilă, sta cu picioarele încrucişate sub el, urmărind lumina roşie a soarelui cum joacă pe obrajii lor, şi tremurul umbrelor aruncate de ei pe pământ, care se amestecau şi se despărţeau la flecare mişcare. Oamenii aceştia nu erau îmbrăcaţi englezeşte şi purtau centiroane foarte

strânse, care u aduseră aminte de ilustraţiile pe care le văzuse într-o carte din biblioteca institutului St. Xavier: *The Adventures of a Young Naturalist în Mexico.* Da, oamenii aceştia semănau foarte bine cu straniul Mr. Sumichrast din cartea aceea şi foarte puţin cu „oamenii lipsiţi de scrupul”, pe care şi-i închipuise Hurree Babu. Culacii cu faţa pământie şi tăcuţi, se adunaseră grămadă, la depărtare de douăzeci-treizeci de metri, iar alături de ei, în picioare, cu haina fluturând în bătaia vântului ca un drapel, Hurree cu înfăţişarea unui proprietar mulţumit de sine însuşi.

— Aceştia sunt cei doi pe care îi căutăm, şopti Hurree abia mişcându-şi buzele, în timp ce ritualul continua şi cei doi albi ascultau atenţi litania care cobora până în fundul tenebrelor şi se urca până la cer, ca pe urmă să coboare *din nou. Toate cărţile lor sunt în kilta* cea mare cu capacul roşu… cărţi, rapoarte şi hărţi… Am mai văzut şi scrisoarea adresată unui rege pe care o trimite fie Hilâs fie Bunâr. Le păzesc cu cea mai mare griji. De la Hilâs sau de la Leh nu au expediat nimic, despre asta sunt sigur.

— Cine îi însoţeşte?

— Nimeni, afară de culacii *beegari* (hamali pentru cărat poveri). Slujitori nu au. Se înconjoară de atâta taină, încât şi mâncarea şi-o prepară singuri.

— Eu ce am de făcut?

— Aşteaptă şi vei vedea. În cazul când mie mi se va întâmpla ceva, vei şti unde trebuie să cauţi hârtiile de care avem nevoie.

— Acestea ar sta mai sigur la Mahbub Aii, decât în mâna unui bengalez, zise Kim dispreţuitor.

— Ca şi poţi ajunge la femeia pe care o doreşti, mai sunt şi ahe mijloace, înainte de & te decide şi spargi uşa casei.

— Aid este infernul pentru cei zgârdţî şi lacomi, înconjurat de o parte de dorinţi, de cealaltă de îmbuibare.

Lama începuse să se pasioneze de explicaţiile pe care le dădea şi unul dintre cei doi striini, făcu după el o schiţă, înainte de s-ar fi stins cu totul lumina soarelui.

— Ajunge atât, 3 întrerupse omul cu violenţi. Mi-e peste putinţi să-l înţeleg, dar aş avea nevoie de acest desen al lui. E un artist mult mai mare decât mine. Întreabă-l, nu vrea să mi-l vândi

— Spune că nu-l vinde, răspunde Babu.

Cum era şi firesc, lama nu s-ar fi despărţit de desenul lui de dragul unui trecător întâlnit la întâmplare, cum nu se poate despărţi un arhiepiscop de vasele sacre, pe care le întrebuinţează în timpul slujbei, într-o catedrală. Întreg Thibetul e plin de reproduceri ieftine după roata vieţii; lama însă, era tot atât de mare artist, pe cât de puternic stăpân este un stareţ în lama seria lui.

— Poate peste trei zile, sau patru, sau zece, dacă voi constata că sahibul este un cercetător şi că înţelege lucrurile pe care le reprezintă, atund îi voi face chiar eu o copie. Aceasta de aid, însă, serveşte la iniţierea unui neofit Spune-i aşa, *hakim.*

— Spune că o vrea acum... şi ţi-o plăteşte.

Lama dădu domol din cap, şi-şi împături desenul. Rusul însă, nu vedea în gestul lui, decât încercarea unui bătrân nespălat, care voia să-i vândă pe o sumă cât mai ridicată, o bucată de hârtie murdară. Scoase un pumn de rupii şi apucă desenul, dar acesta se rupse în mâna lui lama, care îl ţinea strâns. Dintre culaci se ridică un murmur de groază, căci o parte dintre d erau originari din Şpiţi, şi după dt înţelegeau ei, budhişti evlavioşi. La această insultă, lama se ridică în picioare, şi duse mâna la călimara grea de fier, care este arma preoţilor, iar Babu începu să sară în sus, de bucurie.

— Acum vezi, acum vezi de ce spuneam că am nevoie de martori; oamenii aceştia sunt cu totul lipsiţi de scrupule. O, Sar, o, Sar (Sir), nu trebuie să loveşti preotul acesta sfânt

— *Cheia,* au profanat cuvântul scris!

Fu însă, prea târziu. Înainte de l-ar fi putut opri Kim, rusul lovi pe lama în {din obraz. În clipa următoare însă, căzu grămadă şi începu să se ducă de-a tumbă pe coasta muntelui la vale, cu Kim, care îi pusese mâinile în gât Lovitura rusului trezise în sufletul acestui băiat, toate pornirile irlandeze, iar după ce-şi simţi duşmanul trântit la pământ, altceva nu-i mai trebui pentru ca să-şi iasă complet din fire. Lama căzu în genunchi pe jumătate ameţit, iar culacii cu poverile lor o rupseră la fugă pe coasta muntelui şi fugeau tot atât de repede la deal ca şi oamenii de la şes pe vale. Fuseseră martorii unui sacrilegiu nemaipomenit şi îşi ziceau că e mult mai bine să fugă înainte ca zeii şi demonii munţilor să înceapă să se răzbune. Franţuzul se repezi spre lama, şi încercă să-şi scoată revolverul, cu gând să-l ţină zălog, până când se va întoarce tovarăşul său, dar o ploaie

de pietre îl făcu să se oprească în loc, căci muntenii trag bine la ţintă, şi un culac din Aochung se repezi la lama şi-l trase după el in' pădure unde putea fi la adăpost. Totul se petrecuse cât ai clipi, şi tot atât de neaşteptat că şi căderea nopţii în munţi.

— Ne-au luat bagajele şi toate armele, să văita francezul şi începu să tragă în neştire cu revolverul prin întuneric.

— O să fie bine Sar, o să fie bine. Nu mai trage, căci vin eu în ajutorul dumitale, strigă Hurree şi repezindu-se la vale căzu peste Kim, care era tot atât de încântat pe cât de mirat de cele întâmplate, şi tocmai se pregătea să lovească pe duşmanul său cu capul de colţul unei stânci.

— Du-te la culaci, şopti Babu la urechea băiatului. Bagajele sunt la ei. Hârtiile sunt în *kilta* cea cu capacul roşu, dar scotoceşte-le pe toate. Ia-le hârtiile, dar mai ales nu uita de *murasla* (scrisoarea regelui). Pleacă repede, să nu te ajungă omul celălalt din urmă.

Kim urcă panta muntelui în patru labe, dar în clipa următoare un glonţ de revolver, lovi stânca din apropierea lui, şi băiatul se ciuli ca o potâmiche, fără să sufle.

— Dacă mai tragi, strigă Hurree, vor veni culacii şi ne omoară pe toţi. Eu am sărit în ajutorul tovarăşului dumitale, Sar. Fapta dumneavoastră e foarte primejdioasă.

— Pe legea mea, zise Kim, gândindu-se de astă dată în englezeşte. Mi se pare c-am intrat într-o afacere primejdioasă, dar cred că suntem în legitimă apărare.

Băgă mâna în sân şi scoase darul primit de la Mahbub, apoi cu multă sfială, căci afară de câteva focuri trase în vânt prin deşertul Bikaner, nu întrebuinţase niciodată revolverul, apăsă pe trăgaci.

— Ce ţi-am spus, Sar, zise Babu cu glasul plângător. Vino încoace şi ajută-mă să trezesc pe tovarăşul dumitale. Am intrat cu toţii în mare ghinion.

Focurile de armă încetară. Se auzi un zgomot de paşi şi Kim se repezi la deal, înjurând ca un adevărat indigen.

— Ai fost rănit *cheia?* Întrebă lama cu glasul slăbit.

— Nu sunt rănit; dar tu? Şi intră în mijlocul unor tufe de jnepeni.

— Nu am nimic. Vino încoace. Vom pleca împreună cu oamenii aceştia spre localitatea Shamlegh de sub Zăpezi.

— Nu vom pleca înainte de a face dreptate, se auzi un glas

furios. Am luat toate patru carabinele sahibilor. Hai să coborâm spre ei.

— Au lovit pe sfântul… am văzut cu ochii noştri. Vitele noastre vor stârpi; femeile noastre nu vor mai putea naşte. După ce ne vom întoarce acasă, vom fi îngropaţi’ în aşternuturile noastre de troienile zăpezilor… Alte nenorociri mai mari nu puteau veni peste noi.

Hăţişul de jnepeni era plin de lamentaţiile culacilor înspăimântaţi, care m această clipă ar fi fost în stare să facă orice. Omul din Ao-chung ridică puşca şi trăgându-i piedica, era gata să coboare.

— Ai răbdate Sfântule, câteva clipe. Oamenii aceştia nu pot ajunge prea departe; ai răbdare până mă întorc.

— Cel care a suferit batjocura este omul acesta de aici, zise lama ducându-şi mâna la frunte.

— Tocmai din cauza asta, u răspunse omul.

— Iar dacă se întâmplă ca cel care a fost batjocorit să ierte ceea ce i-au făcut lui, mâinile tale vor trebui să rămână curate. Afară de asta veţi face o faptă bună, dacă veţi da ascultare cuvintelor mele.

— Aşteaptă, căci peste puţin vom pleca cu toţii spre Shamlegh, stărui omul.

Lama ezită câteva clipe, exact atât cât îţi trebuie ca să treci un glonte din încărcător în ţeava unei arme. Pe urmă se ridică în picioare şi puse un deget pe umărul omului.

— Ai înţeles? Am spus că nu se va întâmpla omor… eu care am fost stareţ în Zueh-Zen, sper că nu ţi-ar face nicio plăcere să te renaşti sub forma unui şobolan, sau a unui şarpe care se târăşte prin gunoaie… nici a unui vierme care trăieşte în pântecele celei mai ticăloase dintre fiare? Sau dacă asta este dorinţa ta…

Omul din Ao-chung căzu în genunchi, căci glasul lui lama răsuna în mijlocul întunericului ca un gong al demonilor din Thibet

— Vai, vai, vai, scânceau oamenii din SpitL Nu ne blestema… nu-l blestema nid pe el, căci era robit numai de pornirile lui, Sfântule… Aruncă din nună carabina, nebunule, strigară oamenii.

— Supărarea aduce supărare, şi răul vine după rău! Nu veţi face omor. Lăsaţi pe cel ce loveşte un preot să plătească singur

pentru faptele sale. Dreaptă, şi mai presus de orice adevăr, este numai roata, care nu poate fi atinsă nici cu un fir de păr. Cd ce au făptuit nedreptatea se ror renaşte de nenumărate ori, în mijlocul chinurilor, sfârşi bătrânul, şi capul lui să lăsă greu pe umărul lui Kim.

— Am trecut *cheia,* pe alături de un mare păcat, şi glasul lui vibră prin întunericul greu de sub ramurile de cetini. Gram gata să las glonţul să plece, şi adevăr vă zic vouă, că în Thibet oamenii aceştia ar fi avut o moarte dureroasă şi înceată… M-a lovit în mijlocul obrazului… fără cruţare…

Bătrânul se întinse pe pământ şi începu să respire şuierător, iar Kim se aplecă asupra lui şi-i auzi inima bătând cu furie şi oprindu-se din când în când.

— L-a lovit de moarte? Întrebă omul din Ao-chung, în timp ce toţi culacii erau adunaţi în jurul lor şi ascultau încremeniţi de spaimă.

Kim fu cuprins de groază şi se aplecă asupra bătrânului să vadă ce face.

— E numai o slăbidune trecătoare, răspunse el mulţumit (Pe urmă îşi aduse aminte că el era om alb şi proviziile celor doi albi erau acum în mâna lui). Deschideţi fa’fazs-urile! Albii trebuie să aibă medicamente între lucrurile pe care le au cu ei.

— Oho, oho! Atunci le cunosc şi eu aceste medicamente, răspunse omul din Ao-chung, râzând. N-am fost eu de pomană dnd ani *shikarri* în slujba lui Yankling

Sahib. A.m gustat şi eu din ele. Ia te uită. Scoase din sân o sticlă de rachiu ieftin, de felul celor care se vând exploratorilor care trec prin Leh, şi cu multă îndemânare turnă lui lama câteva picături în gură.

— Tot aşa am procedat şi în ziua când Yankling Sahib şi-a scrântit un picior, dincolo de Astor. Eeh… am scotocit eu demult bagajele… dar împărţeala o vom face la Shamlegh. Mai dă-i niţel, căci este un leac foarte bun. Hai pune mâna şi vezi. Inima a început să-i bată mai repede. Întinde-i capul pe pământ şi freacă-l puţin pe piept. Dacă ar fi stat liniştit până când eu aş fi terminat cu sahibii, asta nu se mai întâmplă. S-ar putea insă, ca sahibii să vină să ne urmărească până aici. Atunci cred că nu va fi niciun păcat, să-i împuşcăm chiar cu carabinele lor, ce zici?

— Cred că unul şi-a luat răsplata cu vârf şi îndesat, răspunse Kim, scrâşnind din dinţi. I-am dat câteva picioare în pântece, în

timp ce ne rostogoleam la vale. Cred că era mult mai bine să-l fi omorât

— Când nu eşti din Rampur, e foarte bine să fii curajos, zise unul dintre oameni, care îşi avea casa alături de reşedinţa în ruină a rajahlei. Dacă se va întâmpla să se ducă vestea printre sahibi, că suntem oameni netrebnici, nimeni nu ne va mai primi ca *shikarris*...

— Bine mă, tu nu vezi că aceştia nu sunt sahibi englezi... nici oameni de treabă, cum era Fostum Sahib sau Yankling Sahib. Aceştia sunt nişte străini care nici nu ştiu vorbi englezeşte, cum vorbeşte orice sahib.

Lama tuşi, apoi se ridică în capul oaselor şi întinse mâna după mătănii.

— Nu se va face omor, murmură bătrânul. (Omul din Ao-chung îi pipăi picioarele cu sfială). Dreaptă şi mai presus de orice, este numai roata... Supărarea aduce supărare.

— Nu Sfântule, nu. Suntem cu toţii aici lângă tine. Nimeni nu va fi ucis, decât dacă porunceşti tu. Odihneşte-te puţin. Vom face aid o mică tabără şi după ce va răsări luna, ne vom duce până la Shamlegh sub Zăpezi.

— După lovitura pe care ai primit-o, e mult mai bine să dormi puţin, zise cu glas solemn unul dintre oamenii din Sniti.

— Simt ca şi o ameţeală în ceafă şi o usturime pe gât. Lasă-mă *cheia,* să-mi aşez capul pe genunchii tăi. Sunt om bătrân, dar încă nu m-au lăsat toate pornirile. Va trebui să ne gândim la pricină de la care pleacă toate întâmplările.

— Daţi-i o pătură. Focul nu-l putem aprinde, căci ar putea să ne vadă sahibii.

— Ar fi mult mai bine să plecăm spre Shamlegh, căci acolo nu va veni nimeni să ne urmărească.

Acesta fu glasul omului supărădos din Rampur.

— Gu am fost *shikarri* la'Fostum Sahib şi sunt şi acum shikarri la Yankling Sahib. Dacă n-ar fi fost blestematul acesta de Beegar (corvadăX aş fi şi acum cu el. Trimiteţi doi oameni la marginea tufişului, să stea de strajă, că nu cumva sahibii să mai facă vreo prostie. Gu nu mă voi mişca de lângă Sfântul.

Oamenii se aşezară roată, la o mică depărate de lama, şi după ce stătură o vreme, fără să spună nimic, cineva scoase o hukka al cârd redpient fusese la început o sticlă de ceară *Day & Martin.* La lumina cărbunelui din luleaua care se plimbă din mină

în mână, se vedeau ochii oblici chinezeşti ai oamenilor cu cefele groase ca de tauri, îngropate în hălcile muşchilor de pe umeri. Semănau cu duhurile ieşite din legendă und mine părăsite sau un grup de fantastici pitid adunaţi la sfat în mijlocul pădurii. În timp ce stăteau aici de vorbă, sau se priveau în tăcere, murmurul apelor din zăpezile topite, începu să devină mai molcom, pe măsură ce gerul nopţii încremenea şuvoaiele subţiri.

— Aţi văzut cum s-a ridicat contra noastră şi ne-a oprit? Începu un om din Şpiţi. Îmi aduc aminte de un bătrân ibex, pe care l-am întâlnit dincolo de drumul spre Ladakhi; Dupont Sahib 3 luase la ochi, dar glontele nu-l lovise… Tot aşa se ridicase şi acesta în faţa noastră. Asta s-a întâmplat în urmă cu şapte rânduri de ploi. Supont Sahib era un foarte bun *skikarri.*

— Nu atât de bun ca Yankling Sahib, zise omul din Ao- chung, şi trăgând o duşcă din sticla cu whisky, o trecu şi celorlalţi. Acum ascultaţi ce vă spun eu… sau poate se va găsi altul care să se priceapă mai bine decât mine.

Din mijlocul oamenilor nu se auzi niciun glas, care să răspundă provocării.

— Vom pleca spre Shamlegh, numaidecât după răsăritul lunii. Ajunşi aici, vom face dreapta împărţeală a bagajelor. Eu mă mulţumesc cu această carabină şi toate cartuşele ei.

— Poate îţi închipui că urşii nu sunt sălbatici, decât atunci când se întqnesc cu tine, răspunse un tovarăş al lui, trăgând din hukka.

— Asta nu; dar ştiţi şi voi că pungile de mosc se plătesc acum până la şase rupii de bucată; iar femeile vor avea parte de pânza corturilor şi de obiectele întrebuinţate pentru bucătărie. Toate acestea le vom îndeplini în zorii zilei, după ce vom ajunge la Shamlegh. Pe urmă, flecare va pleca în treaba lui, dar fiecare va trebui să ţină minte că n-a văzut şi nici n-a fost niciodată în slujba acestor sahibi, care ne-ar putea învinui că le-am furat bagajele.

— Ceea ce spui tu, poate fi bun pentru tine, dar rajahua noastră ce va spune?

— Nu se va găsi nimeni care să-i povestească ce s-a întâmplat. Crezi că se vor duce şi i se plângă cei doi sahibi, care nici nu vorbesc limba noastră, sau poate Babu, care o fi avut şi el gândurile lui când s-a apropiat de noi, să ne împartă bani.

Crea că vor veni contra noastră cu armată? Ce urme vor putea găsi? Lucrurile de care noi nu vom avea nevoie, le vom arunca în prăpastia de la Shamlegh, şi pe acolo încă nu a trecut picior de om.

— Cine este la Shamlegh, vara aceasta?

Shamlegh, era numai un loc pentru păşuni şi nu avea mai mult de trei-patru colibe, în care dormeau păstorii.

— Femeia lui Shamlegh, şi despre asta ştiu că nu-i plac sahibii. Pe ceilalţi 3 vom putea mulţumi cu câteva daruri neînsemnate; în bagajele acestea avem hrană să ne fie de ajuns la toţi, sfârşi el întinând braţul spre un coş pântecos.

— Bine… dar…

— V-am spus că aceştia ioi nu sunt adevăraţi sahibi. Toate pieile şi capetele de vânaturi pe care le au cu ei, au fost cumpărate în bazarul din Leh. Eu cunosc foarte bine semnele pe care le poartă, şi înaintea plecării în ultimul marş, vi le-am arătat şi vouă.

— Asta e adevărat Toate capetele şi pieile au fost cumpărate. Unde sunt chiar mâncate de molii.

Acest argument fii hotărâtor, şi omul din Ao-chung îşi cunoştea tovarăşii.

— Dacă voi vedea că începe să se îngroaşe gluma, îi voi povesti totul lui Yankling Sahib, care este un om cumsecade, şi va râde cu poftă. Noi n-am făcut rău nici unui sahib pe care îl cunoaştem. Oamenii aceştia au lovit un preot. Noi ne-am înspăimântat şi am rupt-o la fugă. Cine ar mai putea să-şi aducă aminte de locul unde a aruncat bagajele, în timp ce fugea inspăimmtat? Crezi că Yankling Sahib va permite poliţiei de la miazăzi să cutreiere munţii şi să-i sperie vânatul? … De la Simla până la Chini e drum lung, dar şi mai lung cel de la Shamlegh până în prăpastia Shamlegh.

— Fie cum spui, dar *kilta* cea mare o iau eu. Coşul cel cu capac roşu, pe care sahibii şi-l legau singuri, în fiecare dimineaţă.

— Chiar asta este o dovadă, că nu sunt sahibi dintre cei aleşi, răspunse omul din Ao-chung. Cine a mai auzit că Fostum Sahib, sau Yankling Sahib, sau chiar micul Sahib Peel, care stă noaptea la pândă că să vâneze *serow,* cum zic cine a mai auzit că aceşti oameni, să fi venit în munţi fără să aducă cu ei un bucătar din ţara de jos, firă călăuză şi fără tot felul de oameni, bine plătiţi şi

bine îmbrăcaţi în escortă. Ce ar putea să ne facă nouă astfel de oameni? Ce spuneai de *kilta?*

— Nimic altceva, dedt că este plină de vorbe scrise… de cărţi şi hârtii pe care şi-au făcut însemnările şi fel de fel de instrumente stranii, care trebuie să fie pentru cult..

— Prăpastia din Shamlegh le va înghiţi pe toate.

— Da* dar ce se întâmplă dacă fapta noastră va fi o jignire, pe care o aducem zeităţilor acestor sahibi? N-aş vrea să procedăm astfel faţă de cuvântul scris. Afară de asta, zeităţile lor de alamă sunt ceva necunoscut pentru mine. Eu cred că aceasta nu este o pradă de seamă oamenilor simpli de la munte.

— Bătrânul mai doarme încă. Fiţi liniştiţi! Vom întreba pe *cheia* ce trebuie să facem..

Omul din Ao-chung mai trase o duşcă din sticlă, apoi se ridică, mândru de rolul său de conducător.

— Avem aid o *kilta,* şopti el, al card conţinut nu-l cunoaştem.

— Eu însă, 3 cunosc, răspunse Kim, prevăzător. Lama respira liniştit, şi Kim se gândi la ultimele cuvinte ale lui Babu. În calitate de participant la marele joc, în clipa aceasta se gândea cu admiraţie la prevederile lui Hurree.

— Era *kilta* cea cu capac roşu, plină cu lucruri minunate care nu trebuie să cadă în mâinile prostimii.

— Aşa cum vă spuneam eu chiar de la început, se amestecă omul care o purtase pe umeri. Crezi că din cauza ei am putea păţi ceva?

— Dacă mi-o daţi mie, nu veţi păţi nimic. Voi scoate dintr-însa descântecul cu care a fost vrăjită, căci altfel ne va pricinui mult rău.

— Preotul îşi ia întotdeauna partea lui, zise omul din Ao-chung care era aproape ameţit de băutură.

— Bine, atunci o las în seama voastră, răspunse Kim, cu viclenia caracteristică ţării lui de origine, n-aveţi decât să o împărţiţi între voi, şi veţi vedea ce va urma.

— Ba eu nu, mie nu-mi trebuie. Am-făcut doar o glumă. Dă poruncă ce trebuie să facem. În celelalte coşuri se găseşte mai mult dedt ne trebuie. Când se va lumina de ziuă, noi vom pleca din Shamlegh în treaba noastră.

Un ceas întreg se sfătuiră şi răsfătuiră, iar în timpul acesta, Kim tremura de mândrie şi de frig. U venea să râdă de întorsătura pe care o luaseră lucrurile şi instinctul lui de

irlandez, transplantat în Orient, se simţea foarte măgulit Colo, mai jos de el erau ca doi emisari ai unei temute puteri din partea de miazănoapte, care probabil în ţara lor erau tot atât de mari ca şi Mahbub sau Crdghton Sahib, iar acum erau loviţi pe neaşteptate de deznădejde. Unul dintre ei, după cât îşi dădea seama, va trebui să şchiopăteze o bucată de timp. Făcuseră anumit legământ cu regii şi acum rătăceau pe undeva, înconjuraţi de beznă, fără hărţi, fără hrană, fără cort şi fără arme, neavând altă călăuză dedt pe Hurree Babu. Această prăbuşire a jocului lor (Kim se întreba cui trebuiau să adreseze oamenii aceştia rapoartele lor), panica dezlănţuită în timp de noapte, nu fusese provocată de viclenia lui Hurree Babu, nici pusă la cale de el însuşi, d venise minunat de simplu şi de inevitabilă că şi prinderea cdor doi *faquiri* ai lui Mahbub în gara Umballa, de către un tânăr şi zelos agent al poliţid.

— Acum sunt aid… înconjuraţi de întuneric şi fără niciun fel de ajutor. Pe dnstea mea… e un frig! Şi toate bagajele lor sunt în mâna mea. Cât trebuie să fie de furioşi… îmi pare rău de bietul Hurree Babu.

Kim nu avea în realitate nid un motiv să-j fie milă de Hurree Babu, căd acesta cu toate că suferea cumplit din cauza frigului şi a foamd, era foarte mulţumit de sine. Cam la o milă depărtare în josul muntelui, în marginea unei păduri’de brad, doi oameni pe jumătate îngheţaţi de frig, îşi aruncau învinuiri reciproce, ficind responsabil pe bietul Babu care tremura de groază. Il întrebau ce aveau acum de făcut, iar el le răspundea că trebuie să se simtă foarte mulţumiţi, că mai sunt încă în viaţă; hamalii lor, de cumva nu îi pândesc din întunericul pădurii, atunci cu siguranţă au plecat să nu se mai întoarcă; că rajahua, stăpânul său era la o depărtare de nouăzed de mile, şi fără îndoială nu numai că nu le va da banii de care au nevoie şi escorta care să-i însoţească până la Simla, dar îi va băga şi la închisoare, dacă va afla că au lovit un preot. Le vorbi cu atâta bogăţie de amănunte despre această greşeală şi despre păcatul pe care îl săvârşiseră, încât cei doi străini, îl rugară să schimbe subiectul. Singura nădejde ce le mai rămânea, adăugă el, era să fugă din sat în sat, fără să atragă atenţia oamenilor asupra lor, până în clipa când vor ajunge în mijlocul lumii civilizate; şi cu lacrimile în ochi ridică privirea spre stde şi întrebă pentru a suta oară «pentru ce au lovit sahibii pe acest preotu.

Pentru Hurree Babu ar fi fost foarte uşor ca din câteva sărituri să se piardă în mţjlocul întunericului, unde cei doi nu l-ar mai fi putut qjunge, şi să găsească sălaş şi de mâncare în cel mai apropiat sat unde vracii meşteri la vorbă erau întotdeauna bine primiţi. Cu toate acestea preferă să fie chinuit de frig şi de foame, să primească insultele şi poate chiar bătaia alături de preacinstiţii lui stăpâni. Ascuns în dosul unui trunchi de copac, scâncea fără încetare, chinuit de prefăcute remuşcări.

— Dar nu te gândeşti la spectacolul lamentabil pe care îl vom oferi indigenilor din munţii aceştia, când ne vor vedea rătăcind de colo până colo fără niciun rost? Întrebă cel care scăpase fără nicio lovitură.

Hurree Babu de ceasuri întregi nu se gândise decât la aceasta, dar întrebarea nu-i fu adresată lui.

— Nu cred să vagabondăm prin munţi, căci nu mai sunt în stare să umblu, răspunse victimă lui Kim.

— Cine ştie, poate Sfântul în mărinimia lui, va fi blând cu noi, căci altfel, Sar, nu ştiu zău…

— Îmi va face deosebită plăcere ca la viitoarea întâlnire pe care o voi avea cu tinărul bonz, să-mi descarc revolverul în trupul lui, se auzi răspunsul lipsit de milă creştinească, adresat lui Hurree.

Revolvere, răzbunare, bonzi, se gândi Hurree şi se ascunse mai adânc sub tulpina copacului unde sta ascuns. Prin urmare neînţelegerile încep din nou.

— Nu te gândeşti la pierderea pe care am suferit-o? La bagajele noastre., bagţjefe, se auzi glasul plângător al unuia dintre cei doi, care se schimba enervat din picioare. Tot ce am adunat, tot ce am reuşit să punem la adăpost. Câştigul nostru, munca noastră de opt luni încheiate. Nu-ţi dai seama ce înseamnă asta? „Cred că nu te mai îndoieşti, că ne pricepem să vorbim cu orientalii14, parcă aşa spuneai. Acum văd că te pricepi de minune.

„Cei doi străini începură să discute în mai multe limbi deodată şi Hurree ascultă zâmbind Kim era cu *kiltas*-urile, şi în aceste *kiltas*-uri era ascuns rezultatul unei munci diplomatice de opt luni încheiate. Nu era niciun mijloc de a se putea pune în legătură cu băiatul, cu toate acestea putea avea toată încrederea. Cât pentru rest, va avea el grijă ca să conducă pe cei doi străini prin munţi, ca Hilâs şi Bunâr împreună cu toată

populaţia de munteni pe o distanţă de patru sute de mile, să-şi aducă aminte timp de o generaţie de păţania lor. Oamenii care nu-şi pot stăpâni culacii, sunt foarte puţin respectaţi în munţi, căci munteanul are gluma usturătoare.

— Nici dacă puneam eu singur lucrurile la cale, nu ar fi putut să iasă mai bine, se gândi Hurree. Dar pe cinstea mea, din ce mă gândesc mai mult, din ce-mi dau seamatot mai limpede de situaţie. Mă gândisem la urmări numai când coboram coasta muntelui în fugă. Ultragiul adus preotului, a fost o simplă întâmplare, dar numai unul ca mine ar fi fost în stare să profite de această întorsătură neaşteptată. Ia gândeşte-te la efectul moral pe care îl va avea asupra acestei populaţii. Nu mai există nici tratate, nici hârtii şi niciun fel de document scris... iar culmea ironiei... eu sunt şi în slujba lor ca interpret. Ce voi nai râde cu colonelul când ne vom întdni! Mi-ar fi plăcut ca hârtiile lor să fie la mine, dar omul nu poate fi în acelaşi timp în două locuri. Asta e o axiomă.

CAPITOLUL XIV

Mătănii şi baţi (aşa spune Kabir)

Pe lespedea rece şi mută.

În rugă trimisă spre cer G plinsu-mi ascuns

Ce aşteaptă iertarea să vină

Când tainic alături de tine se-nchină KABIR.

Când răsări luna, culacii începură să coboare cu multă băgare de seamă pe cealaltă coastă a muntelui. Lama pe care somnul şi alcoolul pe care îl băuse, îl puseseră din nou pe picioare, nu mai avea nevoie decât de umărul lui Kim, pentru a se sprijini şi a putea coborî ca orice om voinic şi cu pasul sigur. Merseră aşa, vreme de un ceas prin iarba rară plină de pietriş, şi trecură grăbiţi pieptul unei stânci uriaşe care înfrunta veşnicia, ca pe urmă să intre într-o regiune complet nouă şi ascunsă privirilor celor din valea Chini. Păşunile de forma unei frunze se întindeau până sus, în poala eternelor zăpezi. În josul lor era un platou ca de jumătate de hectar pe care se vedeau câteva bordeie din trunchiuri de copaci lipite cu bălegar. În spatele acestor bordeie, care după obiceiul muntenilor fuseseră ridicate la marginea platoului, peretele de stânci cobora drept, până la adâncime de două mii de picioare şi dincolo de ele era prăpastia din Shamlegh pe unde nu coborâse niciodată picior de om muritor.

Oamenii nu făcură niciun gest pentru a împărţi bagajele între

ei, până în clipa când văzură pe lama întins în cea mai bună încăpere a unui bordei, şi pe Kim spălându-i picioarele, cum era obiceiul la mahomedani.

— Îţi vom trimite de ale mâncării şi *kilta* cu capacul roşu, zise omul (fin Ao-chung. În zorii zilei nu se va mai vedea nicio urmă din ce a fost. Dacă în' *kilta* vei găsi şi lucruri care să nu-ţi facă trebuinţă, atunci uite aici. (Omul întinse braţul spre fereastra care dă deasupra prăpastiei, (dine de lumina lunii reflectată de zăpezi, apoi aruncă o sticlă goală în care fusese whisky). Nu e nevoie să aştepţi ca să-i auzi sunetul, când va ajunge la fund, căci acolo este capătul lumii, zise el, apoi se ridică şi ieşi cu fruntea sus.-

Cu mâinile sprijinite pe cerceveaua ferestrei, lama privi în gol şi ochii lui străluceau ca două opale galbene. Din adâncul fără fund se ridicau piscurile, parcă ar fi vrut să ajungă până la înălţimile în care se leagănă luna, iar dincolo de ele era numai puştiul şi întunericul veşnic.

— Iată, zise bătrânul cu glasul domol, aceştia sunt munţii mei. Aici ar trebui să trăiască omul, deasupra lucrurilor lumeşti şi departe de orice plăceri, pentru ca să poată medita în tihnă asupra problemelor vieţii.

— Da, dar numai dacă fiecare ar avea un *cheia* care să le prepare ceaiul şi să le pună o pătură sub cap, când vor să doarmă şi să alunge vacile care se apropie şi mugesc în jurul bordeiului.

Într-o firidă fumega un opaiţ, învelit în lumina de lună care intra de afară, şi în mijlocul acestui amestec de lumină, Kim plecat asupra coşului cu provizii şi a vaselor, se învârtea de colo până colo, ca o fantomă.

— Ai, ai! Cu toate că sângele s-a liniştit în mine, capul îmi vâjâie mereu şi un nod de frânghie parcă m-ar strânge de ceafă…

— Nu e de mirare. Te-a lovit rău de tot. Cel care a ridicat mâna contra…

— Dacă nu mă supăram, nu se întâmplă nimic rău.

— Ce rău. Tu ai scăpat viaţa sahibilor de la o moarte pe care o meritau de o sută de ori.

— *Cheia,* nu ai învăţat bine lecţia. (Lama se întinse pe o pătură, în timp ce Kim îndeplinea obişnuitele obligaţii de fiecare seară). Lovitura nu a fost altceva decât o umbră contra altei

umbre – picioarele mele slăbesc văzând cu ochii de câteva zile încoace – răul însuşi a găsit însă răul din mine: mânia, supărarea, furia şi dorinţa de a răsplăti răul cu rău. H simţeam cum îmi fierbea în sânge, îmi răscoleşte inima şi-mi vâjue în urechi. (întinse mâna după vasul în care era ceaiul fierbinte şi începu să soarbă cu tot ceremonialul obişnuit). Dacă patimile trupului ar fi fost departe de mine, lovitura primită, nu ar fi putut face rău decât trupului, o zgjrietură sau o vânătaie, ceea ce nu este mai mult decât o părere care trece. Sufletul meu însă a fost răscolit de patimă, căci l-am simţit lacom să dea drumul oamenilor din Şpiţi, ca să înceapă să ucidă. Iar lupta pe care sufletul meu a dat-o contra josnicei porniri, a fost mai sfâşietoare şi mai dureroasă decât mii de lovituri pe care le-aş fi primit. Nu mi-am putut găsi liniştea până în clipa când am recitat binecuvântările *(Fericirile* cultului budhist). Răul care s-a trezit în mine în clipa aceea, este însă pe cale să se termine. Dreaptă este numai roata şi mai presus de orice, căci nu se abate din drumul ei njci cât e un fir de păr. Ţine minte această *cheia!*

— Este mai presus de puterile mele, murmură Kim. Sunt încă în fierbere, şi mă simt foarte mulţumit că am putut bate pe omul acela.

— Am simţit pornirea ta, în timp ce dormeam pe genunchii tăi, acolo în mijlocul pădurii. Visurile mele au fost tulburate din cauza gândurilor tale. Pe de altă parte eu cred că am făcut o faptă bună, continuă lama întinzând mâna după mătănii, cruţând două vieţi, viaţa celor care au greşit faţă de mine. Acum va trebui să meditez asupra problemelor vieţii. Pârghia sufletului meu simţ cum tremură în mine.

— Dormi, ca şi-ţi poţi recâştiga puterile pierdute. Va fi mai bine aşa.

— Voi medita, căci de asta este mai multă nevoie decât ai putea tu să-ţi închipui.

Ceas de ceas, până se revarsă de ziuă şi luminţ lunii începu să se stingă pe crestele tulburi, iar ceea ce părea pânză de întuneric întins pe flancurile munţilor, se limpezi în verdele pădurilor, lama privi cu ochii mari spre peretele din faţa lui. Din când în când gemea încetişor. Dincolo de uşa baricadată cu bârne, se auzea zarva animalelor care veneau să-şi caute culcuşul, iar cei din Shamlegh şi culacii împărţeau prada. În

fruntea lor era cel din Ao-chung, şi după ce deschiseră cutiile de conserve ale celor doi sahibi şi le gustară, văzură că sunt foarte bune şi nu se mai putură opri să nu ducă jaful până la capăt, aşa că tot ce nu putură mânca, aruncară în prăpastie.

Dimineaţa următoare când după o noapte zbuciumată Kim se strecură afară din bordei ca să-şi facă abloţiunile în aerul îngheţat, o femeie palidă la faţă şi pe cap cu o podoabă de turcoaze, 3 trase la o parte, ca să-i spună.

— Ceilalţi au plecat; ţi-au lăsat această *kiua,* aşa cum a fost vorba. Mie nu-mi plac sahibii, dar tu ne vei da un descântec în schimbul odor ce vei lua. Nu vreau ca din cauza acestei întâmplări să iasă nume prost micului Shamlegh. Eu sunt femeia lui Shamlegh.

Femda se uita la el stăruitoare, cu ochii hidtori şi plini de îndrăzneală, nu pe furiş, cum era obicdul femeilor de la munte.

— Fără îndoială; dar toate acestea trebuiesc făcute în mare taină.

Femeia ridică *kilta* grea, cum ai ridica o jucărie, şi o trecu în camera ei.

— Ieşi acum, şi închide uşa ca să nu poată intra nimeni, până când voi termina.

— Dar pe urmă… cred că vom putea sta de vorbă. Kim goli *kilta* pe scânduri: o cascadă de instfumente topografice, cărţi, caiete cu însemnări zilnice, scrisori, hărţi şi corespondenţă indigenă cu mirosuri stranii, iar pe fundul coşului o traistă brodată, în care era un document cu margini aurite şi sigilat, din acelea pe care regii şi le trimit unul altuia. Kim respiră mulţumit şi începu să cântărească situaţia din punctul de vedere al unui sahib.

— De cărţi nu am nevoie. De altfel nu sunt decât logaritmele… cred că cele necesare pentru calcule topografice (şi le dădu la o parte). În scrisori nu înţeleg ce se spune, dar va înţelege Creighton Sahib. Trebuie să le iau pe toate. Bineînţeles şi hărţile, care văd că sunt desenate mai bine decât cele pe care le-am făcut eu. Trebuie să păstrez toate scrisorile indigene, oho, dar mai ales *murasla.* (începu să miroase traista încărcată de broderii). Trebuie să fie de la Hilâs sau Bunâr, prin urmare Hurree Babu a avut dreptate. Pe cinstea mea, frumoasă cursă le-am întins. Mi-ar fi plăcut să fie şi Hurree de faţă… Restul îl voi arunca pe fereastră.

Luă în mână şi se uită la o superbă busolă prismatică şi la capacul poleit al unui theodolit. Îşi dădu seama că un sahib nu se cade să fure nimic, afară de asta, obiectele puteau da mai târziu ocazie la încurcături. Înşiră în faţa lui, toate hârtiile cu însemnări, fiecare hartă şi fiecare scrisoare indigenă. Toate împreună, făceau un pachet nu prea mare şi flexibil. Cele trei cărţi legate şi cu colţuri metalice, împreună cu cinci serviete uzate, le dădu la o parte.

— Scrisorile indigene şi *murasla* va trebui să le ascund pe piele, tocmai sub brâu, iar carnetele cu însemnări le voi ascunde în traistă cu provizii. Va fi foarte grea. Aşa; altceva nu cred să mai fie. Dacă a mai fost ceva afară de ceea ce am găsit eu, culacii le-au aruncat în *khud,* aşa că totul este în cea mai perfectă regulă. Acum e rândul vostru.

Adună în *kilta* tot ce credea că nu-i va mai face trebuinţă, şi o ridică pe marginea ferestrei. La adâncime de o mie de picioare, se vălătucea o ceaţă groasă până la care încă nu ajunseseră razele soarelui; iar mai jos de aceasta, la altă adâncime de o mie de picioare era o pădure milenară de cetină, căci puteai vedea vârfurile copacilor, ca un aşternut verde de muşchi, de câteva ori o aripă mai tăioasă de vânt reuşea să sfâşie pânza de neguri.

— Nu cred că va fi cu putinţă ca cineva să meargă după voi, să vă caute.

Dându-se peste cap în timpul căderii, lucrurile din coş cădeau unul după altul înghiţite de adâncul prăpastiei. Theodolitul se lovi de colţul unei stânci şi pocni ca o bombă când face explozie; cărţile, călimările, compasele, cutiile de culori şi echerurile îţi făceau impresia că sunt un roi de albine care coboară în adânc. Pe urmă dispărură, şi cu toate că Kim se plecase adânc peste marginea ferestrei şi trăgea cu urechea, nu se auzi niciun zgomot pricinuit de căderea lor.

— Cu cinci sute… nu cu cinci… nicio mie de rupii nu ai putea cumpăra toate aceste lucruri, se gândi el cu părere de rău. E păcat de ele… dar mi au rămas celelalte pe care le am aici… toată activitatea lor, cel puţin aşa cred. Cum să îi dau de ştire lui Hurree Babu şi ce să fac acum cu tot ce am asupra mea? Afară de asta, bătrânul e bolnav. Va trebui să leg scrisorile într-o pânză de muşama. Asta trebuie numaidecât, căci altfel se mănâncă de sudoare…

Şi n-am pe nimeni la îndemână.

Făcu lucrurile toate pachet, într-o bucată de muşama pe care o îndoi bine la colţuri, căci în timpul vagabondărilor lui se învăţase să fie tot atât de meticulos ca orice vânător când pleacă la drum. Pe urmă cu îndoită grijă împachetă carnetele cu însemnări şi le aşeză pe fundul sacului cu provizii.

Femeia se întoarse ţi bătu la uşă.

— N-ai făcut desdntecul, zise femeia privind în jurul camerei.

— Nu mai e nevoie.

Kim uitase cu totul că ar fi trebuit să înceapă să vorbească singur în cameră ca ea să-l audă. Femeia începu să râdă nestăpânită, văzându-l cât este de stângaci în faţa eL

— Pentru tine cred că nu e nevoie, căci tu poţi face un descântec cât ai clipi din ochi. Dar gândeşte-te la noi oamenii necăjiţi, ce facem după ce tu vei pleca. Cei de astă noapte erau prea beţi ca să mai asculte ct le spune o femeie. Mi se pare că tu nu eşti beat?

— Gu sunt preot

Kim îşi revenise complet în simţiri, şi văzând că femeia era cu totul lipsită de orice farmec, se gândi că va fi mult mai’ bine dacă va mage până la capăt

— Le-am spus că sahibii trebuie să fie foarte furioşi, şi vor face cercetări, iar la sfârşit vor adresa o plângere Rajahlei noastre. Mai este şi Babu cu d, iar slujitorii au întotdeauna limba foarte lungă.

— Asta este singura ta grijă? Kim îşi făcuse demult planul şi zâmbi cu bunăvoinţă, uitându-se la ea.

— Nu era singură, răspunse femeia, întinzând o mină încărcată cu byuterii din turcoaze montate în argint

— Cu asta isprivesc în câteva clipe. Babu nu este altcineva decât *hakimul* despre care îmi închipui că ai auzit şi tu, şi care cutreieră munţii prin apropiere de regiunea Ziglaur. D cunosc destul de bine.

— Dacă va fi plătit, va spune totul. Sahibii sunt incapabili să deosebească un muntean de celălalt, dar un Babu vede bine şi bărbaţii... şi femeile.

— Du-i o vorbă de la minei

— Nu există nimic ce n-aş fi gata să fac pentru tine. Ţi-aş sta şi pe balanţă, dacă vrei.

Primi aceste cuvinte măgulitoare cu aceeaşi linişte care se

obişnuieşte în regiunile unde femeile fac declaraţiile de dragoste, apoi rupse o foaie dintr-un carnet şi cu qjutorul unui creion care nu se putea şterge, începu să scrie cu litere mari în caracter shikast, un fel de a scrie ai copiilor care scriu tot felul de prostii pe ziduri: *Sini stăptn pe tot ce au scris: hărţi ale regiunilor pe unde au trecut, şt o mulţime de scrisori. Mai cu seamă* murasla *e lucrul cel mai de preţ care se găseşte în stăpânirea mea. Trimite-mi vorbă ce să fac. Mă găsesc la Shamlegh sub zăpezi. Bătrânul e bolnav.*

— Dacă îi dud biletul acesta, cred că ceea ce-i spun eu aid, îi va închide gura definitiv. Cred că n-au putut ţjunge prea departe.

— Sigur că nu. Sunt şi-acum în pădure. Copiii noştri s-au dus de cum s-a ficut ziuă şi i-au urmărit. Ne-au dat de veste îndată ce s-au urnit la drum.

Kim rămase mirat, dar în aceeaşi clipă din capătul păşunilor se auzi un ţipăt ca de vultur. Un copil îl auzise de la fratele sau soră lui de pe cealaltă pantă care urca din valea Chini, şi acum 3 ducea mai departe.

— Bărbatul este plecat tot în partea aceea, după lemne, zise femda şi scoţând din sân o mină de nuci, desghiocă una cu băgare de seamă, şi începu şi-i mănânce sâmbu- rele. Kim se prefăcea că nu bagă de seamă.

— Freotule, tu nu ştii ce înseamnă găoacea de nucă? Întrebă ea cu sfială şi-i întinse jumătăţile de găoace.

— Gândul nu e rău (şi strecură petecul de hârtie între cele două găoci, apoi le potrivi bine. Ai puţină ceară, ca să le lipim una de alta?

Femeia oftă adânc şi bietul Kim se simţi înduioşat.

— Răsplata se dă numai după ce ai făcut slujba ce ţi s-a cerut Du lui Babu această nucă şi spune-i că o trimite fiul vrăjitor.

— Da, bine zici. Îi voi spune că i-o trimite un vrăjitor care seamănă a sahib.

— Nu, îi vei spune că vine de la fiul vrăjitor, şi întreabă-l dacă are de dat vreun răspuns.

— Dar dacă îmi va spune o grosolănie. Mie… mi-e frică.

— Cred că Babu este foarte obosit şi foarte flămând, răspunse Kim răzind. Viaţa asta de la munte nu te face să fii tovarăş râvnit la păi. Ascultă dragă (era să zică mamă, dar îşi dădu seama şi-i zise sori) tu eşti o femeie deşteaptă şi pricepută.

Crezi ci până acum toate satele dimprejur ştiu ce s-a întâmplat cu cei doi sahibi, ce zici?

— Bine zid, la miezul nopţii ştirea a ajuns la Ziglaur şi mâine pe vremea asta va fi la Kotgarh. Toate satele sunt înspăimântate şi furioase.

— De asta nu e nevoie. Spune oamenilor să dea sahibilor hrană, şi să-i lase să treacă nesupăraţi. Trebuie să iasă cât mai curând din mijlocul văilor noastre. Babu va înţelege, aşa că nu va urma nicio plângere. Umblă repede, căci va trebui să îngrijim şi de învăţătorul meu dacă se trezeşte. Una e şi furi, şi alta să ucizi.

— Fie cum zid tu. Va şi zică spui că răsplata vine după slujba făcută? ... Eu sunt femda lui Shamlegh, şi mă trag din neam de rajahle, nu sunt femde de rând care să alerge cu. Plozii la sân. Shamlegh este al tău: copită, piele şi corn, lapte şi unt Dacă vrei, primeşti, dacă nu, laşi să stea unde este!

Femda o luă la deal ca să înţâln6ască primele raze de soare la o mie dnd sute de picioare mai sus între stânci, şi lănţişoarele de argint îi cântau cu clinchet abia simţit pe pieptul sănătos şi larg.

— Cum să poţi sluji calea cea dreaptă şi să id parte la marele joc, se gândi Kim, dar de astădată în limba indigenă, în timp ce lipea marginile pachetului de muşama în care erau scrisorile, când femeile nu-ţi mai dau răgaz nid să răsufli? La Akrola pe iezăr fu fata aceea, pe urmă nevasta bucătarului din dosul coteţului de porumbei... fără să mai ţii seamă şi de celelalte... Acum mai vine şi asta. Când eram copil, mai mergea, dar acum sunt bărbat şi văd că nu vreau să ţină seamă că sunt bărbat. Nu vezi, c-au început să-mi dea nuci. La şes îmi dădeau migdale.

Ieşi din bordei ca să ia satului bir, dar nu cu căţuia de cerşetor, căci aceasta îşi avea rostul ei în ţara de jos, d ieşi ca un despot. Populaţia din timpul verii la Shamlegh se compune numai din trd’ familii, cu patru femei şi opt sau nouă bărbaţi Toate erau sătule până în gât de conserve... şi de tot felul de băuturi, de la chinina cu gust de amoniac, până la vodka albă, căd şi ele luaseră parte din larg la pradă din noaptea trecută. Pânza frumoaselor corturi europene fusese demult tăiată şi împărţită şi în toate părţile se vedeau castroane şi oale de aluminiu.

Prezenţa lui lama la d însă, li se părea că este o asigurare

destul de puternici, contra oricărei urmăriri, de aceea aduseră lui Kim tot ce se găsea mai bun, până şi un vas plin cu bere de orz de care se face în regiunea Ladakhi. Pe urmi se aşezară la soare, întinzându-şi picioarele deasupra prăpastiflor fără fund, în timp ce stăteau de vorbă, râdeau sau fumau. De India şi guvernul ei, auziseră numai din ceea ce putuseră afla de la sahibii care trecuseră prin aceste regiuni şi la care ei fuseseră angajaţi ca *shikarris.* Kim n ascultă povestind despre vânători de ibex, serow şi bizoni organizate de către sahibii care zăceau de peste douăzeci de ani în pământ.. Şi fiecare amănunt al acestor întâmplări se profila tot atât de limpede în vorbele lor, ca şi vârfurile copacilor în timp de noapte când cerul e sfâşiat de fulgere, fi povestiră despre bolile de care sufereau şi mai ales despre bolile măruntelor animale domestice care se căţărau pe stânci, despre drumurile lor, care duceau până la Kotgarh unde trăiesc misionari ciudaţi, şi chiar dincolo de aceasta, până în minunatul oraş Simla unde uliţele sunt pavate cu argint, şi unde oricine poate găsi slujbă, (nu glumă) la sahibii care se plimbă în cărucioare cu două roţi şi cheltuiesc banii cu lopata.

Curând după aceea, grav şi cu gândurile duse la mari depărtări, apăru şi lama şi se apropie de grupul care stă de vorbă sub ramurile copacilor. Oamenii n făcură loc să Se aşeze. Bătrânul păru mai odihnit în aerul rarefiat al dimineţii şi se aşezi alături de ei pe marginea prăpastiei, iar când conversaţia începea să lâncezească, el aruncă pietricele în adânc, întocmai ca un copil. La treizeci de mile depărtare în linie dreaptă, în cealaltă parte a zării se vedea lanţul munţilor vecini, înconjurat şi acoperit din toate părţile de bălăriile… pădurilor pe care nu le-ai fi putut trece în drum de o zi, făcut pe sub bolta întunecata a crengilor. Dincolo de cătunul acesta, muntele Shamlegh Uda orice vedere spre ţara de jos. Îţi făcea impresia că eşti aşezat în cuibul clădit de o rândunică sub streaşina universului. Din când în când lama întindea braţele şi la fiecare nume pronunţat în şoaptă de către cei care erau alături de el, le arăta drumul spre Şpiţi şi cel care ducea spre miazănoapte spre Păr ungi a.

— Dincolo, în partea aceea unde munţii par mai deşi, este De-ch’en (voia să spune Han-le), marea lama- serie care a fost clădită de s’Tag-stan-ras-ch’en despre care se mai păstrează următoarea legendă, şi începu să le povestească o compilaţie fantastică de descântece şi minuni, care făcu pe cei din

Shamlegh să-l asculte cu gura căscată.

Întorcând privirea spre răsărit, ochii lui începură şi caute munţii verzi din Kulu şi Kailung cel ascuns de gheţuri.

— Prin partea aceea am venit eu, de mult, foarte demult. Coborâsem din Leh, după ce trecusem de Baralachi.

— Da, da, răspundeau oamenii din Shamlegh care erau obişnuiţi cu drumurile lungi în depărtarea zărilor, cici am trecut şi noi pe acolo şi ştim unde sunt.

— Am dormit două nopţi găzduit de preoţii din Kailung. Aceştia sunt munţii spre care se îndreaptă gândurile mele întotdeauna. Umbre binecuvântate între toate umbrele. Aid s-au deschis ochii md asupra acestrf lumi, aid am primit lumina şi tot aici mi-am strâns brâul în jurul mijlocului şi am plecat în lunga mea cercetare. Din munţii aceia înalţi cu vuituri aspre. Oh, dreaptă şi mai presus de orice este roata… şi cu braţul întins, binecuvântă la rând, gheţarii, sdncile pleşuve, piatra ş prundul măcinat de ape şi îngrămădit în marginea platourilor sterpe, ochiurile de apă sărată care nu puteau fi văzute, livezile seculare şi văile rodnice, tăiate de ape limpezi, una după alta ca un om pe patul de moarte cu toţi ai săi împrejur, şi Kim se minună de patima pe cafe o punea în cuvintele lui.

— Da… adevărat este că nicio parte de hune nu se poate măsura cu munţii noştri, răspunseră oamenii din Shamlegh.

Începuseră să se minuneze cum de poate trăi omul în cuptorul arşiţei de la şes, unde animalele cresc cât elefanţii, aşa că nu le mai poţi întrebuinţa la plugărie pe costişe;’unde după cum se aude, satele se înşiră imul Lângă altul, până la depărtări de sute de mile; unde oamenii pleacă la jaf, organizaţi în bande, şi unde ceea ce a putut scăpa de nuna hoţilor, e răvăşit fără milă de poliţie.

Aşa trecu liniştea dinaintea amiezii, şi când era aproape de sfârşit, la marginea păşunii repezite în sus pe munte, se arătă femeia trimisă de Kim, care părea tot atât de odihnită după lungul drum făcut, ca şi la plecare.

S – Am trimis vorbă lui *hakim,* explică Kim, în timp ce femeia făcea o reverenţă în faţa lui lama.

— S-a întovărăşit cu idolatri? Nu se poate, căci îmi aduc aminte că s-a dus să vindece pe unul dintre ei. A. Făcut o faptă bună, cu toate că cel vindecat şi-a întrebuinţat puterea în slujba răului. Dreaptă este roata… Ce s-a întâmplat cu *hakim?*

„Mi-a fost frică să nu ţi se fi întâmplat ceva… căci bătrânul este un înţelept, citi Kim pe dosul biletului *trimis de el după ce desfăcu găoacea de nucă:* Onorata dumitale s-a primit. Mi-e peste putinţă să părăsesc imediat tovarăşii mei actuali. Îi voi conduce la Simla. După aceea voi încerca să vă ajung din nou. Inutil să veniţi pe urma acestor doi care sunt furioşi. Intorceţi-vă pe acelaşi drum pe unde aţi venit, şi vă voi ieşi în cale. Foarte mulţumit din cauza corespondenţei care se datorează prevederilor meleu.

— Sfântule, spune că va pleca de la idolaţri şi se va întoarce la noi. Ce zici, să-l aşteptăm aid la Shamlegh?

Lama se uită îndelung şi înduioşat la munţii din faţa lui, apoi dădu din cap.

— Asta nu se poate *cheia,* cu toate că aş vrea din tot sufletul, dar este oprit Am văzut şi am înţeles problema vieţii.

— De ce nu? Munţii ţi-au redat zi de zi puterile pierdute. Adu-ţi aminte că eram slăbiţi şi abia ne tnai dram pe coasta muntdui Doon.

— Am prins puteri pentru a mă întări în rde şi pentru uitare. Aid între munţi am băgat de seamă că am început să devin certăreţ şi guraliv (Kim îşi ascunse cu multă greutate un zâmbet). Dreaptă şi mai presus de orice este numai roata care nu se abate nici cu un fir de păr din drumul d. Pe vremea când ajunsesem bărbat, am plecat în pderinqj la Gura Ch’wan, e foarte lungă vreme de atunci, şi am ficut drumul printre plopi (şi întinse braţul spre Bhotan) unde se păstrează Calul de Sfânt

— Tăcere, să ascultăm, strigară oamenii din Shamlegh, înşirându-se în faţa lui. Vorbeşte despre Jam-lin- nin-k’or, calul care poate înconjura pământul într-o singură zi.

— Vorbesc numai pentru *cheia* al meu, S mustră lama cu blândeţe, şi oamenii se înfiorară ca de râtul rece al dimineţii din miazăzi Pe vremea aceea nu umblam în căutarea adevărului ci după lungi discuţii asupra doctrinei. Totul este numai deşertăciune. Am băut bere şi am mâncat punea lui Guru Ch’wan. Ziua următoare unul spunea: Vom pleca să ne batem cu că din Sangor Gutol de la gura văii (bagă de seamă încă odată că lăcomia este strâns legată de supărare) ca să se hotărască cine va fi stareţul care să stăpânească aceste văi şi ale cui să fie câştigurile trase de pe urma rugăciunilor care se tipăresc la Sangor Gutol Am plecat şi eu şi ne-am luptat o zi

— Cum v-aţi luptat, Sfântule?

— Cu călimărik noastre de fier, cum eram gata să-ţi arăt şi ţie… Cum zic,. Ne-am luptat sub plopi, cei doi stareţi şi cu toţi călugării dintre care unul m-a lovit în frunte, rănindu-mă până la os. Uită-te şi vezi! Zise el şi împingându-şi comanacul pe ceafă îi arătă o cicatrice albă. Dreaptă şi mai presus de crice este roata. Ieri rana aceasta m-a durut din nou, şi după cincizeci de ani mi-am adus aminte de unde o am şi de faţa celui care mi-a făcut-o, ca pe urmă să mă zbucium în mijlocul deşertăciunel Ceea ce a urmat, ai văzut: gâlceavă şi prostie omenească. Dreaptă este numai roata. Lovitura idolatrului a căzut peste vechea rană, şi am fost tulburat în adâncul sufletului meu, care se zbătea pe apele deşertăciunii. Până în clipa când am ajuns la Shamlegh, n-aih fost în stare să meditez la pricina lucrurilor din lume şi să ajung să văd rădăcina răului. Toată noaptea m-am zbuciumat.

— Bine, Sfântule, dar asupra ta nu este nid umbră de rău. Primeşte-mă pe mine să fiu jertfa ta.

Kim era sincer mişcat de tristeţea bătrânului, şi fără să vrea u scăpă această frază pe care o auzise de la

Mahbub.

— În zorii zilei, continuă lama cu glas solemn, în timp ce printre cuvintele lui se auzea clinchetul sec al mătiniilor, în sufletul meu s-a făcut lumină care este aceasta: Eu sunt om bătrân… născut în mijlocul munţilor… şi crescut printre munţi… dar predestinat să nu mă pot niciodată statornici între munţii mei Trei ani la rând am cutreierat India… dar unde se poate găsi un colţ de pământ care să te atragă mai mult ca cel în care te-ai născut? Acolo jos în şesuri, trupul meu nemernic tuţjea după munţii aceştia şi după zăpezile lor. Spuneam cu adevărat că cercetările mele sunt sigure. Aşa că plecând din casa femeii din Kulu m-am îndreptat spre munţi, împăcat cu mine însumi. Asta a fost nu din vina lui *hakim.* Mânat de patimă, el mi-a profeţit că munţii îmi vor reda puterile. Ei însă m-au întărit în rele şi m-au făcut să uit de cercetările mele. Am început să îndrăgesc viaţa şi plăcerile ei şi începusem să simt dorinţa de a urca tot nud sus. Ochii mei căutau munţii cei mai înalţi, şi încercam puterile mele slăbite, urcând coastele stâncoase, ceea ce nu este decât o faptă rea. Am râs de tine când la poalele muntelui Jamnotri am văzut că ţi se taie respiraţia, şi făceam glume dnd am văzut că nu îndrăzneşti să te avânţi printre zăpezile trecătorilor.

— Eu nu văd nid un rău în faptă ta. Mi-a fost teamă; e adevărat Eu nu sunt om de la munte; şi mă uitam cu drag la tine, văzând că ai prins puteri noi.

— Îmi aduc aminte că de nenumărate ori am simţit dorinţa să aud laudele tde şi ale lui *hakim,* (bătrânul îşi propd cu tristeţe obrazul în palme) pentru tăria pidoardor mele. Aşaaurmat rău după rău, până când s-a umplut paharul Dreaptă este numai roata! Vreme de trei ani toatft India m-a primit cu cinste. De la Fântina înţelepciunii din Casa Minunilor, pini şi un copil mic care se juca sub umbra unui tun (lama zâmbi cu blândeţe) toată lumea a căutat să-mi uşureze drumul. De ce?

— Pentru că nouă ne-ai fost drag. Nu te mai gândi la aceste lucruri care sunt urmarea loviturii pe care ai primit-o. Nici eu nu mă simt bine şi sunt încă plin de revoltă din cauza celor întâmplate.

— Nu din cauza asta; ci pentru că eu plecasem în calea cea dreaptă, tot atât de dreaptă ca şi corzile unui *şi-nen* (chimvale) în slujba dreptei credinţe. Dar m-am depărtat de drumul meu. Armonia a fost întreruptă şi a urmat pedeapsa. Chiar aid în mijlocul munţilor mei, la marginea ţării unde m-am născut, în acelaşi k>c unde am simţit tresărind în mine pornirile răului, am fost lovit aid (şi-şi duse mâna la frunte). Am fost lovit ca un neofit care nu ştie cum trebuie să se apere, tocmai eu care am fost stareţul din Such-zen. Nid un cuvânt nu a căzut între noi, bagă de seamă, d o simplă lovitură, dragul meu *cheia.*

— Sfântule, sahibii nu ştiau cine eşti tu.

— Eram la fel cu d. Prostia şi lăcomia plecate la drum, au întâlnit prostia şi lăcomia, şi din întâlnirea lor a ieşit mânie. Lovitura pe care mi-au dat-o a fost pentru mine un semn, căci nu sunt cu nimic mai bun decât un *yak* rătăcit, şi mi-a adus aminte că locul meu nu este aid. Cel care poate înţelege pricina lucrurilor, înseamnă că a ajuns la jumătate de drum spre izbăvire. „Întoarce-te în drumul tău “, îmi spune această lovitură «Munţii nu sunt pentru tine, căd este peste putinţă să câştigi izbăvirea şi în acelaşi timp să te laşi robit de plăcerile vieţii1*.

— Mai bine ar fi fost dacă nu ne-am fi întâlnit cu rusul acesta de trei ori afurisit!

— Domnul nostru nu poate întoarce roata din mersul ei înapoi. Datorită faptei bune pe care am săvârşit-o, mi s-a mai arătat un semn, şi băgând mâna în sân, scoase bucata de hârtie pe care

fusese desenată roata neţii. Priveşte. După ce m-am trezit din meditaţie, m-am uitat la ea. N-a mai rămas întreagă din mâna acestui idolatru, decât o bucată cât unghia degetului meu mic.

— Văd.

— Prin urmare tot atâta viaţă a mai rămas şi în trupul meu. Am slujit roată În toate zilele vieţii mele. Acum mă va sluji roată pe mine. Dar pentru fapta bună pe care am săvârşit-o, conducându-ţi paşii pe calea cea dreaptă, mi-a fost dată o nouă viaţă înainte de a găsi râul pe care îl caut. Înţelegi, *cheia?*

Kim examină harta sfâşiată cu furie de gestul brutal al rusului. Sfâşietura trecea de la stingă la dreapta în diagonală, de la despărţământul al unsprezecelea, unde dorinţa zămisleşte copilul (cum şi-o închipuie thibetanii) tred nd prin lumea regnului uman şi animal, spre al cincilea despărţământ care era gol şi destinat simţurilor. Argumentul era perfect logic.

— Înainte ca Domnul să fi primit lumina, fusese şi el ispitit de dorinţi, zise lama împăturind desenul cu multă evlavie. Am fost şi eu ispitit, dar acum s-a terminat. Săgeata a căzut în jos spre şes, “nu între munţi, prin urmare ce avem noi de căutat’aici?

— Nu vrei să aşteptăm cel puţin pe *hakim?*

— Eu ştiu dinainte cât mai ţine viaţa pe care o port în trupul meu. Cu ce m-ar mai putea ajuta pe mine un *hakim?*

— Bine, dar eşti bolnav şi răscolit Îţi va fi peste putinţă să mai mergi pe jos.

— Cura îţi închipui că aş putea să fiu bolnav, când îmi văd izbăvirea? Şi ridicându-se 9 văzu că se leagănă pe picioare.

— Atunci va trebui să mă duc în sat să caut merinde. O, ce drum obositor! Kim simţea că şi d ar avea nevoie să se odihnească.

— Asta este aşa cum se spune şi în lege. Să mâncăm şi să plecăm. Săgeata a căzut în văi... dar eu m-am lăsat să mă robească dorinţa. Piegăteşte-te *cheia.*

Kim se întoarse spre femeia cu podoabă de turcoaze, care până acum se jucase aruncând pietre în prăpastie, şi o văzu că-i zâmbeşte cu multă blândeţe.

— L-am găsit pe Babu speriat, ca un bivol rătădt printre lanurile de gnu; tremura şi strănuta de frig. Era atât de flămând încât şi-a uitat cu totul de demnitatea lui şi a început să-mi spună fd de fel de vorbe frumoase. Sahibii nu mai au nimic (şi-i arătă podul palmei goale), iar unul dintre d are dureri mari la

pântece. Cred că din pricina ta?

Kim dădu din cap în semn de aprobare şi ochii n străluciră.

— Am stat mai întâi de vorbă cu bengalezul, pe urmă cu oamenii dintr-un sat vecin. Sahibii vor primi hrană de care au nevoie, şi nu li se vă care să o plătească. Pradă a fost de mult împărţită, iar Babu spune fel de fel de minduni sahibilor. De ce nu se desparte de d?

— Din cauză că este un om cu inimi bună.

— N-am văzut până acum bengalez care să aibă inimă mai mare decât o nucă costelivă. După slujba împlinită, urmează răsplata. Ţi-am spus că satul este al tău.

— Tocmai la asta mă gândeam cu multă părere de rău, începu Kim. Abia adineaori îmi făceam nişte planuri foarte frumoase, dar la ce să mai înşir nimicuri care se obişnuiesc în astfel de ocazii, (şi oftă adine) … învăţătorul meu a avut o vedenie…

— Ei asta-i. Ce pot vedea doi ochi slăbiţi de bitrmeţe, dincolo de căţuia cerşetorului?

— … şi asta 3 face să-şi îndrepte paşii spre ţara de jos.

— Spune-i şi mai stea!

Kim dădu din cap.

— Eu cunosc obiceiul Sfântului şi ştiu ci se înfurie când n stai împotrivi, rispâhse el înfricoşat Blestemele lui dărama munţii.

— Păcat, căd în cazul acesta md el nu ar putea şi scape întreg. Am auzit ci tu eşti om cu inima de tigru şi ci ai lovit pe sahibul acela. Las&-1 pe bitrin şi mai viseze. Stai aici!

— Munte anco, zise Kim, cu glasul auster, firi că trăsăturile feţd lui şi poati da relief acestei severitiţi, lucrurile acestea tu nu le poţi inţdege.

— Zeii să fie buni cu noi Dar spune-mi de când femeile şi bărbaţii pot fi unul în faţa altuia altceva dedt femeie şi bărbat?

— Preotul este preot! El spune ci vrea şi plece firi întârziere. Eu sunt *cheia* al său, ded vd pleca şi eu cu el. Avem nevoie de merinde pentru dram. Omul acesta este un oaspete pe care 3 cinstesc toate satele pe unde trece (şi adiugi rizând ca un copil), dar hrana pe aid e foarte buni. Să ne dai ceva şi nouă.

— Şi ce se va întâmpla dacă nu-ţi dau? Eu sunt femeia acestui cătun.

— Atund te voi blestema, puţin, nu prea mult, doar atât ca să-ţi adud aminte de mine, zise d şi nu se putu opri să nu zâmbească.

— M-ai blestemat de ajuns cu felul în care îţi ridici pleoapele şi-ţi mişti bărbia. Blestemele tale?. Ce te face să crezi că mă poţi speria cu vorbe goale? Întrebă femeia, încrucişându-şi mâinile pe piept. Cu toate acestea nu vreau să pleci supărat şi să te gândeşti urât la mine, căci eu nu sunt decât o femeie, care strânge bălegarul şi iarba uscată a păşunilor, cu toate că trăiesc din larg.

— Eu nu mă gândesc la nimic, răspunse Kim, cel mult că îmi pare rău să plec, deoarece sunt foarte obosit, şi că aveam nevoie de merinde. Ia traistă!

Femeia u smulse traista din mână, supărată.

— Am fost o proastă, zise ea. Ce femeie ai în ţara de jos? Este albă sau neagră? Odată am fost şi eu aibă. Îţi vine să râzi? Odinioară, foarte de mult, poţi să mă crezi, un sahib s-a uitat cu plăcere la mine. Demult, foarte demult, purtam şi eu haine ca europenii, în casa misionarilor, care sunt dincolo de munte, şi arătă spre Kotgarh. Odinioară am fost şi eu Ker-lis-ti-ana (creştină) şi vorbeam englezeşte, cum vorbesc sahibii. Da! Sahibul meu spunea că se va întoarce şi se va căsători cu mine. A plecat la drum... cât timp a fost bolnav, eu l-am îngryit.. Dar de întors nu s-a mai întors. Atunci, mi-am dat seama că zeii Kerlistianilor sunt mincinoşi şi m-am întors în mijlocul poporului meu... De atunci nu m-am mai uitat la un sahib. Nu râde de mine, căd mi-a trecut nebunia, preoţelule! Obrazul tău, felul de a umbla şi de a vorbi, mi-au adus aminte de sahibul meu, cu toate că tu nu eşti decât un cerşetor vagabond, căruia îi dau de pomană. Să mă blestemi pe mine? Tu nu poţi nid blestema, nici bine- cuvânta, zise femeia şi punându-şi mâinile în şolduri, râse cu amărăciune. Zeii tăi nu sunt decât minciună, faptele tale sunt minciuni, şi tot aşa vorbele tale. În toată lumea aceasta nu există niciun fel de zei. Eu ştiu că nu există... Dar câteva clipe am crezut că s-a întors sahibul meu şi pentru mine el era zeul meu. Da, odinioară eu cântam la *pianno* în Casa Misiunii din Kotgarh, iar astăzi dau pomană preoţilor care sunt *heatten* (pagini).

Cu acest cuvânt englezesc pe care îl aruncase furioasă, femeia termină şi legă gura sacului plin până la gură.

— Te aştept *cheia,* strigă preotul sprijinindu-se de pervazul uşii.

Femeia îi măsură cu privirea de sus până jos.

— Crezi că omul acesta va putea umbla? Nu este în stare să facă nicio jumătate de milă. Până unde crezi că se va putea târî scheletul acesta mucegăit?

La aceste cuvinte Kim, care se speriase de slăbiciunea bătrânului şi se gândi şi la greutatea sacului, era gata să-şi piardă răbdarea.

— Ce te interesează pe tine femeie prevestitoare de rele, până unde va putea ajunge?

— Pe mine nu mă interesează deloc, preotule cu înfăţişare de sahib. Vrei să-l duci în spinare?

— Mă cobor spre fesuri. Nimeni nu mă poate opri să-mi văd de drum. M-am luptat cu sufletul meu. Până când n-am mai putut Trupul acesta bicisnic nu mai poate răbda, şi suntem încă foarte departe de şesuri

— Priveşte, zise femeia şi se dădu la o parte, pentru ca să poată vedea cum se zbuciumă. Aiuriseşte-mă, căd poate aşa **îi** vei putea reda puterea. Spune un descântec şi cheamă **în ajutor** pe zeii tăi, căci eşti preot Pe urmă-i întoarse spatele şi plecă.

Lama se lăsase pe vine şi se sprijinea şi acum de pervazul uşii. Cu toate acestea era peste putinţă ca acest ora, care se refăcuse într-o singuri noapte, şi cadă în marginea drumului, ca un copil. Slăbiciunea 9 făcuse şi se lase jos, dar ocbii tui neasdmpăraţi căutau pe Kim în toate pârţile ţi aruncau priviri de îndemn.

— Totul merge bine, strigi Kim, apropiindu-se de d. Aerul prea rarefiat te-a slibit puţin, dar plecăm îndati. Slibidunea ta este boală munţilor. Nid eu nu mă simt tocmai bine de la stomac, şi se lisa în genunchi, alituri de el, încercând să-l îmbărbăteze cu tot felul de vorbe care-i treceau prin minte. Pe urmi, femda apăru din nou şi se apropie de ri, nud trufaşi decât înainte.

— Zeii tăi nu-ţi sunt de nid un folos? Întrebi ea. Încearcă cu ai md. Eu sunt femda din Sahmlegh. T,

Femeia strigi ceva cu glasul riguşit, şi numaidedt apărură dintr-un ţarc cei doi bărbaţi ai ei, însoţiţi de alţi trd, aducând un *dooli,* un fd de tărgi primitivi, de care se obişnuieşte la munte, pentru transportarea bolnavilor, sau când oamenii se duc în vizhi la fruntaşii statdor.

— Dobitoacele acestea nat ale tale, atâta vreme cât ai nevoie de ele, zise ea firi şi se uite la cei când bărbaţi.

— Bine, dar cred ci nu ne vom duce spre Simla şi nid nu vom întâlni sahibi, strigi primul d bărbat

— Aceştia nu vor fugi, cum au fugit ceilalţi şi nid nu vi vor fura bagajele. Sunt între d dd care sunt mai slabi dedt ceilalţi. Sonoo şi Taree, voi veţi sta în partea dinapoi a tirgii. (cri dd o ascultară numaidecât). Lisaţi targa mai jos şi urcaţi pe Sfântul acesta. Până la întoarcerea voastră, eu voi avea griji de sat şi de cuvioasele voastre femei.

— Când ne vom întoarce?

— Întreabă-i pe preoţi, nu mă întreba pe mine. Pune sacul cu merindele la picioare, căci ae împarte greutatea pe o formă.

— O, Sfântule, munţii sunt mai miloşi decât şesurile, exclamă Kim. Uite un pat regesc; loc de cinste ţi de odihnă pe care îl datorăm...

— Unei femei prevestitoare de rele. Am tot atâta nevoie de binecuvântarea ta, ca şi de blestemele tale. Eu am dat porunca, nu tu. Ridicaţi targa şi plecaţi. Stai puţin. Ai bani de drum?

Păcu semn lui Kim să o urmeze în colibă. Apoi se aplecă spre o lădâţă veche englezească, pe care o scoase de sub aşternut.

— Nu am nevoie de nimic, răspunse Kim supărat, tocmai atunci când ar fi trebuit să-i fie recunoscător. Sunt peste măsură încărcat de binefacerile tale.

Femeia ridică privirea spre el şi punându-i o mină pe umăr, zâmbi straniu.

— Cel puţin mulţumeşte-mi. Sunt o femeie urâtă şi sunt munteancă, dar ai spus singur că am făcut o faptă bună. Vrei să-ţi arăt eu cum mulţumesc sahibii? Şi luminile ochilor i se îmblânziră.

— Eu nu sunt decât un preot vagabond, şi tu nu ai nevoie nici de binecuvântarea, nici de blestemele mele.

— Nu, cel mult de o singură clipă... *dooli* poate fi ajuns din urmă din câteva sărituri... iar dacă ai fost sahib, va trebui să-ţi arăt eu ce ar fi trebuit să faci.

— Ce se întâmpla dacă ştiu şi eu ce vrei să-mi arăţi? Şi trendndu-i un braţ în jurul mijlocului, o apropie de el şi sărutând-o pe obraji, 2 spuse pe englezeşte: *Thank you berree much my dear.*

Între asiaţi, sărutul este ceva cu totul necunoscut şi se poate că tocmai din cauza aceasta, femeia se lăsă pe spate şi se uită la el cu ochii speriaţi.

— Altădată, continuă Kim, nu trebuie să mai fii atât de sâgură de preoţii tăi păgâni. Acum îţi spun rămas bun, şi-i întinse mâna după obiceiul englezilor. *Good- bye, my dear!*

— Good bye, and… and… rând pe rând, îşi aducea aminte de cuvintele englezeşti pe care le ştiuse… you will come back again? (te vei mai întoarce?) Good bye, and God bless you (şi Dumnezeu să-ţi ţjute)!

Peste jumătate de ceas, când targa cobora poteca, spre răsărit de la Shamlegh, Kim se întoarse şi, departe în zare, văzu o formă mică de tot, care făcea semne cu o basma albă.

— Femeia aceasta a făcut o faptă bună şi mai presus decât-oricare altul, căd a {guta unui om să apuce pe drumul izbăvirii, este o faptă aproape tot atât de mare, ca şi când ar fi găsit ea însăşi acest drum, zise lama.

— Hm, răspunse Kim şi gândurile lui răscoleau în timpi ările din urmă Se poate să fi făcut şi eu o faptă bună.. În orice caz, femeia aceasta nu m-a tratat ca pe un copil, şi ducându-şi mâna la brâu, pipăi pachetul cu documentele şi hărţile pe care le luase, potrivi sacul preţios la picioarele lui lama, apoi ridicând braţul apucă de marginea tărgii şi începu să coboare muntele la pas, alături de bărbaţii care suflau din greu, murmurând ceva neînţeles.

— Şi oamenii aceştia fac o faptă bună, zise lama după ce făcură cam trei mile de drum.

— Da, şi vor fi răsplătiţi m argint, răspunse Kim.

Femda din Shamlegh îi dăduse banii necesari şi se gândi că e foarte bine, ca în fdul acesta, oamenii să-şi poată lua banii înapoi.

CAPITOLUL XV

Împărat de era, în cale şi-mi iaşi De drum îmi vedeam firi grijă, Şi nid Comanacele Trei dac-ar fi, Nu m-ar putea din cale opri. Dar alta-i puterea ce-acum Vine să m-abată din drum: Umbre cădeţi şi pe Domnul vedeţi, E visul aievea, nu tulbure fum. *Ctntecul Ielelor.*

La două sute de mile spre miazănoapte de Chini, întins pe stâncile albastre ale regiunii Ladakhi, era Yankling Sahib, oare urmărea cu o lunetă semnele pe care trebuia să i le facă un hăitaş al său, un om din Ao-chung. Dar renegatul acesta plecase cu o carabină nouă-nouţă, şi două sute de cartuşe, aşa că acum, fără îndoială, vâna cerbul mosc în altă parte, pentru a-l vinde pe

socoteala lui, şi când se vor mai întâlni, va începe să-i spună că a fost greu bolnav, în timpul vânătorii trecute.

În sus pe văile care duc spre Bushahr, vulturii din Himalaya care iscodesc depărtarea zărilor, fugeau speriaţi din calea unei umbrele vărgate cu albastru şi alb, purtată de un bengalez grăbit, care înainte fusese gras şi voinic, iar acum era slab şi pipernicit din cauza oboselii drumului. Omul acestaj primise mulţumirile recunoscătoare a doi străini foarte distinşi, pe care îi însoţise cu multă pricepere până la tunelul din Mashobra, care ducea spre capitala Indiei. Nu era deci, vina lui, că din cauza ceţurilor se rătăciseră şi trecuseră dincolo de oficiul telegrafic şi colonia europeană, care era la Kotgarh. Nu era deloc vina lui, ci a zeilor contra cărora se lamentase atât de convingător, din cauză că îi condusese spre frontiera statului Nahan, a cărui rajah u luase drept soldaţi, dezertori din armata britanică. Hurree Babu u explicase cu multă bogăţie de amănunte, puterea şi măreţia de care se bucurau tovarăşii săi în ţara lor, aşa că acest stăpân, începu să zâmbească împăcat Aceleaşi explicaţii le dăduse tuturor, care erau dispuşi să-l asculte, de nenumărate ori, în gura mare şi cu felurite înflorituri. Ceruse pretutindeni de mmcare şi găzduire, şi se dovedi un foarte bun vraci pentru rana pe care o avea unul dintre tovarăşii săi, răni de acelea care pot veni foarte uşor, când te dai de-a-tumba pe coasta unui munte stâncos. Motivele care justificau îngrijirile pe care le dădea celor doi, reuşiră să-i convingă de toată încrederea pe care o merită călăuza lor. Ca şi celelalte milioane de robi, tovarăşi ai lui, omul acesta se obişnuise să privească Rusia ca pe o mare liberatoare a popoarelor din părţile de miazănoapte. Era un om evlavios şi se temuse grozav că nu va putea salva pe cei doi tovarăşi ai săi de furia sătenilor din aceste regiuni sălbatice. El însuşi n-ar fi fost în stare să lovească pe un om sfânt, dar… Cu toate acestea, era foarte mulţumit fi dădea slavă cerurilor, că afară de bagajele pierdute, reuşise să facă „ce-i stătuse în putinţăw pentru a duce această afacere la bun sfârşit Uitase de loviturile primite şi tăgăduia că ar fi fost bătut în noaptea aceea de pomină, în mijlocul pădurii de brazi. Nu cerea nid pensie şi nid onorariu, dar dacă se poate, şi-i dea o dovadă scrisă, va fi foarte bine. Mai târziu, aceasti scrisoare ar putea şi-i fie de folos, daci se va întâmpla şi mai vini şi alţi prieteni de ai lor, dincoace de trecătorile munţilor. Îi rugi şi-şi

aduci aminte de el, dupi ce se vor întoarce în ţara lor, în mijlocul onorurilor, cid d însuşi, Mohendro Lai Dutt, M. A. Din Calcutta a reuşit „şi faci statului oarecare serviciu14 cu ceea ce făcuse pentru eL Cei doi n liberară un certificat elogios despre bună lui purtare, pricepere şi cunoştinţele lui de rjisiiri Babu îl bigi în chimir şi începu şi plângi emoţionat, adudndu-şi aminte de multele primejdii comune, prin care trecuseră Ziua la amiază, trecuri împreună pe strizile pline de lume din Simla, şi-i conduse până la Alhance Bank of Simla, unde aveau de gând şi se legitimeze. Pe urmi, se evaporase ca un nor ce pluteşte, în zorii zild, deasupra muntdui Jakko.

Priviţi-l cât este de grăbit şi cum urd^firi să mai asude, căd e prea slab pentru aşa ceva, şi nid nu se mai opreşte de vorbi cu oamenii ca şi le ofere leacurile pe care le duce în cutia lui cu cercuri de alamă, ci urcă cu nădejde panta muntdui Shamlegh, firă să privească dedt înainte. Bigaţi de seami, căd de ăşti daţi şi-a uitat de toate apucăturile lui de Babu, şi spre mmum, dnd se opreşte şi fumeze o ţigări şi şi stea de vorbi cu o femeie, care poartă pe cap o podoabi de turcoaze, munteanca întinde braţul în partea de spre răsărit Tirgile, spune femda, nu pot înainta ca un om fără povară, cu toate acestea oamenii pe care 3 cauţi trebuie şi fi ţjuns la şes. Sfâutul n-a vrut. Să mai zăbovească cu toate stăruinţele d. Babu îşi strânse cureaua în jurul mijlocului şi plecă din nou la drum. Nu se teme să umble şi pe întuneric, iar drumul pe care 3 face zilnic, dacă ar fi cineva să-l controleze, ar mira chiar şi pe unul obişnuit să-şi bată joc de bengalezi. Ţăranii buni care 3 văd, îşi aduc aminte de negustorul din Dacca, cel care trecuse pe acolo cu două luni în urmă şi le vânduse leacuri, şi-i dau găzduire ca să-l ferească de duhurile rele ale pădurii. Omul nostru visează noaptea zeităţile lui din Bengalia, textele cărţilor de la Universitate şi Royal Society din Londra. În zorii zilei următoare, umbrela vărgată cu alb şi albastru, plecă mai departe.

În poalele muntelui Doon şi departe de Mussoorie, care rămăsese în urma Iot, iar la picioare cu şes urile răsfirate ca o spuzeală de aur, poposeşte o targă în care este întins un lama bolnav, plecat în căutarea unui râu, (fapt pe care îl ştiu toţi oamenii din munţi), care să-i dea vindecarea. Ţăranii satelor pe unde trecuseră, erau gata să se încţiere pentru cinstea de a duce targa, căci lama, nu numai că-i binecuvânta, dar ucenicul

lui le împărţea bani buni de argint, chtun sfert de anna. Targa făcea douăsprezece mile pe zi, pe drumuri pe unde niciodată n-au trecut sahibii. Coborâseră prin trecătoarea Nil an, unde zăpada purtată de vânturi umpluse fiecare cută a giubelei lui lama; peste piscurile întunecate din Raieng, unde printre norii care se târau jos pe munte, auziseră heliăitul caprelor negre; se legănase pe deasupra prăpăstiilor şi trecuse, ocolind colţuri de stânci, spre drumul tăiat în piatră de la Bhagirati; coborâse apoi troznind din încheieturi, în Valea Apelor, strânsă între păşunile, pe deasupra cărora plutea aburul ridicat din vale, ca să iasă apoi în calea viscolului, care trecea mugind, prin strâmtorile

Kedamath. Ziua poposeau sub umbra întunecată a stejarilor, şi dimineţile treceau pe marginea satelor, unde trebuie să treci cu vederea, dacă se întâmplă ca chiar oamenilor evlavioşi să le mai scape câte o înjurătură când preotul e de faţă; pe urmi încă o bucată de drum la lumina faclelor, în timp ce prin întuneric, oamenii tremură nesimţit de teama demonilor, şi *dooli* ajunge la ultimul popas. Ţăranii de la munte asudi din greu, din cauza căldurii cu care nu sunt obişnuiţi, şi se adună roată în jurul preoţilor, pentru a-şi primi binecuvântarea şi partea de bani.

— Aţi făcut o faptă bună, zise lama. Mult mai bună şi mai mare decât vi închipuiţi. Acum vi întoarceţi din nou în munţii voştri, spunea el oftând.

— Sigur, cât mai repede, înapoi în munţi.

Oamenii îşi fireaci umerii îndureraţi, îşi clătesc gura cu apă şi-şi string legăturile de iarbă ale sandalelor. Kim cu faţa trasă şi slibiti de oboseală, bagi mâna în chimir şi scoate bani mărunţi de argint, cu care plăteşte, pe urmă cercetează sacul cu merinde şi scoate din sân un pachet cu scrisori sfinte, pe care le aşază pe fundul sacului, şi ajută lui lama să se ridice în picioare. Liniştea s-a coborât din nou în privirile bătrânului, care nu se mai uită speriat spre munţi ca în noaptea aceea când fuseseră opriţi în drum şi era gata şi-i înece apele revirsate.

Pe urmi oamenii ridică *dooli* pe umeri, şi cât ai clipi, dispar în fundul pădurii pitice.

Lama întinde braţul spre coamele munţilor Himalaya.

— Voi munţi binecuvântaţi între toţi munţii; săgeata Domnului Nostru nu a căzut în areatul pământurilor voastre, iar eu nu voi mai respira niciodată aerul aspru, coborât de pe coamele voastre îngheţate.

— Cu toate acestea tu te simţi de zece ori mai întirit în aerul acesta, zise Kim, care tânjea dupi lanurile acestor şesuri blânde, care se întindeau departe în faţa lui. Da, aid sau prin partea aceasta trebuie şi fi căzut săgeata. Vom umbla foarte încet; cel mult un *kos* pe fiecare zi, căci cercetarea noastră este sigură Sacul însă, e foarte greu.

— Da, cercetarea noastră e sigură. Am scipat dintr-o mare ispită.

Nu făceau pe zi mai mult de două mile, dar toată grija drumului apăsa acum pe umerii lui Kim, care trebuia şi duci nu numai sacul cu merinde şi cărţile grele cu copcii de alamă, care erau pe fundul lui, hărţile şi scrisorile, dar şi pachetul cu preţiosul conţinut pe care 3 avea în sân, iar pe deasupra să ajute şi pe bătrânul lama. În fiecare dimineaţă pleca la cerşit cu căţuea, dupi ce aştemea piturile, pe care se întindea bătrânul ca să mediteze, iar în timpul amiezilor călduroase ţinea pe genunchi capul lui obosit şi alungă muştele care bâzâiau în jurul tui, pini and simţea că-l apucă tot felul de cârcei; pe înserat pleca din nou la cerşit, pe urmă frecă picioarele lui lama, care îi făgăduia apropiata izbăvire, fie în ziua următoare, fie în cealaltă, dar în orice caz, cât de curând.

— Niciodată nu s-a mai auzit de un astfel de *cheia,* oftă bătrânul. CHeodată mi întreb, oare Ananda o fi slujit tot cu atâta credinţi pe Mântuitorul nostru. Şi tu eşti cu toate acestea, sahib. Când eram în putere, asta a fost demult, nid nu mă gmdeam la aşa ceva, iar acum, de dte ori mă uit la tine, îmi aduc aminte că eşti sahib. Mi ăe pare foarte straniu.

— Tu spuneai că nu este nid o deosebire între alb şi negru. De ce mă faci să te ascult, spunându-mi astfel de vorbe, Sfântule? Asta mă mâhneşte. Eu nu sunt sahib, ci sunt *cheia* al tău, şi-mi simt capul foarte greu pe umeri.

— Mai ai puţină răbdare. Vom avea amândoi parte de izbăvire. Pe urmă ne vom aşeza alături pe malul râului şi ne vom uita înapoi la zilele pe care le-am trăit, ca să le vedem cum vedeam pe coasta muntelui toate popasurile unde ne-am oprit, înainte de a coborî. Poate am fost şi eu sahib odinioară...

— Niciodată nu a existat sahib, care să se poată asemăna cu tine; asta ţi-o jur.

— Sunt încredinţat că custodele icoanelor din Casa Minunilor a fost în altă viaţă, un foarte înţelept stareţ. Acum însă, nici

ochelarii, pe care mi i-a dat nu mă mai ajută să văd limpede. Când vreau să mă uit la ceva cu atenţie, în jurul meu încep să se îngrămădească umbrele. Dar nu face nimic, deoarece noi cunoaştem vicleniile trupului acestuia netrebnic, când umbra ia locul altei umbre. Eu sunt încă legat de deşertăciunea vremii şi a spaţiului. Cât drum am făcut astăzi pe jos?

— Poate să fi făcut jumătate de *kos.*

Cam trei sferturi de milă, şi cu toate acestea făcuseră un marş foarte obositor.

— Jumătate de *kos,* ah! Cu gândul eu trecusem departe înainte, la mii şi zeci de mii Cât suntem noi de slabi, de mici şi de neputincioşi în lumea asta mare. (Se uită la mâna lui uscată şi slăbită, brăzdată de vine albastre şi i se părea că abia mai poate purta şiragul de mătănii). *Cheia,* spune-mi nu ai simţit niciodată dorinţa să mă părăseşti?

Kim se gândi la pachetul de muşama şi la cărţile de pe fundul sacului cu merinde. Dacă ar fi ieşit cineva în calea lui, care să aibă dreptul să le ia în primire, marele joc (cel puţin aşa îşi închipuia el), ar fi putut continua de aici înainte şi singur. Era obosit şi u vâjâia capul, iar o tuse, care i se urca mereu de la stomac, îl chinuia, fără încetare.

— Nu, răspunse el, aproape violent, căci eu nu sunt nici câine, nid şarpe, ca să încep să muşc, după ce am fost obişnuit să iubesc.

— Eşti foarte bun cu mine.

— Nid cel puţin atâta. Am făcut şi o faptă fără să te nai întreb. Am trimis vorbă femeii din Kulu, pe femda aceea care ne-a dat azi dimineaţă, laptele de capră, şt i-am spus că eşti cam slăbit şi ai avea nevoie de o targă. M-am certat în gând, din cauză că nu mi-am adus aminte de asta, de cum am intrat în Doon. Vom aştepta aici până când va sosi targa.

— Sunt foarte mulţumit E o femeie cu inima de aur, cum spuneai şi tu, dar vorbăreaţă… foarte vorbăreaţă.

— Nu te va supăra cu vorba ei, căd voi avea grijă şi 4e asta. Sfântule, mă simt foarte vinovat, din cauză că iu am fost întotdeauna destul de atent faţă de tine, şi-şi simţi glasul înecat de un suspin. Te-am făcut să mergi prea departe; nu ţi-am adus hrană bună în fiecare zi; n-am ţinut socoteală de căldura zilei; te-am lisat singur, ca eu să pot sta de vorbă cu oamenii pe care n întuneam în drum… Am… am… *Hai măi!* Cu toate acestea te

iubesc... dar acum totul e prea târziu... Am fost un copiL.. De ce n-^Bh fost bărbat. (Copleşit ie efortul pe care-l făcuse, de osteneală şi de povară prea mare pentru puterile lui, Kim căzu grămadă la picioarele lui lama şi începu să plângă cu sughiţuri).

— Ce înseamnă asta, zise bătrânul cu blândeţe. Tu iu te-ai depărtat nid dt un fir de păr din calea supu- nerii. Spui că m-ai lăsat singur? Copilule, eu am trăit numai datorită puterilor tale, întocmai ca un copac care trăieşte din tencuiala unui zid, proaspăt ridicat Zi de zi, de la Shamlegh încoace, ţi-am luat din puterea pe care o aveai. Prin urmare tu ai slăbit nu din pricina vreunui păcat, pe care l-ai săvârşit E trupul, trupul acesta bicisnic şi netrebnic, care vorbeşte acum în locul tău. Nu sufletul, care e mulţumit de sine. Linişteşte-te. Acum, cel puţin, cunoşti demonii cu care te-ai luptat. Ei sunt de origine pimânteană... zămisliţi din amăgire. Vom merge la femeia din Kulu. Va face o faptă bună, găzduindu-ne şi îngrjjindu-te pe tine. Vei fi slobod până când puterile se vor întoarce la tine. Eu am uitat cu totul de trupul netrebnic, şi dacă cineva merită să fie înfruntat, atunci eu sunt acela. Suntem, însă, amândoi prea aproape de porţile izbăvirii, ca să mai poată fi vorba de aşa ceva. Aş putea să te acopăr de laude, dar la ce ne-ar folosi? Peste puţin, foarte puţin timp, nu vom mai avea nevoie de nimic.

Cu astfel de cuvinte, mângne şi întări pe Kim, întrebuinţând pilde înţelepte şi texte, în legătură cu trupul nemernic şi atât de puţin înţeles al omului, care nu este decât trecător şi cu toate acestea stăruie să înlănţuiască sufletul, pentru a-i întuneca drumul spre adevăr şi a-i înmulţi multele ispite fără folos, care n stau în cale.

— Hai, hai! Să vorbim despre femeia din Kulu. Crezi că-mi va cere şi de astă dată un descântec pentru nepotul ei? Foarte demult, pe vremea când eram şi eu tinăr, am fost şi eu tulburat de aceste gânduri şi m-am dus la un stareţ foarte înţelept, un om sfânt şi cercetător al adevărului, pe care eu încă nu-l cunoşteam. Ridică-te şi ascultă, fiu al sufletului meu. I-am spus ce aveam de spus. Atunci s-a întors spre mine şi mi-a spus. *Cheia,* ia aminte aceasta: în lume sunt multe minciuni, şi numai puţini mincinoşi, dar să ştii că mincinos mai mare, dedt propriul nostru trup; nu se mai găseşte, afară de durerile trupului nostru, care sunt adevărate. Gândindu-mă la aceasta, m-am simţit

mulţumit, şi ca să-mi facă o deosebită favoare, mi-a îngăduit să beau un ceai alături de d. Dă-mi voie ca să beau ceaiul, căd setea a început să mă chinuie.

Răzind printre lacrimi, Kim sărută pidoarele bă- trânului şi se ridică pentru ca să prepare ceaiuL

— Sfântule, tu te sprijini pe umărul meu cu trupul, eu insă caut sprijinul tău din alte motive. Le ştii care sunt?

— Se poate să le fi bănuit, răspunse lama şi clipi din ochi. Acum însă toate acestea se vor schimba.

Astfel, după ce se arătă în mijlocul ţipetelor şi a larmd pe care o făceau oamenii sahibei veniţi de la douăzed de mile cu targa, sub conducerea aceluiaşi Oorya, cu barba încărunţită, şi după ce ajunseră în curtea curată dar învălmăşită de dincolo de Saharun- pore, lama luă numaidecât măsurile pe care le găsi de cuviinţă.

— Intru-cât pot fi de folos cuvintde und femd bătrâne în faţa unui bărbat şi mai bătrân, strigă femda din Kulu de la o fereastră înaltă cu gratii, după compli- mentde obişnuite de bună venire. Nu ţi’8111. SPUS Sfântule la plecare să ai grţjă de *cheia?* Ce fel de grijă ai avut? Nid nu mai trebuie să-mi răspunzi! Ştiu eu fără să-mi mai spui. Toată vremea a alergat după femd. Ia te uită ce ochi are, stinşi şi băgaţi în fundul capului, şi linia aceea de la rădăcina nasului până în colţul gurii, de unde vine? Ptiu, ptiu! Şi mai zici că unul de acesta e preot

Kim ridică privirea spre ea şi zâmbi obosit, ape» dădu din cap în semn de protestare.

— Nu face glume, răspunse lama. Vremea de glumit a trecut Am venit aid pentru alte lucruri mult mai mari În mijlocul munţilor eu am fost apucat de o boală a trupului. Începând de atunci, mi-am târât zilele, numai datorită puterii luL. Pe care i-am luat-o cu totul.

— Sunteţi amândoi ca nişte copia... şi cel tânăr şi cel bătrân, răspunse femeia chicotind uşor, dar ferindu-se să mai facă glume. Aş fi mulţumită că găzduirea de aici să vă poată pune din nou pe picioare. Stai niţel, să mă dau jos, ca să vorbim despre munţii noştri cei bătrinL

Pe înserate ginerele ei se întoarse, aşa că nu mai trebui să facă înconjurul casei în locul lui, şi lama £ putu explica numaidecât tot ce se întâmplase. Amândoi dădeau din cap cu îngrijorare şi vorbeau în şoaptă. Kim, rupt de oboseală intrase într-o cameră unde găsise un pat şi adormi buştean. Lama 3

oprise să mai adune păturile sau să meargă să-i mai aducă de mâncare.

— Înţeleg… înţeleg. Cine ar putea înţelege astfel de lucruri mai bine dedt mine, zicea femda. Noi cei care am coborât spre râul rugurilor, ne agăţam de poala hainei * celor care se urcau din Valea Vieţii cu vasele pline de apă. Am fost nedreaptă cu copilul. Vasăzică puterea lui te-a sprijinit pe tine? Este adevărat că noi bătrânii roadem încet, dar în fiecare zi din puterile tineretului. Acum nu ne mai rămâne altceva de făcut decât’ să-l punem din nou pe pidoare.

— Tu ai făcut în nenumărate rânduri fapte bune.

— Fapte bune? Care anume? O babă care a preparat la bucătărie dteva feluri gustoase de curry despre care când le sunt aduse la masă, bărbaţii nici nu întreabă de cine sunt făcute? Dacă aceste fapte au fost trecute în contul nepotului meu…

— Cel care avea’ colici?

— Când mă gândesc că un Sfânt că tine îşi mai aduce aminte de aşa ceva! Va trebui să-i spun şi maică-şi. Este o cinste unică. „Cel care avea colici”, a zis Sfântul fără să se mai gândească. Să ştii că va fi foarte mândră.

— Pentru mine acest *cheia* este ca şi un fiu pentru cel care n-a primit încă lumină.

— Zi mai bine nepot Mamele nu au experienţa pe care o avem noi. Când începe un copil să plângă, îşi închipuie că se va prăbuşi cerul. O bunică însă este destul de departe atât de timpul când mai poate da naştere unui copil, cât şi de plăcerea de a-şi despuia sânul pentru ca să-l alăpteze, aşa că poate face deosebire fără nicio greutate între ţipetele venite numai din încăpăţânarea copilului şi între cele pricinuite de durerile colicilor. Dar fiindcă ai vorbit de colici, Sfântule, ultima dată când ai fost aici cred că am săvârşit o greşeală cerându-ţi să-mi dai un descântec.

— Soră, zise lama, întrebuinţând această expresie cu care budhiştii se adresează uneori călugăriţelor, dacă pe tine te mulţumesc descântecele…

— Sunt mai bune decât zece mii de doctori.

— Dacă îţi închipui că-ţi pot fi de folos, îţi făgăduiesc eu care am fost stareţ la Such-zen, să-ţi fac atâtea descântece câte pofteşti. Nu ţi-am văzut faţa niciodată până acum…

— Din cauza asta nici maimuţele care ne fură nucile, n-au găsit pricină să se plângă, răspunse femeia râzând.

— Da, dar cel care doarme colo, şi-i făcu semn cu capul spre camera de musafiri din curtea cealaltă, spunea că ai inimă de aur. Pentru mine sufleteşte băiatul acesta este ca şi când ar fi nepotul meu.

— Bine, Sfântule; eu nu sunt decât vaca ta. Aceasta era o expresie piu1 hindustană, dar lama nu-i dădu atenţie, aşa că nu-i gustă savoarea. Eu sunt femeie bătrână şi trupul meu a dat naştere multor băieţi. Odinioară tinereţea mea putea să fie plăcere pentru bărbaţi, dar mâinile mele nu le pot fi astăzi decât spre vindecare. Brăţările i se auziră sunând, ca şi când şi-ar fi ridicat mânecile ca să se apuce de lucru. Voi lua grija băiatului asupra mea şi-l voi lecui, şi-l voi hrăni, ca să se poată întrema cât mai curând. Eh, eh, bătrânii mai ştiu şi ei câte ceva.

Din cauza aceasta în clipa când Kim deschise ochii şi dădu să se ridice, cu toate că trupul lui era numai junghiuri, ca să se ducă la bucătărie pentru a căuta hrana necesară bătrânului său învăţător, văzu că alături de el se întind mâini care caută să-l ţină nemişcat, iar în faţa uşi era bătrâna acoperită de văluri şi servitorul Oorya care-i spuse pe rând, tot ce poate şi ce nu are voie să facă.

— Ţie nu-ţi trebuie nimic… nu ai nevoie de nimic? Spune? Nu vrei să-ţi dăm o lădiţă cu cheie în care să-ţi încui cărţile sfinte? Asta este o afacere în care eu nu vreau să mă bag. Să mă ferească Dumnezeu să mă amestec între un preot şi cărţile lui de rugăciuni. S-aducă lădiţa şi cheia să o ţii la tine.

Împinseră lădiţa alături de aşternutul lui şi Kim puse revolverul primit de la Mahbub, pachetul cu scrisorile învelite în muşama, cărţile cu copci şi carnetele cu însemnări, şi după ce o încuie, gemu uşurat. Nu ştiu ce-l făcea să-şi închipuie că greutatea lor pe care o purtase pe umeri, O apăsa acum mult mai dureros pe conştiinţă şi din cauza aceasta capul îi vijua de nopţi întregi.

— Boala ta nu prea este obişnuită la tinerii de azi care au uitat să mai îngrijească de cei mai bătrâni. Leacul pentru această boală este numai somnul şi câteva băuturi, zise sahiba şi Kim se simţi foarte fericit să se lase pradă mnnilor care pe jumătate 3 chinuiau, iar cu cealaltă jumătate n produceau o destindere în trupul îndurerat.

Într-o cameră întunecată de alături, bătrâna începu să fiarbă nişte leacuri, grele la miros şi mult mai grele la gust Stătu aplecată asupra lui Kim şi-l privi cu atenţie, aşteptând ca băuturile să se limpezească, şi se interesă de cele mai mici amănunte. Dădu apoi porunci ca nimeni să nu mai intre în curtea aceasta, şi puse în faţa uşii de la cama-a lui Kim un om înarmat E adevărat că argatul care stă de pază avea şaptezeci de ani şi sabia pe care o ţinea în mină, după ce o scoase din teacă, nu era nici ea mai lungă decât minerul, dar omul acesta reprezenta în orice caz autoritatea sahibei; aşa că toate harabalele care intrau încărcate, slugile guralive, viţeii, dinii, găinile şi tot ce trebuia să-şi facă drum prin partea aceea, trebuiau de acum înainte să facă un mare înconjur. După aceea când curăţară trupul lui Kim de alifia cu care îl unseseră, dintre neamurile care ocupau clădirile din fundul curţii, câinii gospodăriei cum le numea bătrâna, fu aleasă văduva unui văr al d care se pricepea de minune la meşteşugul căruia europenii u zic masaj, dar fără să înţeleagă nimic dintr-însul, şi o duseră în cameră. Amândouă îl ridicară şi aşezându-l de-a lungul de la răsărit la apus, aşa fd ca vânturile nevăzute ale pământului traversând huma trupului omenesc să-i poată fi de folos şi nu spre greutate, începură să-l frământe cât fii după amiază de lungă, os cu os, muşchi cu muşchi, zgârci cu zgârci, şi chiar nerv cu nerv. Frământat în felul acesta până când simţi că nu mai este în mâinile lor decât un aluat inform, pe jumătate hipnotizat de vederea vălurilor celor două femei care cădeau şi se ridicau ca într-un vis, Kim căzu în somn adânc care dură treizeci de ore şi fu pentru el tot atât de binefăcător ca şi ploaia venită pe vreme de secetă.

Pe urmă femeia se duse să-i prepare de mâncare şi casa începu să se frământe la ţipetele ei. Porunci să-i taie păsări şi se aducă legume, iar bietul grădinar cu mişcări şi gânduri domoale, care era aproape de aceeaşi vârstă cu ea, nu mai ştia încotro să alerge mai întii şi începu să asude din greu; aduse orez şi lapte şi ceapă pe care o prăji la tingire cu nişte peştişori prinşi în râul din apropiere; pe urmă, bătrânul trebui să-i aducă lămâi pentru prepararea şerbetului, potâmichi grase şi ficat de pasăre la frigăruie, aromit cu frunze de enibahar.

— M-am învârtit şi eu puţin prin lume şi am văzut câte ceva, spunea bătrâna, aranjând tingirile pe plită, aşa că am putut să-

mi dau seama că nu se găsesc decât două feluri de femei: unul care ia bărbatului puterile pe care le are, şi altul care i le dă înapoi. Odată făceam şi eu parte dintre cele dintâi, acum fac parte dintre celelalte. Lasă nu face cu mine pe preoţelul, căci am glumit Dacă în clipa aceasta nu eşti m stare să înţelegi, vei înţelege mai târziu, după ce vei pleca din nou la drum. Verişoară, zise sahiba, adresându-se femeii care nu mai ostenea lăudând mărinimia stăpânei sale, ia uită-te că a început să strălucească din nou pielea pe el, ca părul unui mânz tânăr după ce scapă din grajd. Treaba pe care am ficut-o noi acum este ca şi aceea când începi să poleieşti podoabe pe care bărbatul le va dărui cine ştie cărei dansatoare… ce zici?

Kim se ridică în aşternut şi începu să zâmbească. Slăbiciunea pe care o simţise în tot trupul îl părăsise, cum te părăseşte o gheată veche pe care o pierzi în noroiul drumului. Simţea că 3 mănâncă limba să spună din nou ceva, cu toate că abia o săptămână în urmă, fiecare cuvânt i se păruse o povară. Durerea din ceafă (pe care o luase de la lama) dispăruse împreună cu frigurile şi gustul amar pe care îl simţea în gură. Cele două femei aveau acum grijă (în orice caz nu prea mult) să-şi adune vălurile în jurul capului, şi cloncăneau fără încetare că şi găin3e care intrau prin uşa întredeschisă ca să ciugulească fărâmiturile răspândite pe jos.

— Unde este Sfântul meu? Întrebă el

— Ia ascultă la el! Sfântului tău n merge foarte bine, cu toate că de astă dată nu a făcut nicio faptă bună, răspunse sahiba cam supărată. Dacă aş şti că se găseşte undeva un descântec de pe urma căruia să-i vină şi lui mintea la cap, aş fi în stare să-mi vând podoabele, numai să i-l pot cumpăra. Vrei să spui că înseamnă să iii sfânt, când refuzi să primeşti bucatele gustoase pe care i le-am pregătit, şi pled cu pântecele gol, să hdnăreşti două nopţi în largul -impurilor, ca apoi să cazi în râu? Pe urmă, când aproape a stors din mine până şi vlaga ce mai rămase din cauza grijei duse pentru tine, să vii să-mi spui că ai făcut o faptă bună? Toţi bărbaţii sunt la fel. Adică să vezi cum a fost: vine la mine şi-mi spune că a fost spălat de toate păcatele. Asta puteam să i-o spun şi eu înainte să mi se întoarcă acasă duciulete. Acum se simte foarte bine, căd asta s-a întâmplat acum o săptămână, dar te rog să mă slăbeşti cu astfel de sfinţenie. Chiar un copil de trei ani ar avea mai multă minte

decât el. Nu-ţi Face gânduri din cauza sfântului tău. Când nu se bălăceşte prin apa nurilor, stă toată ziua şi se gândeşte la tine.

— Nu-mi aduc aminte să-l mai fi văzut în apropierea mea. Îmi aduc aminte numai de zile şi nopţi care au trecut pe deasupra mea ca nişte dungi negre şi albe care se deschideau şi se închideau fără încetare. Eu n-am fost bolnav, ci eram ostenit.

— Aceasta a fost letargia care trebuia să vină la vremea sorocită, peste câţiva ani. Acum însă totul s-a sfârşit.

— Maharanee, începu Kim, dar văzând privirea pe care i-o aruncă bătrâna, îi adresă cuvântul plin de dragoste: Mamă, ţie îţi datorez viaţa? Zece mii de binecuvântări asupra casei tale şi…

— Dă-o încolo de casă (e peste putinţă să reproduci expresia întrebuinţată de ea). Mulţumeşte lui Dumnezeu cum se cade să facă un preot, dar mie dacă vrei, n-ai decât să-mi mulţumeşti cum se cade unui fiu. Cerul e sus! Crezi că de aceea te-am pus pe picioare şi te-am frământat şi ţi-am întins toate cele zece degete de la picioare, ca să începi să-mi înşiri versete din cărţile tale sfinte. Trebuie să fi avut şi tu undeva o mamă căreia să-i sfâşii inima. Cu ea cum te purtai, fiule?

— Eu n-am avut mamă… o mamă care să fie mama mea, răspunse Kim: Am auzit că mama mea a murit în ziua când m-am născut

— *Hai mait* Vasăzică nu se va găsi nimeni care să vină şi să mă certe că i-am luat drepturile care
i s-ar fi cuvenit ei, după ce vei pleca din nou la drum şi casa aceasta nu va fi pentru tine altceva decât una dintre miile de case în care ai fost găzduit şi pe care o vei uita, după ce i-ai aruncat o binecuvântare. Nu face nimic. Eu nu am nevoie de binecuvântarea ta; bine… (şi bătu cu piciorul în pământ) ridică vasele şi du-le la bucătărie. La ce mai poate folosi hrana aruncată în toate părţile prin cameră, femeie netrebnică ce eşti.

— Am dat şi eu naştere unui fiu la vremea mea, murmură femeia din dosul *chudderului* pe care şi-l adunase pe obraz, dar copilul acesta a murit, cum bine ştii. Eu nu aşteptam decât să dai poruncă să scot vasele.

— Eu sunt femeie netrebnică, scânci sahiba pocăită. Ea şi cele care coborâm spre *chattris* (umbrarele largi care se ridică în mijlocul câmpului rugurilor, unde vin preoţii ca să-ţi încaseze ultimele taxe ce li se cuvin) şi care ne agăţăm de pulpana hainei

oamenilor care duc *chattis* (sacagii tineri şi plini de viaţă, care duc ulcioarele cu apă; jocul de cuvinte al bătrânei însă, părea cam stângaci). Când nu mai poţi juca la o serbare, îţi rămâne totuşi posibilitatea să priveşti pe fereastră cum joacă alţii, şi datoriile de bunică iau tot timpul liber pe care Q poate avea o femeie. Din cauză că învăţătorul tău este curăţat de păcate (să fie asta pricina) e gata să-mi dea toate descântecele pe care
i le cer pentru fiul meu cel mai mare al fiicei mele. *Hakimul* a fost foarte abătut câteva zile. Neavând altă treabă a început să-mi otrăvească argaţii.

— Spune-mi mamă, de ce fd de *hakim* vorbeşti?

— Omul acela din Dacca, cel care mi-a dat un hap de mi-a sfâşiat toate măruntaiele. Acum o săptămână s-a repezit în curtea noastră ca o cămilă speriată şi se jura pe toţi sfinţii că tu şi cu d aţi fost ca fraţii de cruce pe drumul din Kulu. Părea foarte îngrijorat din cauza sănătăţii tale. Era sfrijit şi flămând, aşa că am dat poruncă să-l îndoape şi pe el... şi neliniştea care-l zbuciuma.

— Aş vrea să-l văd, dacă mai este aici.

— Mănâncă de cinci ori pe zi, şi face argaţilor tot felul de farse pentru a fi ferit de apoplexie. Este atât de îngrijorat din cauza sănătăţii tale, încât toată ziua nu se mişcă din pragul bucătăriei, şi mănâncă toate resturile de bucate pe care le scoatem din camera ta. Îi merge foarte bine, şi cred că nu ne vom putea scăpa de el niciodată.

— Trimite-mi-l încoace mamă, (în privirea lui Kim se aprinse un fulger trecător) şi voi încerca eu să te scap de el.

— Ţi-l voi trimite, dar cred că n-ar fi o faptă frumoasă, să-l alungi din curte. La urma urmelor el a fost cel care a scos pe lama din râu, şi astfel a făcut o faptă bună, cum spune chiar SfântuL

— Este un *hakim* foarte înţelept, mamă. Trimite-l la mine.

— Ia te uită. Cine a mai auzit preot să vorbească de bine pe alt preot. Adevărată minune! Fiule... de cumva este prieten cu tine (ultima dată când v-aţi întâlnit, am băgat de seamă că vă certaţi), îl voi lega în conoveţe şi ţi-l aduc aici, iar pe urmă îi voi prepara un ospăţ pe cinste. Ridică-te şi umblă, fiule... căci zăcerea aceasta nesfârşită este plăcere pentru cei şaptezeci de demoni..

Sahiba plecă legănându-se ca o barcă, şi pe urma ei se auziră

numaidecât ridicându-se glasuri întărâtate la bucătării; dar abia plecă şi în cadrul uşii se arătă numaidecât Babu, purtând pe umeri o pelerină ca un împărat roman, mulţumit ca Titus, în capul gol şi cu ghete noi în picioare, gras de nu-l mai cuprindea brâul şi exuberant de mulţumire şi urări.

— Pe cinstea mea Mister O'Hara, sunt încântat că te pot vedea. Îmi dai voie să închid uşa? Ce păcat că eşti bolnav. Te simţi rău de tot?

— Hârtiile... hârtiile care erau în *kilta.* Hărţile şi *nurasla,* zise Kim, întinzându-i cheia, căci în clipa aceasta nu se gândea la altceva, decât să scape cât mai curând de această povară.

— Ai toată dreptatea. Acesta este procedeul corect pe care l-a adoptat şi departamentul. Le-ai luat pe toite?

— Tot ce s-a găsit scris de mină în *kilta,* a fost ridicat. Restul a fost aruncat în prăpastie.

Auzi cheia scârţâind în broască, pe urmă muşamaua sfâşiată şi răscolirea hârdilor răvăşite. Gândul că toate aceste hârtii erau sub aşternutul lui în timpul zilelor lungi de boală şi de nemişcare, i se păruse o povară insuportabilă, pe care nu avea posibilitatea să o treacă în grija altuia. Tocmai din cauza aceasta, când Hurree se apropie din nou de el cu mâinile întinse şi săltând pe picioare ca un pui de elefant, îşi simţi sângele zvâcnind de mulţumire prin tot trupul.

— Minunat; nemaiauzit, Mister O'Hara! Ai răscolit tot depozitul din temelii până la acoperiş. Îmi spuneau că au pierdut toată munca de opt luni. Pe cinstea mea, m-au tras o bătaie. Uite aici, scrisoarea lui Hilâs şi cid câteva rânduri în limba persană care era limba aitorizată în diplomaţie. Mister Rqjah Sahib e intrat pită în gât. Va trebui să răspundă pe cale oficială, cum de scrie scrisori de dragoste Ţanilui ruşilor. Cât despre hărţi... sunt făcute cu multă pricepere... iar în corespondenţa din aceste scrisori sunt amestecaţi trei sau patru prim-miniştri de prin partea locului. By Gad, Sr! Guvernul Britanic va trebui să schimbe succesiunea tronului şi să numească alţi moştenitori în locul lui

Hilâs şi Bunâr. „Pe urma trădării...” nu înţelegi cum merge? Hî?

— Îi ai în mână? Întrebă Kim, care în această clipă nu se putea gândi la altceva.

— Mai strâns ca niciodată, răspunse Hurree şi aşeză scrisorile

în sân, pe o parte şi pe alta, aşa cum numai orientalii sunt în stare. Toate acestea vor merge la centru. Bătrâna îşi închipuie că eu stau aici în reşedinţă permanentă,. Dar plec fără întârziere cu toate acestea. Mr. Lurgan va fi foarte mândru. Din punct de vedere oficial, dumneata eşti subalternul meu, dar îţi voi trece numele în raportul verbal pe care îl voi face. Ce păcat că nu avem voie să facem rapoarte scrise, căci noi bengalezii suntem neîntrecuţi în amănunte precise, pe urmă îi întinse cheia şi-i arătă lădiţa care era goală

— Bine! Foarte bine!' Mă simţeam atât de obosit. Afară de asta, s-a îmbolnăvit şi SfântuL Este adevărat că a căzut în…

— Oah yess. Crede-mă eu sunt foarte bun prieten cu el. Când am venit să te văd, am băgat de seamă că are o purtare foarte ciudată şi m-am gândit că poate toate aceste hârtii sunt la el L-am urmărit în timpul meditaţiilor lui, dar l-am urmărit şi pentru a discuta cu el chestiuni etnologice. Cred că îţi dai seama că în starea în care mă găsesc în această casă, eu nu însemn nimic faţă de farmecele pe care le-ar putea face el. Pe cinstea mea Mr. O'Hara, dumneata nid nu ştii că bătrânul este atins de o mare infirmitate. Are atacuri; te rog să mă crezi. Cred că e cataleptic, dacă nu va fi chiar epileptic. L-am găsit în starea aceasta la umbra unui copac, *în articulo mortem,* pe urmă s-a ridicat şi chiar în faţa mea a sărit în râu, unde cu siguranţa s-ar fi înecat, dacă nu-l scoteam la mal.

V – Asta, pentru că eu nu eram lângă el, zise Kim. Putea să şi moară.

— Da, ar fi putut să moară, acum insă este la adăpost şi susţine că a trecut printr-o transfiguraţie. (Babu îşi duse mâna la frunte ca un om care ştie ce vorbeşte). Mi-am luat note *în posse* despre tot ce spunea, ca să le trimit Societăţii Regale. Trebuie să te faci bine cât mai curând şi să te întorci la Simla, unde îţi voi spune tot ce am de spus în faţa lui Lurgan. A fost o lovitură strălucită. Cei doi erau cu turul pantalonilor ferfeniţă, Şi Nahan Rajah credea că sunt dezertori din armata britanică.

— Cine, cei doi ruşi? Cât timp aţi fost împreună?

— Unul dintre ei era francez. Oh, zile multe, foarte multe şi îndelungate. Toată lumea din munţi este acum convinsă că ruşii sunt un neam de cerşetori.Pe cinstea mea, nu mai aveau asupra lor nimic pe care să nu li-l fi dat eu. Iar oamenilor pe care i-am întâlnit, le-am spus la palavre şi la anecdote, de rămâneau cu

gura căscată. Îţi vd povesti tot ce-a fost, când ne vom întâlni la Lurgan Sahib. Vom face... o petrecere! ... Gândeşte-te ce notă bună ai în statele noastre de serviciu. Mi-au dat şi un certificat Îţi vine să te strici de râs. Dacă i-ai fi văzut când s-au legitimat la Alliance Bank! Să dăm slavă Domnului că ai putut pune mâna pe toate hârtioe lor. Nu râde prea mult căci vd râde după ce te vd face bine. Mă duc de-a dreptul la gară şi dispar. Pentru toate nevoile jocului ţi se vor deschide credite. Când crezi că te vei întoarce? Suntem cu toţii foarte mândri de ispravă pe care ai făcut-o, cu toate că ne speriasei. Mai ales pe Mahbub.

— Ce este cu Mahbub? Unde se găseşte acum?

— Vinde cai pe aici pe aproape. Cred că asta se înţelege de la sine...

— Pe aproape? Cum adică. Vorbeşte mai domol, căci îmi simt şi acum capul greu.

Babu se uită ruşinat în faţa lui şi începu să se frece ia rădăcina nasului.

— Ei bine, uite ce s-a întâmplat. Eu sunt om fricos şi nu-mi place să-mi iau nid un fel de răspundere. Dumneata erai bolnav, şi eu n-aveam de unde şti, unde naiba sunt hârtiile, şi chiar dacă aş fi ştiut, nu ştiam dacă le ai pe toate. Aşa că după ce am quns aid, am trimis o telegramă confidenţială lui Mahbub, care era pe dmpul de curse la Meerut, şi i-am povestit cum stau lucrurile. Mahbub a venit cu oamenii lui şi după ce s-a apropiat de lama, m-a ficut tâmpit şi 8-a purtat cam grosolan cu mine...

— Bine, dar cum se poate? Care este motivul?

— Tocmai asta mă întreb şi eu. Eu mă gândeam la un singur lucru; dacă se va întâmpla ca hârtiile acestea să fie furate de cineva, atund ar fi fost bine să se găsească un voinic şi un îndrăzneţ care să i le ia hoţului înapoi înţelegi, că aceste hârtii sunt de mare importanţă şi Mahbub Aii nu ştia în ce parte eşti.

— Cum adică, Mahbub să jefuiască casa sahibel Ai îneburiit, Babu? Strigă Kim indignat.

— Aveam nevoie de turtii. Hai să zicem că ea ţi le-ar fi furat? Cred că ideea mea a fost o sugestie cât se poate de practică. Nu-ţi face plăcere, ai?

O zicătoare indigenă pe care nu o putem reproduce, ar fi fost destul de elocventă pentru a ilustra indignarea lui Kim.

— Ei bine, zise Hurree şi dădu din umeri, gusturile şi părerile oamenilor nu pot fi întotdeauna la fel Mahbub s-a supărat şi el A

umblat cu caii şi i-a vândut prin toate părţile acestea, pe urmi mi-a spus că bătrâna este o sahibă *pukka* (foarte aleasă) care nu s-ar coborî niciodată atât de jos încât să fure lucrurile unui om pe care 3 găzduieşte. Mie puţin îmi pasă. Hârtiile sunt acum la mine şi mi-a prins foarte bine ajutorul moral P^ care mi l-a dat Mahbub. Ţi-am spus de atâtea ori că eu sunt om fricos, dar nu ştiu cum se face că deşi sunt *tat de fricos, intru mereu în câte o afacere primejdioasă. Tocmai din cauza aceasta am fost foarte mulţumit că ai plecat cu mine spre Chini, şi tot atât de mulţumit m &m simţit, ştiind pe Mahbub că se găseşte prin apropiere. Câteodată sahiba cea bătrână se purta foarte rău cu mine şi cu leacurile pe care le am.

.

— AUah să fie lăudat, oftă Kim, sprjjinindu-şi bărbia ^ palme. Ce lighioană ciudată eşti tu, Babu. Şi când j®a gândesc că un om ca tine a umblat singur prin munţi, dacă ai umblat cu adevărat, cu cei doi străini furioşi, din cauză că fuseseră jefuiţi.

— Ah, asta nu-i nimic, căci mă bătuseră odată şi le trecuse furia. Dar dacă se intimida să pierd hârtiile, *? Ta ar fi fost foarte grav. Era cât pe aci să mă bată Mahbub, de aceea a căutat să se apropie de lama, *ara să aibă niciun motiv. De aid înainte eu mă voi °cupa numai de cercetări etnologice. Râm îi cu bine Mister O’Hara. Dacă mă grăbesc, mai pot prinde trenul de Umbaua care pleacă la 4,25 după masă. Vom Petrece de minune cfhd vom putea să povestim lui Mr* Lurgan, întâmplările prin care ai trecut Voi raporta ofidal că te simţi mai bine. La revedere dragă tovarăşe, şi aha dată când te vd simţi emoţionat, nu mai întrebuinţa expresii mohamedane, când eşti îmbrăcat în haine de thibetan. A Îi strânse nuna de două ori, căd şi acum era Babu, din tălpi şi până în creştet şi deschise uşa. Când razele de soare căzură pe obrazul lui triumfător, Hurree luă din nou înfăţişarea vulgară a unui vraci din Dacca.

— Omul acesta i-a jefuit, se gin di Kim uitând de partea pe care o avusese el însuşi în lovitură dată. I-a înşelat şi i-a minţit cum nu poate minţi decât un bengalez. Cei doi i-au dat un *chit* (certificat) şi cu riscul vieţii lui i-a făcut pe amândoi de râs. După focurile de revolver care s-au tras, eu n-aş mai fi avut niciodată curajul să mă apropii de ei… şi cu toate acestea afirmă că este un fricos… Dar este fricos cu adevărat Trebuie să mă întorc din nou în lume.

La început picioarele i se îndoiau sub greutatea trupului, ca nişte camişe putrede de lulea, iar lumina zilei de afară îl orbea. Se aşeză la poalele peretelui văruit în alb şi începu să se gândească la lungul drum pe care îl făcuse *dooli,* la slăbiciunea lui lama, şi se întoarse cu toată milă, căci acum nu se mai simţea stimulat de conversaţia pe care o avusese, spre propriile lui suferinţe. Gândurile lui moleşite nu se puteau opri asupra niciunui subiect, şi de câte ori încerca să le adune, se ferea, întocmai cum se fereşte calul nărăvaş să nu fie atins de pinteni. Era de ţjuns, chiar mai mult decât de ajuns că tot ce se găsise în *kilta* plecase, plecase definitiv şi nu se mai găsea în stăpânirea lui. Încercă să se gândească la lama şi se întrebă cum de a căzut în nu, dar priveliştea lumii care defila prin faţa porţii de la curtea interioară, u risipi din nou gându- rile. Se uită apoi la copacii şi la câmpurile în mijlocul cărora erau bordeiele cu acoperişurile de papură, ascunse printre semănături, dar ochii lui erau tulburi şi incapabili să le vadă forma şi nici mărimea şi nici scopul la care puteau sluji. Stătu aşa cu ochii mari deschişi, mai bine de jumătate de ceas. În tot timpul acesta, cu toate că ar fi fost incapabil să-şi explice senzaţia în cuvinte, simţea că sufletul lui nu avea nid o legătură cu lucrurile din jurul lui, d era ca un fd de roată fără mecanism, întocmai ca şi roata măcinătorilor de zahăr din Beheea pe care cineva ar fi aruncat-o într-un colţ, ca pe ceva fără de nid un folos. Vuiturile adiau pe deasupra lui, papagalii ţipau între ramurile copacilor, iar larma care venea din ca&ă, poruncile şi ţipetele adresate servitorilor, răsunau în auzul lui, ca un ecou la urechea unui surd.

— Gu sunt Kim, eu sunt Kim. Dar cine este Kim? Repeta ecoul trezit în sufletul lui.

Nu simţea nevoia să plângă, poate nidodată nu se simţise mai puţin dispus pentru o astfel de slăbiciune, când fără să-şi dea seama, lacrimile nestăpânite începură să-i curgă în lungul nasului, şi dintr-odată simţi rotiţele fiinţei lui cum se articulează din nou în mecanismul lumii noi din jurul lui. Lucrurile care adineaori

i se reflectau în priviri, firă să aibă nid un fel de semnificaţie, se limpeziră acum luându-şi proporţiile fireşti. Drumurile erau făcute pentru ca să umbli, casele, pentru ca să fie locuite, vitele să fie înjugate, dmpurile semănate, iar bărbaţii şi femeile ca să ai cu dne vorbi. Toate erau acum reale şi adevărate, fiecare cu

rostul său, perfect explicabil, argilă din argila lui, nid mai mult nid mai puţin. Se scutură ca un dulău pe care încep să-l supere purecii, şi ieşi pe poartă.

— Lăsaţii să plece, zise sahiba. Eu am făcut ce aveam de făcut. Restul va trebui să-l facă pământul, eterna mamă a noastră. Când Sfântul se va întoarce din meditaţiile lui, să-i spuneţi ce s-a întâmplat.

Pe o mică movilă de pământ, la depărtare de jumătate de milă de curţile sahibd se vedea o cotigă goală, şi dincolo de ea era un banan tânir; de aici se deschidea vederea în largul câmpurilor răscolite de pluguri, şi pe măsură ce se apropia, îşi simţea pleoapele tot mai grele, mângâiate de aerul călduţ al zilei; pământul în jurul lui era frământat în bulgări mărunţi, dar nu era acoperit de iarbă crudă care abia răsărită, însemna că se apropie de drumul morţii, ci era pământ afinat care acoperea sămânţa plină de viaţă şi de făgăduinţi. D simţea mângâindu-i degetele de la picioare şi-l luă în palme că’ să-i simtă căldura, apoi moliciunea începu să-i prindă fiecare încheietură, şi se întinse alături de carul din umbra bananului. Pământul 2 fu tot atât de prielnic ca şi sahiba, căci îi îmbibă trupul cu miresmele lui, pentru a-i reda echilibrul pierdut în timpul lungii zăceri în aşternutul prin care nu putea pătrunde răsuflul lui. Îşi lăsă capul în braţele lui şi rnâinile i se deschiseră supuse în faţa puterii lui. Copacul cu multiple rădăcini la umbra căruia se întinsese, şi însuşi lemnul carului făcut de mâna omenească, ştia de ce venise aici, el însă nu ştia. Ceasuri de-a rândul îşi simţi trupul îngreunat de suflul lui mai greu decât somnul.

Pe înserat când praful răscolit de turmele ce se întorceau din imaşuri, începu să întunece zărea, se văzu apropiindu-se lama şi Mahbub, cărora oamenii casei le spuseră încotro a apucat.

— Allah, aceasta este curată nebunie, murmură geam- başul, să iasă în câmp deschis. Puteau să-l împuşte de o sută de ori până acum… noroc că acest câmp nu este pe marginea graniţei.

— Şi să ştii, zise lama repetind o poveste de mult cunoscută, că nu s-a găsit niciodată un astfel de *cheia.*

Liniştit, blând, înţelept, totdeauna bine dispus, vesel cind’ plecam la drum, atent, învăţat, vrednic de încredere şi curtenitor. Mare va fi răsplata care-l aşteaptă.

— Cunosc băiatu… după cum ţi-am spus.

— Şi toate acestea le-a făcut el singur?

— O parte dintre ele… dar până acum mi-a fost peste putinţă să găsesc un comanac roşu care să-mi dea un descântec cu ajutorul căruia să-l pot dezbăra cu totul de a mai spune minciuni. Fără îndoială, l-au îngrijit foarte bine.

— Sahiba are o inimă de aur, zise lama solemn, şi-l consideră ca fiu al ei adevărat

— Hm, jumătate din India ar fi dispusă să-l considere la fel. Eu am venit numai să mă conving dacă nu i s-a întâmplat nimic şi dacă îmi pot vedea de drum. După cum ştii, noi doi suntem vechi prieteni, de pe vremea când aţi plecat întâia dată amândoi în pelerinaj.

— Aceasta a fost legătura dintre noi, răspunse lama, aşeandu-se jos. Acum suntem aproape de capătul drumului nostru.

— Cred că dacă drumul tău n-a ajuns la capăt, chiar de acum o săptămână, nuedin vina ta. Când te-am ridicat pe targă şi te-am dus acasă, îmi aduc aminte ce spusese sahiba după ce te-a văzut Mahbub începu să râdă mângâindu-şi barba proaspăt vopsită.

— Începusem să meditez asupra altor lucruri. Meditaţia mea a fost întreruptă de hakimul din Dacca.

— Altfel, răspunse geambaşul în idiom Pashtu, din respect pentru el, ţi-ai fi terminat meditaţiile în mijlocul focului Gheenei, căd tu eşti necredindos şi idolatru, cu toată înfăţişarea ta de copil. Dar acum Comanac Roşu, ce avem de făcut?

— Chiar în noaptea aceasta, răspunse lama şi cuvin tele lui vibrau triumfătoare, va fi spălat ca şi mine de orice urmă a păcatului, şi va fi liniştit ca şi mine când îşi va părăsi trupul izbăvit de roată vieţii. Am un semn, şi băgă mâna în sân după desenul pe care 3 avea, că timpul meu va fi foarte scurt; pe el însă l-am ferit de rele pentru ani întregi. Nu uita, că eu am găsit lumina, aşa cum ţi-am spus, abia acum trei nopţi.

— Trebui să fi avut dreptate preotul din Tirah, când spunea – după ce furasem pe soţia vărului său, că eu sunt un *sufî* (liber cugetător) murmură Mahbub, căci stau aici şi ascult o blasfemie nemaiauzită… îmi aduc aminte de ce spuneai. Vasăzică se va duce la *Jonnatu L'Adn* (Grădinile Edenului). Dar cum va face? Poate vrei să-i tai grtul sau să-l îneci în râul din care te-a scos Babu?

— M-a scos pe mine din râu; se vede că ai uitat cum s-a întâmplat. Eu am intrat în râu numai datorită luminii care mi s-a

arătat.

— A da. E adevărat, răspunse Mahbub mai mult indignat decât vesel. Am uitat amănuntele exacte ale întâmplării. Vasăzică ai intrat îh râu cu bunăştiinţă?

— Spunându-mi că eu aş vrea să ridic viaţa cuiva, ai făcut nu numai un păcat, ci o mare nebunie. *Cheia* al meu m-a ajutat să-mi găsesc râul. Prin urmare este dreptul lui să se cureţe de păcate împreună cu mine.

— Da, are mare nevoie să fie spălat. Dar ce va fi după aceea, moşule. Ce se va întâmpla după aceea?

— Ce poate asta se însemne sub imensitatea cerurilor? El va fi sigur de Nibban, cum sunt şi eu, de vreme ce a găsit lumina.

— Răspunsul e foarte bun, căci eu mă temeam să nu înejilece pe calul lui Mahomed şi să dispară printre stele.

— Nu, el va trebui să-şi urmeze drumul ca învăţător.

— Aha, abia acum înţeleg. Tocmai ceea ce-i trebuie mânzului. Fără îndoială va trebui să-şi continuie drumul ca învăţător. Statul are mare şi grabnică nevoie de Autorul lui ca scrib, de pildă.

— Pentru asta a fost crescut Eu am făcut o faptă bună aiutându4 în timpul acesta. O faptă bună nu piere niciodată. El m-a ajutat pe mine în cercetările mele, şi eu l-am ajutat într-ale lui. Dreaptă este numai roata, negustor de cai din miazănoapte! Lasă-l să fie învăţător sau scrib, căd nu are niţi o importanţă. La sfârşit tot va ajunge la izbăvire. Celdalte sunt deşertă- dune.

— Cum adică, nu are importanţă? Peste şase luni vd avea nevoie de el să mă însoţească dincolo de Balkh. Am venit încoace cu zece cai şchiopi şi trri oameni laţi în spate, ca să scot un băiat bolnav din casa unei babe. Dar se vede că eu n-am venit aid decât ca să asist cum se împuiază capul unui tânăr sahib, Allah ştie cu ce cult idolatru de către un lama cu comanac roşu. Cu toate acestea, se spune despre mine că mă pricep destul de bane să-mi joc partea mea în marele joc. Nebunul acesta se vede că ţine foarte mult la băiat, şi tare mă tem să nu fi înebunit şi eu.

— Ce rugădune spui? Întrebă lama uitându-se la el cum se răsteşte în dialect Pashtu, murmurând ceva în barbă roşie.

— N-are nid o importanţă, dar acum după ce văd că băiatul poate reveni în slujba Guvernului, fiind totuşi sigur că va fi primit în paradis, mi s-a luat o mare greutate de pe suflet.

Trebuie să mă întorc la caii md. Începe să se întunece. Nu-l trezi, căd nu vreau să-l aud spunându-ţi, învăţătorule!

— Bine, dar este disdpolul meu. Cum s-ar putea astfel?

— Despre asta mi-a’povestit (Mahbub încercă să-şi alunge plictiseala şi se ridică în picioare râzând). Comanac Roşu eu nu sunt deloc de legea ta, dacă eşti de părere că acest amănunt ar putea să te intereseze.

— N-are a face, răspunse lama.

— Eu n-aş fi crezut. Prin urmare nu te vei supăra dacă voi îndrăzni să te numesc om cumsecade, chiar foarte cumsecade, tocmai pe tine care eşti spălat de păcate, fără de prihană şi pe trei sferturi înecat Am stat cu totul patru sau cinci seri, de vorbă, şi cu toate că eu nu sunt decât un negustor de cai, pot cu toate acestea să văd pe sub pântecele calului, unde este sufletul fără prihană. Tot aşa am văzut chiar de la început când Prietenul a toată lumea şi-a pus mâna lui în mâna ta. Fii bun cu d, şi lasă-l să se întoarcă din nou în lume ca învăţător, după ce îi vd spăla pidoarele, dacă eşti de părere că acesta este mijlocul cel mai potrivit pentru ca un mânz să poată pleca în lume.

— De ce nu vrei şi tu să umbli în calea adevărului, ca băiatul să nu rămână singur?

Mahbub se uită la d mirat, auzind această magnifică insolenţă pe care dincolo de frontieră oricine altul ar fi trebuit să i-o plătească destul de scump, dar imediat după aceea îşi dădu seama de comicul inocenţd bătrânuld.

— Domol… domol… de fiecare dată câte un picior numai, ca şi noatenul care sărea într-un picior pe drumul spre Umballa. S-ar putea să ajung şi eu în paradis, căd am ceva de lucru şi prin partea aceea… gânduri mari pe care le datoresc simplităţii tale. Tu n-ai minţit nidodată?

— Ce nevoie ai ca să minţi?

— Oh, Allah, ascultă ce spune! Ce nevoie? Tocmai în lumea aceasta în care trăieşti? Nid n-ai făcut nimănui vreun rău?

— Demult, am lovit pe unul cu călimara; înainte de a fi primit lumina.

— Aşa! Cred că e mult mai bine pentru tine. Învăţăturile tale sunt folositoare. Ştiu că ai întors pe un om din calea păcatului, şi începu să râdă zgomotos. Venise aici hotărât să comită un *dacoity* (jefuirea unei case). Da, **Şa** lovească, să jefuiască şi să omoare, ca pe urmă să 13 tot ce ar fi vrut

— Ar fi fost o mare prostie.

— Dar şi o mare ruşine. Tot aşa s-a gândit şi el după ce te-a văzut pe tine şi pe alţi câţiva, femei şi bărbaţi. Prin urmare a renunţat; iar acum se duce să tragă o bătaie crâncenă unui Babu gras şi voinic.

— Nu te înţeleg.

— Să te ferească AII ah. Comanac Roşu, se întâmplă ca unii oameni să fie plini de înţelepciune, dar tu eşti mai înţelept decât toţi. Ascultă ce-ţi spun, şi cred că-ţi vei aduce aminte de vorbele mele: dacă băiatul nu va urma învăţăturile tale, trage-l de urechi.

Strângându-şi peste mţjloc chimirul bokhariot, geam- başul se depărta prin tulbureala serii şi lama se trezi din visare, aşa că mai putu să-l vadă legănându-şi spatele enorm în depărtare.

— Omul acesta nu prea este curtenitor şi se lasă amăgit de lucruri deşarte. Despre *cheia* al meu însă a vorbit frumos, şi băiatul este pe cale să-şi primească răsplata. Să-mi fac rugăciunea! Trezeşte-te, tu cel mai fericit între cei zămisliţi de pântecele unei femei. Trezeşte-te, căci am ^juns!

Kim se trezi din fundul întunericului în care i se părea că alunecase şi lama 3 lăsă să caşte în voie, în timp ce-şi troznea degetele, pentru ca să alunge duhurile rele.

— Mi se pare că am dormit o sută de ani. Unde…? Sfântule, eşti demult aici? Am ieşit să te caut, dar (şi începu să râdă, buimăcit de somn) am adormit pe drum. Acum mă simt bine. Ai mâncat? Hai să ne întoarcem acasă. Au trecut zile întregi, de când nu am mai avut grijă de tine. Cine ţi-a frecat picioarele în timpul acesta? Dar slăbiciunile tale cum merg: durerea din pântece, din ceafă şi vyâitul urechilor.

— Au trecut… toate mi-au trecut. Nu ştiai?

— Eu nu ştiu nimic, şi nu te-am mai văzut de pe vremea când erau şi maimuţele oameni. Dar ce voiai să ştiu?

— Mi se pare straniu că nu a ajuns cunoştinţa până la tine, cu toate că gândurile mele erau toate îndreptate spre tine.

— Nu-ţi pot vedea faţa, dar glasul tău răsună ca un gong. Nu cumva sahiba te-a întinerit şi pe tine?

Se-uită la statura cu picioarele încrucişate, profilându-se ca o umbră de tăciune pe fondul portocaliu de lumină. Tot aşa era aşezat şi Bodhisat cel de piatră, ale cărui priviri sunt îndreptate asupra aparatelor de înregistrare automată, din Muzeul Lahor.

Lama nu răspunse nimic; şi afară de sunetul sec al mătăniilor şi zgomotul surd al paşilor lui Mahbub, care se pierdea în noapte, în jurul lor se închegase deplin pacea serilor fumurii ale Indiei.

— Ascultă. Ţi-am adus noutăţi.

— Hai să plecăm…

Mâna lungă şi îngălbenită se întinse prin tulbureala serii, cerând să se facă linişte. Kim îşi tncrucişâ picioarele sub el şi se supuse.

— Ascultă-mă. Ţi-am adus noutăţi Cercetarea s-a terminat.. Urmează răsplata. Aşadar, cât timp am fost *n munţi, am trăit din vigoarea ta, până când ramura din care m-am hrănit era gata să se frângă. După ce am coborât din munţi, eram mâhnit din cauza ta şi din alte pricini, care cloceau în sufletul meu. Corabia sufletului meu îşi pierduse cârma. Te-am predat atunci acestei femei evlavioase, căci eu nu puteam vedea adâncul pricinei celor din jurul meu. Nu am primit niciun fel de hrană şi nid nu am băut Cu toate acestea, nu vedeam drumul. Ei mă îndemnau să mănânc şi irigau în faţa porţii mele închise. De aceea m-am retras într-o groapă, la rădăcina unui copac. N-am ntincat şi n-am băut Am stat şi am meditat două zile Şi două nopţi, căutând să nu mă gândesc la lucruri trecătoare, în timp ce inspiram şi respiram aerul, aşa cum este scris… La sfârşitul nopţii a doua, atât de mare a fost răsplata mea, sufletul acesta înţelept s-a desprins din legăturile trupului netrebnic şi s-a ridicat în libertate. Nidodată, înainte nu am reuşit această dezlegare, cu toate că, de multe ori, am fost în pragul d. Gândeşte-te ce minune!

— Da, minune! Două zile şi două nopţi, fără niciun fel de hrană. Unde era sahiba? Întrebă Kim.

— Da, sufletul meu se ridicase Hber în înălţimi, legă* nându-se ca un vultur şi a putut vedea că nu mai există nid Teshoo Lama, nici alt suflet. Ca şi picătura de apă, care se întoarce spre vadul din care s-a ridicat aşa şi sufletul meu se apropia de marele suflet universal, care este mai presus de toate lucrurile trecătoare. Ajuns aici Şi exaltat de contemplaţie, am văzut toată India, de la Ceylanul scăldat în apele mării, până în munţi, şi stândle mele colorate din Such-zen; am văzut toate ţarinile şi satele, până la cd din urmă, unde ne-am oprit să ne odihnim. Le-am văzut dintr-odată şi pe toate împreună, căci erau în

interiorul sufletului. Atunci am recunoscut că sufletul trecuse dincolo de amăgirea timpului şi a spaţiului şi a lucrurilor, şi mi-am dat seama că m-am liberat. Te-am văzut pe tine zăcând în aşternut, şi te-am văzut prăvălindu-te pe coasta muntelui cu idolatrul acela de piept, dintr-odată şi într-un singur loc în sufletul meu, care ţi-am spus că se apropiase de marele suflet universal. Am văzut atunci şi trupul netrebnic al hâi Teshoo Lama, întins pe pământ şi *hakimul* şi Dacca, strigându-i ceva la ureche în timp ce stă îngenunchiat alături de el. Pe urmă, sufletul meu a rămas singur şi n-am mai văzut nimic, deoarece acum eu eram totul, fiind reintegrat în marele suflet. Am meditat mii şi mii de ani, fără nid un fel de patimă, şi am putut să-mi dau seama de pricină tuturor lucrurilor. Pe urmă, am auzit un glas strigând: Ce se va întâmpla cu băiatul, dacă tu ai murit? Şi atunci am tresărit şi m-am simţit cutremurat de milă, faţă de tine, şi am zis: Mă voi întoarce la *cheia* al meu, căd altfel va rătăci drumul. La aceasta, sufletul meu, care era sufletul ld Teshoo Lama s-a despărţit de marele suflet, cu preţul unro zbudum, a unor păreri de rău şi sfâşietoare dureri, care nu pot fi închipuite. Ca şi icrele peştelui, ca şi peştele din apă, ca şi apa din nori, ca şi norii din zarea încărcată, aşa s-a despărţit, şi-a ieşit, şi s-a dus şi s-a risipit sufletul lui Teshoo Lama, din marde suflet Pe urmă, s-a auzit un glas strigând: Râul, bagă de seamă, râul, şi m-am uitat asupra lumii, care era ca şi înainte, toată la un loc şi m acdaşi timp, şi am văzut limpede râul săgeţii la pidoarde mele. În clipa aceea, sufletul meu se simţea tulburat de un rău de care se vede că nu mă liberasem încă, şi pe care îl simţeam îngreunându-mi braţele şi încolăcindu-se în jurul mijlocului, dar am dat râul la o parte şi m-am avântat ca şi şoimul spre locul unde se afla râul. Pentru tine am dat la o parte lume după lume, până când am văzut râul la picioarele mele, râul săgeţii, şi coborându-mă, apele lui s-au închis peste mine, şi iată că mă simt din nou reintegrat în trupul lui Teshoo Lama, spălat de orice păcat, iar *hakimul* din Dacca îmi susţinea capul deasupra apelor râului. Este aici, aici aproape, dincolo de ramurile manguierului.

— Allah Karim! Noroc că Babu se găsea prin apropiere! Te udaseşi rău?

— De ce să ţin socoteală de aşa ceva. Îmi aduc aminte că *hakimul* se îngrijea de trupul lui Teshoo Lama. Cu mâinile lui l-a

scos din apa sfântă a râului, pe urmă, a venit geambaşul din miazănoapte cu oamenii şi o năsălie şi au ridicat trupul şi l-au dus în casa sahibei.

— Sahiba ce-a spus?

— Eu meditam în trupul acela şi nu o puteam auzi Prin urmare, aşa s-a isprăvit cercetarea mea. Pentru fapta bună pe care am făcut-o, râul săgeţii este aici în apropiere. A izbucnit în faţa picioarelor noastre, aşa cum ţi-am spus, şi eu l-am găsit Fiu al sufletului meu, ca să te izbăvesc pe tine de orice păcat, cum eu sunt fără de păcat şi fără de prihană, am smuls sufletul meu din pragul izbăvirii şi m-am întors la tine. Dreaptă este roata şi neîndoielnică izbăvirea noastră. Vino!

Îşi încrucişă mâinile pe genunchi, şi zâmbi ca un om care şi-a câştigat mântuirea, nu numai pentru el, ci şi pentru cei pe care îi iubeşte.

— SFIRŞIT-